

วารสารพุทธจิตวิทยา

JOURNAL OF BUDDHIST PSYCHOLOGY

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม พ.ศ. 2567

Volume 9 Issue 1 January - March 2024

ISSN : 2774-1095 (Online)

วารสารพุทธจิตวิทยา

Journal of Buddhist Psychology

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2567

Vol. 9 No. 1 January-March 2024

วัตถุประสงค์

วารสารพุทธจิตวิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และ บทความปริทรรศน์ของนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้วยหวังให้เป็นตลาดแห่งองค์ความรู้ที่สามารถค้นคว้า ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย วารสารมุ่งเน้นเปิดรับบทความทางด้านจิตวิทยา พระพุทธศาสนา พฤติกรรมศาสตร์ สังคมวิทยา การศึกษาเชิงประยุกต์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ทั้งนี้เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

กระบวนการพิจารณาบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ

วารสารมีกระบวนการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนตีพิมพ์ โดยบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) ทั้งนี้บทความจากผู้นิพนธ์ภายในจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร ส่วนบทความจากผู้นิพนธ์ภายนอกจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายใน หรือนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสารที่มีความเชี่ยวชาญในสาขา และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร

กำหนดเผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม

เผยแพร่ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jbp/index>

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการวารสาร

พระมหาเพื่อน กิตฺติโสภโณ, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

สมโภช บินศรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

พระมหาสุเทพ สุทธิญาโณ, ผศ.ดร.

รศ.ดร.ประยูร สุขะใจ

ผศ.ดร.อำนาจ ยอดทอง

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

ผศ.ดร.ภริมา วินิธาสถิตยกุล

ผศ.ดร.พุทธวรรณ ชูเชิด

ผศ.ดร.ฐิติวัศ สุกข์ป้อม

ผศ.ดร.ปารณีย์ ขาวเจริญ

ดร.นิยม อานไมล์

ดร.สุวรรณา เขียงขุนทด

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยสยาม

สำนักงานกองบรรณาธิการ

ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์

ชั้น M โซน A อาคารเรียนรวม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา 13170

พระมหาเพื่อน กิตฺติโสภโณ, ผศ.ดร.

มือถือ: 0818464409

Email: jbp.mcu@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารพุทธจิตวิทยา (Journal of Buddhist Psychology) ได้รับคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ในกลุ่มที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และ บทความปริทรรศน์ของนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้วยหวังให้เป็นตลาดแห่งองค์ความรู้ที่สามารถค้นคว้า ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย วารสารมุ่งเน้นเปิดรับบทความทางด้านจิตวิทยา พระพุทธศาสนา พุทธกรรมศาสตร์ สังคมวิทยา การศึกษาเชิงประยุกต์และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สำหรับฉบับนี้ได้รับความสนใจจากคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และได้รับการพิจารณาจากกองบรรณาธิการให้เผยแพร่ได้ จำนวนความ 13 บทความ กองบรรณาธิการขอเสนอบทความที่น่าสนใจ ดังนี้

การพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ลุ่มแม่น้ำโขง โดย อุเทน ลาพิงค์, พระมหาฉัตรชัย สุธตตชโย (มุลสาร) และ พระอธิวัฒน์ รตนวณฺโณ (ธรรมวัฒน์ศิริ) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษากิจกรรม การมีส่วนร่วม แนวทางการพัฒนาเครือข่ายและ สร้างกลไกการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ลุ่มแม่น้ำโขง เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ข้อมูลเชิงปริมาณนั้นทำการเก็บแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์เชิงพรรณนา

การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพะเยา โดย พจน์พิตตา ศรีสมพงษ์ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ซึ่งได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน โดย จุรี ท้าวพงษ์, ปวีศา จรดล และ นภาพรณ ธัญญา การวิจัยครั้งนี้มี วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ

ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน 4) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา กำหนด 4 ตอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 36 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน และทำการสุ่มอย่างง่าย และครูฝึกสถานประกอบการ จำนวน 14 คน ผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น จำนวน 280 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบรายงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดย อรรถวุฒิ มุขมา การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าความรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิต การอ่านที่มีประสิทธิภาพจะต้องอ่านแล้วจับใจความสำคัญได้ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือผู้เรียนเกือบทุกระดับการศึกษามักอ่านจับใจความยังไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควร นักวิชาการทางภาษาลงใจหาวิธีการเพื่อให้ผู้เรียนฝึกอ่านอย่างมีขั้นตอนและสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ วิธีหนึ่งที่น่าสนใจที่ช่วยให้การอ่านจับใจความสำคัญมีประสิทธิภาพ คือ การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ของ Walter Pauk มี 7 ขั้นตอน ได้แก่

1. การอ่านอย่างคร่าว ๆ (Overview)
2. หาแนวความคิดหลัก (Key Idea)
3. อ่านแต่ละอนุเขต (Read-R1)
4. จดบันทึกใจความสำคัญของอนุเขต (Record-R2)
5. พูดเพื่อระลึกสิ่งที่อ่าน (Recite-R3)
6. ทบทวน (Review-R4)
- และ 7. สะท้อนความคิด (Reflect-R5)

กองบรรณาธิการ วารสารพุทธจิตวิทยา ขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ให้ความสนใจส่งบทความมาลงตีพิมพ์เผยแพร่ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

พระมหาเผื่อน กิตติโสภโณ, ผศ. ดร.
บรรณาธิการ

สารบัญ

วารสารพุทธจิตวิทยา | ปีที่ 9 | ฉบับที่ 1

1

การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย

Application of OK5R learning management to develop Thai reading skills

อรรณวุฒิ มุขมา

Attawuth Mookma

15

การพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่น้ำโขง

Network Development and Strengthening of Mekong Buddhist Monks

อุเทน ลาพิงค์, พระมหาฉัตรชัย สุธตตชโย (มุลสาร),

พระอธิวัฒน์ รตนวณฺโณ (ธรรมวัฒน์ศิริ)

Uten larping, Phramaha Chatchai Suchattajayo (Moonsarn),

Phra Athiwat Rattavanno (Thammawatsiri)

26

การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับผลตอบแทนหุ้น

Key Audit Matters and Stock Return

พรพิมล อีฐรัตน์, ญาณินท์ ตั้งภิญโญพุฒิกุล, อีรพรรณ อิงภาภรณ์

Pornpimon Ittarat, Yanin Tangpinyoputtikhun, Teerapan Ungphakorn

37

รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน

The Educational Management Model for Short-Course Students to Enhance the Entrepreneurial Competency of Bangsaen Technical College

จุรี ทัพวงษ์, ปาวริศา จรดล, นภาพรณ ธัญญา

Juree Tupwong, Pawarisa Choradon, Napaporn Tunya

51

A Study of the Effective English Teaching Strategies for the Multicultural Classroom at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

*Phra Theeratphid Salawinphonphana, Wisuttichai Chaiyasit,
Samran Khansamrong*

62

**การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดพะเยา**

A study of Potential of Religious Tourism Destinations in Phayao Province

พจน์พิตตา ศรีสมพงษ์

Phatpitta Sreesoompong

78

**การศึกษาการบาดเจ็บของนักกีฬาปันจักสีลัตที่ได้รับบาดเจ็บจากการ
แข่งขัน ในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 45
“พลศึกษาเกมส์”**

*A Study on Sport Injuries of The Pencak Silat Competitors
Participating in The 45th Thailand National Sports University
Games “Institute of Physical Education Games”*

*สุริยันท์ หัวหิน, อีสริย์ สุภเลิศจารุภักดิ์, ทิพย์วดี กิจถาวร, รพี แหะเหลื่อมิน,
ศรีวรรณ แสนพงษ์, สฤชเดช แซ่มณี*

*Suriyan Huahin, Aitsaree Suphalerdjaruphat, Tipwadee Kittaworn,
Raphee Laehleemeen, Sriwan Senpong, Salisdagh Saemmanee*

85

**การพัฒนารูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชา
สังคม เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์
จังหวัดแม่ฮ่องสอน**

*Development of Local Cultural Market Models Through State
Mechanisms and Civil Society to Drive Circular Economy in Ethnic
Communities in Mae Hong Son Province*

พิมพ์ัสสร เด็ดขาด, เขมินทรา ตันธิกุล, นพรัตน์ กันทะพิกุล

Pimpatsorn Dedkhad, Kheminthra Tanthikun, Nopparat Kantapikul

99 ผลการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เพื่อส่งเสริมทักษะ
การเขียนสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
The Effects of the Synectics Teaching Model Combined with the
EKKE Model to Promote Creative Writing of Sixth Primary Students
สุมิตตา สุพิทักษ์, อลิสร่า ชมชื่น, เชิดชัย อุดมพันธ์
Sumitta Supithak, Alisara Chomchuen, Cherdchai Udomphan

112 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิด
แบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม
An Administration Model to Quality Schools by The Smart School
Model for Thetsabanthatum School
พงษ์ศักดิ์ อินทร์สอน, อติสร ศิริ, นภาพรณ ัญญา
Pongsak Insorn, Adisorn Siri, Napaporn Tanya

129 การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการ
เนื้อหาภาษา โดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator โรงเรียน
วิทยปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร
Development of an English Curriculum of Creative Thinkink Based
on Content and Language Integrated Learning by Using Steam 4
Innovator Process at Witthayapanya Matthayom School, Bangkok
นุศรา สุโงะ, นภาพรณ ัญญา, สุภาพร แพรพนิต, ศิลปชัย บุรณพานิช,
อติสร ศิริ
Nusara Sungo, Napaporn Tanya, Supaporn Prawpanit,
Silapachai Booranapanich, Adisorn Siri

143 พุทธจิตวิทยาตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณ
วชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวม
Buddhist Psychology Based on The Meditation Instructor Training
Course of Somdet Phra Nyannavajirodom (Viriyang Sirintharo) For
Holistic Well-Being Creation
ณญาณ นลินขวัญ, เมธาวี อุดมธรรมานุภาพ, วิชชุดา ฐิติโชติรัตน,
สิริวัฒน์ ศรีเครือดง
Naryan Narlinkhwan, Maytawee Udomtamanupab, Wichuda
Thitichotrattana, Siriwat Srikrhuedong

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอน
รายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษากาญจนบุรี เขต 2

The Training Curriculum Development to Enhance the
Computational Science Competencies of Teachers under
Kanchanaburi Educational Service Area Office 2

จิรภา ศรีนวล
Jirapa Srinual

การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย

Application of OK5R learning management to develop Thai reading skills

อรรธวุฒิ มุขมา

Attawuth Mookma

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Faculty of Humanities and Social Sciences Chandrakasem Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: oatinlove.thai@gmail.com

Retrieved: December 9, 2023; Revised: March 27, 2024; Accepted: March 28, 2024

บทคัดย่อ

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิต การอ่านที่มีประสิทธิภาพจะต้องอ่านแล้วจับใจความสำคัญได้ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือผู้เรียนเกือบทุกระดับการศึกษามักอ่านจับใจความยังไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควร นักวิชาการทางภาษากำลังหาวิธีการเพื่อให้ผู้เรียนฝึกอ่านอย่างมีขั้นตอนและสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ วิธีหนึ่งที่น่าสนใจที่ช่วยให้การอ่านจับใจความสำคัญมีประสิทธิภาพคือ การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ของ Walter Pauk มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การอ่านอย่างคร่าว ๆ (Overview) 2. หาแนวความคิดหลัก (Key Idea) 3. อ่านแต่ละย่อหน้า (Read-R1) 4. จดบันทึกใจความสำคัญของย่อหน้า (Record-R2) 5. พูดเพื่อระลึกสิ่งที่อ่าน (Recite-R3) 6. ทบทวน (Review-R4) และ 7. สะท้อนความคิด (Reflect-R5) หากผู้สอนมีความประสงค์ให้การจัดการเรียนรู้มีความน่าสนใจกว่าเดิม ควรมีการประยุกต์ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่นมาใช้สอนร่วมด้วย เช่น การจัดการเรียนรู้แบบการสร้างแรงบันดาลใจโดยใช้บุคคลต้นแบบ การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถาม การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเพื่อนคู่คิด การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด การจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นต้น อันจะนำมาซึ่งการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ท้าทาย มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมาย และประสบความสำเร็จในการเรียนรู้มากขึ้น

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R; การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย

Abstract

Reading is essential for acquiring knowledge and improving quality of life. Effective reading requires being able to read and understand the main idea. However, the problem is that students at almost every educational level often have reading comprehension that is not as satisfactory as it should be. Language academics search for methods for learners to practice reading in a step-by-step manner and achieve learning results. One interesting way to make reading comprehension effective is to: Walter Pauk's OK5R learning management has seven steps: 1. Reading briefly (Overview) 2. Finding the main idea (Key Idea) 3. Reading each subsection (Read-R1) 4. Taking notes. The main idea of the lesson (Record-R2) 5. Speak to remember what has been read (Recite-R3) 6. Review (Review-R4) and 7. Reflect thoughts

(Reflect-R5) If the instructor wishes to Learning management is more interesting than before. There should be an application of learning activity steps by using other forms of learning management for teaching, such as inspirational learning management using role models. Learning management using questions, Cooperative learning management, Think-pair-share techniques, Organizing learning using mind maps, Organizing self-directed learning, etc., will create a challenging classroom atmosphere that is effective and meets goals And be more successful in learning.

Keywords: OK5R learning management; Development of Thai reading skills

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคการศึกษาไร้พรมแดน ข่าวสารข้อมูลตามสื่อต่าง ๆ รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีส่วนในการทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น ดังนั้น การอ่านจะช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง สามารถเลือกแนวทางในการประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การอ่านจึงเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญมากในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ เพราะการอ่านเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เรื่องต่าง ๆ ช่วยเพิ่มพูนความรู้รอบตัวให้กว้างขวาง อีกทั้งยังก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน รวมถึงส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้แนวคิดใหม่ ๆ ในการดำเนินชีวิตทั้งแก่ตนเองและประโยชน์ส่วนรวมอีกด้วย ฉะนั้น การอ่านจึงเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการฝึกฝนและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพนั้นไม่ได้เป็นเพียงการรู้จักตัวอักษร และวิธีการอ่านเท่านั้น ผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายที่ผู้เขียนมุ่งสื่อมาได้ด้วย ต้องจับสาระสำคัญและความคิดของเรื่อง หยั่งรู้ ความหมายที่แท้จริงที่ซ่อนอยู่ในถ้อยคำได้จึงจะทำให้ผู้อ่านประสบความสำเร็จในการอ่านทุกครั้ง ดังที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้และพัฒนาชีวิต การอ่านที่มีประสิทธิภาพจะต้องอ่านแล้วจับใจความได้ สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ การอ่านจับใจความมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร การอ่านจับใจความเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการอ่านเพราะทำให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้ และจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือในการอ่านเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนทราบสาระสำคัญของเรื่องที่ผู้เขียนต้องการบอก การอ่านนับเป็นพื้นฐานสำคัญในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการใหม่ ๆ ในทุกสาขาวิชา ถ้าหากผู้เรียนไม่สามารถอ่านจับใจความได้ การอ่านในระดับสูงขึ้นไปก็ทำได้ยาก เพราะการอ่านในใจทุกอย่างต้องอาศัยการอ่านจับใจความเป็นพื้นฐาน ทักษะการอ่านจับใจความของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน บางคนสามารถอ่านได้รวดเร็ว บางคนอ่านได้ช้า ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ดังนั้น ผู้อ่านจึงต้องเรียนรู้กลวิธีการอ่านจับใจความ รวมทั้งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความในหัวข้อต่าง ๆ

ปัญหาการอ่านภาษาไทยของผู้เรียนเกิดขึ้นในทุกระดับการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตลอดจนถึงอุดมศึกษา อันเนื่องมาจากหลายเหตุผลหลายปัจจัย ดังเช่น ปฏิญญา โกมลภิติสกุล (2565) กล่าวว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีนิสัยรักการอ่านลดลง ทั้งจากหนังสือเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา หรือหนังสือ ประเภทอื่น ส่วนหนึ่งเกิดจากนักเรียนส่วนมากเกิดความเบื่อหน่ายจากการอ่านจับใจความไม่เป็น หรืออ่านได้ช้า ไม่สามารถสรุปประเด็นสำคัญโดยการแยกใจความสำคัญออกจากใจความรองได้ ตีความ และอ่านไม่

เข้าใจ ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการพัฒนาด้านอื่น ๆ ได้แก่ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่าต่อไป หรืองานวิจัยบางเรื่องอ้างอิงค่าระดับคะแนนการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) วิชาภาษาไทย สารการอ่าน นักเรียนทำคะแนนค่อนข้างต่ำกว่าเกณฑ์ เช่น อุชาวดี ชุกกลิ่นหอม (2560) กล่าวว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ปีการศึกษา 2557-2558 พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในมาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน มีคะแนนเต็ม 100 คะแนน ในปีการศึกษา 2557 มีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 68.46 และในปีการศึกษา 2558 มีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 67.26 ซึ่งให้เห็นว่า ผลการทดสอบสารการอ่านลดลงและไม่เป็นไปตามเป้าหมายการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัยที่กำหนดเป้าหมายคุณภาพการศึกษาวิชาภาษาไทยให้สูงขึ้นร้อยละ 3 ซึ่งโรงเรียนควรเร่งการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ นักเรียนเตรียมความพร้อมสำหรับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่อไป หรืองานวิจัยบางเรื่องอ้างอิงการประเมินของ The Programme for International Student Assessment (PISA) ที่ประเมินศักยภาพของผู้เรียนในด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งผลการประเมินการอ่านยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เช่น กนกวรรณ นามวิจิตร (2562) กล่าวว่า จากการทดสอบใน 69 ประเทศ แสดงให้เห็นว่านักเรียนไทยยังขาดความสามารถในด้านการอ่าน กล่าวคือ เกือบครึ่งของนักเรียนไทยอายุประมาณ 15 ปี หรือที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการวัดความสามารถในด้านการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยประมาณ 408 คะแนน ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมของทุกประเทศอยู่ที่ 460 คะแนน โดยจัดเป็นอันดับที่ 56 จาก 69 ประเทศ ผลการประเมินดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนจำนวนมากยังขาดความสามารถในการอ่านจับใจความ ไม่สามารถจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน ไม่สามารถเล่าใจความของเรื่องที่ตนอ่านให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างชัดเจน ไม่มีความมั่นใจในการตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็น

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการอ่านในวิชาภาษาไทยแล้ว จึงได้ศึกษาค้นคว้าหาวิธีการพัฒนาทักษะการอ่านให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และได้พบว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R เป็นวิธีการสอนที่มีความน่าสนใจเหมาะสมที่จะพัฒนาผู้เรียนในการฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากการศึกษพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R เป็นวิธีที่มีความเหมาะสมต่อช่วงวัยของผู้เรียน และส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความของผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจบทอ่านจากการฝึกฝนผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรม จนสามารถจับใจความสำคัญจากการอ่านได้

บทความนี้มีวัตถุประสงค์คือ ประการที่หนึ่ง เพื่อให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R และประการที่สอง เพื่อให้ผู้สอนสามารถนำการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ไปประยุกต์ใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ประเภทอื่นให้เหมาะสม เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพ

ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R

1. ความหมาย

นักวิชาการหลายท่านต่างให้คำจำกัดความของการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ไว้คล้ายคลึงกัน ดังที่ ศิริพร ลีรัชตาสุวรรณ (2557) กล่าวว่า วิธีอ่านแบบ OK5R หมายถึง วิธีการอ่านแบบ 7 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การอ่านอย่างคร่าว ๆ (Overview) ขั้นที่ 2 การอ่านเพื่อหาแนวคิดหลัก (Key Idea) ขั้นที่ 3 การอ่านแต่ละ

อนุเฉท (Read) ขั้นที่ 4 จดบันทึกใจความสำคัญ (Record) ขั้นที่ 5 การพูดเล่าเรื่องจากสิ่งที่บันทึกไว้ (Recite) ขั้นที่ 6 การทบทวน (Review) และขั้นที่ 7 การสะท้อนความคิดจากการอ่าน (Reflect)

กนกวรรณ นามวิจิตร (2562) กล่าวนิยามขยายความกว่าศิริพร ลีรัชตาสวรรณ ที่ไม่เพียงชี้ให้เห็นกระบวนการอ่าน 7 ขั้นตอนเท่านั้น ยังเพิ่มเติมว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยเพิ่มพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ดังที่กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี OK5R หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้รวดเร็วขึ้น จดจำได้ดีขึ้น และสามารถทบทวนเนื้อเรื่องที่อ่านมี 7 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การอ่านอย่างคร่าว ๆ (Overview) ขั้นที่ 2 หาแนวความคิดหลัก (Key Idea) ขั้นที่ 3 อ่านแต่ละอนุเฉท (Read) ขั้นที่ 4 จดบันทึกใจความสำคัญของอนุเฉท (Record) ขั้นที่ 5 อ่านออกเสียงระลึกถึงสิ่งที่อ่าน (Recite) ขั้นที่ 6 ทบทวน (Review) ขั้นที่ 7 สะท้อนความคิด (Reflect)

ธลันหทัย จงสุริยภาส (2563) กล่าวนิยามเอกเช่นเดียวกับศิริพร ลีรัชตาสวรรณ และกนกวรรณ นามวิจิตร โดยกล่าวว่า วิธีการสอนอ่านลักษณะนี้มี 7 ขั้นตอน เหมือนกัน แต่แบ่งใหญ่ออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นก่อนอ่าน ขั้นระหว่างอ่าน และขั้นหลังการอ่าน โดยได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของ Walter (1994) ซึ่งได้ปรับมาจากแนวคิดของ Robinson อีกต่อหนึ่ง ดังความว่า การสอนแบบ OK5R หมายถึง วิธีการสอนการอ่านซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนในการสอน 3 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นก่อนอ่าน การอ่านคร่าว ๆ (Overview) 2. ขั้นระหว่างอ่าน 2.1 การหาแนวคิดหลัก (Key Ideas) 2.2 การอ่าน (Read) 2.3 การบันทึก (Record) 3. หลังการอ่าน 3.1 การเล่าเรื่อง (Recite) 3.2 การทบทวน (Review) 3.3 ผลสะท้อนกลับ (Reflect) โดยปรับมาจากแนวคิดของ Robinson

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านและหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้รวดเร็วขึ้น จดจำได้ดีขึ้น และสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกระบวนการอ่านตั้งแต่อ่านอย่างคร่าว ๆ การเก็บความคิดในระหว่างอ่าน พิจารณาความคิดที่สำคัญหรือเนื้อหาที่เป็นหัวใจสำคัญของเรื่อง อ่านเพื่อพิจารณาให้เกิดความเข้าใจ จดบันทึกขณะอ่าน และระลึกว่าจำสิ่งที่อ่านได้มากน้อยเพียงไร การทบทวนเป็นการช่วยให้ความรู้อยู่ในสมอง และเป็นการช่วยเตือนให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในเวลาที่ต้องการอ่าน การสะท้อนความคิดเป็นการแลกเปลี่ยนทัศนะระหว่างผู้อ่านด้วยกันเพื่อร่วมกันหาคำตอบใหม่ ทำให้การอ่านมีความหมายและได้ประโยชน์

2. วัตถุประสงค์

เพื่อฝึกผู้เรียนให้พัฒนาทักษะการอ่าน ในด้านการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน การหาใจความสำคัญและการขยายความจากเรื่องที่อ่าน การจดบันทึกจากการอ่าน การเล่าเรื่องจากสิ่งที่อ่าน การทบทวนความจำจากการอ่าน และการแลกเปลี่ยนทัศนะจากการอ่าน

3. ความเป็นมา

การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R นี้ Walter Pauk (1974) กล่าวไว้ว่า การสอนแบบ OK5R เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้รวดเร็ว จดจำได้ดี และสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง Walter Pauk ได้ปรับแนวความคิดมาจากวิธีอ่านของ Francis P. Robinson ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านที่มหาวิทยาลัยโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยได้ศึกษาเทคนิคการอ่านและแนะนำวิธีอ่านให้กับนักศึกษาจนประสบความสำเร็จเป็นเวลานาน โดยได้สรุปวิธีการอ่านเพื่อให้จำได้ง่ายคือ SQ3R มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 Surver (S) ขั้นสำรวจ หมายถึง การสำรวจหนังสือ ชื่อผู้แต่ง คำนำ เพื่อดูจุดมุ่งหมายและแนวคิดของผู้แต่ง สำรวจสารบัญ ดัชนี อภิธานศัพท์ ภาคผนวก บทสรุป แบบฝึกหัด เพื่อตรวจสอบสาระที่ปรากฏในหนังสือทุก ๆ ที่ และอ่านสำรวจเนื้อหาของเรื่องทีอ่านอย่างรวดเร็ว

ขั้นที่ 2 Question (Q) ขั้นตั้งคำถาม หลังจากอ่านสำรวจแล้ว ต้องลองตั้งคำถามถามตนเองว่าสิ่งที่ต้องการทราบคืออะไร และตั้งคำถามจากเรื่องทีอ่านตามลำดับหัวข้อเรื่องในแต่ละย่อหน้า

ขั้นที่ 3 Read (R1) ขั้นอ่านอย่างรอบคอบ เป็นการอ่านอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อจับใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้า ชีตเส้นใต้เฉพาะส่วนที่สำคัญให้ความสนใจคำ วลี หรือประโยค การอ่านในขั้นนี้เพื่อตอบคำถามที่ผู้อ่านตั้งใจไว้ หากข้อความใดไม่เข้าใจให้บันทึกไว้เพื่อถามผู้สอน

ขั้นที่ 4 Recite (R2) ขั้นจดจำ เมื่อเข้าใจคำตอบและเนื้อเรื่องจากการอ่านแล้วควรพยายามจดบันทึกย่อหรือชีตเส้นใต้เพื่อเตือนความจำของตนเองและพยายามถามตนเองว่าการอ่านครั้งนี้ได้ความคิดอะไรใหม่ ๆ บ้าง ทดสอบความจำโดยการปิดหน้ากระดาษและดูบันทึกที่เขียนไว้ว่าจำได้หรือไม่ ถ้าตอบไม่ได้ให้ทบทวนคำถามคำตอบและท่องจำจากความเข้าใจ

ขั้นที่ 5 Review (R3) ขั้นทบทวนเรื่องราวทั้งหมดจากการอ่านบันทึกย่อ และทำบันทึกย่อจากความจำว่าถูกต้องและจำได้หรือไม่ ทบทวนจุดสำคัญใหญ่และจุดสำคัญรองลงม่อีกครั้งหนึ่ง

ต่อมา Walter Pauk ได้ปรับแนวคิดของ Francis P. Robinson โดยเพิ่มขั้นการสอนจดบันทึก (Record) และขั้นสะท้อนความคิด (Reflect) ซึ่งทั้ง 2 ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะขั้นจดบันทึกจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญของเรื่อง (Key Idea) ได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนจำและทบทวนเรื่องทีอ่านได้ง่ายขึ้น และขั้นสะท้อนความคิด (Reflect) จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นแนวความคิดซึ่งกันและกัน อาจจะเห็นด้วย สอดคล้อง คิดต่าง อันจะทำให้ผู้เรียนขยายความสิ่งทีอ่านให้กว้างขวางขึ้น โดย Walter Pauk เพิ่มเติม 2 ขั้นตอนขึ้นเพื่อจุดประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรก เพื่อช่วยให้ผู้เรียนจำข้อมูลทีอ่านได้แม่นยำ โดยประยุกต์หรือสัมพันธ์ความคิดใหม่ ๆ ทีได้กับความคิดเดิมหรือความรู้เดิมทีมีอยู่ และประการที่สอง เพื่อช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ซึ่งได้จากประโยชน์ทีผู้เรียนได้เรียนรู้มา

4. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

Pauk (1974) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การอ่านอย่างคร่าว ๆ (Overview) โดยให้ผู้เรียนอ่านตัวบททั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อให้รู้ว่บทอ่านนั้น ๆ มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับเรื่องใด ดูหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย เพื่อหาว่าบทอ่านกำลังอธิบายถึงเรื่องอะไรเป็นการดูภาพรวมของบทอ่านก่อน ไม่ต้องเจาะลึกลงไปในรายละเอียดของแต่ละย่อหน้า ฉะนั้น การอ่านอย่างคร่าว ๆ จะทำให้ผู้อ่านมีความกระตือรือร้นทีจะศึกษาบทอ่านให้เข้าใจดีขึ้นต่อไป

2. หาแนวความคิดหลัก (Key Idea) ให้ผู้เรียนทำความเข้าใจเกี่ยวกับใจความสำคัญของเรื่อง (Main Idea) ส่วนขยายใจความสำคัญ (Supporting Material) และคำทีเป็นส่วนสัมพันธ์ความ (Transition)

3. อ่านแต่ละอนุเฉทหรือย่อหน้า (Read-R1) ให้ผู้เรียนอ่านแต่ละอนุเฉทจนจบบทอ่าน เพื่อหาว่าประเด็นใดคือใจความสำคัญประเด็นใดคือส่วนขยายใจความสำคัญนั้น และมีคำใดเป็นตัวสัมพันธ์ความให้ต่อเนื่องกัน

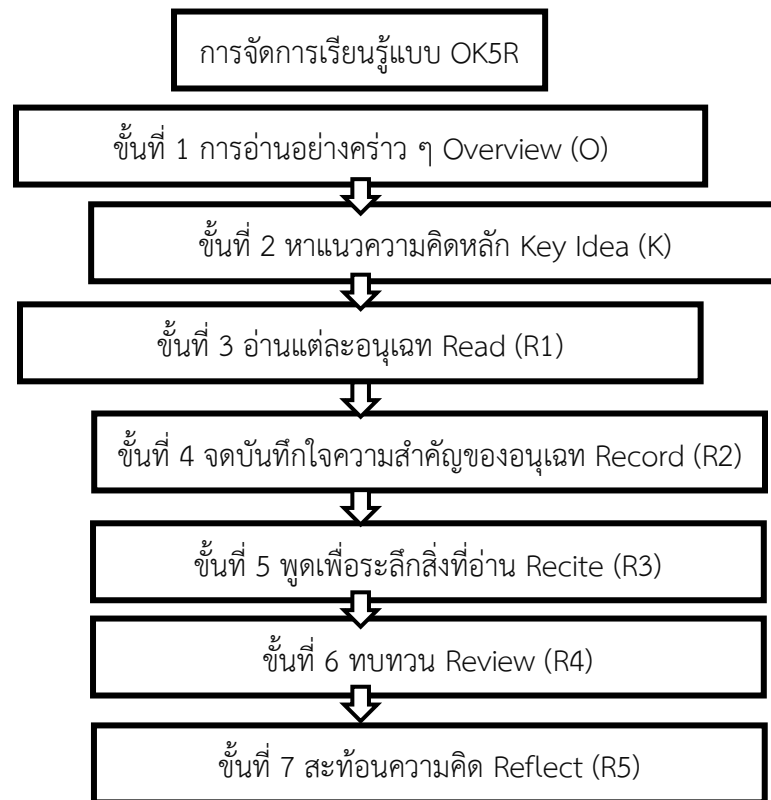
4. จดบันทึกใจความสำคัญของอนุเฉทหรือย่อหน้า (Record-R2) ให้ผู้เรียนชีตเส้นใต้คำหรือวลีทีสำคัญ แล้วเขียนสรุปใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญในแต่ละอนุเฉทของบทอ่านทั้งหมดลงในสมุดบันทึก ซึ่งไม่ใช่การเขียนสรุปแต่ละประโยคแต่เป็นการสรุปแนวความคิดหลักหรือใจความสำคัญ

5. พุดเพื่อระลึกสิ่งที่อ่าน (Recite-R3) เป็นวิธีการป้องกันการลืม โดยให้ผู้เรียนเล่าถึงสิ่งที่ผู้เรียนบันทึกสรุปใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญในข้อ 4 ที่ผ่านมาโดยไม่ต้องดูบทอ่าน หลังจากนั้นให้ผู้เรียนตรวจสอบว่า ได้พุดออกมาถูกต้องหรือไม่

6. ทบทวน (Review-R4) ให้ผู้เรียนทบทวนทันที โดยดูจากที่จดบันทึกไว้เพื่อให้เข้าใจเรื่องทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง การทำเช่นนี้เปรียบเสมือนการดูภาพที่ต่อเสร็จสมบูรณ์แล้ว ซึ่งย่อมจะทำให้ ผู้เรียนจำได้ง่ายกว่าที่ผู้เรียนดูภาพทีละส่วน

7. สะท้อนความคิด (Reflect-R5) ในขั้นนี้ผู้เรียนจะมีความคิดในด้านการเปรียบเทียบเกิดขึ้นว่า ในประเด็นใดที่ผู้เรียนมีความเห็นสอดคล้องหรือประเด็นใดที่มีความเห็นไม่สอดคล้องด้วย บางครั้งผู้เรียนสามารถขยายความสิ่งที่ได้อ่านให้กว้างขวางขึ้น โดยการเชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านให้เข้ากับความรู้ความเข้าใจเดิมของผู้เรียน

สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ตามแนวคิดของ Walter Pauk (1974) ตามภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R

จากแนวคิดวิธีอ่านแบบ OK5R ของ Walter Pauk มีนักวิจัยชื่อ Congos (1994) ได้ปรับวิธีการอ่านออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นก่อนอ่าน การอ่านคร่าว ๆ (Overview) ใช้เวลา 1-2 นาที เพื่อดูว่าเรื่องที่อ่านเกี่ยวกับอะไร ใจความหลัก ใจความรอง ตั้งคำถาม ดูภาพรวมของเรื่อง

2. ขั้นระหว่างอ่าน แบ่งเป็น 1) การหาแนวคิดหลัก (Key Idea) คือ ใจความหลัก ใจความรอง และแปลความหมาย ให้ดูแนวคิดหลักและใจความสนับสนุน 2) การอ่าน (Read) คืออ่านแต่ละย่อหน้าแล้วให้หยุด ตั้งคำถามตัวเองว่า ใจความสำคัญคืออะไร ใจความรองหรือข้อความสนับสนุนคืออะไร 3) การบันทึก (Record)

บันทึกหรือทำเครื่องหมายที่คำและวลี และเขียนสรุปใจความสำคัญ ใจความรองลงในสมุดบันทึกโดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง

3. ขั้นหลังการอ่าน แบ่งเป็น 1) การพูดเล่าเรื่อง (Recite) พูดเล่าเรื่องจากที่ได้บันทึกไว้โดยไม่ดูบทอ่าน หลังจากนั้นตรวจสอบความถูกต้องที่ละย่อหน้าหรือทีละหน้า จนกว่าจะครอบคลุมเรื่องราวทั้งหมด ซึ่งเป็นวิธีที่จะช่วยถ่ายโอนความรู้ที่ได้จากความทรงจำที่สั้นนำไปสู่ความทรงจำที่ยาวนาน 2) การทบทวน (Review) คือการทบทวนความรู้ที่ได้รับ เป็นการถ่ายโอนความรู้จากความจำสั้นไปสู่ความจำที่ยาวนาน 3) การสะท้อนกลับ (Reflect) เป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเรากับคนอื่น ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกับเราในประเด็นใดบ้าง จากนั้นนำมาจัดเป็นองค์ความรู้กลุ่มใหญ่ ๆ หรือกลุ่มย่อยก็ได้

5. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการจัดการเรียนรู้

ผู้เรียนสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้อย่างสัมฤทธิ์ผลและสามารถนำวิธีการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเกิดประโยชน์ได้

การอ่านจับใจความสำคัญ

ในเบื้องต้น ผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวความคิด ทฤษฎี และวิธีการของการอ่านจับใจความสำคัญอย่างถ่องแท้เสียก่อน และพยายามถ่ายทอดความรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายที่สุด และที่สำคัญต้องมีเทคนิคให้ผู้เรียนหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งผู้สอนต้องสามารถหาใจความสำคัญให้ได้ด้วยตัวเอง โดยการยกตัวอย่างแสดงให้ผู้เรียนเห็นถึงการหาใจความสำคัญจากการอ่านอย่างชัดเจน ถูกต้อง และเป็นขั้นตอน อีกทั้งต้องเน้นย้ำความหมายของการจับใจความสำคัญ ประโยชน์จากการอ่านจับใจความสำคัญ และวิธีการหาใจความสำคัญ เป็นระยะ ๆ ถึงจะนำองค์ความรู้การอ่านจับใจความสำคัญเข้าไปผสมผสานกับขั้นตอนการสอนอ่านแบบ OK5R ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอ่านจับใจความสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการอ่านเบื้องต้น โดยเริ่มตั้งแต่การมองเห็นตัวอักษร รับรู้ความหมาย แล้วเกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน สามารถจับสาระของเรื่องราวและตอบคำถามได้ว่าข้อความนั้นกล่าวถึงเรื่องอะไร

ประโยชน์จากการอ่านจับใจความสำคัญ การอ่านจับใจความสำคัญเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เพราะในชีวิตประจำวันผู้เรียนต้องอ่านเป็นจำนวนมาก หากว่าผู้เรียนอ่านได้รวดเร็วและจับใจความสำคัญได้ก็จะช่วยให้ผู้เรียนอ่านได้มาก ทำให้มีความรู้มาก สามารถทำงานตามที่คุณสอนมอบหมายได้อย่างรวดเร็ว การอ่านจับใจความสำคัญเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการอ่านทุกประเภทและยังเป็นพื้นฐานในการอ่านเพื่อการวิเคราะห์สาร การวินิจฉัยสาร และการวิจารณ์สารอีกด้วย ผู้มีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญจะช่วยให้การอ่านได้รวดเร็วจึงจำเป็นต้องฝึกฝนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นอ่านเรื่องอะไรหรืออยู่ในระดับใดก็ตาม เพราะหากไม่สามารถจับใจความสำคัญได้ก็จะไม่ก่อประโยชน์จากการอ่านเท่าที่ควร การอ่านจับใจความสำคัญเป็นทักษะที่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนต้องใช้ในการแสวงหาความรู้ และต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

วิธีจับใจความสำคัญ มีวิธีการหลายอย่างขึ้นอยู่กับความถนัดแต่ละคน เช่น การขีดเส้นใต้โดยใช้สีต่างกัน แสดงความสำคัญมากน้อยของข้อความ การบันทึกย่อเป็นส่วนหนึ่งของการอ่านจับใจความสำคัญที่ดี แต่ผู้ที่ย่อควรย่อด้วยสำนวนภาษาของตนเอง ไม่ควรย่อโดยการตัดเอาข้อความสำคัญมาเรียงต่อกัน เพราะอาจทำให้ผู้อ่านพลาดสาระสำคัญบางตอนไป อันเป็นเหตุให้การตีความผิดพลาด คลาดเคลื่อนได้ วิธีจับใจความสำคัญมีดังนี้ พิจารณาที่ละย่อหน้า ตัดส่วนที่เป็นรายละเอียดออกจากเนื้อเรื่อง เช่น ตัวอย่างประกอบ ส่วน

ขยายหรือรายละเอียดต่าง ๆ โวหารและคำศัพท์ต่าง ๆ ตัวเลข สถิติต่าง ๆ คำถามหรือคำพูดของผู้เขียน ซึ่งเป็นส่วนขยายใจความสำคัญ และสรุปใจความสำคัญด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

การอ่านจับใจความสำคัญ ในที่นี้จะกล่าวถึงหลักใหญ่ ๆ 2 ประเภทคือ การอ่านจับใจความสำคัญส่วนรวม และการอ่านจับใจความสำคัญของย่อหน้า

1. การอ่านจับใจความสำคัญส่วนรวม ในการอ่านไม่ว่าจะมีจุดประสงค์ในการอ่านอย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่สุดในการอ่านก็คือเมื่ออ่านเรื่องใดเรื่องหนึ่งจบแล้ว เราสามารถเข้าใจเรื่องส่วนรวมได้อย่างถูกต้องว่าเรื่องนั้นกล่าวถึง ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร อีกทั้งยังสามารถอธิบายได้ว่าข้อความตอนใดเป็นหัวใจสำคัญของเรื่อง หากผู้อ่านรู้จักวิธีจับใจความสำคัญของเรื่องก็จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้อย่างรวดเร็ว ดังตัวอย่างการอ่านจับใจความสำคัญต่อไปนี้

ภาษาไทยมีคำศัพท์ใช้เฉพาะกลุ่มคน ซึ่งแสดงให้เห็นสภาพสังคมไทยว่ามีการแบ่งชนชั้น คำที่มีความหมายว่า “เสียชีวิต” ในภาษาไทยมีหลายคำที่เดียว สามัญชนจะใช้คำว่า “ตาย” รัฐบาลใช้คำว่า “อสัญกรรม” ภิกษุใช้คำว่า “มรณภาพ” เชื้อพระวงศ์ระดับหม่อมเจ้าใช้คำว่า “สิ้นชีพิตักษัย” สมเด็จพระนางเจ้าหรือเจ้าฟ้าใช้คำว่า “สิ้นพระชนม์” และสำหรับพระเจ้าอยู่หัวใช้คำว่า “สวรรคต” ศัพท์หลายคำซึ่งมีความหมายเดียวกันทำนองนี้มีอยู่ในภาษาไทยอีกมาก ซึ่งล้วนแต่เป็นตัวบ่งบอกลักษณะสังคมไทยว่าเคยเป็นสังคมที่มีการแบ่งแยกชนชั้น (สุจรรยา พระประพันธ์, 2556)

ใคร ภาษาไทย

ทำอะไร คำที่มีความหมายว่า “เสียชีวิต” ในภาษาไทยใช้หลายคำ

เมื่อไร -

อย่างไร มีคำว่า ตาย อสัญกรรม มรณภาพ สิ้นชีพิตักษัย สิ้นพระชนม์ สวรรคต

ผลเป็นอย่างไร คำเหล่านี้เป็นตัวบ่งบอกลักษณะสังคมไทยว่าเคยเป็นสังคมที่มีการแบ่งแยกชนชั้น

สรุปใจความสำคัญ ภาษาไทยมีคำที่มีความหมายว่า “เสียชีวิต” ใช้หลายคำ ได้แก่คำว่า ตาย อสัญกรรม มรณภาพ สิ้นชีพิตักษัย สิ้นพระชนม์ และสวรรคต คำเหล่านี้เป็นตัวบ่งบอกลักษณะสังคมไทยว่าเคยเป็นสังคมที่มีการแบ่งแยกชนชั้น

2. การอ่านจับใจความสำคัญของย่อหน้า สิ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง คือ การจับใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าให้ได้เสียก่อน ลักษณะของใจความสำคัญต้องเป็นข้อความที่สรุปความคิดของย่อหน้านั้นไว้ทั้งหมด ข้อความอื่น ๆ ที่ประกอบนั้น เป็นเพียงรายละเอียด หรือส่วนที่ใช้ขยายใจความสำคัญเท่านั้น ใจความสำคัญของย่อหน้าหนึ่ง ๆ มักมีเพียงประการเดียว มีลักษณะเป็นประโยค ซึ่งที่ตั้งประโยคใจความสำคัญอาจอยู่ที่ตำแหน่งต้นย่อหน้า กลางย่อหน้า ท้ายย่อหน้า หรือทั้งต้นและท้ายย่อหน้าก็ได้ ในบางกรณีย่อหน้าหนึ่ง ๆ อาจไม่ปรากฏประโยคใจความสำคัญ ผู้อ่านต้องสรุปใจความสำคัญที่แฝงอยู่ในย่อหน้านั้น ๆ ด้วยภาษาของตนเอง ดังตัวอย่างการอ่านจับใจความสำคัญต่อไปนี้

เวลาที่เป็นหวัด คำแนะนำที่ดีที่สุดก็คือให้นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ เพราะส่วนใหญ่ไข้หวัดนั้นจะเกิดจากเชื้อไวรัสซึ่งไม่มียาการรักษาให้หาย ดังนั้น การที่ร่างกายของเราได้นอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอจะช่วยให้อวัยวะภูมิคุ้มกันต่อสู้กับเชื้อไวรัส และคุณก็จะหายจากหวัดได้เอง หรือแม้กระทั่งในขณะที่คุณมีอาการซึมเศร้า ลองคิดอะไรไม่ค่อยออก คำแนะนำที่ดีที่สุดก็คือให้ไปหาเวลานอนหลับพักผ่อน คุณก็จะรู้สึกสดชื่น สมองก็จะโลดแล่นขึ้นมาได้เอง ทั้งนี้เพราะในขณะที่คุณนอนหลับนั้น กระบวนการซ่อมแซมร่างกายหรือการสร้างภูมิคุ้มกันนั้นจะเกิดขึ้น ฉะนั้น จึงนับได้ว่าการนอนหลับเป็นยารักษาโรคที่พิเศษและราคาถูกที่สุดเท่าที่มนุษย์จะหาได้ (พักรวีโร ทวีสิน, 2566)

ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนท้ายย่อหน้า ดังประโยคที่ปรากฏใจความสำคัญว่า “ฉะนั้น จึงนับได้ว่าการนอนหลับเป็นยารักษาโรคที่วิเศษและราคาถูกที่สุดเท่าที่มนุษย์จะหาได้” ซึ่งเป็นประโยคสำคัญที่ร้อยรัดเรื่องราวของย่อหน้านี้ไว้ทั้งหมด

กรณีหากเป็นข้อสอบแบบปรนัย ข้อสอบการอ่านมักถามว่า “ใจความสำคัญของข้อความนี้คืออะไร” จะพบอยู่เสมอ หลักการหาใจความสำคัญอาจใช้วิธีการดูประโยคใจความสำคัญว่าปรากฏอยู่ที่ตำแหน่งใดหรืออาจพิจารณาจากคำสำคัญ (Key Word) ก็ได้ ดังตัวอย่างการอ่านจับใจความสำคัญต่อไปนี้ (สายฝน ตีะวันนา, 2559)

“ความสุขที่แท้จริงหาใช่เพราะมีทรัพย์สินมากมาย แต่อยู่ที่ความพอเพียง คือความยินดีในสิ่งที่ตนได้ใช้ ในสิ่งที่ตนมี ตามกำลังของตนเอง” ใจความสำคัญของข้อความนี้ตรงกับข้อใด	
1. การไม่ใส่ใจในทรัพย์สินของตนเอง	2. การรู้จักความพอดีในการดำเนินชีวิต
3. การเข้าใจในฐานะความเป็นอยู่ของตนเอง	4. การมีความสุขที่แท้จริงต้องสละทรัพย์สินสมบัติทั้งหมด

หากพิจารณาข้อที่ 1 ข้อที่ 3 และข้อที่ 4 ในโจทย์ไม่ได้มีใจความสำคัญที่กล่าวถึง หากพิจารณาคำสำคัญที่ปรากฏคือคำว่า “อยู่ที่ความพอเพียง” ก็ตรงกับข้อที่ 2 มากที่สุด คือ การรู้จักความพอดีในการดำเนินชีวิต ซึ่งก็ตรงกับเนื้อหาข้อความที่กล่าวถึง การดำเนินอย่างพอเพียงจึงจะเป็นความสุขที่แท้จริง

การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ประเภทอื่น

ตามที่กล่าวไว้แล้วว่า การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การอ่านอย่างคร่าว ๆ (Overview) 2. หาแนวความคิดหลัก (Key Idea) 3. อ่านแต่ละอนุเขต (Read-R1) 4. จดบันทึกใจความสำคัญของอนุเขต (Record-R2) 5. พุดเพื่อระลึกสิ่งที่อ่าน (Recite-R3) 6. ทบทวน (Review-R4) และ 7. สะท้อนความคิด (Reflect-R5) ผู้สอนสามารถประยุกต์ขั้นตอนการสอนเพื่อสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ได้ โดยนำการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจและเหมาะสมประเภทอื่นมาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R อันจะนำมาซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมากขึ้น ซึ่งอาจปรับเปลี่ยนจาก 7 ขั้นตอน โดยเพิ่มขั้นตอนที่ผู้สอนเห็นว่าสำคัญต่อการเรียนรู้ได้ ดังขอแนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นนี้ผู้สอนอาจชักจูงผู้เรียนเข้าสู่เนื้อหาการสอนเรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยอาจใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียนโดยใช้บุคคลต้นแบบมาร่วมด้วยก็ได้ ผู้สอนอาจสร้างสื่อวีดิทัศน์สัมภาษณ์บุคคลต้นแบบที่รักการอ่านมาแล้วเรื่องราวชีวิตในผลที่ได้รับจากการอ่าน ไม่เกิน 5 นาที เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน ดังที่ วิรัช เลิศไพฑูรย์พันธ์ บรรณาธิการ. (2562) กล่าวว่า “การจัดการเรียนการสอนด้วยการสร้างแรงบันดาลใจในตัวผู้เรียน จึงเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การกำหนดเป้าหมายของการทำงานที่ท้าทาย การมีต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ การมีแรงกระตุ้นหรือแรงขับเคลื่อนที่มีอิทธิพล ล้วนเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้ไปสู่จุดหมายทั้งสิ้น” สอดคล้องกับ อรรถวุฒิ มุขมา (2564) กล่าวว่า “การสร้างแรงบันดาลใจควรเป็นด่านแรกในการสร้างความสนใจใฝ่เรียนรู้แก่ผู้เรียน แรงบันดาลใจจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำพาผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จในหลาย ๆ ด้านของชีวิต หากผู้เรียนไม่มีแรงบันดาลใจหรือสร้างความประทับใจในการเรียนรู้แต่เริ่มต้น ก็เป็นการยากที่จะเข้าถึง ความรู้ที่จะเกิดขึ้นในลำดับต่อไป ดังนั้น การสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้สามารถนำมาใช้แก้ไข ปัญหาการพัฒนาทักษะการอ่านของนักศึกษาได้” จากนั้นผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นความคิดว่า “ผู้เรียนได้อะไรจากการได้ดูวีดิทัศน์บุคคลต้นแบบที่รักการอ่านบ้าง” พร้อมอภิปรายร่วมกัน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถาม เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้กันจนเป็นธรรมชาติของการเรียนการสอนที่ต้องมีการถาม-ตอบ แลกเปลี่ยนสนทนาเพื่อการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนผู้สอน วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ง่ายไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ดังที่ ญฐกร ดวงพระเกษ (2561) กล่าวว่า การใช้คำถามหรือการถาม-ตอบนับเป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงที่ใช้สะดวกมากในการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ที่ได้มีการใช้กันมานานมากในโลกของการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นการมุ่งพัฒนากระบวนการทางความคิดของผู้เรียน โดยผู้สอนจะป้อนคำถามในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นคำถามที่ดีสามารถพัฒนาความคิดของผู้เรียน ถามเพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิด เชิงเหตุผลวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือประเมินค่าเพื่อจะตอบคำถามเหล่านั้นโดยคำถามที่ดีจะต้องชี้แนะให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าเพื่อทำความเข้าใจองค์ความรู้ที่ต้องการให้อย่างลึกซึ้งและนำไปสู่การจัดระบบความคิดของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น ผู้สอนอาจใช้คำถามถามผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องการอ่านทั่ว ๆ ไป เช่น “อ่านอะไรกันมาบ้าง” “ชอบอ่านอะไร” “ชอบอ่านเรื่องแนวไหน” “อ่านแล้วได้อะไรบ้าง” “อ่านแล้วจับใจความของเรื่องได้หรือไม่” “เรื่องที่ชอบอ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร สรุปเล่าให้ฟังแบบสั้น ๆ” เป็นต้น เพื่อโยงเข้าสู่เรื่องที่สอนต่อไป

ขั้นที่ 2 ขั้นเรียนรู้ทฤษฎี เป็นขั้นเข้าสู่บทเรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้ทฤษฎีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อเป็นการปูพื้นฐานการอ่านให้เข้าใจเบื้องต้นและง่ายต่อการเข้าสู่การฝึกปฏิบัติการอ่านแบบ OK5R ในแต่ละขั้นตอนต่อไป ขั้นนี้ผู้สอนควรใช้วิธีการบรรยายทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่านจับใจความสำคัญ ในประเด็นความหมาย ประโยชน์ และวิธีการอ่านจับใจความสำคัญ รวมถึงอธิบายวิธีการอ่านแบบ OK5R ให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างกระจ่างชัดเจนด้วย โดยใช้สื่อ Power point หรือ Canva ประกอบ สลับกับการใช้การถาม-ตอบเป็นระยะ ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติการอ่านจับใจความสำคัญ ผู้สอนควรเลือกบทอ่านให้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน เป็นเรื่องที่ผู้เรียนวัยนั้นกำลังสนใจเรียนรู้ เป็นเรื่องที่อ่าน และเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างทักษะชีวิต ไม่ควรเลือกเรื่องที่อ่านยากและยาวเกินไป ขั้นตอนนี้เป็น การเข้าสู่การอ่านแบบ OK5R โดยอาจกำหนดให้ผู้เรียนต่างคนต่างอ่านเป็นงานเดี่ยวก่อน โดยเริ่มจาก 1) ขั้นการอ่านอย่างคร่าว (Overview) 2) ขั้นการอ่านเพื่อหาแนวความคิดหลัก (Key Idea) 3) ขั้นอ่านแต่ละอนุเขตหรือย่อหน้า (Read-R1) 4) ขั้นจดบันทึกใจความสำคัญของอนุเขตหรือย่อหน้า (Record-R2) จนมาสู่ 5) ขั้นพูดเพื่อระลึกสิ่งที่อ่าน (Recite-R3) 6) ขั้นทบทวน (Review-R4) และ 7) ขั้นสะท้อนความคิด (Reflect-R5) ทั้ง 3 ขั้นตอนหลังนี้ ผู้สอนอาจปรับโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเข้าร่วมด้วย เช่น เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ดังที่ เนตรทราย สมณะธัญญกรณ์ (2553) กล่าวถึงเทคนิค Think-Pair-Share ไว้ว่า Think หมายถึง การท้าทายให้ผู้เรียนได้คิดและไตร่ตรองจากคำถามแบบปลายเปิด หรือการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน Pair หมายถึง การจัดให้ผู้เรียนจับคู่กัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในประเด็นที่กำหนด ไว้เพื่อหาข้อสรุป หรือคำตอบที่ต้องการ และ Share หมายถึง การสลายจากการจับคู่แล้วสรุปผลการค้นหา คำตอบร่วมกันทั้งชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สรุปและอภิปรายผล โดยนักเรียนมีอิสระในการถาม หรือตอบข้อซักถามโดยจับคู่กับสมาชิกเพื่อแบ่งปันความคิด วิธีการนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งในการอภิปราย ผลเนื่องจากทำให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดย 5) ขั้นพูดเพื่อระลึกสิ่งที่อ่าน (Recite-R3) ให้ผู้เรียนจับคู่แล้วแต่ละคนเล่าสิ่งที่อ่านและอภิปรายระลึกสิ่งที่อ่านร่วมกัน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบคู่ของตนถูกต้องแล้วจึงนำคำตอบไปอภิปรายให้เพื่อนทั้งชั้นฟัง จากนั้นเข้าสู่ 6) ขั้นทบทวน (Review-R4) ผู้เรียนช่วยกันทบทวนแลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม เพื่อเป็นการถ่ายโอนความรู้จากความทรงจำที่สั้นไปสู่ความทรงจำที่ยาวนาน (ขั้นที่ 5 และขั้นที่ 6 ใช้ Think-Pair) และ 7) ขั้นสะท้อนความคิด (Reflect-R5) ผู้เรียนแต่ละคู่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นว่ามีส่วนใดสอดคล้องและแตกต่างจากนั้นเชื่อมโยงความคิดร่วมกันแล้วนำไปแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนทั้งชั้น และสรุปการสะท้อนความคิดร่วมกัน (ขั้นที่ 7 ใช้ Share)

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป เป็นการสรุปรวบยอดความคิดของการเรียนการสอนในครั้งนั้น ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนสรุป 3 ประเด็น ได้แก่ สรุปองค์ความรู้จากทฤษฎีการอ่านจับใจความสำคัญ สรุปวิธีอ่านแบบ OK5R และสรุปประเด็นว่าได้อะไรจากเรื่องที่อ่าน ใจความสำคัญคืออะไร และการขยายความของเรื่องที่อ่านเกี่ยวกับเรื่องอะไร โดยอาจใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถามและอภิปรายร่วมกัน หรือ “การใช้แผนที่ความคิด” เพื่อมาสรุปเรื่องราวทั้งหมดก็เป็นวิธีการสอนที่น่าสนใจ ดังที่ ธัญญา ผลอนันต์ และขวัญฤดี ผลอนันต์ (2550) กล่าวว่า แผนที่ความคิดเป็นเครื่องมือในการจัดระบบความคิดที่มีประสิทธิภาพสูงสุดและเรียบง่ายที่สุด เป็นรูปแบบการจดบันทึกที่สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ สามารถแสดงให้เห็นความคิดได้ง่ายและชัดเจน โดยผู้เรียนถ่ายทอดความคิดหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสมองลงในกระดาษ ใช้ภาพ สี เส้น และการโยงใยแทนการจดย่อแบบเดิม ช่วยให้การนำข้อมูลจากภายนอกส่งเข้าสมอง ให้เก็บรักษาไว้ได้ดีกว่าเดิม ช่วยให้เกิดการคิดเชิงวิเคราะห์ได้ง่ายขึ้น เนื่องจากการเป็นกรจดบันทึกที่มองเห็นการแยกแยะเรื่อง ข้อความหลักและข้อความสนับสนุนเชื่อมโยงเป็นภาพรวม และเปิดโอกาสให้สมองเชื่อมโยงต่อข้อมูลหรือความคิดต่าง ๆ เข้าหากันได้ง่ายกว่า จากนั้นให้ผู้เรียนนำเสนอหน้าชั้น และสรุปภาพรวมร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

นอกจากฝึกปฏิบัติการอ่านในชั้นเรียนแล้ว ผู้สอนควรมีการฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียนด้วย โดยการให้ผู้เรียนฝึกอ่านจับใจความสำคัญด้วยตนเอง มีการจัดทำวางแผนฝึกปฏิบัติการอ่านด้วยตนเองเป็นขั้นตอน ดังที่ สมคิด อิศระวัฒน์ (2562) กล่าวถึง “การจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง” ว่า การเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นการดำเนินการที่ผู้เรียนช่วยเหลือตนเองในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มในความอยากรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วจัดทำ การวางแผนศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ ด้วยตนเองไปจนจบกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนอาจกำหนดให้ผู้เรียนหาบทอ่านที่สนใจด้วยตนเอง ซึ่งเป็นบทอ่านที่หลากหลาย ไม่ซ้ำเรื่องราว แล้วดำเนินการหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านตามขั้นตอนของ OK5R ผู้สอนอาจได้ข้อสังเกตว่า ผู้เรียนสนใจอ่านงานเขียนประเภทใด เรื่องราวแนวใด เป็นอย่างไร เช่น ผู้เรียนบางคนสนใจอ่านเรื่องท่องเที่ยว เรื่องสุขภาพ เรื่องกีฬา เรื่องอาหาร เรื่องประวัติศาสตร์ เรื่องผี อำนาจเวทย์มนต์ ไสยศาสตร์ การ์ตูน นวนิยาย เรื่องสั้น ๆ เรื่องจิตวิทยาการมองคน ตลอดจนเรื่องเพศศึกษาต่าง ๆ ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนจัดทำพิมพ์เป็นรายงานเข้ารูปล่มมาส่ง หรือหากมีทางเลือกมากกว่านั้น ผู้เรียนบางคนอาจไม่โปรดปรานการเขียนรายงาน ก็อาจให้ทำวิดีโอทัศนขนาดสั้นพูดนำเสนอผลงานการอ่านจับใจความสำคัญตามขั้นตอนของ OK5R ก็ได้ ซึ่งอาจเป็นวิธีที่น่าสนใจสำหรับผู้เรียนบางคนที่ชอบสร้าง Content ลงสื่อ TikTok, YouTube, Reels Facebook เป็นต้น แต่ผู้สอนต้องมีเวลาตรวจงานและทุ่มเทเอาใจใส่กับการวิจารณ์ผลงานของผู้เรียนด้วย

การนำการจัดการเรียนรู้ประเภทอื่นมาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ย่อมนำมาซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ การได้เรียนรู้กิจกรรมอันหลากหลายวิธีสามารถส่งผลให้ผู้เรียนหาใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านอย่างถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งจะช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ท้าทาย มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมาย และประสบความสำเร็จในการเรียนรู้มากขึ้น

งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย

ศิริพร ลีรัชตาสุวรรณ (2557) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยด้วยวิธีอ่านแบบโอเคไฟว์อาร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสันกำแพง” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความในวิชาภาษาไทยด้วยวิธีอ่านแบบโอเคไฟว์อาร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสันกำแพง และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยด้วยวิธีอ่านแบบโอเคไฟว์อาร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน ผลการศึกษาพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความในวิชาภาษาไทยด้วยวิธีอ่านแบบโอเค

ไฟว์อาร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 แผน ทุกแผนได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.0 และ 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้เรียนด้วยวิธีอ่านแบบโอเคไฟว์อาร์ มีความสามารถในการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประไพ บุตรไชย (2560) ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้วิธีการสอนแบบ OK5R ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและความพึงพอใจต่อวิธีการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสะพานเลือกวิทยาคม จังหวัดจันทบุรี” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสะพานเลือกวิทยาคม ก่อนและหลังเรียน จากวิธีการสอนแบบ OK5R และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนแบบ OK5R ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนแบบ OK5R โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

กนกวรรณ นามวิจิตร (2562) ศึกษาเรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี OK5R เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี OK5R และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี OK5R ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี OK5R มีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี OK5R มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี OK5R ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ธลันหทัย จงสุริยภาส (2563) ศึกษาเรื่อง “ผลการสอนแบบ OK5R ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สหวิทยาเขต กลุ่มดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สหวิทยาเขตกลุ่มดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการสอนแบบ OK5R ผลการวิจัยปรากฏว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปริญญญา โกมลิติสกุล (2565) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด” การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของ นักเรียนที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.50) 2) ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจหลังจากจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.26)

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า งานวิจัยทุกเรื่องดำเนินการตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ มีงานวิจัยบางเรื่องใช้การจัดการเรียนรู้ลักษณะอื่นมาร่วมด้วย เพื่อให้เกิด

ประสิทธิผลในการเรียนรู้ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิด เป็นต้น งานวิจัยทุกเรื่องประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของผู้เรียน เห็นได้จากผลการพัฒนาความสามารถทักษะการอ่านของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากขึ้นไป กล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R เป็นรูปแบบการจัดการกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านเป็นอย่างดี เนื่องจากในกิจกรรมมีขั้นตอนที่ชัดเจน เป็นระบบ มีความน่าสนใจ ผู้เรียนเกิดการฝึกฝนในแต่ละขั้นตอน และสร้างองค์ความรู้ได้จากการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ก่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา และเรื่องที่อ่านได้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

สรุป

การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R หมายถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการฝึกทักษะอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านและหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้รวดเร็วขึ้น จดจำได้ดีขึ้น และสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกระบวนการอ่านตั้งแต่อ่านอย่างคร่าว ๆ พิจารณาความคิดหรือเนื้อหาที่เป็นหัวใจสำคัญของเรื่อง อ่านให้เกิดความเข้าใจ จดบันทึกขณะอ่าน และระลึกว่าจำสิ่งที่ย่านได้มากน้อยเพียงไร การทบทวนช่วยให้ความรู้อยู่ในสมอง การสะท้อนความคิดเป็นการแลกเปลี่ยนทัศนะระหว่างผู้อ่านด้วยกันเพื่อร่วมกันหาองค์ความรู้ใหม่ ทำให้การอ่านมีความหมายและได้ประโยชน์ การจัดการเรียนรู้แบบ OK5R นี้ Walter Pauk ได้ปรับแนวความคิดมาจากวิธีอ่านแบบ SQ3R ของ Francis P. Robinson โดยเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้มี 7 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 การอ่านอย่างคร่าว ๆ (Overview) ขั้นที่ 2 การอ่านเพื่อหาแนวคิดหลัก (Key Idea) ขั้นที่ 3 การอ่านแต่ละอนุเฉท (Read) ขั้นที่ 4 จดบันทึกใจความสำคัญ (Record) ขั้นที่ 5 การพูดเล่าเรื่องจากสิ่งที่บันทึกไว้ (Recite) ขั้นที่ 6 การทบทวน (Review) และขั้นที่ 7 การสะท้อนความคิดจากการอ่าน (Reflect) หากผู้สอนต้องการให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจกว่าเดิมควรนำการจัดการเรียนรู้ประเภทอื่นมาใช้ร่วมกับการสอนอ่านแบบ OK5R เช่น การจัดการเรียนรู้แบบการสร้างแรงบันดาลใจโดยใช้บุคคลต้นแบบ การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถาม การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิด การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด การจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นต้น อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายรวมถึงการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ท้าทายและประสบความสำเร็จในการเรียนรู้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ นามวิจิตร. (2565). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี OK5R เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- ณัฐกร ดวงพระเกษ. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามตามแนวทางการคิดในระดับสูงของบลูม. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยเพชรบุรี*, 8(3), 130-138.
- ธลันหทัย จงสุริยภาส. (2563). *ผลการสอนแบบ OK5R ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสหวิทยาเขตกลุ่มดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่* (การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ธัญญา ผลอนันต์และขวัญฤดีผลอนันต์. (2550). *Mind Mapping* กับการศึกษาและการจัดการความรู้. กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว.
- เนตรทราย สมณะธัญกรณ์. (2553). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบ มัลติมีเดียแบบทบทวนวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด* (วิทยานิพนธ์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ปริญญญา โกลลิติสกุล. (2565). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด* (การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประไพ บุตรไชย. (2560). *ผลการใช้วิธีการสอนแบบ OK5R ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและความพึงใจต่อวิธีการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสะพานเลื้อกวิทยาคม จังหวัดจันทบุรี* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พักรัตน์วิไล ทวีสิน. (15 กรกฎาคม 2566). *ใช้หัวรั้งรักษาได้ด้วยวิถีธรรมชาติ*. สืบค้นเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://www.bumrungrad.com/th/health-blog/june-2022/balanced-diet-secret-to-longevity>
- วิรัช เลิศไพฑูรย์พันธ์ บรรณาธิการ. (2562). *หนังสือประมวลบทความในการประชุมวิชาการ (Proceedings) ครั้งที่ 14 ประจำปี 2562 การสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อสังคมที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาร่วมกับสมาคมเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพ อาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย.
- ศิริพร ลีธดาสุวรรณ. (2557). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยด้วยวิธี อ่านแบบโอเคไฟว์อาร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสันกำแพง* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2562). *ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของคนไทยซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สายฝน ตะวันนา. (2559). *แนวข้อสอบ ก.พ.ระดับ 3 ทำได้สอบได้ 100%*. นนทบุรี: จิงค์ ปียอนด์ บุ๊คส์.
- สุจรรยา พระประพันธ์. (2556). *คำที่มีความหมายว่าตายในภาษาไทย*. *มติชนสุดสัปดาห์*, 33(1695), 5.
- อรรณภูมิ มุขมา. (2564). *การอ่านวิเคราะห์สาร วิจัยสาร และวิจารณ์สาร ใน คณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*. *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. (หน้า 91-94). พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ทริปปี้ล กรุ๊ป.
- อุษาวดี ชุกลินหอม. (2560). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Congos W.D. H. (1994). *OK5R Study System*. Florida: University of Central Florida.
- Pauk, W. (1974). *How to study*. New York: Houghton Mifflin.

การพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่น้ำโขง Network Development and Strengthening of Mekong Buddhist Monks

อุเทน ลาพิงค์¹, พระมหาฉัตรชัย สุธตตชโย (มุลสาร)² และ พระอธิวัฒน์ รตนวณโณ (ธรรมวัฒน์ศิริ)³

Uten Larping¹, Phramaha Chatchai Suchattajayo (Moonsarn)²

and Phra Athiwat Rattavanno (Thammawatsiri)³

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author E-mail: ¹Khunten2002@yahoo.com

Retrieved: September 7, 2023; Revised: March 26, 2024; Accepted: March 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษากิจกรรม การมีส่วนร่วม แนวทางการพัฒนาเครือข่าย และ สร้างกลไกการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่น้ำโขง เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ข้อมูลเชิงปริมาณนั้นทำการเก็บแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่น้ำโขง พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบสอบถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.67 อยู่ในระดับดี และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 ต่อกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายฯ อาทิเครือข่ายมีความเชื่อมโยงร่วมมือกัน มีการสนับสนุนและเปลี่ยนองค์ความรู้และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

2. แนวทางการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่น้ำโขง พบว่า มีการบริหารงานด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ 1) หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการบริหารการพัฒนาเครือข่าย 2) แนวทางการจัดการเครือข่าย 3) องค์ประกอบการพัฒนาเครือข่าย ได้แก่ 1) การรับรู้ที่เหมือนกัน 2) มีมุมมองที่เหมือนกัน 3) มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน 5) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 6) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน 7) การเกื้อหนุนพึ่งพากัน 8) มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน

3. การสร้างกลไกการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่น้ำโขง พบว่ามีกลไกดังนี้คือ 1) กลไกการสื่อสารรูปแบบออนไลน์ที่ทันสมัย 2) กลไกการประชุมแลกเปลี่ยน และทำกิจกรรมร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง 3) กลไกการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์นักเผยแผ่แม่น้ำโขง และ 4) กลไกนวัตกรรมทางความคิดประเด็นการสื่อสารเผยแผ่รูปแบบใหม่ ๆ

คำสำคัญ: การพัฒนาเครือข่าย; การสร้างความเข้มแข็ง; พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา; กลุ่มแม่น้ำโขง

Abstract

The objective of this research article aims to investigate the engagement of monks and missionaries of Buddhism in the Mekong Region in various activities, explore the methodologies

employed, and devise strategies for fostering the development and fortification of their networks. Employing a mixed-method research design, quantitative data were acquired through the administration of questionnaires and subsequently analyzed using descriptive statistical techniques. Qualitative data, on the other hand, were gathered through interviews and subjected to content analysis. It is worth noting that all samples were selected utilizing a purposive sampling approach to ensure relevance and representativeness in the study.

The results of this research were:

1. The examination of activities and involvement in network development among Buddhist monks in the Mekong Basin presents a favorable perspective. The average opinion level of respondents, which stands at 3.67, demonstrates a commendable level of engagement. Moreover, the standard deviation of 0.61 concerning activities and participation in network development suggests a consistent and cooperative effort. These findings imply the existence of a cohesive and collaborative network among Buddhist monks in the region.

2. Within the Mekong Region, there exists a supportive environment fostering knowledge exchange and positive relationships among individuals. A study investigating approaches for the development and enhancement of Buddhism in this region identified three key administrative components. Firstly, Buddhist principles, such as Aparihani Dharma, are employed in the management of network development. Secondly, various network management approaches are utilized. Thirdly, several components contribute to network development, including shared perceptions, views, visions, and interests, alongside the active participation of all network members. Additionally, mutual reinforcement, interdependent support, and exchange interactions further contribute to the strengthening of these networks.

3. In the endeavor to foster the development and fortification of Buddhist missionaries within the Mekong River Basin, several mechanisms have been identified. These mechanisms encompass: 1) Implementation of modern online communication channels 2) Establishment of mechanisms facilitating continuous meetings, exchanges, and collaborative activities among network members 3) Development of mechanisms aimed at enhancing the capabilities and potential of monks and missionaries within the Mekong region 4) Introduction of mechanisms dedicated to fostering innovative ideas, addressing communication challenges, disseminating novel approaches, and incorporating recommendations derived from research findings. Furthermore, it is recommended that Thai Sangha educational institutions prioritize the training of additional Buddhist missionaries. Additionally, it is advised that the Sangha Council take proactive measures to establish and reinforce networks aimed at supporting monks actively engaged in spreading Buddhism.

Keywords: Network Development; Strengthening; Buddhist Monks; Mekong Region

บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสำคัญเนื่องจากทำให้พระพุทธศาสนา ขยายวงกว้างออกไปให้แพร่หลาย ได้แก่ การดำเนินการเพื่อให้หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเผยแผ่ออกไป ทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัย น้อมนำหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาไป ประพฤติ ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 15 ตรี ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ ของมหาเถรสมาคมไว้ดังนี้ 1) ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม 2) ปกครองและ กำหนดการบรรพชาสามเณร 3) ควบคุมและส่งเสริมศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณะสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ 4) รักษาหลักพระธรรมวินัยของศาสนา 5) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น และเพื่อบรรลุ เป้าหมายตามภารกิจของคณะสงฆ์ที่กำหนดไว้

ลุ่มแม่น้ำโขงสามารถแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ ลุ่มน้ำโขงตอนบน (Upper Mekong Basin) และลุ่มน้ำโขงตอนล่าง (Lower Mekong Basin) โดยลุ่มน้ำโขงตอนบนเริ่มตั้งแต่ต้นกำเนิดของแม่น้ำโขงในประเทศทิเบต และประเทศจีน ส่วนลุ่มน้ำโขงตอนล่างเริ่มตั้งแต่ต้นน้ำโขงในประเทศจีนไหลผ่านประเทศ เมียนมาร์ ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ก่อนลงสู่ทะเลจีนใต้ ดินแดนแห่งลุ่มแม่น้ำโขง มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันในเชิงสังคม วัฒนธรรมมีตั้งแต่อดีตกาล บริเวณแห่งนี้เป็นที่กำเนิดของอาณาจักรใหญ่น้อย มีนครรัฐมากมาย มีความหลากหลายทางนิเวศวิทยา ด้วยความสัมพันธ์หลายรูปแบบทั้งความกลมกลืนทางด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การปกครอง และภูมิปัญญา ดินแดนแห่งนี้จึงเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของโลก คนไทยในลุ่มน้ำโขงเคารพนับถือพระพุทธศาสนานิกายหินยานหรือเถรวาทและเริ่มเผยแผ่เข้ามาในดินแดนสุวรรณภูมิ ต่อมาในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชกษัตริย์แห่งแคว้นมคธในอินเดียโบราณทรงอุปถัมภ์การส่งคายนาคครั้งที่ 3 ณ พระนครปาฏลิบุตร เมื่อราว พ.ศ. 300 และพระองค์ได้ทรงส่งพระโสณเถระ กับพระอุตตรเถระ (นันทนา ขุนภักดี, 2530) เป็นสมณทูตมาเผยแผ่พระพุทธศาสนายังดินแดนสุวรรณภูมิ คนไทยที่อาศัยอยู่บริเวณนี้ก็น้อมเอาพระพุทธศาสนานิกายหินยานกันอย่างแพร่หลาย ดังที่ปรากฏเห็นจากพระปฐมเจดีย์และพระคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาบาลี อันเป็นหลักคำสอนของพระพุทธศาสนานิกายหินยาน ซึ่งคนไทยสมัยนั้นนับถือพระพุทธศาสนาตั้งแต่สมัยอาณาจักรอัยลาว เมื่อราวปี พ.ศ. 620 โดยพระเจ้าเม็งตีกษัตริย์จีนได้นำศาสนาพุทธนิกายมหายาน หรืออาจารย์วาทมาเผยแผ่ในอาณาจักรอัยลาวทำให้คนไทยได้นับถือศาสนาพุทธอย่างแพร่หลาย ดังจะเห็นได้จากการศึกษาพระธรรมโดยใช้ภาษาสันสกฤต จากหลักฐานบันทึกการถือเอาพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติเมื่อพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเสด็จขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ. 1822 พระองค์ทรงสถาปนาพระพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์ที่ทรงเลื่อมใสศรัทธา ได้อาราธนาพระมหาเถรสังฆราชจากเมืองนครศรีธรรมราช เข้ามาพำนัก ณ วัดอรุณราชวรวิหาร ในกรุงสุโขทัย พระพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์ก็เจริญรุ่งเรืองตั้งแต่นั้นมา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2548) พระพุทธศาสนา ในชาติลุ่มน้ำโขง สำคัญต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง ถือว่าเป็นส่วนสำคัญนานาชาติน้ำโขง ไทย ลาว กัมพูชา เมียนมา เวียดนาม และ จีน เรื่องของพระพุทธศาสนาถือว่ามี ความสำคัญต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในช่วงปลายปี 2558 (กอสสิทธ์ กองโหม, 2564) เป็นต้นมา เนื่องจากศาสนาถูกจัดอยู่ในเสาหลักเรื่องประชาคมทางสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนด้วย เพราะประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงนับถือศาสนาพุทธ อีกทั้งยังมีพรมแดนประเทศเชื่อมติดกันจึงมีวิถีชีวิตด้านภาษาล้วนกัน สร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง

ดังนั้นการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ระหว่างพระสงฆ์ในประเทศแถบลุ่มน้ำโขงการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญเป็น

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างพระสงฆ์ในประเทศ แลกเปลี่ยนน้ำใจ เพื่อศึกษา กิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาแม่ข่าย เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์ฯ และเพื่อสร้างกลไกการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของ พระสงฆ์ฯ สามารถพัฒนาก่อให้เกิดความร่วมมือ อีกทั้งยังสร้างพลังให้แก่เครือข่ายและส่งเสริมคุณภาพจิตใจของประชาชนจะส่งผลให้คนในสังคมและชุมชนเกิดความสงบสุข สามารถดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่ข่าย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่ข่าย
3. เพื่อสร้างกลไกการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่ข่าย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โดยจำแนกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ได้แก่ คณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,442 รูป

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ระดับ พระสังฆาธิการ อาทิ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส เลขานุการ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 313 รูป

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 รูป/คน โดยผู้วิจัยกำหนดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย พระสงฆ์นักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่ข่าย อาทิ ผู้บริหารปกครองคณะสงฆ์ พระสงฆ์นักพัฒนา และพระสงฆ์นักเผยแผ่ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 รูป/คน

เครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือวิจัย 2 แบบ คือ เครื่องมือเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา และเครื่องมือเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

แบบสอบถามเพื่อสำรวจกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่ข่าย แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็น ลักษณะคำถามปลายปิด (Closed-ended questions) ใช้ข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจการศึกษากิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่ข่าย คำถามปลายปิด

(Closed-ended questions) ใช้ข้อความแบบให้เลือกตอบ (Check List) โดยมี 5 ระดับได้แก่ ระดับ 5 หมายถึงมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึงมาก ระดับ 3 หมายถึงปานกลาง ระดับ 2 หมายถึงน้อย ระดับ 1 หมายถึงน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่ข่าย เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด (Opened-ended questions) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วม และมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งข้อความออกเป็น 4 ตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้คำถามที่เป็น ลักษณะปลายเปิด (Opened-ended questions) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่ข่ายเปิด (Opened-ended questions)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่ข่ายโดยใช้คำถามที่เป็นลักษณะปลายเปิด (Opened-ended questions) เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถให้ข้อมูลได้อย่าง เป็นอิสระ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่ข่ายอย่างไรโดยใช้ ข้อ คำถามที่เป็นลักษณะปลายเปิด (Opened-ended questions)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการในรูปแบบการวิจัยผสมผสานวิธี ซึ่งใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีเพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น นักวิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แก่ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ตลอดจนให้นักศึกษาระดับมหาบัณฑิตของคณะศาสนาและปรัชญา จำนวน 5 ท่าน ในการแจกแบบสอบถาม 85 ชุด โดยมีหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ผู้วิจัยลงภาคสนามเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการจัดทำหนังสือขออนุญาตจากผู้บริหารโครงการวิจัย ลงเก็บข้อมูลติดต่อประสานขอความร่วมมือนักสัมภาษณ์เชิงลึก ลงพื้นที่มีการบูรณาการความร่วมมือด้านวิชาการระหว่าง 2 สถาบันการศึกษาของพระสงฆ์ไทย คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา กับพระสงฆ์ระดับ พระสังฆาธิการ อาทิ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส เลขานุการ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ โดยการนัดพบประชุม และทำการเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียง และการจดบันทึกข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอด้วยตาราง และอธิบายเพิ่มเติม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมา แจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ ใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

1.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่ข่าย ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มาตรวจให้คะแนนตาม เกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับจากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายชื่อ รายด้าน และความหมายในภาพรวม การแปล ผลค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์ ของช่วงระดับคะแนน (Class Interval) (บุญชุม ศรีสะอาด, 2545) 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึงอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึงอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึงอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึงอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.3 นำข้อมูลจากการจัดกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่ข่าย มาวิเคราะห์เพื่อศึกษาความแตกต่างของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบทำกิจกรรม (Pre-test) และหลังทำกิจกรรม (Post-test) โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Sample T-Test)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ข้อมูลได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม นำมา วิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หลังจากนั้นได้ดำเนินการ สังเคราะห์แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ทั้งนี้ เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จึงต้องมีการจัด ระเบียบโครงสร้างและหาความหมายของข้อมูลที่รวบรวมมา เป็นการค้นหาข้อความทั่วไปที่จะบอก ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ แล้วนำผลมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ และใช้วิธีวิเคราะห์ ข้อมูลส่วนแรกเชิงบรรยาย (Descriptive) ส่วนที่สองคือการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่ง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเช่นกัน ดังนั้น เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้กล่าว มาแล้วนั้น คณะผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงเพื่อบูรณาการและหาความสัมพันธ์ของ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ จากข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึกและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ โดยในส่วนของการเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำการจัดระเบียบของข้อมูล เพื่อให้เกิดความสะดวก ในการนำมาวิเคราะห์ จากนั้นนำข้อมูลมาประมวลผลนำเสนอเป็นข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่การหาข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 31-40 ปี จำนวน 135 รูป คิดเป็นร้อยละ 43.0 มีพรรษาอยู่ที่ 21-25 พรรษามากที่สุด จำนวน 62 รูป คิดเป็นร้อยละ 19.7 ศึกษาอยู่ใน

ระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 132 รูป คิดเป็นร้อยละ 42.2 ศึกษาพระปริยัติธรรม นักธรรมชั้นเอกมากที่สุด จำนวน 223 รูป คิดเป็นร้อยละ 71.1 ศึกษาพระปริยัติธรรมบาลี เปรียญธรรม 4-5 ประโยคมากที่สุด จำนวน 115 รูป คิดเป็นร้อยละ 36.7 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งการปกครอง จำนวน 110 รูป คิดเป็นร้อยละ 35.0 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา กลุ่มแม่น้ำโขง พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.67 อยู่ในระดับดี และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 ต่อกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายฯ อาทิเครือข่ายมีความเชื่อมโยงร่วมมือกัน มีการสนับสนุนและเปลี่ยนองค์ความรู้และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า มีการบริหารงานด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ 1) หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการบริหารการพัฒนาเครือข่าย อาทิเช่น หลักการบริหารนิยธรรม 7 2) แนวทางการจัดการเครือข่าย 3) องค์ประกอบการพัฒนาเครือข่าย ได้แก่ (1) มีการรับรู้ที่เหมือนกัน (2) การมีมุมมองที่เหมือนกัน (3) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (4) มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน (5) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (6) มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (7) การเกื้อหนุนพึ่งพากัน (8) มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า มีกลไกดังนี้คือ 1) กลไกการสื่อสารรูปแบบออนไลน์ที่ทันสมัย 2) กลไกการประชุมแลกเปลี่ยนและทำกิจกรรมร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง 3) กลไกการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์พระนักเผยแผ่กลุ่มแม่น้ำโขง และ 4) กลไกนวัตกรรมทางความคิดประเด็นการสื่อสารเผยแพร่รูปแบบใหม่ ๆ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 31-40 ปี จำนวน 135 รูป คิดเป็นร้อยละ 43.0 มีพรรษาอยู่ที่ 21-25 พรรชามากที่สุด จำนวน 62 รูป คิดเป็นร้อยละ 19.7 ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 132 รูป คิดเป็นร้อยละ 42.2 ศึกษาพระปริยัติธรรม นักธรรมชั้นเอกมากที่สุด จำนวน 223 รูป คิดเป็นร้อยละ 71.1 ศึกษาพระปริยัติธรรมบาลี เปรียญธรรม 4-5 ประโยคมากที่สุด จำนวน 115 รูป คิดเป็นร้อยละ 36.7 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งการปกครอง จำนวน 110 รูป คิดเป็นร้อยละ 35.0 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระสงฆ์พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา กลุ่มแม่น้ำโขง พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.67 อยู่ในระดับดี และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายฯ อาทิเครือข่ายมีความเชื่อมโยงร่วมมือกัน มีการสนับสนุนและเปลี่ยนองค์ความรู้และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุรกรณ์ บริบูรณ์ (2558) ที่สรุปว่า เครือข่ายของพระสงฆ์ดำรงอยู่กว่า 30 ปี โดยมีพระสงฆ์ 4 รูปเป็นแกนเครือข่ายในพื้นที่สองตำบลมีความเชื่อมโยงของเครือข่ายผลของความเชื่อมโยงตามลำดับ ดังนี้ 1) ความสัมพันธ์ของแกนนำเครือข่ายกิจกรรม 4 รูปบนพื้นฐานความเป็นศิษย์ร่วมสำนักและความเป็นอาจารย์-ลูกศิษย์มากกว่าความสัมพันธ์ในเชิงการปกครอง 2) การดำรงอยู่ของกิจกรรมลงอุโบสถเป็นกิจกรรมพุทธประเพณีรองรับ แกนเป็นตัวเชื่อมเครือข่ายของพระสงฆ์กับชุมชนคือบุญกุศลและประเพณี 3) สมาชิกต่างชุมชนในสองตำบลได้พบปะกันนำมาสู่ความร่วมมือกันในการสร้างกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณี รื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาแม่น้ำโขง ถือว่ามีความสำคัญต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่กลุ่มแม่น้ำโขง ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา เวียดนาม และจีน นับถือศาสนาพุทธ อีกทั้งยังมีพรมแดนประเทศเชื่อมติดกันจึงมีวิถีชีวิตด้านภาษาคัลยาณกันบทบาทพระพุทธศาสนากับการเสริมสร้างสันติภาพนั้น ต้องนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันถึงจะส่งผลให้เกิดสันติภาพในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

ได้ เนื่องจากศาสนาถูกจัดอยู่ในเสาหลักเรื่องประชาคมทางสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนด้วย นอกจากนี้ ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง ไทย ลาว เมียนมา กัมพูชา เวียดนาม และจีน นับถือศาสนาพุทธ อีกทั้งยังมีพรมแดนประเทศเชื่อมติดกันจึงมีวิถีชีวิตด้านภาษาคัลยาณร่วมกัน สร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตลุ่มน้ำโขง พระสงฆ์ในประเทศเขตลุ่มน้ำโขง จะต้องสร้างองค์ความรู้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาาร่วมกัน โดยใช้หลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นแกนหลักในการสร้างมิติทางการเผยแผ่รูปแบบใหม่ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดกิตติพงษ์ กิตติโสภโณ (วงศ์สถาน) (2566) ว่า พุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าในการสั่งสอนพระสงฆ์ เณร รวมถึงฆราวาส เพื่อให้สามารถเข้าใจธรรมในเรื่องที่สอนได้อย่างรวดเร็ว พระพุทธเจ้าจะทรงสอนจากสิ่งที่รู้เห็นเข้าใจง่ายหรือรู้เห็นเข้าใจอยู่แล้วไปหาสิ่งที่เข้าใจยาก หรือยังไม่รู้ ไม่เห็น ไม่เข้าใจ และถ้าสิ่งที่สอนเป็นสิ่งที่แสดงได้ก็สอนด้วยความจริงให้ผู้เรียนได้ดู ได้เห็น ได้ฟังเองอย่างที่เราเรียกว่าประสบการณ์ตรง เพื่อให้หลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาแพร่หลายออกไปในทุกสารทิศมีผู้ศรัทธาเลื่อมใส เคารพ ยำเกรง ในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ โดยยึดหลักประโยชน์และความสุขของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย พลเมืองดี (2562) ที่สรุปว่า กระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของกลุ่มอารยธรรม 5 เชียงได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากปัจจัยที่สำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ 1) ผ่านกระบวนการทางการเมืองพบว่ากลุ่มอารยธรรม 5 เชียงได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย เชียงตุง เชียงรุ่ง และเชียงทอง 2) ผ่านกระบวนการทางศาสนาโดยเฉพาะพระพุทธศาสนาฝ่ายนิคายเถรวาท ซึ่งได้หล่อหลอมวิถีชีวิตของกลุ่มอารยธรรม 5 เชียงเกิดการเรียนรู้และสร้างคุณภาพชีวิตในการเป็นพลเมืองที่ดีและ 3) ผ่านกระบวนการทางชาติพันธุ์เผ่าไท ปัจจุบันชุมชนกลุ่มอารยธรรมลุ่มน้ำโขง ซึ่งแนวทางการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาในลุ่มน้ำโขงมีกระบวนการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่

1. หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการบริหารการพัฒนาเครือข่าย อาทิเช่น หลักอปริหานิยธรรม 7 ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม แต่เป็นธรรมเพื่อความเจริญ กล่าวคือ ถ้าบุคคลปฏิบัติตามอปริหานิยธรรม บุคคลนั้น จะมีความเจริญความก้าวหน้าในชีวิต ไม่มีความเสื่อม ความเสียหายอันเป็นอุปการะมากสำหรับผู้ปฏิบัติ ผู้บริหาร หมู่ชน และคนในสังคมหลักอปริหานิยธรรม ประกอบด้วย 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่สงฆ์จะต้องทำ ข้อนี้แปลอีกอย่างว่า พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันลุกขึ้นจัดการแก้ไข สิ่งเสียหาย เหตุไม่งาม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่สงฆ์จะต้องทำ 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงบัญญัติ ไม่ล้มล้างสิ่งที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบททั้งหลายตามที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ 4) ภิกษุเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ เป็นสังฆบิดร เป็นสังฆปริณายก เคารพนับถือภิกษุเหล่านั้นเห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง 5) ไม่ลู่อ่านาจต้นหาคือความอยากที่เกิดขึ้น 6) ยินดีในเสนาสนะป่า 7) ตั้งสติระลึกรู้

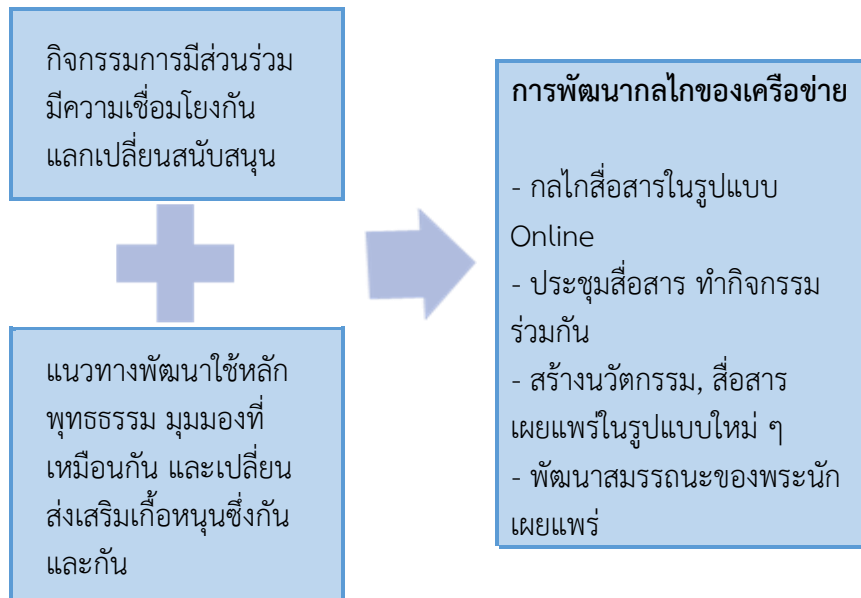
2. แนวทางการจัดการเครือข่าย นำไปสู่การทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย ประกอบด้วย 1) การแสวงหาจุดหมายร่วมกัน 2) การกำหนดความเชื่อพื้นฐานร่วมกัน 3) การกำหนดความสามารถที่ต้องมีร่วมกัน 4) การกำหนดบทบาทของแต่ละฝ่าย และความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ความรับผิดชอบต่อกัน 5) การกำหนดกฎระเบียบที่ยึดโยงความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน และ 6) การกำหนดโครงการกิจกรรมที่ควรทำร่วมกัน

3. องค์ประกอบการพัฒนาเครือข่าย ได้แก่ 1) มีการรับรู้ที่เหมือนกัน 2) การมีมุมมองที่เหมือนกัน 3) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน 5) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย 6) มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน 7) การเกื้อหนุนพึ่งพากัน และ 8) มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ควรมีการพัฒนาศักยภาพ และคิดค้น หาประเด็นการสื่อสาร เผยแพร่รูปแบบใหม่ ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีกิจกรรมเวิร์คช็อปที่ตั้งเป็นกลไกที่สามารถดึงให้พระนักเผยแผ่ หรือผู้มีความรู้ความสามารถหรือผู้ที่มีความชื่นชอบมาทำงานร่วมกันได้ง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรี สุริยะรังสี (2565) พบว่า การจัดการอบรมเรื่องเทคนิคและวิธีการสอนก่อให้เกิดผลที่เป็นประโยชน์เป็นอย่างมาก สามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เข้าใจในหลักคำสอนในทาง พระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น และยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ให้มีประสิทธิภาพในการสอนมาก การ เวิร์คช็อปถือเป็นตัวกลางที่จะดึงพระนิสิตจากลาว พระนิสิตจากรัฐฉาน พระนิสิตจากไทยจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ร่วมกันถ้าไม่ร่วมกันก็จะทำของใครของมันก็คงไม่มีโอกาสมาร่วมกันเพื่อคิดพัฒนาด้วยกันไป เพราะนี่คือ เป็นกลไกหนึ่งถ้าขาดก็จะขาดเครือข่ายขาดการสื่อสารสืบทอดกันหรือการส่งต่อให้กับรุ่นต่อ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สายชล ปัญญชิต และคณะ (2564) ที่สรุปว่าประการหนึ่ง การใช้ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและ พระพุทธศาสนา ระบบความสัมพันธ์ภายใต้การอุปถัมภ์ของรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง การมีระบบกิจการนิสิตนักศึกษาและการ พัฒนาความสัมพันธ์ต่างประเทศของมหาวิทยาลัยสงฆ์และ ความต้องการฟื้นฟูและสนับสนุนการรักษา พระพุทธศาสนาในสังคมไทย ประการที่สอง คือ การผลักดันจากชมรมพระนิสิต นักศึกษาลาวของมหาวิทยาลัย สงฆ์การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐของสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว และการสนับสนุน จากพระสังฆาธิการของสังคมไทย และประการที่สามการสามารถส่งต่อทุนทางสังคมของเครือข่ายพระสงฆ์ลาว ในสังคมไทย ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าการสร้างกลไกการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาผ่านน้ำใจ ด้วยกลไก 1) กลไกการสื่อสารรูปแบบออนไลน์ที่ทันสมัย อาทิ การสร้างเพจ เพจมิ่งค์แซท การโปรโมทและออกแบบกราฟฟิคดีไซด์การทำโปสเตอร์ที่น่าสนใจและดึงดูดผู้คน เป็นต้น 2) กลไกการประชุมแลกเปลี่ยนและทำกิจกรรมร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง 3) กลไกการพัฒนาศักยภาพ พระสงฆ์นักเผยแผ่ผ่านน้ำใจจากกิจกรรมเวิร์คช็อปและการสัมมนาต่าง ๆ 4) กลไกนวัตกรรมทางความคิด ประเด็นการสื่อสารเผยแพร่รูปแบบใหม่ ๆ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยได้ความรู้ใหม่ได้การสร้างกิจกรรมที่มีส่วนร่วมของพระเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกลุ่มกลุ่ม แม่บ้านโดยมีกิจกรรมต่างๆมีกิจกรรม Monk chat การประชุมร่วมกันสร้างความร่วมมือระหว่างกันโดยมี มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งเป็นศูนย์กลาง สมาชิกในเครือข่ายปรับเปลี่ยนมุมมองที่เหมือนกัน เกิดกลไก สื่อสารในรูปแบบการเผยแผ่พุทธศาสนาแบบ online ในภาษาของตัวเอง และได้พัฒนาสมรรถนะของพระนักเผยแผ่ของเครือข่าย และเป็นรูปแบบที่ทางคณะสงฆ์และมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งได้นำไปเป็นแบบอย่างในการอบรมพระนักเผยแผ่ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1.1 สถาบันการศึกษาคณะสงฆ์ไทยควรมีส่งเสริมฝึกอบรมพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น
- 1.2 มหาเถรสมาคมควรมีการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษากลุ่มเป้าหมายให้มีหลากหลายมากขึ้นและครอบคลุมกับประเด็นการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- 2.2 การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการร่วมกิจกรรมและอบรมเพื่อการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

- ก๋อสิทธิ กงโณม. (2564, 10 กันยายน). เครือข่ายพระสงฆ์ลุ่มน้ำโขง เผยแพร่พุทธศาสนา. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.dailynews.co.th/article/597162>
- นันทนา ขุนภักดี. (2530). การวิเคราะห์ความเชื่อของชาวไทยในลัทธิศาสนา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2544). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุรกรณ บริบูรณ์. (2558). กระบวนการสืบสานเครือข่ายทางสังคมของพระสงฆ์ในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง (รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครพนม.
- พระครูปลัดกิตติพงษ์ กิตติโสภโณ (วงศ์สถาน). (2566). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา แบบใฝ่รู้ของโรงเรียนวัดแม่แก้วน้อย อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่. วารสาร มจร วิชาการล้านนา, 12(1), 1-10.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2548). พระพุทธศาสนาในเอเชีย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

- วันชัย พลเมืองดี. (2562). การพัฒนาและเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของกลุ่มอารยธรรม 5
เขียง กับ การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง. *วารสาร มจร. ตรีภูมิศึกษปริทรรศน์*,
3(2), 1-13.
- สายชล ปัญญชิต, พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ, และชลวิทย์ เจียรจิตต์. (2564). เครือข่ายพระสงฆ์ลาว: กระบวนการ
สร้างชุมชนและทุนทางสังคมในสังคมไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 9(5), 1876-1878.
- สุนทร สุริยะรังษี. (2565). การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนครูพระสอนศีลธรรมในจังหวัดเชียงใหม่. *ปัญญา*,
29(3), 31-44.

การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับผลตอบแทนหุ้น

Key Audit Matters and Stock Return

พรพิมล อัฐรัตน์¹, ญาณินห์ ตั้งบุญญพฤฒิคุณ² และ อีรพรรณ อึ้งภากรณ์³

Pornpimon Ittarat¹, Yanin Tangpinyoputtikhun² and Teerapan Ungphakorn³

คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakham Bussiness School, Maharakham University, Thailand

Corresponding Author E-mail: ¹lin.pornpimon@gmail.com

Retrieved: February 24, 2023; Revised: January 28, 2024; Accepted: February 17, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในภาพรวมต่อผลตอบแทนหุ้นใน 3 ช่วงเหตุการณ์และความสัมพันธ์ของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบรายประเด็น ต่อผลตอบแทนหุ้น ใน 3 ช่วงเหตุการณ์ ได้แก่ (1) ช่วงระยะเวลา 3 วัน (-1, +1), (2) ช่วงระยะเวลา 5 วัน (-1, +3), และ (3) ช่วงระยะเวลา 7 วัน (-1, +5) งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 256 บริษัท ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือข้อมูลจากหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และราคาปิดของหุ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 - ปี พ.ศ. 2560 วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยสหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ไม่พบความสัมพันธ์ ของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในภาพรวมต่อผลตอบแทนหุ้น แต่พบความสัมพันธ์ในทิศทางลบอย่างมีนัยสำคัญของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบใน 2 ประเด็น คือ ประเด็นการด้อยค่าของสินทรัพย์ต่อผลตอบแทนหุ้นในช่วงเหตุการณ์ 5 วัน (-1,+3) (P-value = 0.058) และ ช่วง 7 วัน (-1,+5) (P-value = 0.021) และประเด็นค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ 1 ช่วงเหตุการณ์ คือ ช่วง 3 วัน (-1,+1) (P-value = 0.080)

คำสำคัญ: การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ; ผลตอบแทนหุ้น

Abstract

The objective of this research is to examine the relationship of auditor's opinion about overall of information of Key Audit Matter (KAM) and in relationship of auditor's opinion about KAM categories to stock return in 3 events: (1) 3-day period (-1, +1), (2) 5-day period (-1, +3), and (3) 7-day period. (-1, +5). This research is an empirical study method. The sample used in the study Including companies listed on the Stock Exchange of Thailand, a total of 256 companies. The data used for the analysis were the information from audit's opinion about information of KAM in audit report of a listed company on the stock exchange and the closing price of stocks from 2016 – 2017. This study used descriptive statistics and Ordinary Least Squares (OLS) regression analysis are a method methodology for analyse. The results showed that relationship not significant of the overall disclosures of key audit matters to stock returns.

However, there was a negative significant of two categories' of KAM, i.e. the impairment of assets to stock returns the 5-day event (-1,+3) (P-value = 0.058) and the 7-day event. (-1,+5) (P-value = 0.021) and accounts receivable and allowances in one event period is the 3-day period (-1,+1) (P-value = 0.080).

Keywords: Key Audit Matters; Stock return

บทนำ

การนำเสนอข้อมูลงบการเงินในรายงานประจำปีของแต่ละองค์กรถือเป็นข้อมูลทางการเงินที่มีความสำคัญต่อผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักลงทุนจะนำข้อมูลทางการเงินจากการเงินมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน การที่องค์กรจะแสดงถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลในงบการเงินถึงความถูกต้องและปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองไว้ ส่งผลให้ผู้สอบบัญชีได้เข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบกระบวนการจัดทำทางบัญชีนั้น การแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีจึงถือเป็นเครื่องมือและกระบวนการสุดท้ายในการตรวจสอบความถูกต้องในการจัดทำงบการเงินที่ผู้ใช้งบการเงินทุกกลุ่มสามารถรับทราบข้อมูลได้ (DeAngelo, 1981) จากงานวิจัยของ วสุโชติ และคณะ (2559) พบว่ามีบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีการตกแต่งข้อมูลตัวเลขในงบการเงิน ซึ่งสร้างความเสียหายต่อนักลงทุนเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอบบัญชีต้องเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบและแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชี

จากความสำคัญของการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีในรายงานผู้สอบบัญชี พบว่างานวิจัยในอดีต Ball, Walker & Whittred, (1979); Chow & Rice, (1982); Ameen, Chan & Guffey (1994) ได้กล่าวว่ารายงานการสอบบัญชีโดยทั่วไปได้มีการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีว่างบการเงินนั้นมีการตรวจสอบอย่างอิสระหรือไม่ในสาระสำคัญทั้งหมด หากผู้สอบบัญชีเชื่อว่างบการเงินถูกต้องในสาระสำคัญ ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขซึ่งให้ความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ หากผู้สอบบัญชีเชื่อว่างบการเงินมีข้อผิดพลาดที่มีนัยสำคัญ ผู้สอบบัญชีควรแสดงความเห็น หากผู้สอบบัญชีไม่สามารถแสดง "ตรงกันข้าม" หรือแสดงความเห็น "ยกเว้น" ความเห็นเกี่ยวกับงบการเงินได้เนื่องจากขาดหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอ ผู้สอบบัญชีควรปฏิเสธความเห็นดังกล่าว (Cordo & Fülöp, 2015) การวิจัยก่อนหน้านี้แสดงให้เห็นว่าบริษัทมหาชนส่วนใหญ่ได้รับความคิดเห็นที่ไม่มีเงื่อนไข (Ball et al., 1979; Chow & Rice, 1982; Ameen, Chan & Guffey, 1994; Tahinakis & Samarinas, 2016) แต่หลังจากการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจทำให้หน่วยงานกำกับดูแลอย่างทำให้หน่วยงานกำกับดูแลอย่าง คณะกรรมการมาตรฐานการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นระหว่างประเทศ (International Auditing and Assurance Standards Board: IAASB) ได้ออกมาตรฐานการสอบบัญชีระหว่างประเทศฉบับใหม่ รหัส 701 "การสื่อสารเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต" (ISA 701) โดยการเพิ่มเติมวรรคใหม่เพื่อสื่อสาร "เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ" (Key Audit Matters: KAM) ซึ่งการแสดงความเห็นในส่วนนี้เป็นการใช้ดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี แสดงให้เห็นถึงความสำคัญที่สุดในการตรวจสอบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจในสาระสำคัญเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดช่องว่างของข้อมูล และยังช่วยเพิ่มมูลค่าด้านการสื่อสารในแง่ความโปร่งใส (Srijunpeth, 2016)

ตามแนวคิดของสมมติฐานประสิทธิภาพของตลาด (Efficient Market Hypothesis: EMH) ตลาดที่มีประสิทธิภาพ หรือ Efficient Market โดย Fama (1998) เชื่อว่าข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดได้สะท้อน

อยู่ในราคาหุ้นแล้ว นักลงทุนทุกคนสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้เหมือนกันและพร้อมกัน ส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์จะถูกซื้อขายที่มูลค่ายุติธรรมตลอดเวลา ดังนั้นเมื่อนักลงทุนได้มีการรับรู้ข้อมูลของบริษัท ก็จะส่งผลต่อระดับราคา ดังนั้นการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบซึ่งเป็นการนำเสนอรายงานผู้สอบบัญชีรูปแบบใหม่จึงถือเป็นข้อมูลใหม่ที่จะทำให้ให้นักลงทุนได้ตระหนักถึงเรื่องที่จะต้องพิจารณาเพิ่มเติม จากการศึกษางานวิจัยในอดีตได้มีการวิจัยเชิงทดลองถึงการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีในกระบวนการตัดสินใจต่อผลตอบแทนของหุ้นในช่วงเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งพบว่าการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีส่งผลทางลบอย่างมีนัยสำคัญกับผลตอบแทนของหุ้น (Chan, 2003; Chen & Zhao, 2000; Soltani, 2000; Ianniello & Galloppo, 2015) ในขณะที่ Chow & Rice (1982) and Dodd et al., (1984) พบว่า การแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีไม่มีผลกระทบต่อราคาตลาดของหุ้น ในขณะที่ประเทศไทย งานวิจัยของ Srijunpeth (2016) พบว่า การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบไม่ส่งผลต่อราคาหุ้น เพราะ ข้อมูลการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบยังเป็นเรื่องใหม่ซึ่งนักลงทุนยังไม่มีความเข้าใจต่อการเปิดเผยในประเด็นของการเปิดเผย ซึ่งจะพบว่า ผลจากการทดสอบนั้นยังให้ผลที่ไม่ชัดเจนว่าการนำเสนอข้อมูลในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีจะส่งผลต่อผลตอบแทนของหุ้นมากน้อยเพียงใด

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาพรวมของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (KAM) และความสัมพันธ์รายประเด็นของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อผลตอบแทนหุ้นใน 3 ช่วงเหตุการณ์ ได้แก่ (1) ช่วงระยะเวลา 3 วัน (-1, +1), (2) ช่วงระยะเวลา 5 วัน (-1, +3), และ (3) ช่วงระยะเวลา 7 วัน (-1, +5) เพื่อศึกษาว่าช่วงเวลาต่างๆที่นักลงทุนได้เห็นการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีนั้นส่งผลต่อผลตอบแทนหุ้นหรือไม่ โดยผลการวิจัยจะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภาพรวมของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อผลตอบแทนหุ้นใน 3 ช่วงเหตุการณ์ ได้แก่ (1) ช่วงระยะเวลา 3 วัน (-1, +1), (2) ช่วงระยะเวลา 5 วัน (-1, +3), และ (3) ช่วงระยะเวลา 7 วัน (-1, +5)
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์รายประเด็นของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อผลตอบแทนหุ้นใน 3 ช่วงเหตุการณ์ ได้แก่ (1) ช่วงระยะเวลา 3 วัน (-1, +1), (2) ช่วงระยะเวลา 5 วัน (-1, +3), และ (3) ช่วงระยะเวลา 7 วัน (-1, +5)

สมมติฐานการวิจัย

- H1: การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหุ้น
- H1A: การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบประเด็นการรับรู้รายได้มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหุ้น
- H1B: การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบประเด็นการวัดมูลค่าสินทรัพย์มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหุ้น
- H1C: การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบประเด็นค่าเผื่อลดมูลค่าสินค้าคงเหลือมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหุ้น
- H1D: การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบประเด็นการด้อยค่าสินทรัพย์มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหุ้น

H1E: การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบประเด็นค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหุ้น

H1F: การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบประเด็นธุรกรรมกับกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหุ้น

H1G: การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบประเด็นประมาณการหนี้สินมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหุ้น

H1H: การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบประเด็นอื่นๆในงบการเงินมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหุ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงประจักษ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภาพรวมการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับผลตอบแทนหุ้น และความสัมพันธ์รายประเด็นการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับผลตอบแทนหุ้น กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยกเว้นกลุ่มสถาบันการเงิน บริษัทที่อยู่ในหมวดพื้นฟูกิจการ และบริษัทในกลุ่มกิจการ MAI ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 - ปี พ.ศ. 2560 ([www. sec.or.th](http://www.sec.or.th)) รวมทั้งสิ้น 256 บริษัท ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

คำอธิบาย	จำนวน (บริษัท)
บริษัทที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	559
หัก บริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน และกลุ่มกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์	(122)
หัก บริษัทที่อยู่ในหมวดพื้นฟูกิจการ	(29)
หัก บริษัทในกลุ่มกิจการ MAI	(152)
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	256

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จาก 2 แหล่ง ได้แก่ รายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และข้อมูลจาก SETSMART (SET Market Analysis and Reporting) ดังนั้นจึงสามารถแยกข้อมูลได้ดังนี้

1) การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ รวบรวมจากจำนวนความเห็นของผู้สอบบัญชีต่อเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในรายงานของผู้สอบบัญชีในรายงานประจำปีบนเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th) ระหว่างปี 2559-2560 เป็นระยะเวลา 2 ปี

2) ผลตอบแทนหุ้นรวบรวมจากราคาปิดประจำวันในช่วงเวลาประกาศรายงานประจำปีใน SETSMART ระหว่างปี 2559-2560 เป็นระยะเวลา 2 ปี โดยเก็บข้อมูลแยกเป็น 3 ช่วงเหตุการณ์ (1) ช่วงระยะเวลา 3 วัน (-1, +1), (2) ช่วงระยะเวลา 5 วัน (-1, +3), และ (3) ช่วงระยะเวลา 7 วัน (-1, +5) (Ianniello & Galloppo ,2015).

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานโดยใช้ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

โดยมีตัวแบบที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้

$$CAR_{i,t} = \alpha + \beta_1 KAM_ALL_{i,j} + \beta_2 Big4_{i,t} + \beta_4 SIZE_{i,t} + \beta_5 GROWTH_{i,t} + \beta_6 ROA_{i,t} + \beta_7 LIQ_{i,t} + \beta_9 LEV_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (1)$$

$$CAR_{i,t} = \alpha + \beta_{10} KAM_REV_{i,j} + \beta_{11} KAM_ASS_{i,j} + \beta_{12} KAM_INV_{i,j} + \beta_{13} KAM_IMP_{i,j} + \beta_{14} KAM_AR_{i,j} + \beta_{15} KAM_RP_{i,j} + \beta_{16} KAM_PRO_{i,j} + \beta_{17} KAM_OTH_{i,j} + \beta_{18} Big4_{i,t} + \beta_{19} SIZE_{i,t} + \beta_{20} GROWTH_{i,t} + \beta_{21} ROA_{i,t} + \beta_{22} LIQ_{i,t} + \beta_{23} LEV_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (2)$$

ตัวแปรตาม

$CAR_{i,t}$ = อัตราผลตอบแทนสะสมเกินปกติของบริษัทที่ i ในช่วงเวลาที่ t_1 ถึง t_2

ตัวแปรอิสระ

$KAM_ALL_{i,j}$ = จำนวนของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในภาพรวม ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

$KAM_REV_{i,j}$ = จำนวนของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในประเด็นการรับรู้รายได้ ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

$KAM_ASS_{i,j}$ = จำนวนของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในประเด็นการวัดมูลค่าสินทรัพย์ ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

$KAM_INV_{i,j}$ = จำนวนของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในประเด็นค่าเผื่อลดมูลค่าสินค้าคงเหลือ ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

$KAM_IMP_{i,j}$ = จำนวนของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในประเด็นการด้อยค่าสินทรัพย์ ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

$KAM_AR_{i,j}$ = จำนวนของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในประเด็นค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

$KAM_RP_{i,j}$ = จำนวนของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในประเด็นธุรกรรมกับกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

$KAM_PRO_{i,j}$ = จำนวนของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในประเด็นประมาณการหนี้สิน ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

$KAM_OTH_{i,j}$ = จำนวนของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในประเด็นอื่นๆ ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

ตัวแปรควบคุม

$Big4_{i,j}$ = ตัวแปรหุ่น โดยกำหนดให้ 1 = สำนักงานสอบบัญชี Big 4, 0 = สำนักงานสอบบัญชีอื่นๆ ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

$SIZE_{i,t}$ = ลอการธรรมชาติของสินทรัพย์รวม ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

$GROWTH_{i,t}$ = การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์ ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

$ROA_{i,t}$ = อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

$LIQ_{i,t}$ = อัตราส่วนสภาพคล่อง ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

$LEV_{i,t} =$ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ในงบการเงินของบริษัท i ในปี t

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่าข้อมูลเชิงพรรณนาของผลตอบแทนหุ้น ซึ่งทำการวิเคราะห์จากอัตราผลตอบแทนสะสมเกินปกติ สามารถสรุปได้ตามตารางที่

ตารางที่ 2 ข้อมูลเชิงพรรณนาของผลตอบแทนหุ้น

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	sig
CAR_3 วัน (-1,+1)	0.1641	1.9542	1.328	0.185
CAR_5 วัน (-1, +3)	0.1139	1.9810	0.835	0.404
CAR_7 วัน (-1, +5)	0.1479	2.3174	0.928	0.354

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของผลตอบแทนหุ้น ใน 3 ช่วงเหตุการณ์ ได้แก่ 0.1641 หรือ 16.41%, 0.1139 หรือ 11.39% และ 0.1479 หรือ 14.79% ตามลำดับ จากผลของค่าเฉลี่ยใน 3 ช่วงเหตุการณ์ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของผลตอบแทนหุ้น เมื่อมีการเปิดเผยข้อมูลเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

ตารางที่ 3 จำนวนความเห็นต่อการเปิดเผยข้อมูลเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

จำนวนเรื่องการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (แยกรายประเด็น)	2559	2560	รวม
ประเด็นการรับรู้รายได้ (REV)	151	155	306
ประเด็นการวัดมูลค่าสินทรัพย์ (ASS)	94	102	196
ประเด็นค่าเผื่อลดมูลค่าสินค้าคงเหลือ (INV)	90	94	184
ประเด็นการด้อยค่าสินทรัพย์ (IMP)	111	113	224
ประเด็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (AR)	41	43	84
ประเด็นธุรกรรมกับกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (RP)	41	42	83
ประเด็นประมาณการหนี้สิน (PRO)	10	7	17
ประเด็นอื่นๆ (OTH)	25	22	47
ภาพรวมทั้งสิ้น (ALL)	562	580	1,142

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบโดยแยกรายประเด็นในช่วงปี 2559 – 2560 พบว่า ประเด็นการรับรู้รายได้ เป็นประเด็นที่ผู้สอบบัญชีได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากที่สุด รวมทั้งหมด 306 ความเห็น รองลงมา คือประเด็นการด้อยค่าสินทรัพย์ จำนวน 224 ความเห็น และประเด็นการวัดมูลค่าสินทรัพย์ จำนวน 196 ความเห็น รองลงมาตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1. ศึกษาความสัมพันธ์ภาพรวมของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อผลตอบแทนหุ้น ใน 3 ช่วงเหตุการณ์ ได้แก่ (1) ช่วงระยะเวลา 3 วัน (-1, +1), (2) ช่วงระยะเวลา 5 วัน (-1, +3), และ (3) ช่วงระยะเวลา 7 วัน (-1, +5) พบว่าการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์ต่อผลตอบแทนหุ้นซึ่งแสดงผลตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ภาพรวมการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อผลตอบแทนหุ้น

	Ho	ตัวแปรตาม		
		CAR_3 วัน	CAR_5 วัน	CAR_7 วัน
KAM_ALL	H1	-0.026 (0.701)	-0.015 (0.824)	-0.010 (0.881)
BIG 4		-0.051 (0.449)	-0.022 (0.747)	-0.012 (0.860)
LEV		-0.120* (0.057)	-0.138** (0.029)	-0.161** (0.011)
ROA		-0.144** (0.026)	-0.144** (0.026)	-0.160** (0.013)
LIQ		0.029 (0.691)	0.039 (0.596)	0.049 (0.502)
GROWTH		0.107 (0.129)	0.095 (0.178)	0.080 (0.252)
SIZE		0.019 (0.789)	0.013 (0.857)	0.026 (0.713)
R ²		0.051	0.051	0.059
Adjust R ²		0.024	0.024	0.032
Maximum VIF		1.405	1.405	1.405
F		1.895	1.896	2.216
ANOVA sig		0.071	0.071	0.034

***, **, * ระดับนัยสำคัญที่ 0.01, 0.05, 0.1 Coefficients, p(value)

ผลการวิจัยจากตารางที่ 4 พบว่า ภาพรวมของการเปิดเผยข้อมูลเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อผลตอบแทนหุ้นตามสมมติฐานที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อผลตอบแทนหุ้นไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีสาระสำคัญทั้ง 3 ช่วงเหตุการณ์

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาความสัมพันธ์รายประเด็นของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อผลตอบแทนหุ้น ใน 3 ช่วงเหตุการณ์ ได้แก่ (1) ช่วงระยะเวลา 3 วัน (-1, +1), (2) ช่วงระยะเวลา 5 วัน (-1, +3), และ (3) ช่วงระยะเวลา 7 วัน (-1, +5) พบว่าการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ต่อผลตอบแทนหุ้นในประเด็นด้านการด้อยค่าสินทรัพย์และ ประเด็นค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ดังผลตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์รายประเด็นการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อผลตอบแทน

	Ho	ตัวแปรตาม		
		CAR_3 วัน	CAR_5 วัน	CAR_7 วัน
KAM_REV	H1A	0.017 (0.803)	0.085 (0.214)	0.108 (0.114)
KAM_ASS	H1B	0.076 (0.275)	0.073 (0.294)	0.043 (0.535)

	Ho	ตัวแปรตาม		
		CAR_3 วัน	CAR_5 วัน	CAR_7 วัน
KAM_INV	H1C	-0.030 (0.650)	-0.007 (0.914)	-0.011 (0.863)
KAM_IMP	H1D	-0.047 (0.499)	-0.094* (0.058)	-0.114** (0.021)
KAM_AR	H1E	-0.080* (0.085)	-0.070 (0.132)	-0.058 (0.212)
KAM_RP	H1F	-0.014 (0.832)	-0.075 (0.263)	-0.042 (0.535)
KAM_PRO	H1G	0.034 (0.456)	0.042 (0.362)	0.038 (0.403)
KAM_OTH	H1H	-0.030 (0.627)	-0.043 (0.496)	-0.061 (0.330)
BIG 4		-0.048 (0.483)	-0.034 (0.616)	-0.030 (0.661)
LEV		-0.118* (0.065)	-0.120* (0.058)	-0.150** (0.019)
ROA		-0.145** (0.028)	-0.151** (0.022)	-0.166** (0.011)
LIQ		0.004 (0.962)	0.010 (0.892)	0.028 (0.704)
GROWTH		0.136* (0.060)	0.136* (0.059)	0.113 (0.117)
SIZE		0.001 (0.990)	0.021 (0.781)	0.036 (0.635)
R ²		0.088	0.095	0.097
Adjust R ²		0.035	0.042	0.045
Maximum VIF		1.492	1.492	1.492
F		1.652	1.791	1.795
ANOVA sig		0.067	0.041	0.040

***, **, * ระดับนัยสำคัญที่ 0.01, 0.05, 0.1 Coefficients, p(value)

ผลการวิจัยจากตารางที่ 5 พบว่า ภาพรวมของการเปิดเผยข้อมูลเรื่องสำคัญในการตรวจสอบรายประเด็นต่อผลตอบแทนหุ้น ตามสมมติฐานที่ 1a – 1h พบว่า พบว่าการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบประเด็นการด้อยค่าสินทรัพย์ (สมมติฐานที่ 1D) มีความสัมพันธ์ต่อผลตอบแทนหุ้นในช่วง 2 ช่วงเหตุการณ์ในทิศทางลบอย่างมีนัยสำคัญคือ ช่วง 5 วัน $-1,+3$ (P-value = 0.058) และ ช่วง 7 วัน $-1,+5$ (P-value = 0.021) และการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบประเด็นค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ (สมมติฐานที่ 1E)

มีความสัมพันธ์ต่อผลตอบแทนหุ้นใน 1 ช่วงเหตุการณ์ในทิศทางลบอย่างมีนัยสำคัญ คือ ช่วง 3 วัน $(-1,+1)$ (P -value = 0.080)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาพรวมของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อผลตอบแทนหุ้น ทั้ง 3 ช่วงเหตุการณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าความเห็นของผู้สอบบัญชีก่อนรายงานผู้สอบบัญชีจะเปิดเผยรายงานการตรวจสอบงบการเงินก่อน 1 วัน และหลังจากรายงานผู้สอบบัญชีได้เปิดเผยรายงานการตรวจสอบโดยเฉพาะในประเด็นสำคัญในการตรวจสอบ ช่วง 1 วัน , 3 วัน และ 5 วัน ไม่ได้มีผลต่อราคาปิดของหุ้นในช่วงเวลานั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Srijunpeth (2016) and Gutierrez et al., (2016) พบว่าการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อราคาปิดของหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบรายประเด็นพบว่า มีการเปิดเผย 2 ประเด็นที่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหุ้น คือ ประเด็นการด้อยค่าสินทรัพย์ มีความสัมพันธ์ต่อผลตอบแทนหุ้นในช่วง 2 ช่วงเหตุการณ์ในทิศทางลบอย่างมีนัยสำคัญคือ ช่วง 5 วัน $(-1,+3)$ และ ช่วง 7 วัน $(-1,+5)$ และประเด็นค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ มีความสัมพันธ์ต่อผลตอบแทนหุ้นใน 1 ช่วงเหตุการณ์ในทิศทางลบอย่างมีนัยสำคัญ คือ ช่วง 3 วัน เนื่องจากการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่พบในประเด็นการด้อยค่าของสินทรัพย์ และประเด็นค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ถือเป็นการใช้วิจารณ์ญาณของผู้สอบบัญชีในรายงานเรื่องสำคัญที่จะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Doxey M.(2014) ที่กล่าวว่าการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบเกี่ยวกับประเด็นการด้อยค่าสินทรัพย์และ ประเด็นด้านค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน ซึ่งการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีในเรื่องดังกล่าวถือเป็นข้อมูลเชิงลึกไม่สามารถหาข้อมูลจากแหล่งอื่นได้ จึงถือเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อนักลงทุน จึงส่งผลต่อราคาของหุ้นในตลาดได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ianniello & Galloppo (2015) ที่พบว่าการเปิดเผยข้อมูลเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนโดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับผลตอบแทนหุ้น ดังนั้นแสดงให้เห็นว่านักลงทุนให้ความสำคัญต่อการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีในรายประเด็นเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะสะท้อนให้ผู้สอบบัญชีต้องใช้ดุลพินิจและวิจารณ์ญาณรวมถึงความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบงบการเงินและการแสดงความเห็นต่อที่สำคัญซึ่งอาจส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน และเมื่อผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นต่อเรื่องตรวจสอบมากขึ้นจะสร้างความโปร่งใสให้กับข้อมูลในงบการเงิน และเป็นการลดช่องว่างของข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนแปลงรายงานการสอบบัญชีในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีในเรื่องความสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหุ้น ในรายประเด็น ซึ่งจากผลงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อ (1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในการเห็นความสำคัญต่อการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีสำหรับเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในแต่ละประเด็นซึ่งอาจส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน (2) องค์กร ในการให้ความสำคัญในความโปร่งใสและความถูกต้องของการจัดทำข้อมูลในงบการเงิน ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นใจของนักลงทุน (3) ผู้ใช้งบการเงิน สะท้อนให้เห็นว่าการ

ดูข้อมูลการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีนั้นมีความสำคัญต่อกลไกการลงทุนในตลาดหุ้น ซึ่งการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญ ผู้ใช้งบการเงินควรศึกษารายงานของผู้สอบบัญชีก่อนการตัดสินใจลงทุน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้พบว่าการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในรายได้นต่อผลตอบแทนหุ้น นั้นแสดงให้เห็นว่า นักลงทุนเริ่มให้ความสนใจกับสิ่งที่ผู้สอบบัญชีได้มีการแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชี สำหรับประเด็นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อมูลค่าตลาดของหุ้น หรือ ใช้ตัวแปรอื่น ๆ ในการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน

เอกสารอ้างอิง

- วสุโชติ พรหมจิโรติ, อธิชัย อรุณเรืองศิริเลิศ และ พยีย เสงี่ยมวิบูล. (2559). ความผิดพลาดด้านบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 32(2), 44-54.
- Ameen, E. C., Chan, K. & Guffey, D. M. (1994). Information Content of Qualified Audit Opinions for Over-the-Counter Firms. *Journal of Business Finance & Accounting*, 21(7), 997–1011.
- Ball, R., Walker, R. G. & Whittred, G. P. (1979). Audit Qualifications and Share Prices. *Abacus*, 15(1), 23-34.
- Chan, W. C. (2003). Stock price reaction to news and no-news: Drift and reversal after headlines. *Journal of Financial Economics*, 70(2), 223-260.
- Chen, C. J. P., Su, X. & Zhao, R. (2000). An Emerging Market's Reaction to Initial Modified Audit Opinions: Evidence from the Shanghai Stock Exchange. *Contemporary Accounting Research*, 17(3), 429-455.
- Chow, C. W. & Rice, S. J. (1982). Qualified Audit Opinions and Share Prices-An Investigation. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 1(2), 35-53.
- Cordo, G.-S. & Fülöp, M.-T. (2015). Understanding audit reporting changes : introduction of Key Audit Matters. *Accounting and Management Information Systems*, 14(1), 128–152.
- DeAngelo, L. E. (1981). Auditor size and audit quality. *Journal of Accounting and Economics*, 3(3), 183-199.
- Dodd, P., Dopuch, N., Holthausen, R. & Leftwich, R. (1984). Qualified audit opinions and stock prices. Information content, announcement dates, and concurrent disclosures. *Journal of Accounting and Economics*, 6(1), 3–38.
- Doxey, M. (2014). The effects of auditor disclosures regarding management estimates on financial statement users' perceptions and investments. Available at SSRN 2181624. <https://ssrn.com/abstract=2181624>
- Fama, E. F. (1998). Market efficiency, long-term returns, and behavioral finance. *Journal of Financial Economics*, 49(3), 283–306.

- Gutierrez, E., Minutti-Meza, M., W., T. K. & Vulcheva, M. (2016). Consequences of changing the auditor's report: Evidence from the UK. *Social Science Research Network*. In AAA Auditing Section Midyear Meeting 2016.
- Ianniello, G. & Galloppo, G. (2015). Stock market reaction to auditor opinions – Italian evidence. *Managerial Auditing Journal*, 30(6/7), 610–632.
- Soltani, B. (2000). Some Empirical Evidence to Support the Relationship Between Audit Reports and Stock Prices — The French Case. *International Journal of Auditing*.
- Srijunpeth, S. (2016). Key Audit Matters in an Auditor's Reports and Response of the Stock Exchange of Thailand. *Journal of Accounting Profession*, 38, 22– 37.
- Tahinakis, P., & Samarinas, M. (2016). The incremental information content of audit opinion. *Journal of Applied Accounting Research*, 17(2), 139–169.
-

รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น
เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน
The Educational Management Model for Short-Course Students to Enhance
the Entrepreneurial Competency of Bangsaen Technical College

จური ทัพวงษ์¹, ปวริศา จรดล² และ นภาพรณ ัญญา³

Juree Tupwong¹, Pawarisa Choradon² and Napaporn Tunya³

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Curriculum and Instruction Graduate School of Western University, Thailand

Corresponding Author E-mail: ¹juree.thapwong@gmail.com

Retrieved: September 18, 2023; Revised: March 26, 2024; Accepted: March 27, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน 4) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา กำหนด 4 ตอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 36 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน และทำการสุ่มอย่างง่าย และครูฝึกสถานประกอบการ จำนวน 14 คน ผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น จำนวน 280 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบรายงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พบว่า มี 4 แนวทาง

2) รูปแบบที่สร้างขึ้นมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน 2.2) กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน 2.3) การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ 2.4) การติดตามและประเมินผลผู้เรียน

3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า 3.1) ความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมทดลองใช้รูปแบบภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, $S.D = 0.35$) 3.2) ความรู้ ความเข้าใจของผู้ร่วมกิจกรรมทดลองใช้รูปแบบ ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, $S.D = 0.47$)

4) ผลการประเมินการใช้รูปแบบ พบว่า 4.1) ผลสัมฤทธิ์สมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น สรุปร

ภาพรวมสมรรถนะ จำนวนผู้เรียนที่ผ่านการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 95.95 4.2) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบ ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $S.D = 0.40$)

คำสำคัญ: รูปแบบ; ผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน; เสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study and survey the Educational Management Model for Short-Course Students to Enhance the Entrepreneurial Competency of Bangsaen Technical College 2) to develop the Educational Management Model for Short-Course Students to Enhance the Entrepreneurial Competency of Bangsaen Technical College 3) to experiment the Educational Management Model for Short-Course Students to Enhance the Entrepreneurial Competency of Bangsaen Technical College 4) to assess the Educational Management Model for Short-Course Students to Enhance the Entrepreneurial Competency of Bangsaen Technical College. This research proceeds by the research and development 4 steps. The sample group were 36 teachers by Krejcie and Morgan and simple random sampling, 14 trainers in company and 280 short course students by purposive sampling. The research tools were questionnaires, interviews, and report forms. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research results were concluded as follows:

1) The results to study short course students education management in overall was at moderate level. And results to survey the Educational Management Model for Short-Course Students has 4 guidelines.

2) The model has four components as follows: 2.1) teachers' competency development, 2.2) the process of students' competency enhancement, 2.3) the curriculum development with establishment and 2.4) the monitoring and evaluation of students.

3) The results of the experiment found that 3.1) the participants with the activities of Model satisfaction were at the highest level ($\bar{X} = 4.64$, $S.D. = 0.35$), 3.2) the knowledge and understanding of the participants were at the high level ($\bar{X} = 4.28$, $S.D. = 0.47$)

4) The results to assess the Educational Management Model found that 4.1) the students' competency in overall were 95.95 percentage, 4.2) the students' satisfaction in the Educational Management Model in overall were at the highest level ($\bar{X} = 4.60$, $S.D. = 0.40$).

Keywords: Model; Short Course Students; Enhance the Entrepreneurial Competency

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2561) กล่าวว่า การจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกแผนการเรียนและวิธีการศึกษาตามศักยภาพ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง ทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้ด้อยการศึกษามีโอกาสเข้า

มาศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิตตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดแล้วเป็นไปตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะวิชาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสันนั้นแตกต่างไปจากการพัฒนาหลักสูตรทั่วไป จะต้องมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาคนทุกช่วงวัย สร้างโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกกลุ่มได้เข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน เปิดสอนในประเภทวิชาที่หลากหลาย เป็นการเสริมสร้างศักยภาพกำลังคนอาชีวศึกษา สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ (2558) ได้นำเสนอว่า ที่ผ่านมาการผลิตกำลังคนระดับอาชีวศึกษายังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สถานประกอบการ และชุมชนทั้งด้านสาขาอาชีพ ทักษะวิชาชีพ ความสามารถในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาที่สามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระได้ทันทีและในสาขาที่ขาดแคลน ข้อมูลจำนวนผู้ว่างงานที่มีสัดส่วนมากกว่าจำนวนที่ขาดแคลนในทุกระดับการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ตะวัน เทวอักษร (2559) ที่กล่าวไว้ว่า การจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะพร้อมก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องของคนทุกคนในสังคม จะยกให้ใครกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งรับผิดชอบไม่ได้ ผู้ปกครอง หน่วยงาน ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ควรมาร่วมเป็นภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาในท้องถิ่นของตนเอง และ ธีระ รุญเจริญ (2558) พบว่า การศึกษาไทยไม่มาจากการประเมินทั้งภายในและภายนอกประเทศปรากฏว่าผลการจัดการศึกษาของไทยด้านคุณภาพไม่ได้ตามเป้าหมาย เมื่อเทียบกับงบประมาณที่ใช้ไป ทั้งนี้เกิดวิกฤติจากนโยบายของผู้นำทางการศึกษา การจัดการจัดการเรียนการสอน การบริหารและจัดการการศึกษา ขาดการมีส่วนร่วมของเครือข่ายความร่วมมือ สุดท้ายคือวิกฤติทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเรียนรู้ที่ไม่เอื้อทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

วิทยาลัยเทคนิคบางแสน เดิมชื่อว่า วิทยาลัยสารพัดช่างชลบุรี พ.ศ. 2534 ประกาศยกฐานะเป็นวิทยาลัยสารพัดช่างชลบุรี ต่อมา พ.ศ. 2560 เปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยเทคนิคบางแสน วิทยาลัยเทคนิคบางแสนจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานตามนโยบาย และพันธกิจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาวิชาชีพให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาประเทศ ตอบสนองนโยบายของภาครัฐ ซึ่งกำหนดกรอบในการพัฒนาวิชาชีพให้มีความครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพระยะสันเป็นการพัฒนาวิชาชีพให้กับประชาชน ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันเพื่อเสริมสร้างการเป็นผู้ประกอบการ เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบการศึกษาหรือฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันเมื่อสำเร็จการศึกษาสามารถเป็นผู้ประกอบการได้โดยการดำเนินการต่าง ๆ เปิดโอกาสให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผลการดำเนินงาน แต่ที่ผ่านมามีปัญหาค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดความร่วมมือในการจัดการศึกษาของภาคส่วนต่าง ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาแล้วไปต่อยอดเป็นผู้ประกอบการน้อยมากหรือไม่สามารถเป็นผู้ประกอบการได้ อาจเป็นเพราะปัญหาอุปสรรค ด้านการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน ด้านกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน ด้านพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ และด้านการติดตามและประเมินผลผู้เรียน ดังเช่นปัญหาการดำเนินงานที่พบจากผลการวิจัยของ จินตนา ไทธานี (2559) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการเข้าเรียนฝึกอาชีพในศูนย์ฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1) ด้านส่วนตัว ควรสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อหรือผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพอิสระ 2) ด้านอาชีพ ต้องการให้หน่วยงานของรัฐรับคนจากศูนย์ไปทำงานยังสถานประกอบการต่าง ๆ 3) ด้านสังคม ควรมีการติดต่อประสานงานกลุ่มอาชีพหรือดูงานด้านอื่น ๆ ตลอดจนให้นักศึกษาได้ฝึกงาน เพื่อใช้เสริมประสบการณ์หรือประยุกต์กับอาชีพพัฒนาเป็นผู้ประกอบการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นนท์ อนันกุล (2560) วิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน วิทยาลัยชุมชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาด้านรายละเอียดของหลักสูตรการเรียนไม่ตรงตามความต้องการของผู้เรียน การฝึกปฏิบัติงานจริงใน

สถานประกอบการน้อยผู้สำเร็จการศึกษาไม่สามารถเป็นผู้ประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านปัญหาด้านการวัดและประเมินผล การติดตามและประเมินผลไม่เป็นระบบและไม่ต่อเนื่อง

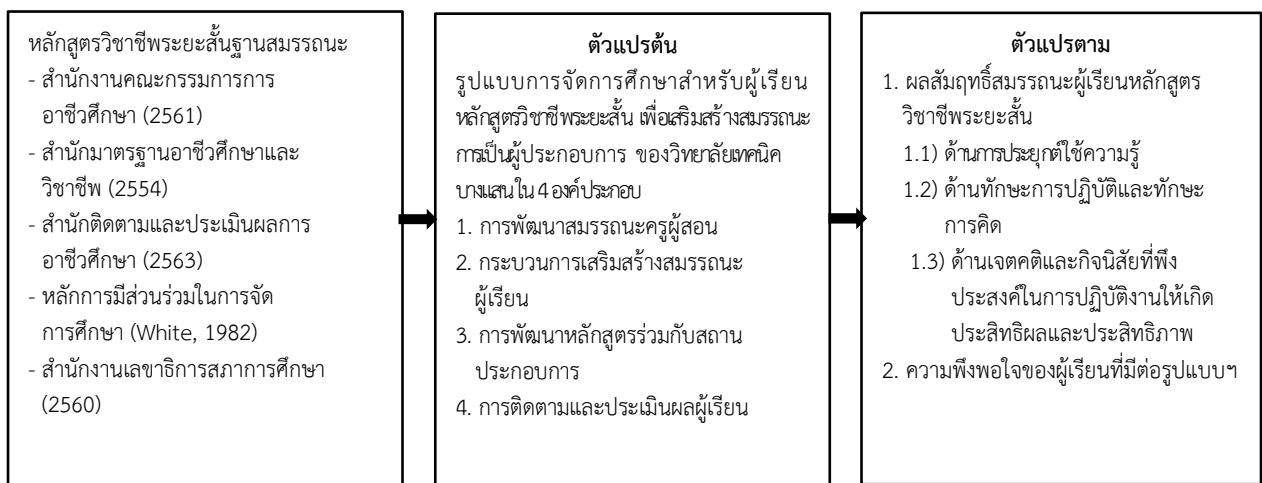
จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ โดยดำเนินการศึกษาด้านหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันฐานสมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2561) สำนักมาตรฐานอาชีวศึกษาและวิชาชีพ (2554) สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา (2563) หลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของ ไวท์ (White, 1982) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) กล่าวถึง คุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพเป็นกรอบสมรรถนะและมาตรฐานสำหรับผู้ผ่านการเรียน หรือการฝึกอบรมแบบฐานสมรรถนะ จะต้องมียุทธศาสตร์ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ทักษะในการทำงาน 2) ความรู้ความเข้าใจงานที่ทำ และ 3) กิจนิสัยหรือเจตคติในการทำงาน เพิ่มวิธีการเรียนรู้ (Learn how to learn) ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) จากการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ ที่มีความทันสมัยทันกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และบทบาทในการจัดการเรียนรู้จากครูผู้สอน (Teacher) ที่เป็นผู้ชี้แนะวิธีการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อเรียนรู้เนื้อหาโดยอาศัยวิธีการที่หลากหลาย ดังนั้นผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน จากครูผู้สอน และทำการสัมภาษณ์ แนวทางของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ยกร่างเป็นรูปแบบ ได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน 2) กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน 3) การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ 4) การติดตามและประเมินผลผู้เรียน ตรวจสอบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับ ตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ ใน 4 องค์ประกอบ กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ครูผู้สอน ผู้เรียน ครูฝึกสถานประกอบการที่มีส่วนในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมในการทดลองใช้รูปแบบและประเมินตนเองด้านความรู้ ความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการทดลองใช้ ตอนที่ 4 ประเมินผลการใช้รูปแบบ โดยทำการประเมินผลสัมฤทธิ์สมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาและพัฒนารูปแบบกระบวนการวิจัยที่ผู้วิจัยนำเสนอจะช่วยเหลือแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ ส่งผลที่ดีต่อการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน และเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ มีทักษะ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีสมรรถนะเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการได้ สอดคล้องกับพันธกิจของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน ที่ได้กำหนดไว้คือ ส่งเสริมและพัฒนาการอาชีวศึกษาและการอบรมวิชาชีพให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน รวมทั้งปัจจุบันวิทยาลัยยังไม่มีรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน ที่เป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญเพื่อพัฒนารูปแบบ อันจะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงการบริหาร ในเชิงวิชาการ และเชิงวิชาชีพ พัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เสริมสร้างการเป็นผู้ประกอบการ และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน
4. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน จำนวน 40 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน จำนวน 36 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and morgan) และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

ตอนที่ 2 พัฒนาและประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แนวทางของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน โดยดำเนินกิจกรรมภายใต้ 4 องค์ประกอบ

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน จำนวน 40 คน ผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน จำนวน 7 รายวิชา 2 รุ่น ๆ ละ 20 คน รวมจำนวนผู้เรียนทั้งสิ้น 280 คน ได้แก่ สาขาศึกษาศาสตร์ 3 รายวิชา(จัดช่อดอกไม้แบบสากล, การตัดผมชายขั้นพื้นฐาน, เทคนิคการตัดผมชาย) สาขาผ้าและเครื่องแต่งกาย 2 รายวิชา (ตัดเย็บเสื้อผ้าชาย, ตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี) และสาขาอาหารและโภชนาการ 2 รายวิชา (ขนมอบตามเทศกาล, เบเกอรี่เพื่อการค้า) และครูฝึกในสถานประกอบการจำนวน 14 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน จำนวน 36 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and morgan) และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) สำหรับผู้เรียน หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน จำนวน 280 คน และครูฝึกในสถานประกอบการจำนวน 14 คน ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตอนที่ 4 ประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน จำนวน 7 รายวิชา 2 รุ่น ๆ ละ 20 คน รวมจำนวนผู้เรียนทั้งสิ้น 280 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอน จำนวน 30 คน ที่วิทยาลัยสารพัดช่างฉะเชิงเทราซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกัน ได้ค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.962

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน แบบสัมภาษณ์ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00

3. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมในการทดลองใช้ ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครู จำนวน 30 คน ที่วิทยาลัยสารพัดช่างฉะเชิงเทราซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกัน ได้ค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.829

5. แบบประเมินตนเองด้านความรู้ ความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการทดลองใช้รูปแบบ ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับครู จำนวน 30 คน ที่วิทยาลัยสารพัดช่างฉะเชิงเทราซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกัน ได้ค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.870

6. แบบรายงานผลสัมฤทธิ์สมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ ด้านทักษะการปฏิบัติและทักษะการคิด ด้านเจตคติและกิจนิสัยที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00

7. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีต่อรูปแบบ โดยแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 นำ

แบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครู จำนวน 30 คน ที่วิทยาลัยสารพัดช่างฉะเชิงเทราซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกัน ได้ค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.915

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน ผู้วิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามครูผู้สอน ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน จำนวน 36 คน และผลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แนวทางของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ดำเนินการในช่วงเดือน สิงหาคม 2565 ก่อนเริ่มดำเนินการสร้างรูปแบบ

ตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบ และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบ ดำเนินการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ จากแบบสอบถามสภาพและการสัมภาษณ์แนวทางของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ในตอนที่ 1 นำมายกร่างรูปแบบ โดยจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้ 4 องค์ประกอบ นำร่างรูปแบบที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ดำเนินการในช่วงเดือน กันยายน 2565

ตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ โดยดำเนินกิจกรรมภายใต้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทดลอง คือ ครูผู้สอนจำนวน 36 คน องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทดลอง คือ ผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น 150 ชั่วโมง จำนวน 7 รายวิชา 2 รุ่น ๆ ละ 20 คน รวม 280 คน องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทดลอง คือ ครูผู้สอนจำนวน 36 คน ครูฝึกในสถานประกอบการ จำนวน 14 คน องค์ประกอบที่ 4 การติดตามและประเมินผลผู้เรียน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทดลอง คือ ครูผู้สอนจำนวน 36 คน ผู้วิจัยประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมในการทดลองใช้ และประเมินตนเองด้านความรู้ ความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการทดลองใช้ ดำเนินการในช่วงเดือน ตุลาคม 2565 ถึง มกราคม 2566

ตอนที่ 4 ประเมินผลการใช้รูปแบบ 1) ประเมินผลสัมฤทธิ์สมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ ด้านทักษะการปฏิบัติและทักษะการคิด ด้านเจตคติและกิจนิสัยที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ 2) ความพึงพอใจของผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นที่มีต่อรูปแบบ ดำเนินการในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและแนวทางของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนารูปแบบ และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลการทดลองใช้รูปแบบ ใช้การวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลประเมินผลการใช้รูปแบบ ผลสัมฤทธิ์สมรรถนะผู้เรียนวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบ ใช้การวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยาศัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปสภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยาศัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน (n=36)

ด้าน	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	ลำดับ
1	การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน	2.86	0.16	ปานกลาง	4
2	กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน	2.90	0.16	ปานกลาง	2
3	การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ	2.89	0.07	ปานกลาง	3
4	การติดตามและประเมินผลผู้เรียน	2.94	0.45	ปานกลาง	1
ค่าเฉลี่ยรวม		2.90	0.18	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า สภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยาศัน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.90$, S.D.=0.18) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่ 4 ด้านการติดตามและประเมินผลผู้เรียน ($\bar{X}=2.94$, S.D.=0.45) รองลงมา ได้แก่ ด้านที่ 2 ด้านกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน ($\bar{X}=2.90$, S.D.=0.16) ด้านที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ ($\bar{X}=2.89$, S.D.=0.07) และด้านที่ 1 การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน ($\bar{X}=2.86$, S.D.=0.16) ตามลำดับ และแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยาศัน พบว่า มี 4 แนวทาง คือ 1) การพัฒนา สมรรถนะครูผู้สอน 2) กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน 3) การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ 4) การติดตามและประเมินผลผู้เรียน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ องค์ประกอบที่ 4 การติดตามและประเมินผลผู้เรียน และการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมการทดลองใช้รูปแบบ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ความรู้ ความเข้าใจของผู้ร่วมกิจกรรมทดลองใช้รูปแบบ ทั้ง 4 องค์ประกอบ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปผลดังตารางที่ 2 และ ตารางที่ 3

ตารางที่ 2 สรุปความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมในการทดลองใช้รูปแบบทั้ง 4 องค์ประกอบ

ด้าน	รายการ	ผู้ร่วมกิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับ
1	การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน	n=36	4.63	0.54	มากที่สุด	3
2	กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน	n=280	4.60	0.45	มากที่สุด	4
3	การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ	n=50	4.66	0.49	มากที่สุด	2
4	การติดตามและประเมินผลผู้เรียน	n=36	4.68	0.27	มากที่สุด	1
ค่าเฉลี่ยรวม			4.64	0.35	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมการทดลองใช้รูปแบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, $S.D = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การติดตามและประเมินผลผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, $S.D = 0.27$) รองลงมาได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, $S.D = 0.49$) และการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, $S.D = 0.54$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 สรุปความรู้ ความเข้าใจของผู้ร่วมกิจกรรมทดลองใช้รูปแบบ ทั้ง 4 องค์ประกอบ

ด้าน	รายการ	ผู้ร่วมกิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความรู้ความเข้าใจ	ลำดับ
1	การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน	n=36	4.38	0.42	มาก	1
2	กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน	n=280	4.27	0.46	มาก	2
3	การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ	n=50	4.25	0.48	มาก	3
4	การติดตามและประเมินผลผู้เรียน	n=36	4.22	0.54	มาก	4
ค่าเฉลี่ยรวม			4.28	0.47	มาก	

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า ความรู้ ความเข้าใจของผู้ร่วมกิจกรรมการทดลองรูปแบบ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, $S.D = 0.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ได้แก่ การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, $S.D = 0.42$) รองลงมาได้แก่ กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, $S.D = 0.46$) และ การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, $S.D = 0.48$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์สมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ปีการศึกษา 2565 จำนวนผู้เรียนที่ผ่านการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 95.95 2) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปผลดังตารางที่ 4 และ ตารางที่ 5

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้เรียนที่ผ่านการประเมินสมรรถนะหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ปีการศึกษา 2565

ที่	รายวิชา	จำนวนผู้เรียน (คน)	การประยุกต์ใช้ความรู้		ทักษะปฏิบัติและทักษะการคิด		ด้านเจตคติและกิจนิสัยที่พึงประสงค์		เฉลี่ยร้อยละ
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1	จัดช่อดอกไม้แบบสากล	40	38	95.00	38	95.00	39	97.50	95.83
2	การตัดผมชายขั้นพื้นฐาน	40	39	97.50	39	97.50	38	95.00	96.67
3	เทคนิคการตัดผมชาย	40	37	92.50	38	95.00	39	97.50	95.00
4	ตัดเย็บเสื้อผ้าชาย	40	37	92.50	38	95.00	38	95.00	94.17
5	ตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี	40	38	95.00	38	95.00	39	97.50	95.83
6	ชมมอบตามเทศกาล	40	39	97.50	38	95.00	39	97.50	96.67
7	เบเกอรี่เพื่อการค้า	40	39	97.50	39	97.50	39	97.50	97.50
ค่าร้อยละเฉลี่ยรวม		280	267	95.36	268	95.71	271	96.79	95.95

จากตารางที่ 4 สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์สมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ปีการศึกษา 2565 ที่ผ่านการประเมิน ภาพรวม คิดเป็นร้อยละ 95.95 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ผ่านการประเมินคิดเป็นร้อยละ 95.36 ด้านทักษะปฏิบัติและทักษะการคิด ผ่านการประเมินคิดเป็นร้อยละ 95.71 ด้านเจตคติและกิจนิสัยที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติงาน ผ่านการประเมินคิดเป็นร้อยละ 96.79

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน (n=280)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับ
1	สถานศึกษาจัดการเรียนรู้โดยกำหนดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	4.50	0.80	มากที่สุด	10
2	การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการทำให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ	4.63	0.59	มากที่สุด	3
3	การเรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันสามารถเป็นผู้ประกอบการได้	4.59	0.70	มากที่สุด	8
4	สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่เกี่ยวกับเนื้อหาของรายวิชาที่เรียน	4.60	0.73	มากที่สุด	6
5	สามารถประยุกต์ใช้เทคนิคและการเรียนรู้เพื่อการเป็นผู้ประกอบการได้	4.57	0.68	มากที่สุด	9
6	สามารถประยุกต์ใช้ความรู้วางแผนการเรียนและการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.65	0.47	มากที่สุด	2
7	มีทักษะในการใช้เหตุผลเพื่อการปฏิบัติงานและการแก้ไขปัญหา	4.62	0.69	มากที่สุด	5
8	มีทักษะใหม่ ๆ จากการฝึกปฏิบัติจริงในรายวิชาที่เรียน/ในสถานการณ์จริง	4.68	0.66	มากที่สุด	1
9	สามารถสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและนำมาประยุกต์ใช้ในงานอาชีพ	4.62	0.65	มากที่สุด	4
10	ปฏิบัติงานสำเร็จตามกำหนด ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ	4.59	0.57	มากที่สุด	7
ค่าเฉลี่ยรวม		4.60	0.40	มากที่สุด	

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีทักษะใหม่ ๆ จากการฝึกปฏิบัติจริงในรายวิชาที่เรียน/ในสถานการณ์จริง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.66) รองลงมาได้แก่ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้วางแผนการเรียนและการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.47) และ การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการทำให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน พบว่า มี 4 แนวทาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูผู้สอนให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน หลักสูตรวิชาชีพพระยะสันเพื่อการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพเพิ่มขึ้นด้านความรู้และทักษะ ความสามารถในการงานอาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดของ พงษ์ศักดิ์ ย้อยเสรีสุทธ (2559) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันเพื่อเพิ่มศักยภาพการประกอบอาชีพของบุคลากรในอุตสาหกรรมยนต์ทั่วไป พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาที่กำหนดขึ้นเป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ และทำการวัดและประเมินผลร่วมกัน ผลการประเมินรูปแบบการจัดการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าของสถานประกอบการ ครูผู้สอน ผู้ชำนาญงาน และผู้จบการศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากที่สุด ดังที่ทศนา แคมมณี (2560) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษานับเป็นประเด็นสำคัญเร่งด่วนที่จำเป็นต้องมี

การดำเนินการกันอย่างจริงจังในทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะในองค์ประกอบที่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์และคุณภาพของผู้เรียน คือ ครู หลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ นนท์ อนัคนกุล (2560) ได้ศึกษา การนำเสนอแนวทางการจัดการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน วิทยาลัยชุมชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการจัดการเรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันและปัญหาด้านครูผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านสถานที่ใช้สอนและฝึกงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ องค์ประกอบที่ 4 การติดตามและประเมินผลผู้เรียน และการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ องค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรืองแสง ห้าสกุล (2559) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารหลักสูตรระยะสั้น โดยใช้โมเดลฝึกอบรมในการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า รูปแบบมี 5 องค์ประกอบ 1) กำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตร 2) วางแผนการใช้หลักสูตร 3) ดำเนินการใช้หลักสูตร 4) ประเมินผลการใช้หลักสูตร และ 5) ติดตามผลการดำเนินการตามโครงการ และผลการวิจัยของ ทศนีย์ บุญมาภิ (2562) ที่ได้ศึกษารูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า มีองค์ประกอบต่าง ๆ 5 ส่วน คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ สาระสำคัญของรูปแบบ แนวทางการนำรูปแบบไปใช้และ เงื่อนไขความสำเร็จ

3. ความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมการทดลองใช้รูปแบบ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ความรู้ ความเข้าใจของผู้ร่วมกิจกรรมทดลองใช้รูปแบบ ทั้ง 4 องค์ประกอบ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดที่เป็นเช่นนี้เพราะการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ไปทดลองใช้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีวิธีการที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ย้อยเสริมสุข (2559) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาแบบการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันเพื่อเพิ่มศักยภาพการประกอบอาชีพของบุคลากรในอุ้มอมนยนต์ทั่วไป พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาที่กำหนดขึ้น เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ผลการประเมินรูปแบบการจัดการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ชำนาญงาน และผู้จบการศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจินต์ วั่งใหม่ (2561) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาแบบศูนย์ฝึกวิชาชีพพระยะสันเพื่อชุมชน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้สอนและบุคลากรเจ้าหน้าที่มีความพึงพอใจต่อการพัฒนามากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ภายหลังฝึกอบรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนทั่วไปมีผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันมากที่สุดที่ระดับร้อยละ 90.67

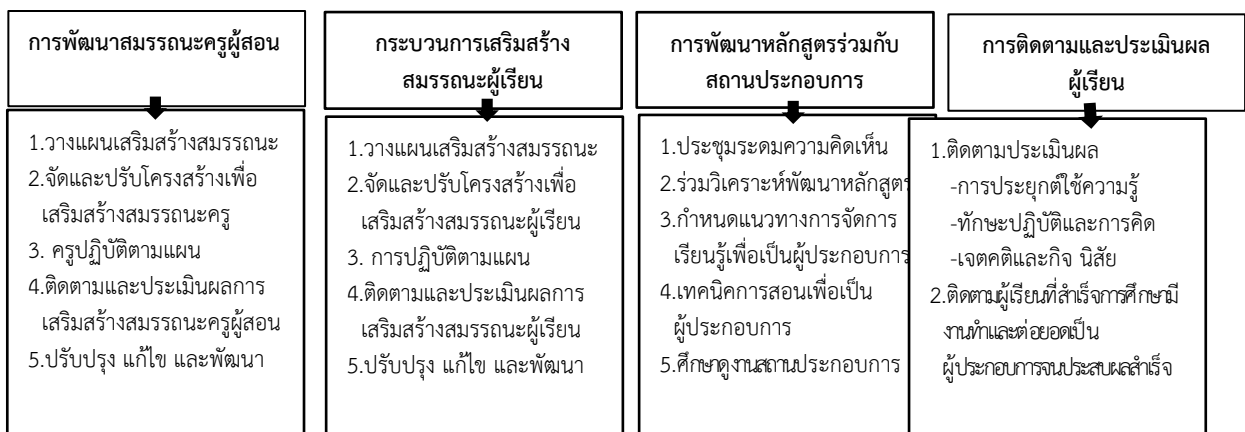
4. ผลการประเมินการใช้รูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า 4.1) ผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ผลสัมฤทธิ์สมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ปีการศึกษา 2565 สรุปภาพรวมสมรรถนะผู้เรียนที่ผ่านการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 95.95 4.2) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นที่มีองค์ประกอบของรูปแบบและ กิจกรรมสำหรับการทดลองใช้รูปแบบมีความเหมาะสม มีกระบวนการพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สตรีกแลนด์ (Strickland, 2006) การพัฒนารูปแบบ ซึ่งเรียกว่า “ADDIE MODEL” ประกอบด้วย การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปทดลองใช้ (Implement) และการประเมินผล (Evaluation) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วศินี รุ่งเรือง (2560) ที่ได้ศึกษาการประเมินสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556

สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก พบว่า สมรรถนะผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์และด้านสมรรถนะวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์และคุณภาพของผู้เรียน คือ ครู หลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล จากการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ เอกสาร ผลงานวิจัย การรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้เรียนในทุกระดับ การศึกษา ต้องคุณภาพทั้งทางด้านการนำความรู้และทักษะที่ตนได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งก็คือ “ความสามารถเชิงสมรรถนะ” ดังนั้นหลักการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกแผนการเรียนและวิธีการศึกษาตามศักยภาพ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง ทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้ด้อยทางการศึกษามีโอกาสเข้ามาศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิต ซึ่งปัจจุบันแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะเป็นการพัฒนาหลักสูตรแบบฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ โดยเฉพาะหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ในแต่ละองค์ประกอบต้องมีการกำหนดรายละเอียดเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนให้สามารถเป็นผู้ประกอบการได้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากสภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน สมรรถนะผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ ตลอดจนการติดตามประเมินผล เพื่อให้สภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นอยู่ในระดับสูงขึ้น

1.2 รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน เป็นรูปแบบที่ดี ควรดำเนินการตามขั้นตอนของรูปแบบอย่างต่อเนื่อง

1.3 สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนร่วมกับชุมชนและสถานประกอบการ วางแผนและเตรียมจัดทำกิจกรรมเพื่อนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ

1.4 การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ควรจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เพื่อการเป็นผู้ประกอบการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา ไทธานี. (2559). แรงจูงใจในการเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ของนักศึกษาศูนย์ฝึกอาชีพ กรุงเทพมหานคร (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ตะวัน เทวอักษร. (2559). สร้าง “ทักษะ” ให้ผู้เรียนพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: คอมฟอร์ม.
- ทิตนา แหมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนีย์ บุญมาภิ. (2562). รูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เขตภาคเหนือตอนบน. วารสารชุมชนวิจัย, 12(1), 73-74.
- ธีระ รุญเจริญ. (2558). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษาเพื่อปฏิรูปรอบ 2 และประเมินภายนอกรอบ 3. ขอนแก่น: ข้าวฟ่าง.
- นนท์ อนันกุล. (2560). การนำเสนอแนวทางการจัดการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น วิทยาลัยชุมชนใน กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์ศักดิ์ ย้อยเสรีสุทธิ. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเพื่อเพิ่มศักยภาพการประกอบอาชีพของบุคลากรในอุ้มอมนยนต์ทั่วไป. วารสารวิจัย มทร. กรุงเทพ, 6(2), 14-15.
- เรืองแสง ห้าสกุล. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรระยะสั้นโดยใช้โมดูลฝึกอบรมในการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 7(2), 52-53.
- วสินี รุ่งเรือง. (2560). การประเมินสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19(2), 176.
- สุจินต์ วั่งใหม่. (2561). การพัฒนารูปแบบศูนย์ฝึกวิชาชีพ ระยะสั้น เพื่อชุมชน. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 22(2), 227-228.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2561). คู่มือการปฏิบัติงานโครงการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นฐานสมรรถนะ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). การวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟฟิค.

- สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา. (2563). รายงานผลการดำเนินงานสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2562 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2561- มีนาคม 2562). สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2554). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยະลັນ ตามกรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพพระยະลັນ. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2558). ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยະลັນ พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- Strickland, A. W. (2006). *ADDIE. Idaho State University College of Education Science, Math & Technology Education*. Retrieved March 2, 2022. from <http://www.ed.isu.edu/addie/index.htm>.
- White, T.A. (1982). *Why Community Participation*. Annual UN Report. New York: United Nations Children's Fund.
-

A Study of the Effective English Teaching Strategies for the Multicultural Classroom at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

Theeratphid Salawinphonphana¹, Wisuttichai Chaiyasit² and Samran Khansamrong³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: ¹singhasalawin@gmail.com

Retrieved: May 6, 2023; Revised: March 25, 2024; Accepted: March 26, 2024

Abstract

The objectives of the research aim 1) to study the effective English teaching strategies in using for the multicultural classroom, 2) to explore the Attitudes and Perceptions of different cultural students in the multicultural classroom at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai campus, and 3) to propose the guideline for the effective English teaching strategies in using for the multicultural classroom at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai campus. This research employed the mixed method, the Quantitative and the Qualitative research. For the quantitative, the sampling groups were forty-seven 4th-year B.A. students in the Faculty of Humanities of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus, including monks, novices, and laypersons. The research instrument was a five-level scale questionnaire. The results of study the of effective English teaching strategies for multicultural classrooms, including the effective English teaching strategies, Attitudes, and Perceptions were high rates. In the qualitative research, in-depth interviews were conducted by interviewing the key informants by recording the sound and transcript into the passage. In addition, nine key informants who are the lecturers of the Faculty of Humanities were interviewed. The results of the in-depth interview indicated that effective English teaching strategies for multicultural classrooms must be included, supporting students in participation, teachers being the facilitators, and adjusting pedagogies along with students' level. In the case of attitude, teachers in the multicultural classroom must be; loving-kindness, treat students equally, and be curious about students' lifestyles. The terms of perceptions of teachers in the multicultural classroom were; realization of language (mother tongue), seeking of student's history, and acknowledging educational background. Additionally, the appropriate guidelines for effective English teaching strategies for the multicultural classroom proposed that teachers must integrate any activities and exercises to form cultural acceptance, and learn from each other teachers must play the role of facilitator.

Keywords: Multicultural classroom; Effective English Teaching; Strategies; Attitude; Perception

Introduction

To elicit effective English teaching strategies for the multicultural classroom, the definition of a multicultural classroom should be determined initially. A multicultural classroom is a classroom with a mixed salad of various cultural values that embrace different perspectives, beliefs, values, abilities, languages, and family backgrounds of students, (Banks, 2014). It does not matter that the educational institution administrators and teachers strive for homogeneity in the classroom, the differences are inevitable, (Saban, 2013). In history, to journey back in 1989, the collapse of the Berlin Wall and the rise of globalization in the last decade of the twentieth century had enormous effects on education all over the world as cultural encounters became more frequent and immigration reached a high peak. At the end of the twentieth century, schools started seeing an important change, for most of the classrooms turned into a “small village” with “culturally and linguistically diverse students”. However, the most challenging, multicultural classroom differs from a monocultural classroom in that it has more challenges and requires teachers to possess many skills to communicate and interact more effectively with their students, (Chouari, 2016).

Significant prerequisites for being an effective multicultural teacher must be convinced of the suitable teaching strategies in the multicultural classroom in consideration of advanced English ability, appropriate attitudes, and reasonable perceptions. English language ability was considered as the first factor to be presented, not only as the medium of instruction but also as in general communication. Rationally, the English language is known as a lingua franca and an international language, (Crystal 2003), to propose the best alternative that tends to offer students an easier understanding of the teachers’ instructions, especially in a classroom of different mother tongue, different values, and particular behaviors. Therefore, the effective teacher should possess advanced English language skills. For intrinsic reasons, language can be a source of confusion and misunderstanding that can cause dissatisfaction, prejudices, and biases among students or even teachers. The attitudes of teachers are the second essential factor that needs to be properly incorporated in a multicultural classroom. As teachers are considered the heart of motivating, educating, and driving a difference in the education of students regardless of their gender, ethnicity, age, traditional beliefs, languages, accent, and exceptionality, (Karacabey, Ozdere & Bozkus, 2009). Hence, the appropriate attitude must be constantly cultivated to avoid biased treatment towards the students or vice versa, otherwise, there is the possibility of a discrepancy between instructors’ teaching strategies and the learning styles of multicultural students. Another critical factor was teachers’ perceptions. Multicultural classroom teachers should be aware of student’s cultural values, languages, and any odd behaviors in presenting the students’ cultural norms. If any teachers are devoid of awareness of the ethnicity, social influence, and linguistic diversity of students, those teachers will not be suitable for the multicultural classroom, (Crystal 2003). A worthwhile talent that teachers must possess is a dual responsibility to engage in the critical and continual process

of examining the intercultural relations among students, and consciously monitor the effect of students' learning experiences.

Objectives

1. To study the effective English teaching strategies for the multicultural classroom.
2. To explore the attitudes and perceptions of different cultural students in the multicultural classroom at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus.
3. To propose a guideline for effective English teaching strategies for the multicultural classroom at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus.

Methodologies

The research employed mixed methods research of quantitative and qualitative research. For quantitative research, the five-level scale questionnaire was to collect data from the students who were fourth-year students in the Faculty of Humanities at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus. The sample group was 47 students. Furthermore, qualitative research applied in-depth interviews with 9 key informants to collect the data. The key informants were the lecturers in the faculty of humanities at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus.

Research tools

The researcher conducted the five-scale questionnaire by studying the concepts and theories of effective English teaching strategies from documents, books, academic papers, journals, and research concerns on the internet and libraries in English. In the next step researcher determined the conceptual framework and the objectives for conducting the research tools. In the last step, the researcher asked for accuracy from thesis advisors then the researcher conducted the tool.

The researcher studied the concepts and theories through documents, books, and research work concerned with approaching the conceptual framework and the objectives to conduct the interview. In the next step, the researcher required a recommendation from the thesis advisors. In the last step, the researcher created the interview that covers the whole research objectives to be applied in the data collection from the key informants to analyze the data afterward.

The Results of the Research

The results of a study of the effective English teaching strategies for the multicultural classrooms of 4th year, B.A. Students in the Faculty of Humanities of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus were presented with each objective as follows.

1. The discussion of analytical results of the effective English teaching strategies used for the multicultural classroom at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai campus.

The result of effective English teaching in the strategies of active learning styles that showed the overall rate of the respondents was at a high level ($\bar{X}= 3.95$). For the in-depth interview, two teachers were focused on students participating in the class, so one similar derive, as a multicultural teacher creates activities that provide a comfortable zone and safe in making mistakes. As well as the teacher has to encourage students to get involved in the lessons or persuade them to speak out in class. In a classroom where students are diverse, English should be the main medium in lecture and the appropriate learning strategies should be utilized such as active learning which is about getting feedback from students by asking questions". So, these two statements corresponded to the research of Prince (2004), Fayombo (2012), and Yabarmase (2013). Conclusively, an active learning strategy was very useful in teaching and learning in a multicultural classroom.

The lecturers gave beneficial information about collaborative learning. For instance, one statement occurred that effectively gets the students together or group, possibly putting students into two inner and outer circles and then pairing them to chat about given topics and logically, persuading students to learn from each other's experience or learn from their previous knowledge". One more trick was one of the lecturers illustrated that in a classroom where students are diverse collaborative learning strategies should be utilized. Collaborative learning concerns heterogeneous members in a group working to get to know and accept each other". In addition, in the part of the quantitative data collection, the collaborative learning strategy reached a high rate with together the total resulted number, ($\bar{X}=3.86$). So, the results were coherent with the research of Laal and Laal (2012). Collaborative learning is when the learners have the opportunity to converse with peers, present and defend ideas, exchange diverse beliefs, language, and knowledge generated from learners' cultural backgrounds, question other conceptual frameworks, and are actively engaged.

For direct strategy, this study focused on memory strategy and compensation strategies which involve the methods of persuading students to understand teachers' lessons whether using body language, synonyms, or linking previous knowledge. Some of the data had been obtained from in-depth interviews related to direct learning. Useful data completely indicated that the teacher should speak slowly and show suitable examples, adjust the accent along with the needs of students' English listening skills, or use body language to help in wordless expression. Furthermore, it was very important to adjust teaching methods every single semester following the generation gap and keep updated on generation news, wants, and needs, the opinion tends to correspond to the compensation strategy of direct strategy which the similarity was researched by Shi (2017). Moreover, the teacher should adjust speaking skills, also eye contact skills, and body language skills. Avoiding difficult words meant that using

simple words easy vocabulary, and natural pronunciation must be part of teaching as much as possible. Importantly, direct learning in the part of the questionnaire obtained a high rate the total result of the mean was ($\bar{X}$ = 4.06). The direct strategy helps a lot in getting both the new multicultural students and the old multicultural students understanding, and the direct strategy result was coherent with Subrayan's (2020) research.

In the indirect strategy for the multicultural classroom, metacognitive strategies and social strategies have been used in this research which is about creating confidence, knowing the language's background, and learning from mistakes. The result of the indirect strategy was from the questionnaire which holding the total mean was, ($\bar{X}$ =4.04), high rate. Moreover, lecturers illustrated an indirect strategy, one method was that a multicultural teacher must be aware of students' cultural education, learn their culture beforehand, and necessarily ask students about their educational background. For cultural suggestions, some students must reduce their cultural behavior, for example, "Kreng Jai" for those from Thailand. If The reduction of cultural behavior was impossible, inspire the students to put more effort. Importantly, teachers should provide the chance to participate equally. Additionally, a lecturer exposed that the classroom should provide equal opportunities in various activities. Crucially, attempt to build the students' confidence by interacting in the classroom. The research of Mesquita (2015) mentioned that indirect strategy has been considered one of the most powerful instructional strategies in eliciting cognitive efforts, problem-solving, creativity, and critical thinking.

SMART Learning was concerned with the modern classroom where the subjects are supported in encouraging to achieve the learning goals in the high technological era, adapting culture based upon integrating into the present classroom, pre-class measurement, providing an atmosphere in searching resources and internet and providing sufficient technology for further self-learning. The total results in the part of the questionnaire reached ($\bar{X}$ = 3.97) a high rate. In the section of the interview, the lecturers gave beneficial data about SMART learning, one demonstrating that to make fun and smooth the class, the use of the projector (PPT, slide) should be applied. In addition, in this modern time, audio, and video must be used in teaching. A lecturer stated about online search, as now has been being the high-technological era hence, online would be the best choice for searching, using Wikipedia to help in researching new knowledge. The result corresponded to Lee's (2020) research which was time-bound, the environment switched every year so, the teaching strategy is supposed to adapt due to modern times which now would be "technology".

Constructivism for English teaching in the multicultural classroom, the concepts were about heterogeneous cultural members in a group learning, the authority shared among students and teachers, and teachers as facilitators. The total result rate in the part of the questionnaires was ($\bar{X}$ =4.08), a high rate that was coherent with the research of Jankova, (2018) and Mili, & Towers, (2022). Additionally, in the section on qualitative research the lecturers. A

lecturer showed the role of the teacher in a multicultural classroom, with students being centers and teachers being helpers. Moreover, the role of teachers was to support students improve their language skills. This agrees with the research of Hermaniar, (2019) and the theory of constructivism by Brooks (1999). Also, the lecturer stated that a multicultural teacher must create activities that provide a comfortable zone and be safe from making mistakes and a teacher must encourage students to get involved in the lessons or persuade them to speak out in the class”, which concurred with a theory of Honebein, (1996), “Seven goals for the design of constructivist learning environments”. Interestingly, in the interviewed, teacher listed the effective English teaching strategy for the multicultural classroom and constructivism was one of on the lists. The statement was “these teaching strategies should be utilized in a multicultural classroom. First, active learning is about getting feedback from students by asking questions. Second, collaborative learning concerns heterogeneous members in group work to get to know and accept each other. Last, constructivism refers to a classroom in which students as centers and teachers as facilitators”. And statement matched the research of Sriwisan, (2021).

2. The discussion of analytical results of attitudes and perceptions toward different cultural students in the multicultural classroom at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai campus.

“Teachers’ attitudes drive a strong impact on the classroom’s education and social climate. At the same time, it should be noted that attitudes toward inclusivity and heterogeneity in classrooms were one of the greatest predictors of teaching effectiveness”, according to Yildirim, (2016). Therefore, this research conducted the attitudes, a teacher possibly occupied, to avoid being offensive to students, accepting students’ cultural backgrounds, showing unbiased treatment to students, agreeing with students’ cultural perspectives, and being respectful in communication. The overall rate of the attitudes was achieved a high rate which the mean was ($\bar{X}$ = 3.96). However, the teachers who had a less accepting attitude towards multicultural students tended to produce students with lower English scores. Meanwhile, teachers who can accept and appreciate multicultural students tend to produce better learning outcomes from these students which coincides with the research of Kustati, (2020). In the part of the interview, conclusively, the attitudes of a multicultural teacher should be possessed. The teacher should talk a lot even who is an introverted person. The teacher should engender special attitudes such as loving-kindness, etc. The teacher should be open-minded to give appropriate consultation. The teacher should be curious about student backgrounds. Specifically, a lecturer stated that multicultural teachers must try to avoid students always gathered in their ethnic circle. So, students should spread out more to other diverse students in the classroom to increase their tolerance towards multi-cultures in the classroom, this data was cohered to Reaungsri and Leepreecha, (2020).

The perceptions of the multicultural teacher were that a teacher needs to know, be aware of, and deal with the students' culture. The composition of the perceptions in the research included activities for eliminating prejudice, designing the course curricula according to multicultural education, flexibly adjusting to a new culture, avoiding viewing negatively other cultures, and being aware of students' culture and its values. All concepts were obtained at a high rate and the average mean of perceptions, ($\bar{X}=4.11$) from the quantitative survey, and the concepts were related to the research of Alismail, (2016). For the data derived from the interview, all lecturers answered similarly thus in summary that the perceptions of a multicultural teacher have to realize, the teacher must know about a student. The first discovery, was language which is a major skill in disclosing human opinions and behaviors, however, different languages have different structures, so when the teacher knows students' language, they will understand more why some students make specific mistakes, corresponded to Garmon (2004), Alismail, (2016). The second point was cultural backgrounds showing the basic living of any students, different cultures having different ways of life which matched Mili and Towers (2022). The last indication was very important to perceive students' history to know the origination of student's bias, prejudice, stereotypes, and ethnocentrism. Teachers were afterward able to run the class smoothly and the classroom became a comfortable and safe zone for sharing anything whether cultures, English learning, or problem-solving, similar to Sriwisan, (2021).

3. The discussion of analytical results of guidelines for effective English teaching in the multicultural classroom at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

The strategies had been found from interviews including. The first guideline was providing suitable online study, sufficient audio, and lesson-related video. Furthermore, teachers are encouraged to speak out whether inside or outside the classroom to build students' confidence, besides that teachers would know students more about their cultures, needs, issues, and goals. In addition, integrating activities and exercises to form cultural acceptance and learn from each other must be utilized. Moreover, teachers play the role of a facilitator and students as the center of the classroom; this is supposed to be constructivism. In the multicultural classroom, making simple explanations, meant that everything in the lecture must be easy and simple including speaking slowly with clear pronunciation, usage of frequent synonyms using words instead of unfamiliar words, and trying not to use jargon or slang words which can lead students into a perplexed atmosphere. One important method was a collaborative strategy involving getting students to learn as a group where each group contains heterogeneous ethnic members because this strategy can impel them to accept each other and learn different accents of English speaking. The last guideline, culturally, listening by eyes, some students' speech and behavior do not match in meaning so a teacher could not listen only by the heart but also by paying attention with eyes and observing behavior. As

multicultural teachers must encourage students to be proud of their culture and English, and give compliments to increase their confidence.

Body of Knowledge

The knowledges were found in the study which was able divided into three parts due to the research objectives. The effective English teaching strategies for the multicultural classroom were the four significant points mentioned, beginning with supporting students in participation by speaking, chatting, and sharing in the classroom. Secondly, was about learning from each other by assigning group work with heterogeneous cultural members. Thirdly, students were as centers and teachers as facilitators which means the duty of the teacher to suggest the path leading to survival in the multicultural classroom. The last of the effective English teaching strategies was adjusting the level of teaching due to the level of student's English skills and students' generation. In the part of the attitudes, initiative illustration was loving-kindness that can provide students feel comfortable in showing cultural value. Equal treatment was tried to avoid bias toward whoever has superior wisdom or inferior wisdom. The simple attitude was being positive concerning the avoidance of anger, and needing more patient. The final attitude was being curious about anything of students related anything about students' backgrounds. The perceptions appear in the first language (mother tongue) and the reasons that the language can shape who we are. The history was to explore the origin of stereotypes, ethnocentrism, and prejudices among each other. The last perception was educational background referring to the learning methods in the past whether multicultural classrooms or monocultural classrooms.

Figure: 1 Body of Knowledge of the Effective English Teaching Strategies for the Multicultural Classrooms

Conclusion

The results of the research showed effective strategies for a multicultural classroom. Lecturers gave useful strategies, for instance, the teachers must learn about students' cultural backgrounds to find out their basic English skills. Moreover, the teacher should learn from students by helping them to improve their English skills. Importantly, the teacher learns how students can survive in the class, and learn from each other, between teacher and students. The most common answers from all key informants were to treat the students as a center while the teachers act as facilitators, to evoke students' enthusiasm for class participation, and to treat students' education equally. Moreover, the challenges for multicultural classrooms and the answers are completely beneficial for the research. One of the most common answers was the diversity of students in English accents, cultural backgrounds, and cultural values.

The attitudes and perceptions were another significant point of the research. The first question attitudes talked about what kind of attitudes a multicultural teacher must have. The answers were slightly different but there was one answer that almost every teacher mentioned, being loving-kindness. Reasonably, teachers' loving-kindness could result in students feeling comfortable and safe in discussing education, living, or personal issues. The second question was the responsibility of the teacher to eliminate students' prejudice towards each other. The answer was agreed and reasonable that a teacher was not only teaching or sharing knowledge but also building good relations between class members. In the section on perceptions, the first survey method of perceptions was about anything that a multicultural teacher needs to know and be aware of about students' cultural backgrounds. The main points that a teacher needs to know exactly about cultural backgrounds are the ethnic group, mother tongue, cultural values, etc. and educational background for instance the methods of learning English, monocultural classroom or multicultural classroom, and traditionalism or constructivism, etc. The second question of perceptions was concerning whether a teacher has to be aware of students' cultural values. The lecturers agreed and the reason all teachers mentioned was that the teacher should be aware of students' cultural values to avoid conflict among each other. Meanwhile, if a teacher ignores them, students will lack the acceptance of each other. It was better to treat them equally and avoid being aggressive to students.

The appropriate guidelines for effective English teaching in a multicultural classroom were presented in the research. The first question regarded the most serious problem encountered in the multicultural classroom. The data were exposed that tended to be similar which were intercultural understanding, educational background, different cultural values, and lack of struggle of students. To solve the problem, the teacher has to create an appropriate activity dealing with intercultural communication and the best activities must expose the students to feel comfortable in learning. In the multicultural classroom, collaborative learning should be applied which is the group work containing diversity in group members. In the case

of improving English skills, lecturers must encourage students to listen to audio, speak to native speakers or classmates, read more textbooks, and write sufficient exercises. The second question pertains to the appropriate guidelines for effective English teaching strategies for the multicultural classroom. There were four exclusive strategies derived from the research consisted of acting as facilitators, supporting participation, adjusting teaching due to learners' factors, and providing group learning.

References

- Alismail, H. A. (2016). Multicultural Education: Teachers' Perceptions and Preparation. *Journal of Education and Practice*, Vol. 7(11), 53.
- Banks, J.A. (2014). *An Introduction to Multicultural Education*. Fifth edition, Seattle: University of Washington Press.
- Brooks, J. G., & Brooks, M. G. (1999). *In search of understanding: The case for constructivist classrooms*. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development, Alexandria.
- Chouari, A. (2016). Cultural diversity and the challenges of teaching multicultural classes in the twenty-first century. *Arab World English Journal (AWEJ)*, 7(3), 3-17.
- Crystal, D. (2003). *English as a global language*. Cambridge shire: Cambridge University Press.
- Fayombo, G. A. (2012). Active Learning Strategies and Student Learning Outcomes Among Some University Students in Barbados. *Journal of Educational and Social Research*, 2 (9), 79-89.
- Hermaniar, Y., & Palupi, T. W. (2019). Teacher's role in handling multicultural classroom; overview on teaching strategies and media. *ELT Echo: The Journal of English Language Teaching in Foreign Language Context*, 4(1), 35.
- Honebein, P. C. (1996). *Seven goals for the design of constructivist learning environments*. New Jersey: Englewood Cliffs.
- Jankova A., N. (2018). Teaching English in a multicultural classroom. *Knowledge-International Journal, Scientific Papers*, 26(2), 612.
- Karacabey, M. F., Ozdere, M., & Bozkus, K. (2019). The attitudes of teachers towards multicultural education. *European Journal of Educational Research*, 8(1), 383-393.
- Kustati, M., Yusuf, Y. Q., Hallen, H., Al-Azmi, H., & Sermal, S. (2020). EFL Teachers' Attitudes towards Language Learners: A Case of Multicultural Classrooms. *International Journal of Instruction*, 13(1), 370.
- Laal, M., & Laal, M. (2012). Collaborative learning: what is it? *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 31, 491-495.
- Lee, J. (2020). Research on SMART LEARNING MODEL Based on 5 Steps Using Media-Based Teaching and Learning Method. *Public Value*, 5(2), 1-12.

- Mesquita, I., Coutinho, P., De Martin-Silva, L., Parente, B., Faria, M., & Afonso, J. (2015). The value of indirect teaching strategies in enhancing student-coaches' learning engagement. *Journal of sports science & medicine*, 14(3), 657.
- Mili, & Towers, E. (2022). How postgraduate university students construct their identity as learners in a multicultural classroom. *Teaching in Higher Education*, 27(12), 17.
- Prince M. (2004). Does Active Learning Work? A Review of the Research, *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231.
- Reaungsri S., Leepreecha P. (2020). Multicultural Education and The New Generation of Teachers. *Panyapiwat Journal*, 12(1), 234.
- Saban, G. A. S. (2013). Learning Needs in the Multicultural Classroom: Implications to Equitable Teaching. *Asia-Pacific International University*, 8(1), 1-9.
- Shi, H. (2017). Learning strategies and classification in education. *Institute for Learning Styles Journal*, Vol. 1(1), 24-36.
- Sriwisan, S. (2021). Develop a Fostering Multicultural Competence through Literary Circles for Undergraduate Students. *Journal of Modern Learning Development*, Vol. 6(2), 197.
- Subrayan, A., Thevarajoo, T., & Ahmad Buhari, T. (2020). The usage of direct and indirect learning strategies fostering interactions in group discussions. *Journal of Creative Practices in Language Learning and Teaching (CPLT)*, 8(1), 15-30.
- Yabarmase, D. (2013). The fishbowl strategy: An effective way to improve students' speaking ability. *Indonesian JELT: Indonesian Journal of English Language Teaching*, Vol. 9(2), 137-145.
- Yildirim S, Tezci E. (2016). Teachers' Attitudes, Beliefs and Self-Efficacy about Multicultural Education: A Scale Development. *Universal Journal of Educational Research*, Vol. 4(12A), 196-204.
-

การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

A study of Potential of Religious Tourism Destinations in Phayao Province

พจน์พิตดา ศรีสมพงษ์

Phatpitta Sreesoompong

คณะบริหารธุรกิจและนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

School of Business and Communication Arts, University of Phayao, Thailand

Corresponding Author E-mail: phatpittas@gmail.com

Retrieved: September 25, 2023; Revised: March 30, 2024; Accepted: March 31, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ซึ่งได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมมากที่สุด โดยมีความคิดเห็นในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 รองลงมา คือ ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว โดยมีความคิดเห็นในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และที่น้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีความคิดเห็นในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 และแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนามีคุณค่าต่อคนในชุมชนท้องถิ่นเป็นสถานที่กราบไหว้สักการะบูชาที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนในชุมชน อีกทั้งยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย นอกจากนี้ การเข้าถึงและสิ่งอำนวยความสะดวกทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาจำเป็นต้องพัฒนาให้มีความพร้อมในการรองรับให้มากขึ้น รวมทั้งควรให้ความสำคัญด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่าคนในชุมชนเต็มใจต้อนรับนักท่องเที่ยว และคนในชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เช่น การขายสินค้า การให้บริการนักท่องเที่ยว นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาควรพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัยและหลากหลายมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะการใช้ช่องทางประชาสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การส่งข่าวสารผ่าน Facebook หรือ Line เนื่องจากการปฏิบัติแบบนี้เป็นวิธีการสื่อสารที่รวดเร็ว ไปได้ไกล และประหยัดเงินมากกว่าช่องทางอื่น ๆ

คำสำคัญ: ศักยภาพ; แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา; นักท่องเที่ยว

Abstract

The purpose of this research is to study the potential of religious tourism destinations in Mueang District, Phayao Province. The sample group consisted of 400 Thai tourists who were selected as the sample group using random sampling. The research instrument used was a questionnaire. The data were analyzed using descriptive statistics.

The potential of religious tourism in Phayao Province is generally rated as high, with an average score of 3.53. When considering specific aspects, it is evident that Thai tourists hold the highest opinions regarding the environment aspects, with a significantly high average score of 3.75. The next aspect is the touristic value and charm, with a high average score of 3.66. The aspect with the lowest rating is public participation, although it still has a relatively high average score of 3.42. Religious tourist attractions hold significant value for the local community. They serve as places of worship, deeply embedded in the spirit of the community, and they encourage community members to appreciate the essence of Buddhism. Religious tourist attractions also provide career opportunities and sources of income for people in the local community. Moreover, improvements in accessibility and facilities at these attractions are needed to better accommodate visitors. Community engagement is crucial, and it has been observed that residents are eager to welcome tourists. They have found opportunities to increase their income through tourism by selling products and providing services to visitors. Moreover, religious tourism destinations should adopt modern and diverse public relations channels, particularly leveraging social media platforms like Facebook and Line for quick and cost-effective communication.

Keywords: Potential; Religious Tourism Destinations; Tourists

บทนำ

การท่องเที่ยวของโลกมีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ UNWTO คาดการณ์ว่า ในปีพ.ศ. 2559 การเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางระหว่างประเทศทั่วโลกอยู่ระหว่างร้อยละ 3.5 ถึงร้อยละ 4.5 โดยในปีพ.ศ. 2573 จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 1,800 ล้านคน และในปีพ.ศ. 2578 จะมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั่วโลกเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนกว่า 2,000 ล้านคน หรือคิดเป็นอัตราการขยายตัวเฉลี่ยที่ร้อยละ 3 ต่อปี โดยจะมีการเติบโตที่รวดเร็วที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก แอฟริกา และตะวันออก (UNWTO, 2018)

ประเทศไทยมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่มีผลสำคัญในการผลักดันการท่องเที่ยวของประเทศไทยหลายประการ เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพ การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการยกระดับภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวไทยในสายตานักท่องเที่ยวทั่วโลก ในปี พ.ศ. 2563 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นฟันเฟืองหลักที่สำคัญในการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้กำหนดเป้าหมายเชิงเศรษฐกิจ เพื่อสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวรวมให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จากปี 2562 ซึ่งจะทำให้รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นเป็น 2.431 ล้านล้านบาท ในปี 2563 ในขณะที่รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยจะเพิ่มขึ้นเป็น 1.287 ล้านล้านบาท ทำให้รายได้รวมเพิ่มขึ้นจาก 3.38 ล้านล้านบาท เป็น 3.718 ล้านล้านบาท ดังนั้น ผู้ประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะแสวงหา แนวทางเปลี่ยนวิกฤติเป็นโอกาส โดยนำโอกาสและจุดแข็งของประเทศ ที่สะท้อนจากตัวนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมากำหนดเป็นแนวทางหลัก และพยายามทำให้คนไทยที่นิยมท่องเที่ยวต่างประเทศหันมาให้ความสนใจกับประสบการณ์และคุณค่าจากการท่องเที่ยวในเมืองไทยมากขึ้น (ยุทธศักดิ์ สุภสร, 2563)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรที่มีคุณค่าทางการท่องเที่ยวสูง อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรที่เป็นธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์อันยาวนาน ยิ่งไปกว่านั้นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยยังเป็นที่สนใจของชาวต่างประเทศจำนวนมากและยังได้รับการยอมรับทางด้านการบริการจากนานาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการบริการด้านที่พักอาศัย อาหาร ร้านค้า การบริการด้านสุขภาพอนามัย ตลอดจนการบริการด้านการคมนาคมขนส่งที่สะดวกสบาย ทำให้นักท่องเที่ยวจากหลายประเทศทั่วโลกเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย และนำความประทับใจไปบอกต่อทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย (เอกนรินทร์ ปันยานะ, 2547) และ สืบเนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบัน ที่มีการแข่งขันสูงผู้คนยึดติดในวัตถุ ทำให้จิตใจของผู้คนตกต่ำหลายคนจึงแสวงหาความสงบสุขทางด้านจิตใจ ภายในและสิ่งที่ป็นธรรมชาติ มากขึ้น ประกอบกับการท่องเที่ยวที่ผ่านมาได้มีลักษณะของการทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมและการเบียดเบียนเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เช่น กดขี่ทางเพศ หรือการกระทำ ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมของผู้คนในสังคมนั้น ๆ ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงศาสนาน่าจะเป็นอีกแนวทางที่มีบทบาทสำคัญในการมาดำเนินชีวิต และเจตนารมณ์ของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพื่อเป็นการดึงคนเข้าวัดปฏิบัติธรรมและได้สัมผัสกับพระพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ เช่น การเทศน์การปฏิบัติธรรม ทำบุญ ไหว้พระ เป็นต้น ทำให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกเพิ่มขึ้นและยังเป็นการทำให้วัดกลายเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ได้อีกทาง (สุวรรณ มุ่งเจริญ, 2555) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อีกทั้งยังเป็นการทำให้คุณค่าของศิลปวัฒนธรรมนำมาสู่มูลค่าในเชิงเศรษฐกิจแบบสร้างสรรค์ (CREATIVE ECONOMY) รั้งสรรค์ธรรมชาติ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่และวัฒนธรรม ชุมชน ทำให้เกิด“การเรียนรู้ ความอุมัญญะ รู้แจ้งเห็นธรรม” อันนำมาซึ่งความอยู่เย็นเป็นสุข ไม่เน้นการยึดวัตถุ เป็นตัวตั้งเพียงประการเดียว แต่ยึดหลักธรรมนำ ความพอเพียง จึงเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมในรูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่และเชื่อมโยงเส้นทางธรรมเพื่อการทำบุญไหว้พระ (ศิวินิต อรรถภูมิกุล และคณะ, 2560)

วัดเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สะท้อนอารยธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่นอันเป็นแหล่งรวมข้อมูลด้านประวัติศาสตร์การศึกษา ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม รวมทั้งเชื่อมโยงความเป็นมาของวัฒนธรรมกับชุมชน และการตั้งถิ่นฐานของชุมชนอีกด้วย นอกจากวัดจะจัดว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทหนึ่งแล้ววัดยังเป็นสถานที่ทำบุญในโอกาสต่าง ๆ ทั้งงานทำบุญเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาโดยตรงและงานมงคลและงานอวมงคลของชาวบ้าน หรืออาจเรียกได้ว่าวัดมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวไทยเนื่องจากวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจที่สำคัญของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัดจึงเป็นศูนย์กลางของชุมชนในสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต อิทธิพลของพุทธศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดวิถีชีวิตของชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแหล่งที่รวบรวมงานศิลปะ วิทยาการและความรู้มากมายหลายสาขา ตลอดจนเป็นแหล่งรวมของศิลปกรรมที่มีค่า (พระจำนงค์ ผมไผ และคณะ, 2563)

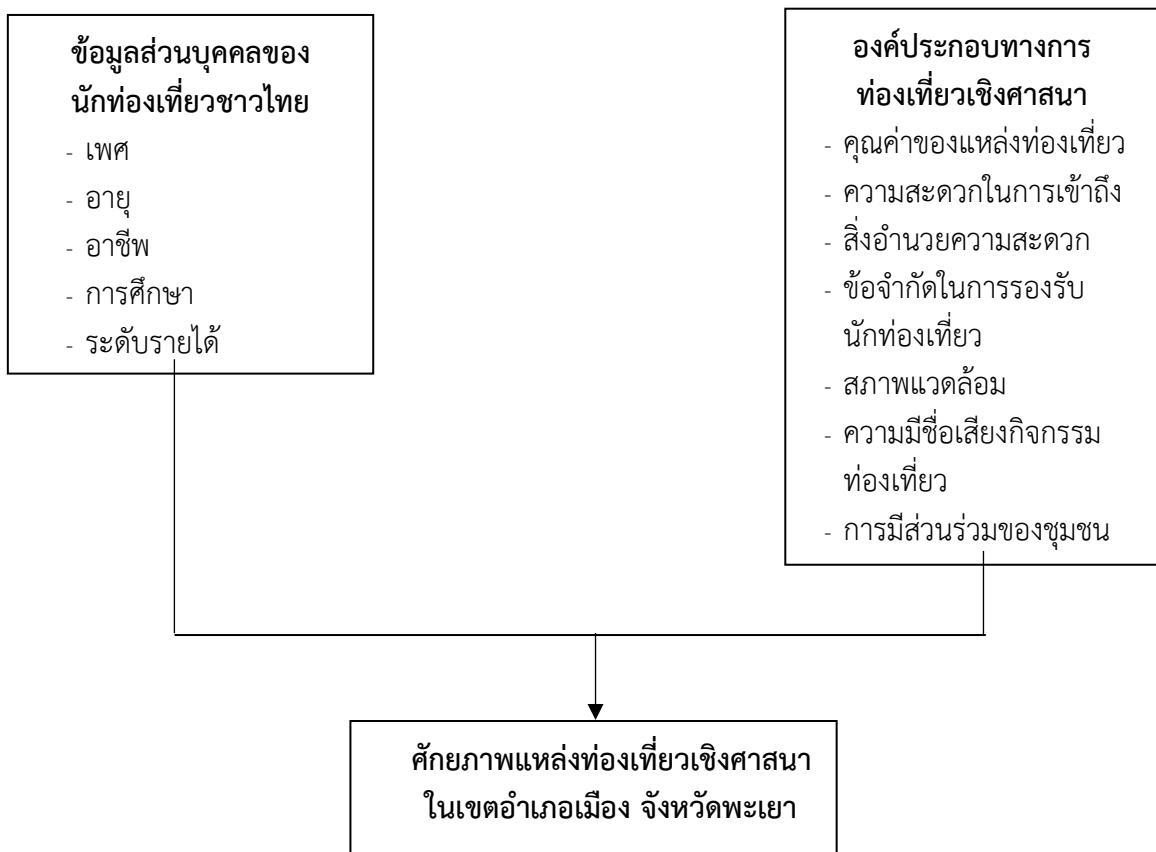
จังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน เป็นเมืองที่มีเสน่ห์ สงบเงียบ โดยมีกว๊านพะเยาเป็นเสมือนสัญลักษณ์ทางการท่องเที่ยวประจำจังหวัด อีกทั้งมีศิลปวัฒนธรรม วัดวาอารามต่าง ๆ ทั้งดงาม เช่น วัดศรีโคมคำ (วัดพระเจ้าตนหลวง) วัดติโลกอาราม และหอวัฒนธรรมนิทัศน์ วัดอนาลโย และวัดพระธาตุจอมทอง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อาทิเช่น พิพิธภัณฑ์เวียงพางคำในวัดลี แหล่งโบราณสถานบ้านร่องไฮ แหล่งเครื่องถ้วยเวียงบัว รวมถึงงานประเพณีวัฒนธรรมที่สามารถมาท่องเที่ยวได้ในรอบปี เช่น ประเพณีไหว้พระเจ้าตนหลวง (ประเพณีแปดเป็ง) งานบวงสรวงพ่อขุนงำเมือง งานปีใหม่เมืองกว๊านพะเยา รวมถึงการเวียนเทียนกลางน้ำหนึ่งเดียวในโลก ณ วัดติโลกอาราม ที่อยู่ในกว๊านพะเยา

จากความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวประเภทวัด เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2560-2564 ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาซึ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยาเพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญของจังหวัดพะเยาอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดพะเยา และการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามจำนวนจำนวนประชากรของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 318,216 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565) และนำมาเปรียบเทียบกับตาราง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973:1089) ซึ่งผลจากการเปรียบเทียบกับตารางดังกล่าวพบว่าได้นักท่องเที่ยวชาวไทย รวม 400 คน แล้วแบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 กลุ่ม โดยเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบ Cluster Random Sampling คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยวันเสาร์ และวันอาทิตย์ โดยเก็บข้อมูลกลุ่มละ 200 คน และ แบ่งเป็นตามจำนวนสถานที่ตั้งของวัดที่มี 15 ตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 113 แห่ง (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) เนื่องจากจำนวนวัดมีจำนวนหลักร้อย ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการประมาณจำนวนประชากรที่ทราบค่าแน่นอน โดยขนาดประชากรเป็นหลักร้อย ควรใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยร้อยละ 25 (ธีรฤทธิ เอกะกุล, 2543) ดังนั้น ขนาดประชากรที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 แห่ง ผู้วิจัยคำนวณที่ร้อยละ 30 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ได้มาเป็นตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

	จำนวนวัด (รวม)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (วัด)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
			นักท่องเที่ยวชาวไทย	
			วันเสาร์	วันอาทิตย์
1. ตำบลจำปาหวาย	6	2	14	13
2. ตำบลท่าจำปี	8	2	14	14
3. ตำบลท่าวังทอง	10	3	18	18
4. ตำบลบ้านต๋อม	7	2	12	12
5. ตำบลบ้านต๊ำ	12	4	21	21
6. ตำบลบ้านตู่	7	2	12	12
7. ตำบลบ้านสา	5	2	9	9
8. ตำบลบ้านใหม่	6	2	11	11
9. ตำบลแม่กา	10	3	18	18
10. ตำบลแม่ต๋ำ	4	1	7	7
11. ตำบลแม่ณาเรือ	6	2	11	11
12. ตำบลแม่ปืม	14	4	25	25
13. ตำบลแม่ใส	5	2	9	9
14. ตำบลเวียง	4	3	16	16
15. ตำบลสันป่าม่วง	1	1	7	7
รวม	113	34	200	200

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เพื่อรวบรวมและคัดเลือกเอกสารจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้ได้สำรวจภาคสนามและเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามแบบเลือกตอบและมาตราจำแนกความหมาย (Semantic Differential Scale) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นเองและเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่องานวิจัยของแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กับนักท่องเที่ยวชาวไทย

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนของการสร้างและพัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย ดังนี้

2.1 กำหนดข้อมูลที่ต้องการและศึกษาหลักการ ทฤษฎี ทบถวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาตัวแปรด้านต่าง ๆ

2.2 กำหนดขอบเขตและรูปแบบคำถามในแบบสอบถาม โดยคำนึงถึงลักษณะข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เพื่อให้คำถามในแบบสอบถามมีความชัดเจน ตอบได้ง่าย กระชับ รัดกุม และมีจำนวนส่วนที่เป็นคำถามค่อนข้างละเอียด

2.3 ร่างแบบสอบถามศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยานำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบรายละเอียด ความถูกต้องและความสมบูรณ์ เพื่อความเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

2.4 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของแบบสอบถามเพื่อให้ตรงตามเนื้อหาของการ วิจัย และนำไปทำการทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการทดสอบ แบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบบางคนยังคงมีความสับสนในการตอบข้อความคำถาม เพราะคำถามมีความยาวมากเกินไป ไม่กระชับรัดกุม ไม่เข้าใจภาษาที่ใช้ในคำถาม ผู้ตอบคำถามตอบไม่ครบข้อ หรือเว้นข้ามไป ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาปรับเปลี่ยนข้อความคำถามให้มีความเหมาะสม ง่ายต่อการทำความเข้าใจเพื่อให้ผู้ตอบคำถามได้ให้ความคิดเห็นอย่างรอบคอบและถูกต้องตามความเป็นจริงที่สุด

2.5 หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงนำข้อความคำถามไปปรับปรุงแก้ไขใหม่และทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างซ้ำอีกครั้ง เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นแล้วจึงนำออกไปใช้ในการสำรวจภาคสนามต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยดังขั้นตอนโดยปฏิบัติ ดังนี้

1. ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน จากบริเวณวัดตามและวันที่กำหนดตามตารางที่ 1

2. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) จากการศึกษภาคสนาม โดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม

3. ข้อมูลทุติยภูมิ จากการศึกษเอกสารของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว แนวคิดจากบุคคลต่างๆ และผู้ที่มีส่วนร่วมหรือมีความสนใจในเรื่องของการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำมาแปลผล จัดเข้าตามหมวดหมู่ของวัตถุประสงค์จากนั้นวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science: SPSS) สำหรับวิเคราะห์สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือ

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การวิเคราะห์โดยการกระจายร้อยละ (Percentage Distribution)

2. การวิเคราะห์ศักยภาพในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวกำหนดข้อมูลที่ต้องการและศึกษาหลักการ ทฤษฎี ทบถวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประเด็นด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความมีชื่อเสียงกิจกรรม

ท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ต้องการและศึกษาหลักการ ทฤษฎี ทบถวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งศักยภาพ ดังนี้ ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความมีชื่อเสียงกิจกรรมท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ	ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว	3.71	0.76	มาก
2	ความหลากหลายและน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยว	3.65	0.77	มาก
3	ความน่าสนใจกิจกรรมทางการท่องเที่ยว	3.54	0.67	มาก
4	ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยว	3.77	0.93	มาก
5	ความหลากหลายในการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชาวบ้าน	3.62	0.50	มาก
โดยรวม		3.66	0.46	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย มีความคิดเห็นด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่มีความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยวในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 รองลงมา คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และที่น้อยที่สุด คือ ความน่าสนใจกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54

ตารางที่ 3 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านความสะดวกในการเข้าถึง

ข้อ	ด้านความสะดวกในการเข้าถึง	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ลักษณะถนนในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.58	0.83	มาก
2	ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว	3.47	0.85	มาก
3	พาหนะที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.30	0.51	มาก
4	ระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว	3.56	0.76	มาก
โดยรวม		3.48	0.65	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านความสะดวกในการเข้าถึง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย มีความคิดเห็นด้านความสะดวกในการเข้าถึง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนามีลักษณะถนนในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 รองลงมา คือ แหล่งท่องเที่ยวมีระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 และที่น้อยที่สุดคือพาหนะที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30

ตารางที่ 4 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ข้อ	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	น้ำอุปโภคบริโภคในแหล่งท่องเที่ยว	3.37	0.64	มาก
2	ระบบไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยว	3.32	0.96	มาก
3	สัญญาณโทรศัพท์ในแหล่งท่องเที่ยว	3.60	0.78	มาก
4	ถังขยะและการจัดขยะในแหล่งท่องเที่ยว	3.53	0.91	มาก
5	ที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยว	3.56	0.89	มาก
6	ร้านขายอาหาร ร้านขายเครื่องดื่ม ร้านค้าหรือร้านขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว	3.40	0.99	มาก
7	สุขาหรือห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยว	3.71	0.82	มาก
8	การจัดการด้านความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน	3.12	0.99	มาก
โดยรวม		3.45	0.73	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย มีความคิดเห็นด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนามีสุขาหรือห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยว ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 รองลงมา คือ แหล่งท่องเที่ยวมีสัญญาณโทรศัพท์ในแหล่งท่องเที่ยว ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 และที่น้อยที่สุด คือการจัดการด้านความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12

ตารางที่ 5 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว

ข้อ	ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	มีกฎ ระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติในแหล่งท่องเที่ยวมีความชัดเจน	3.46	0.60	มาก
2	ป้ายเตือนหรือห้ามในจุดที่อาจเกิดอันตราย	3.41	0.84	มาก

ข้อ	ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3	ระบบสื่อสารสาธารณะเช่นโทรศัพท์สาธารณะที่พร้อมใช้งานในยามฉุกเฉิน	3.47	0.88	มาก
4	มีศูนย์บริการข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยวหรือหน่วยรับแจ้งเหตุ	3.44	0.52	มาก
5	มีศูนย์บริการการปฐมพยาบาลเบื้องต้นหรือมีทีมงานในการปฐมพยาบาล	3.37	0.71	มาก
โดยรวม		3.43	0.59	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย มีความคิดเห็นด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่มีระบบสื่อสารสาธารณะเช่น โทรศัพท์สาธารณะที่พร้อมใช้งานในยามฉุกเฉิน ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 รองลงมา คือ แหล่งท่องเที่ยวมีกฎ ระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติในแหล่งท่องเที่ยวมีความชัดเจน ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 และที่น้อยที่สุด คือศูนย์บริการการปฐมพยาบาลเบื้องต้นหรือมีทีมงานในการปฐมพยาบาล ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37

ตารางที่ 6 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านสภาพแวดล้อม

ข้อ	ด้านสภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	มีลักษณะทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ไม่ถูกดัดแปลงจากมนุษย์	3.50	0.63	มาก
2	มีสภาพแวดล้อมระบบนิเวศที่สมบูรณ์	3.71	0.69	มาก
3	ไม่มีมลภาวะในแหล่งท่องเที่ยว (ขยะ ทัศนียภาพ เสียง น้ำ อากาศ)	4.04	0.75	มาก
โดยรวม		3.75	0.55	มาก

จากตารางที่ 6 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย มีความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาไม่มีมลภาวะในแหล่งท่องเที่ยว (ขยะ ทัศนียภาพ เสียง น้ำ อากาศ) ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 รองลงมา คือ แหล่งท่องเที่ยวสภาพแวดล้อมระบบนิเวศที่สมบูรณ์ ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และที่น้อยที่สุด คือมีลักษณะทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ไม่ถูกดัดแปลงจากมนุษย์ ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50

ตารางที่ 7 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ด้านความมีชื่อเสียง

ข้อ	ด้านความมีชื่อเสียง	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว	3.63	0.96	มาก
2	แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ	3.56	0.69	มาก
3	รูปแบบ/ระยะเวลากิจกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรมมีความเหมาะสม	3.59	0.9	มาก
4	เจ้าหน้าที่/ผู้ดูแล ให้ความรู้ความเข้าใจก่อนเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างดี	3.50	0.85	มาก
5	ช่องทางการติดต่อเข้าร่วมกิจกรรม	3.47	0.50	มาก
โดยรวม		3.55	0.67	มาก

จากตารางที่ 7 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านความมีชื่อเสียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย มีความคิดเห็นด้านความมีชื่อเสียง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนามีความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 รองลงมา คือ แหล่งท่องเที่ยวมีรูปแบบ/ ระยะเวลากิจกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรมมีความเหมาะสม ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และที่น้อยที่สุด คือช่องทางการติดต่อเข้าร่วมกิจกรรม ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47

ตารางที่ 8 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	คนในชุมชนเต็มใจต้อนรับนักท่องเที่ยว	3.45	0.87	มาก
2	คนในชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การขายสินค้า การให้บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น	3.41	0.87	มาก
3	คนในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว แนะนำนักท่องเที่ยว เป็นต้น	3.39	0.72	มาก
โดยรวม		3.42	0.73	มาก

จากตารางที่ 8 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย มีความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนามีคนในชุมชนเต็มใจต้อนรับนักท่องเที่ยว ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 รองลงมา คือ แหล่งท่องเที่ยวมีคนในชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การขายสินค้า การให้บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 และที่น้อยที่สุด คือคนใน

ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว แนะนำนักท่องเที่ยว เป็นต้น ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39

ตารางที่ 9 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยรวม

ข้อ	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา	ระดับความความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	3.66	0.46	มาก
2	ด้านความสะดวกในการเข้าถึง	3.48	0.65	มาก
3	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.43	0.59	มาก
4	ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว	3.43	0.72	มาก
5	ด้านสภาพแวดล้อม	3.75	0.55	มาก
6	ด้านความมีชื่อเสียงกิจกรรมท่องเที่ยว	3.55	0.67	มาก
7	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	3.42	0.73	มาก
โดยรวม		3.53	0.80	มาก

จากตารางที่ 9 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยรวม พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อม มากที่สุด โดยมีความคิดเห็นในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 รองลงมา คือ ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวที่สุด โดยมีความคิดเห็นในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และที่น้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีความคิดเห็นในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42

อภิปรายผลการวิจัย

ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว

คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นและชุมชนในจังหวัดพะเยา ทั้ง 1) ด้านเศรษฐกิจ วัดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นำความเจริญและความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้คนในชุมชนท้องถิ่นมีอาชีพเสริมที่นอกเหนือจากอาชีพหลัก เช่น ประกอบธุรกิจค้าขาย หาของป่าและผลไม้ ทำธุรกิจร้านอาหาร เครื่องดื่ม เป็นต้น สร้างรายได้เสริมแก่คนในท้องถิ่น ความกินดีอยู่ดี เช่น การรับจ้างเป็นคณงาน พนักงานรักษาความปลอดภัย คนสวน พนักงานตามร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก และร้านอาหาร และช่วยพัฒนาสินค้าและบริการทางด้านเศรษฐกิจท่องเที่ยว การทำสินค้าที่ระลึก เพื่อจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว 2) ด้านสังคม วัดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาเป็นสถานที่หรือศูนย์รวมทางด้านสังคมของพระพุทธศาสนาที่สร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชนท้องถิ่น ชาวพุทธและนักท่องเที่ยว เช่น เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาของคนในชุมชน เช่น การเวียนเทียนรอบวัด การปฏิบัติธรรมวิปัสสนากรรมฐาน เป็นสถานที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อน แก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ของนักท่องเที่ยวกับคนในชุมชนท้องถิ่นที่มีความศรัทธาต่อวัดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา

ด้านความสะดวกในการเข้าถึง

ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ส่วนมากแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่สำคัญการเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวมีความสะดวก สามารถมาท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล มีป้ายบอกทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเป็นระยะ ภายในวัดมีการจัดการค่อนข้างดี และมีความสะอาด มีสถานที่จอดรถกว้างขวาง เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวในปริมาณมาก ในส่วนของร้านอาหาร และร้านขายเครื่องดื่ม อยู่ภายนอกด้านหน้าของวัด นอกจากนี้ แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาบางแห่งที่อยู่ในวัดไม่มีการจัดการสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวจึงทำให้ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามมาตรฐาน ห้องน้ำไม่ค่อยสะอาด ในส่วนร้านค้าจะอยู่ภายนอกบริเวณวัดเป็นเพียงร้านค้าเล็ก ๆ เท่านั้น

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

สิ่งอำนวยความสะดวก บางวัดไม่มีป้ายบอกเส้นทางและจุดท่องเที่ยว ไม่มีศูนย์ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีมัคคุเทศก์ของทางวัด แต่มีพระภิกษุเป็นวิทยากรบรรยายข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวไทยที่เป็นหมู่คณะหากติดต่อมาเป็นทางการ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจะเดินชมด้วยตนเองหรือมีไกด์มาเอง ไม่มีร้านขายของที่ระลึกและร้านเครื่องดื่มให้บริการ แต่มีห้องสุขาที่สะอาดพอใช้ และมีสัญญาณโทรศัพท์ นอกจากนี้วัดส่วนมากจะขาดการจัดการด้านความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน

ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว

ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวของวัดส่วนมากคือไม่มีระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความชัดเจน ป้ายเตือนหรือห้ามในจุดที่อาจเกิดอันตราย แต่ถ้าเป็นวัดสำคัญเช่น วัดศรีโคมคำ จะมีป้ายบอกเส้นทางและจุดท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่มีศูนย์ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีมัคคุเทศก์ของทางวัด แต่มีพระภิกษุเป็นวิทยากรบรรยายข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวไทยที่เป็นหมู่คณะหากติดต่อมาเป็นทางการ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจะเดินชมด้วยตนเองหรือมีไกด์มาเอง ไม่มีร้านขายของที่ระลึกและร้านเครื่องดื่มให้บริการ แต่มีห้องสุขาที่สะอาดพอใช้ และมีสัญญาณโทรศัพท์ นอกจากนี้วัดส่วนมากจะขาดการจัดการด้านความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สินอีกด้วย

ด้านสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมของวัดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา เนื่องจากวัดต่างๆเป็นวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีลักษณะของสิ่งปลูกสร้างที่เป็นสิ่งดึงดูดใจที่มีความพิเศษ เช่น ศาลาการเปรียญ ศาลาปฏิบัติธรรม พระอุโบสถ และที่พักสงฆ์ นอกจากนี้ยังมีพระเก่าแก่ เป็นโบราณวัตถุ ที่สมบูรณ์ไม่ถูกดัดแปลงจากมนุษย์ และสภาพแวดล้อมโดยรอบไม่มีมลภาวะในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ขยะ ทัศนียภาพ น้ำเสีย หรืออากาศยอกเว้นช่วงที่ทางภาคเหนือเจอวิกฤตหมอกควันฝุ่น PM 2.5

ด้านความมีชื่อเสียงกิจกรรมท่องเที่ยว

ความมีชื่อเสียงกิจกรรมท่องเที่ยว วัดถือเป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนา ดังนั้นสิ่งที่วัดทั้งหลายทำกันมาตลอดคือจัดเทศกาลสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และจัดพิธีกรรมสวดมนต์ขอพรทางพระพุทธศาสนา เดินเวียนเทียน เป็นต้น นอกจากเทศกาลสำคัญทางพุทธศาสนาแล้ว วัดบางแห่งยังจัดกิจกรรมอื่นๆ เช่น พิธีสงฆ์น้ำพระในช่วงสงกรานต์ และในวันสงท้ายปีเก่าก็ขอพรส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ นอกจากนี้วัดบางแห่งยังมีกิจกรรมวัดที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้มาแสวงหาความรู้ไม่เบื่อและดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวอีกด้วย สำหรับวัดที่มีโบราณสถานและโบราณวัตถุอยู่ในวัด จะมีการจัดกิจกรรมสักการะซึ่งเป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญ เพื่อให้

กิจกรรมนั้นมีความชัดเจน และจัดเป็นประจำทุกปี การจัดกิจกรรมนี้ก็เพื่อให้คนในพื้นที่ได้รู้จักกับสถานที่ และเกิดความหวงแหนรู้สึกว่ามีความเป็นเจ้าของสถานที่แห่งนั้นร่วมกัน

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนมากวัดจะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามาเห็นการบริการจัดการของวัด เพื่อให้เห็นความโปร่งใสในการทำงาน ให้ผู้ที่บริจาคและคนในชุมชนนั้นได้เห็นเห็นการบริการจัดการของวัด เมื่อมีการจัดกิจกรรมหรืองานของวัดทุกครั้ง ทางวัดจะมีการปรึกษาหารือกับคนในชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่โดยตลอด เกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรม วัดกับชุมชนบางครั้งจะมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ร่วมกัน เพื่อดึงดูดคนให้เข้ามาร่วมงานที่วัด นอกจากนี้การมีส่วนร่วมระหว่างวัดกับภายนอก เมื่อวัดต้องการความช่วยเหลือจะได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นการทำความสะอาดในบริเวณวัด หรือการขอบริจาคเงินเพื่อใช้ในการพัฒนาวัด

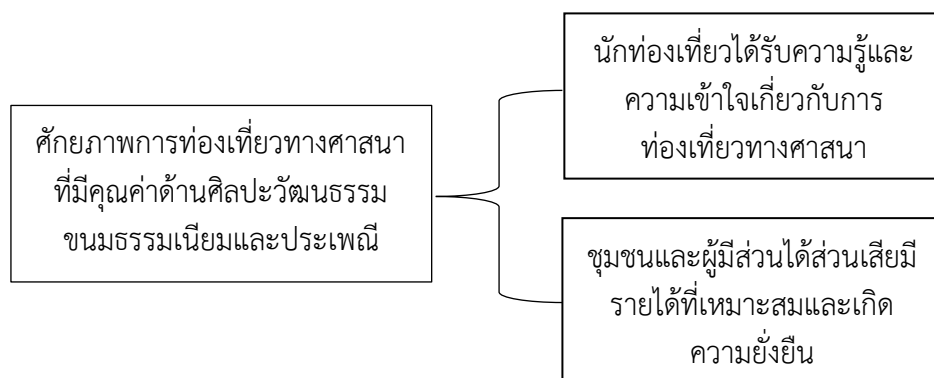
จากผลสรุปการวิจัยสามารถอภิปรายศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนามีความเป็นที่รู้จัก แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนามีลักษณะถนนในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีสุขาหรือห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีสัญญาณโทรศัพท์ในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dickman (1996) ที่กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวมี 5 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) สิ่งดึงดูดใจ (attraction) 2) การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (accessibility) 3) การบริการที่พัก (accommodation) 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (activities) 5) สิ่งอำนวยความสะดวก (destination amenities) โดย Dickman (1996) มีความเห็นสอดคล้องกับ Middleton (1994) ว่า องค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวอันนั้นคือ องค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจ ทั้งนี้ แนวความคิดของ Dickman (1996) ยังกล่าวว่าสิ่งที่ดึงดูดใจ จัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นสิ่งที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ซึ่งสามารถแบ่งแยกเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา หาดทราย ชายหาด ภูเขา อุทยานแห่งชาติ เทศกาลต่างๆหรือสถานที่ ที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์และเป็นที่ยอดนิยมและโดยทั่วไป สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมักจะมียอดดึงดูดใจมากกว่าหนึ่งอย่าง อาทิ แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าด้านสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ ความเป็นมาประวัติศาสตร์ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของสมชาย สนั่นเมือง (2540) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีกระบวนการและองค์ประกอบหลักที่สำคัญประกอบด้วย เรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน ความพร้อมของชุมชน ความพร้อมในการบริหารจัดการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวต้องการให้มีที่ที่จอดรถที่เพียงพอและมีความปลอดภัย มีห้องน้ำที่เพียงพอ สะอาดและปลอดภัย ส่วนด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาควรมีระบบสื่อสารสาธารณะ เช่น โทรศัพท์สาธารณะที่พร้อมใช้งานในยามฉุกเฉิน มีกฎระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความชัดเจน และมีศูนย์บริการการปฐมพยาบาลเบื้องต้นหรือมีทีมงานในการปฐมพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับ Ivanovic และคณะ (2009) ได้กล่าวสนับสนุนว่า แหล่งท่องเที่ยวควรมีการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่สำคัญ เช่น น้ำ ไฟฟ้า การกำจัดสิ่งปฏิกูล และการกำจัดขยะ และจิราณัฐ โสภา และคณะ (2544) ยังพบว่า สิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวอยากให้ได้รับพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกคือ ควรมีการสำรวจและปรับปรุงป้ายสื่อความหมายเพื่อรองรับความต้องการนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิวัฒน์ชัย บุญยภักดี (2529) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถหรือความพร้อมในตัวเองของสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการปรับปรุงการจัดการ ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจึงมีศักยภาพหรือ

ความสำคัญของตัวเองแตกต่างกันออกไป การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต่าง ๆ จำเป็นต้องพิจารณาถึงความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวว่าสมควรปรับปรุงหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใดก่อนเป็นลำดับแรก นอกจากนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับมาก และพบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนามีคนในชุมชนเต็มใจต้อนรับนักท่องเที่ยว และคนในชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เช่น การขายสินค้า การให้บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พระไพฑูริย์ อาร์มภรัตน์ (2556) ที่เห็นว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้สูงจะเข้ามามีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา มากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้น้อย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อีริพัฒน์ ต้อตัน (2546) ที่กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการได้รับ ผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดท้องถิ่นก็จะมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ซึ่งท้องถิ่นคือ ชาวบ้าน ชุมชน จนถึง การปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนด้วย โดยที่การวางแผนเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งคือความช่วยเหลือจากภาครัฐ

นอกจากนี้ สถานที่วัดต้องสะอาดสิ่งสำคัญคือต้องเตรียมห้องน้ำให้เพียงพอและสะอาดบริเวณวัดต้องสะอาดร่มรื่นในการต้อนรับผู้มาเยือน มีสถานที่สำคัญให้คนไปสักการะและวัดบางแห่งอาจไม่มีสถานที่สำคัญ แต่หากวัดสะอาดก็สามารถทำให้นักท่องเที่ยวอยากไปวัดได้เช่นกัน ทางวัดต้องค้นหาตัวตนของตัวเอง และทำให้โดดเด่นเป็นคำคม เจ้าอาวาส หรือ พระสงฆ์จะต้องรู้จักพูดคุยกับญาติๆ เพราะคำพูดเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังให้เตรียมพร้อม นอกจากนี้ วัดควรพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัยและหลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้ช่องทางประชาสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การส่งข่าวสาร ซึ่งส่วนใหญ่จะไปโมทนาผ่าน Facebook หรือ Line เนื่องจากการปฏิบัติแบบนี้เป็นวิธีการสื่อสารที่รวดเร็ว ไปได้ไกลและประหยัดเงินมากกว่าช่องทางอื่นๆ โดยสรุป แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนามีคุณค่าต่อคนในชุมชนท้องถิ่นคือ เป็นสถานที่กราบไหว้สักการะบูชาที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าทางพระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และยังเป็นสถานที่ในการปฏิบัติธรรมร่วมกันในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาของชาวพุทธ อีกทั้งยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับประเทศทำให้คนในชุมชนท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา ยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย นอกจากนี้ การเข้าถึงและสิ่งอำนวยความสะดวกทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาให้มีความพร้อมในการรองรับให้มากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการทราบจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ในการพัฒนาท่องเที่ยวทางศาสนาในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และผลการวิจัยครั้งนี้ถือเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ศักยภาพการท่องเที่ยวทางศาสนาที่บ่งบอกถึงคุณค่าทั้ง ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและ ประเพณีอันดีงาม เป็นแนวทางการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว และรายได้แก่ชุมชนที่เหมาะสม และเกิดความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานภาครัฐควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปดำเนินการปรับปรุง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว เช่น ถนนหรือเส้นทางที่ใช้ในการท่องเที่ยว และป้ายบอกทางต่าง ๆ รวมถึง การจัดทำเอกสารหรือคู่มือแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการจัดทำแผนและนโยบายส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของวัดอย่างต่อเนื่อง ชัดเจน และมีการติดตามผลและประเมินผล
4. ควรมีการทำงานร่วมกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมากยิ่งขึ้น เพื่อทุกภาคส่วนได้เข้าใจการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของวัดที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตทั้งภาคประชาชนและนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยหรือดำเนินการสำรวจความนิยมและความสนใจของนักท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวชาวไทยทั่วไปที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยาเพื่อนำผลการวิจัยมากำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวทางศาสนาที่มีประสิทธิภาพสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ อีกทั้งนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวให้กับอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของวัดและชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดพะเยา
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมกับการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ Q1-Q4 ปี 2564 (ภาคเหนือ). สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2566, จาก <http://binfo.onab.go.th/Temple/Dashboard.aspx>
- จิราณุช โสภะ และคณะ. (2554). ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก ของประเทศไทย กรณีศึกษา : อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัยกำแพงเพชรและอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ธีรพัฒน์ ตื้อตัน. (2546). ความรู้ ทักษะ และความร่วมมือของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุดรราชธานี: สถาบันราชภัฏอุดรราชธานี.
- พระจำนงค์ ผมไผ และ คณะ. (2563). วัดกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเส้นทางลุ่มน้ำโขง.วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(5), 158-170.
- พระไพฑูรย์ อารัมภรัตน์. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมทางพุทธศาสนากฎการศึกษา เขตวิวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร. Veridian E-Journal, SU, 6(1), 457-478.

- ยุทธศักดิ์ สุภสร. (2563). *การนำเสนอทิศทาง การส่งเสริมการท่องเที่ยว ของ ททท. ปี 2563*. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2566, จาก <https://tatreviewmagazine.com/article/tourism-direction-2020/>
- วิวัฒน์ชัย บุญยักดิ์. (2529). แนวคิดด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ต่อมรดกศิลปวัฒนธรรม. *จุลสารการท่องเที่ยว*, 40-42.
- ศิวินิต อรรถวุฒิกุลและคณะ. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของจังหวัดราชบุรี. *Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 2392-2409.
- สมชาย สนั่นเมือง. (2540). *แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2564). *ระบบทะเบียนวัด*. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2566, จาก <http://binfo.onab.go.th/Temple/Dashboard.aspx>
- สุวรรณ มุ่งเจริญ. (2555). *การจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา กรณีศึกษา อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จังหวัดเพชรบุรี (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอกนรินทร์ ปันยานะ. (2547). *มาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ: ศึกษากรณีสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (รายงานการวิจัย)*. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- Dickman, S. (1996). *Tourism: An introductory text (2nd ed.)*. Sydney: Hodder Education.
- Ivanovic, M., Khunou, R., Pawson, T., Reynish, N., Tseane, L., & Wassung, N. (2009). *Fresh perspectives: Tourism Development*. Cape Town : Pearson.
- Middleton, V.T.C. (1994). *Marketing in Travel and Tourism*. 2nd ed. Oxford: Heinemann Professional Publishing.
- World Tourism Organization (UNWTO). (2018). *Why tourism?*. Retrieved September 29, 2023, from <http://www2.unwto.org/content/why-tourism>.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper& Row.

การศึกษาการบาดเจ็บของนักกีฬาปันจักสีลัตที่ได้รับบาดเจ็บจากการแข่งขัน
ในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 45 “พลศึกษาเกมส์”
A Study on Sport Injuries of The Pencak Silat Competitors Participating in
The 45th Thailand National Sports University Games “Institute of Physical
Education Games”

สุริยันย์ หัวหิน¹, อิศรีย์ ศุภเลิศจารุภัทร์², ทิพย์วดี กิจถาวร³, รพี แหะเหลสีหมื่น⁴,
ศรียรรณ เสนพงษ์⁵ และ สฤชเดช แซมมณี⁶

Suriyan Huahin¹, Aitsaree Suphalerdjaruphat², Tipwadee Kittaworn³,
Raphee Laehleemeen⁴, Sriwan Senpong⁵ and Salisdagh Saemmanee⁶

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตยะลา

Faculty of Liberal Arts, Thailand National Sports University, Yala Campus, Thailand

Corresponding Author E-mail: ¹suriyan.h25@gmail.com

Retrieved: May 11, 2023; Revised: March 13, 2024; Accepted: March 18, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการบาดเจ็บของนักกีฬาปันจักสีลัตที่ได้รับบาดเจ็บจากการแข่งขัน ในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 45 “พลศึกษาเกมส์” ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ นักกีฬาปันจักสีลัตที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 45 จำนวนทั้งสิ้น 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลการบาดเจ็บจากการแข่งขัน จำนวน 100 คน และสังเกตการณ์แข่งขันของนักกีฬาปันจักสีลัต ที่ได้รับการบาดเจ็บจากการแข่งขันเพื่อเข้าสัมภาษณ์ ได้กลุ่มตัวอย่างที่บาดเจ็บจากการแข่งขัน จำนวน 30 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า การบาดเจ็บจากการแข่งขัน ได้แก่ (1) ตำแหน่งที่ได้รับบาดเจ็บมากที่สุด คือ ข้อเท้า และเท้า นิ้วเท้า พบการบาดเจ็บเท่ากัน คือ ร้อยละ 26.7 รองลงมา คือ ขาที่อ่อนบน ร้อยละ 23.3 หัวเข่า ร้อยละ 20.0 (2) ลักษณะของการบาดเจ็บที่พบมากในการแข่งขัน คือ กล้ามเนื้อฟกช้ำ ร้อยละ 66.7 เป็นการบาดเจ็บระดับมาก (3) การบาดเจ็บจากการแข่งขันที่เกิดจากสาเหตุภายนอกจากการปะทะกัน ร้อยละ 100.0 การบาดเจ็บจากสาเหตุภายใน ส่วนมากพบว่านักกีฬามีการบาดเจ็บในอดีต ร้อยละ 43.3 และ (4) การปฐมพยาบาลในช่วงการแข่งขัน ส่วนมากใช้วิธีการน้ำแข็งประคบ ร้อยละ 83.3 นวด ร้อยละ 50.0 นักกีฬาส่วนมากได้รับการรักษาจาก โค้ช ผู้ฝึกสอน ร้อยละ 80.0

คำสำคัญ: การบาดเจ็บของนักกีฬา; นักกีฬาปันจักสีลัต; พลศึกษาเกมส์

Abstract

This research aims to determine a study on sport injuries of the Pencak Silat competitors participating in the 45th Thailand National Sports University games “institute of physical education games”. The population consisted of the 100 Pencak Silat players who

participated in institute of physical education tournament for the 45th. The tools in this study were a questionnaire, observe form and an interview form. The subjects were purposive sampling. They were injury of the 100 Pencak Silat players occurring tournament and observe 30 players who injury from the tournament for interview. The obtained data were analyzed into means and percentile.

The research result was revealed as followed: The major findings were as follows: 1. The injuries during the competition (1) Injuries were mostly inflicted to the ankles, feet and toes (26.7%), thighs (23.3%), and knees (20.0%) (2) The most frequent suffered injuries muscles contusion (66.7%) (3) External causes of injuries were striking with opponent (100.0%) and (4) Treatment most frequently applied to injuries include ice (83.3%), massaging (50.0%), taping (58.49%), competitors treating themselves (80.0%)

Keywords: Athlete injury; Athlete Panchak Silat; Sports games

บทนำ

กีฬาปันจักสีลัต เป็นกีฬาประจำชาติของประเทศบรูไนดารุสซาลาม (Brunei Darussalam) โดยปันจักสีลัต (Pencak Silat) เป็นคำที่มาจากภาษาอินโดนีเซีย มาจากคำว่า ปันจัก (Pencak) หมายถึงการป้องกันตนเอง และคำว่า สีลัต (Silat) หมายถึงศิลปะ รวมความแล้วหมายถึงศิลปะการป้องกันตนเอง เดิมทีกีฬาประเภทนี้เป็นศิลปะการต่อสู้ของชนเชื้อสายมาลายู ในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน และพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย คือ ปัตตานี ยะลา สตูล นราธิวาส และสงขลา มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า สีละ, ดีกา หรือ บือดีกา เป็นศิลปะการต่อสู้ด้วยมือเปล่า เท้าเปล่า เน้นให้เห็นลีลาการเคลื่อนไหวที่สวยงาม

ปันจักสีลัต (PENCAK SILAT) เป็นศิลปะต่อสู้ป้องกันตัวที่ใช้มือเปล่า รวมทั้งอาวุธประกอบ การเล่น เช่น กระบอง มีด โซ่ เคียวเกี่ยวข้าว เป็นต้น นอกจากนั้นปันจักสีลัตเป็นกีฬาที่มีการแข่งขันอย่างเป็นทางการ ปันจักสีลัตประเภทต่อสู้ใช้เทคนิคการตอย การเตะ การทำล้ม สำหรับการแข่งขันปันจักสีลัตประเภท ลีลา มีทั้งลีลาเดี่ยว (ประกอบด้วยมือเปล่า มีด กระบอง) ลีลา 2 คน และลีลาทีม 3 คน ใช้คำสั่งใน กระบวนท่าเทคนิคตลอดจนคำสั่งในการแข่งขันเป็นภาษามลายู กีฬาปันจักสีลัต มีหลักฐานยืนยันกันว่ามีแหล่งกำเนิดที่ประเทศอินโดนีเซีย และได้รับความนิยมกัน อย่างแพร่หลาย ในเขตภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ได้แก่ มาเลเซีย บรูไน สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม รวมทั้ง ภาคใต้ของประเทศไทย และปัจจุบันปันจักสีลัตได้แพร่หลายและมีการแข่งขันทั่วยุโรปแล้ว แต่เดิมนั้น ปันจักสีลัตมีการฝึกฝนกันไว้เพื่อป้องกันตัว ฝึกให้เหล่าทหารใช้ป้องกันประเทศ และเพื่อ ต่อสู้กับสัตว์ร้าย ที่น่าประหลาดใจคือ เทคนิคและกระบวนท่าของปันจักสีลัต เป็นการเลียนแบบจากสัตว์ นานาชนิด เช่น กระบวนท่าสีลัตเสือ ช้าง นกกระเรียน หรือท่าเดินย่องแมว เป็นต้น ปันจักสีลัตจะต้องมีสมรรถภาพทางกายและจิตใจ ซึ่งประกอบด้วยความแข็งแรง (Strength) พลังกล้ามเนื้อ (Power) ความอดทน (Endurance) ความอ่อนตัวหรือความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อ (Flexibility) ความเร็ว (Speed) ความว่องไว (Agility) และต้องมีสมาธิในการฝึกซ้อม ปัจจุบันปันจักสีลัตเป็นที่รู้จักในนามกีฬา ศิลปะต่อสู้ป้องกันตัวและได้รับอนุมัติให้มีการแข่งขันอย่างเป็นทางการ ภายใต้การดูแลของสหพันธ์ ปันจักสีลัตนานาชาติ ซึ่งทำหน้าที่ในการเผยแพร่ สนับสนุน รวมทั้งวางกฎ กติกา การแข่งขันในปัจจุบัน การแข่งขันที่ยิ่งใหญ่คู่จะเป็นการแข่งขัน ปันจักสีลัต ชิงแชมป์โลกที่จะมีการแข่งขันตลอด 2 ปี 1 ครั้ง แต่ละปีมีสมาชิกร่วมเข้าแข่งขัน

เพิ่มขึ้นทุกปี ล่าสุดมี มากกว่า 40 ประเทศทั่วโลก เป็นการแข่งขันที่แต่ละประเทศ สมาชิก รอคอยเพื่อการช่วงชิงและครอบครองชัยชนะอันยิ่งใหญ่ และในทวีปยุโรปมีการจัดการแข่งขันกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งปันจักสีลัตชิงแชมป์แห่งอังกฤษ ชิงแชมป์แห่งฝรั่งเศส และปันจักสีลัตชิงแชมป์แห่งยุโรปด้วย

กีฬาปันจักสีลัต เป็นกีฬาสัมผัสที่คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ให้การรับรอง เป็นกีฬาที่สามารถนำมาฝึกเล่นเพื่อสุขภาพ ฝึกเพื่อใช้ในการป้องกันตัว และฝึกเพื่อความเป็นเลิศทางการกีฬา จากลักษณะการแข่งขันที่คล้ายกับมวยไทยโบราณ จึงทำให้นักกีฬาของไทยสามารถนำเอาศิลปะการต่อสู้แบบมวยไทยมาประยุกต์ใช้กับกีฬานี้ได้เป็นอย่างดี กีฬาปันจักสีลัตเป็นกีฬาที่สามารถนำเอาทักษะของกีฬาต่อสู้ป้องกันตัวประเทศต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการแข่งขันได้ โดยคะแนนที่นักกีฬาทำได้มาจากการใช้มือและเท้าโจมตีคู่แข่ง เข้าตรงเป้าหมายที่กำหนดตามกติกา รวมทั้งการทำให้คู่ต่อสู้ล้มลงในสนามแข่งขันด้วยทักษะการใช้มือ และเท้าตามแบบฉบับของกีฬานี้

ในการแข่งขันกีฬานักกีฬาทุกคนต่างมุ่งมั่นที่จะเล่นให้ได้ผลดีที่สุด บางครั้งนักกีฬาอาจลืมนึกถึงอันตรายที่เกิดขึ้นกับตนเอง นักกีฬาต้องพยายามเต็มที่สู่จุดสูงสุดความสามารถเพื่อให้ได้เป็นผู้ชนะ ซึ่งกติกาของกีฬาปันจักสีลัตเป็นกีฬาที่แข่งขันแบบแพ้คัดออก ผู้ที่ชนะอย่างเดียวนั้นที่ชนะเป็นผู้ชนะเลิศในรายการนั้นๆ กีฬาปันจักสีลัตเป็นกีฬาปะทะโดยตรงตลอดเวลาการแข่งขัน เพราะเป็นกีฬาที่ได้แต่มาจากการเข้ากระแทกกับคู่แข่ง นักกีฬาจึงต้องแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ในทุกรอบการแข่งขัน ดังนั้นจึงทำให้นักกีฬาปันจักสีลัตได้รับการบาดเจ็บจากการแข่งขันหรือจากการฝึกซ้อมเป็นจำนวนมาก การบาดเจ็บจากการกีฬาเกิดขึ้นได้เสมอในกีฬาทุกชนิดและเกิดขึ้นได้กับทุกส่วนของร่างกาย สาเหตุของการบาดเจ็บจะมาจากตัวผู้เล่นเอง เช่น ความไม่เหมาะสมกับกีฬาที่เล่น เกี่ยวกับความไม่พร้อมของร่างกาย ความไม่สมบูรณ์ของร่างกาย รวมทั้งการบาดเจ็บที่เคยมีในอดีต สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่มีส่วนทำให้เกิดการบาดเจ็บจากการเล่นกีฬาได้ และสาเหตุจากภายนอก เช่น ดินฟ้าอากาศ สนามแข่งขัน อุปกรณ์ คู่แข่งขัน ผู้ฝึกสอน ตลอดจนกรรมการ และผู้ชมกีฬาซึ่งมีโอกาสนำให้เกิดการบาดเจ็บได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าโอกาสที่นักกีฬาจะประสบอุบัติเหตุจากการเล่นกีฬามีอยู่มาก หากนักกีฬาประสบอุบัติเหตุจากการแข่งขันที่รุนแรงโดยปราศจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดการป้องกันตามเหมาะสม หรือเมื่อบาดเจ็บจากการกีฬาแล้ว ไม่ได้รับการรักษาหรือได้รับการรักษาไม่ถูกต้อง จะทำให้สมรรถภาพร่างกายลดลง ผลที่ได้รับคือไม่สามารถเล่นกีฬาได้ หรือเล่นได้ไม่เต็มที่ และไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ

จากเหตุผลดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ นักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้จัดการทีม รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับกีฬาปันจักสีลัตควรที่จะต้องศึกษาถึงการบาดเจ็บต่างๆ ที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลากับนักกีฬา ไม่ว่าขณะฝึกซ้อมหรือระหว่างทำการแข่งขัน ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงการบาดเจ็บจากการเล่นกีฬาปันจักสีลัต ของนักกีฬาปันจักสีลัต เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับนักกีฬา ผู้ฝึกสอน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกีฬาปันจักสีลัต สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการป้องกันการบาดเจ็บ และรวมถึงวิธีปฐมพยาบาลการรักษาร่างกายการบาดเจ็บของนักกีฬาปันจักสีลัตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบาดเจ็บของนักกีฬาปันจักสีลัตที่ได้รับการบาดเจ็บจากการแข่งขัน ในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 45 “พลศึกษาเกมส์”

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้เพื่อมุ่งศึกษาถึงอัตราการบาดเจ็บของนักกีฬาปันจักสีลัด ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักกีฬาปันจักสีลัดที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 45 “พลศึกษาเกมส์” ระหว่างวันที่ 3 - 7 กันยายน พ.ศ. 2565 ณ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตตรัง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

นักกีฬาปันจักสีลัดที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 45 “พลศึกษาเกมส์” ระหว่างวันที่ 3 - 7 กันยายน พ.ศ. 2565 ณ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตตรัง เก็บข้อมูลการบาดเจ็บจากการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตขณะแข่งขัน เพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการบาดเจ็บ และทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้สัมภาษณ์ นักกีฬาที่เกิดการบาดเจ็บในระหว่างแข่งขัน เป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับข้อมูลการบาดเจ็บของนักกีฬาปันจักสีลัด

1. ตำแหน่งของร่างกายที่ได้รับการบาดเจ็บ
2. ลักษณะของการบาดเจ็บและอาการของการบาดเจ็บ
3. สาเหตุการบาดเจ็บ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลและการรักษา

1. วิธีการปฐมพยาบาล
2. ผู้ให้การรักษา

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร บทความ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นจากการเล่นกีฬา

2. รวบรวมข้อมูลหาแนวทางการสร้างเครื่องมือ

3. สรุปรูปแบบในการศึกษาค้นคว้านำมาสร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

4. นำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนอที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรง และนำคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ได้ผ่านการตรวจคุณภาพ ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. คณะผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลที่สนามแข่งขันโดยเก็บระหว่างวันที่ 3 - 7 กันยายน พ.ศ. 2565 ณ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตตรัง

2. คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถาม โดยขอความร่วมมือจากผู้ฝึกสอนของทีมที่ส่งเข้าร่วมการแข่งขัน เป็นผู้ดำเนินการแจกแบบสอบถาม

3. คณะผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตัวเอง

4. คณะผู้วิจัยใช้แบบสังเกตนักกีฬาที่ได้รับการบาดเจ็บจากการแข่งขัน เพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักกีฬาที่ได้รับการบาดเจ็บ

5. คณะผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง

6. ตรวจสอบความถูกต้องและนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาจัดกระทำ และวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาความถี่ และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. หาความถี่ และค่าร้อยละของตำแหน่งของร่างกายที่บาดเจ็บ

3. หาความถี่ และค่าร้อยละของลักษณะของการบาดเจ็บและอาการของการบาดเจ็บ

4. หาความถี่ และค่าร้อยละของสาเหตุของการบาดเจ็บ

5. หาความถี่ และค่าร้อยละของการปฐมพยาบาล และการรักษา

6. นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต และสัมภาษณ์เชิงลึกที่ใช้การเข้าใจ มองในมุมของผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการบาดเจ็บจากการแข่งขันมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปของตาราง และความเรียง

ผลการวิจัย

1. การบาดเจ็บจากการแข่งขัน

1.1 ตำแหน่งที่ได้รับบาดเจ็บมากที่สุด คือ ข้อเท้า และเท้า นิ้วเท้า พบการบาดเจ็บเท่ากัน คือ ร้อยละ 26.7 รองลงมา คือ ขาท่อนบน ร้อยละ 23.3 หัวเข่า ร้อยละ 20.0

1.2 ลักษณะของการบาดเจ็บที่พบมากในการแข่งขัน คือ กล้ามเนื้อฟกช้ำ ร้อยละ 66.7 เป็นการบาดเจ็บระดับมาก ร้อยละ 6.7 เป็นการบาดเจ็บระดับปานกลาง ร้อยละ 43.3 และเป็นการบาดเจ็บระดับน้อย ร้อยละ 6.7 ตามลำดับ ผิวหนังฟกช้ำ ร้อยละ 56.7 เป็นการบาดเจ็บระดับมาก 6.7 เป็นการบาดเจ็บระดับปานกลาง ร้อยละ 30.0 และเป็นการบาดเจ็บระดับน้อย ร้อยละ 20.0 ตามลำดับ

1.3 การบาดเจ็บจากการแข่งขันที่เกิดจากสาเหตุภายนอกจากการปะทะกัน ร้อยละ 100.0 และสนามแข่งขันขาดคุณภาพหรือชำรุด ร้อยละ 3.3 จากท่าทางการต่อสู้ ท่าเตะ คิดเป็นร้อยละ 80.0 ท่าถีบ คิดเป็นร้อยละ 56.7 ท่าจับท่าล้ม คิดเป็นร้อยละ 36.7 ตามลำดับ การบาดเจ็บจากสาเหตุภายใน ส่วนมากพบว่า

นักกีฬามีการบาดเจ็บในอดีต ร้อยละ 43.3 อบอุ่นร่างกายไม่เพียงพอ ร้อยละ 40.0 ความเครียด จากเรื่องส่วนตัว ร้อยละ 30.0 ขาดประสบการณ์ และทักษะ ร้อยละ 36.7 และลดหรือเพิ่มน้ำหนักมากเกินไป ร้อยละ 6.7

1.4 การปฐมพยาบาลในช่วงการแข่งขัน ส่วนมากใช้วิธีการน้ำแข็งประคบ ร้อยละ 83.3 นวด ร้อยละ 50.0 นักกีฬาส่งมาได้รับการรักษาจาก โค้ช ผู้ฝึกสอน ร้อยละ 80.0 รองลงมา แพทย์แผนปัจจุบัน ร้อยละ 33.3

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบาดเจ็บจากการแข่งขันตำแหน่งที่ได้รับบาดเจ็บมากที่สุด คือ ข้อเท้า และเท้า นิ้วเท้า พบการบาดเจ็บเท่ากัน คือ ร้อยละ 26.7 รองลงมา คือ ขาท่อนบน ร้อยละ 23.3 หัวเข่า ร้อยละ 20.0 จะเห็นได้ว่าการบาดเจ็บที่เกิดจากการแข่งขัน ตำแหน่งที่ได้รับการบาดเจ็บที่พบเหมือนกัน คือ บริเวณขา เช่นเดียวกันกับการศึกษาการบาดเจ็บของนักกีฬาเทควันโด ในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 31 ธันวาคม สุวรรณภูมิ (2547) ตำแหน่งที่ได้รับการบาดเจ็บจากการฝึกซ้อมมากที่สุด คือ ข้อเท้า ร้อยละ 58.49 รองลงมา คือ ข้อเข่า หัวเข่า ร้อยละ 55.34 และตำแหน่งที่ได้รับการบาดเจ็บจากการแข่งขันมากที่สุด คือ ข้อเข่า หัวเข่า ร้อยละ 32.14 และรองลงมา คือ ข้อเท้า ร้อยละ 30.95

2. ลักษณะของการบาดเจ็บที่พบมากในการแข่งขัน คือ กล้ามเนื้อฟกช้ำ ร้อยละ 66.7 เป็นการบาดเจ็บระดับมาก ร้อยละ 6.7 เป็นการบาดเจ็บระดับปานกลาง ร้อยละ 43.3 และเป็นการบาดเจ็บระดับน้อย ร้อยละ 6.7 ตามลำดับ ผิวหนังฟกช้ำ ร้อยละ 56.7 เป็นการบาดเจ็บระดับมาก 6.7 เป็นการบาดเจ็บระดับปานกลาง ร้อยละ 30.0 และเป็นการบาดเจ็บระดับน้อย ร้อยละ 20.0 ตามลำดับ ซึ่งส่วนมากลักษณะของการบาดเจ็บในกีฬาฟันจักสกีต เป็นการฟกช้ำบริเวณผิวหนัง กล้ามเนื้อฟกช้ำ และผิวหนังถลอก เช่นเดียวกับการศึกษาการบาดเจ็บของนักกีฬาเทควันโด ในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 31 ของธันวาคม สุวรรณภูมิ (2547) ลักษณะการบาดเจ็บที่พบมากที่สุดในการแข่งขัน คือ กล้ามเนื้อชอกช้ำ ร้อยละ 54.76 ผิวหนังฟกช้ำ ร้อยละ 44.04

3. การบาดเจ็บจากการแข่งขันที่เกิดจากสาเหตุภายนอกจากการปะทะกัน ร้อยละ 100.0 และสนามแข่งขันขาดคุณภาพหรือชำรุด ร้อยละ 3.3 ตามลำดับ จากท่าทางการต่อสู้ ท่าเตะ คิดเป็นร้อยละ 80.0 ท่าถีบ คิดเป็นร้อยละ 56.7 ท่าจับท่าล้ม คิดเป็นร้อยละ 36.7 ตามลำดับ การบาดเจ็บจากสาเหตุภายใน ส่วนมากพบว่านักกีฬามีการบาดเจ็บในอดีต ร้อยละ 43.3 อบอุ่นร่างกายไม่เพียงพอ ร้อยละ 40.0 ความเครียด จากเรื่องส่วนตัว ร้อยละ 30.0 ขาดประสบการณ์ และทักษะ ร้อยละ 36.7 และลดหรือเพิ่มน้ำหนักมากเกินไป ร้อยละ 6.7 จากการศึกษาค้นคว้า เกิดจากสาเหตุภายนอก เกิดจากการปะทะมากที่สุด จากท่าราวด์คิก (Round Kick) เนื่องจากเป็นท่าที่ง่ายและมีความเร็วมากเหมาะสำหรับการทำคะแนน สาเหตุภายในพบมากที่สุด คือ นักกีฬามีการอบอุ่นร่างกายไม่เพียงพอ ดังที่ อธิวัฒน์ กุลนันทน์ (2535) กล่าวว่า การอบอุ่นร่างกายไม่เพียงพอเป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บ ดังนั้นการยืดกล้ามเนื้อ และการอบอุ่นร่างกายก่อนการแข่งขันและฝึกซ้อมสามารถลดการบาดเจ็บของกล้ามเนื้อได้ การอุ่นเครื่องที่สำคัญที่สุด คือ การยืดกล้ามเนื้อให้เต็มที่ในทุกๆส่วนที่เราต้องใช้ในการเล่นกีฬา เพื่อการเผชิญกับการยืดหรือเหยียดอย่างกะทันหัน ในขณะที่เล่นกีฬาทำให้เกิดความคล่องตัว ยืดหยุ่นและอดทนได้ดี เสี่ยงต่อการบาดเจ็บได้น้อยที่สุด และสาเหตุภายในที่พบมาก รองลงมา คือ เกิดจากการบาดเจ็บในอดีต ทำให้ไม่สามารถใช้ส่วนนั้น ๆ ได้อย่างเต็มที่ หรือคอยพะวงพะวัง กลัวว่าจะได้รับการบาดเจ็บซ้ำที่เดิมอีก จนลืมนึกถึงส่วนอื่น ทำให้เกิดการบาดเจ็บได้ง่าย ด้านเทคนิคทักษะ ถ้าเล่นผิดหรือไม่ถูกเทคนิค ถึงแม้ร่างกายจะมีความสมบูรณ์เพียงใดก็เสี่ยงต่อการบาดเจ็บได้ตลอดเวลา

4. การปฐมพยาบาลในช่วงการแข่งขัน ส่วนมากใช้การประคบเย็น ร้อยละ 83.3 รองลงมาวด ร้อยละ 50.0 นักกีฬาส่วนมากได้รับการรักษาจาก โค้ช ผู้ฝึกสอน โค้ช ผู้ฝึกสอน ร้อยละ 80.0 รองลงมาแพทย์แผนปัจจุบัน ร้อยละ 33.3 และส่วนมากจะใช้ระยะเวลาในการรักษา 7 – 14 วัน ดังที่ ชีรวัฒน์ กุลนนท์ (2535) กล่าวว่า การใช้ความเย็นประคบบริเวณที่ฟกช้ำประมาณ 5 – 10 นาที ทำสลับกันไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งเลือดหยุดและไม่บวมเพิ่มขึ้นความเย็นจะช่วยให้หลอดเลือดหดตัว เลือดหยุดไหลและสามารถบรรเทาอาการเจ็บปวดได้ด้วย ส่วนการนวดก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่นักกีฬาเลือกใช้เพื่อเป็นการบำบัดรักษาและสอดคล้องกับ นที ดอนโพธิ์งาม (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การนวดเพื่อให้ร่างกายกลับคืนสู่สภาพเดิม คือการนวดเพื่อให้งานของร่างกายระบบต่าง ๆ กลับเป็นปกติ ถ้านวดได้อย่างเหมาะสมก็สามารถลดอาการตึงเครียดของนักกีฬาลงได้ ดังนั้นเราสามารถนวดให้นักกีฬาทั้งก่อนระหว่างแข่งขันและหลังการแข่งขัน เพื่อลดอาการบาดเจ็บระหว่างแข่งขันได้วิธีหนึ่ง

การศึกษาในครั้งนี้มีวิธีการรักษาไม่ค่อยแตกต่างกันมาก ซึ่งส่วนใหญ่โค้ช ผู้ฝึกสอน จะเป็นผู้ทำการรักษาให้นักกีฬาด้วยตนเอง และรองลงมา แพทย์แผนปัจจุบันในช่วงการแข่งขัน ในการปฐมพยาบาลและการรักษานั้นมีความสำคัญมากสำหรับนักกีฬาที่ได้รับการบาดเจ็บ ไม่ว่าใครที่เป็นผู้ให้การรักษาถ้าทำถูกวิธีจะเป็นผลดีสำหรับนักกีฬาทั้งนั้น ดังที่ ชีรวัฒน์ กุลนนท์ (2535) กล่าวว่า การบาดเจ็บจากการกีฬานี้ ถ้าไม่ได้รับการรักษาหรือได้รับการรักษาไม่ถูกต้องจะทำให้สมรรถภาพทางร่างกายลดลง ผลที่ได้รับคือเล่นกีฬาไม่ได้ ถึงแม้จะเล่นกีฬาได้แต่ก็เล่นได้ไม่เต็มที่ แต่ถ้าได้รับการปฐมพยาบาลและการรักษาฟื้นฟูที่ถูกต้องแล้วสมรรถภาพทางร่างกายก็สามารถกลับไปเล่นกีฬาได้ตามปกติ ดังนั้นการป้องกันการบาดเจ็บจากการกีฬาจึงควรฟื้นฟูและเพิ่มสมรรถภาพทางร่างกาย โดยเฉพาะส่วนที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บในกีฬานั้นๆ ควรปรับปรุงสภาพจิตใจให้อยู่ในสภาพปกติ ไม่เกิดความเครียดหรือความประหม่า ทั้งนี้เพื่อลดการบาดเจ็บ การบาดเจ็บและการตัดสินใจที่ถูกต้อง ทำให้เสี่ยงต่อการบาดเจ็บได้น้อยลง

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา ใจคำ. (2552). การสำรวจการบาดเจ็บของนักกีฬายกน้ำหนักระดับเยาวชนในช่วงระยะเวลาการแข่งขัน (ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธนวัฒน์ สุวรรณภูมิ. (2547). การศึกษาบาดเจ็บของนักกีฬาเทควันโด ในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 31 (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นที ดอนโพธิ์งาม (ม.ป.ป.). *สรุปคำบรรยายรายวิชา พล 422 เวชศาสตร์การกีฬา*. (เอกสารประกอบการสอน) กรุงเทพฯ: คณะพลศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การพัฒนาารูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคม
เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน
Development of Local Cultural Market Models Through State Mechanisms
and Civil Society to Drive Circular Economy in Ethnic Communities in Mae
Hong Son Province

พิมภัสสร เด็ดขาด¹, เขมินทรา ตันธิกุล² และ นพรัตน์ กันทะพิกุล³
Pimpatsorn Dedkhad¹, Kheminthra Tanthikun² and Nopparat Kantapikul³

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
Mahamakut Buddhist University Lanna Campus, Thailand
Corresponding Author E-mail: ¹Nu.namrz@gmail.com

Retrieved: June 15, 2023; Revised: March 29, 2024; Accepted: March 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสำรวจและสังเคราะห์รูปแบบตลาด 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการตลาด 3) เพื่อถ่ายทอดและนำเสนอตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ประชากรแก่นักท่องเที่ยว กลุ่มผู้ใช้บริการจำนวน 9 แห่ง ตัวแทนตลาด ผู้นำท้องถิ่น พระสงฆ์ ประชาชนชุมชน ตัวแทนสถานศึกษาในพื้นที่ ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของตลาดมีทั้งแบบโรงเรือน กึ่งโรงเรือน และหาบเร่/แผงลอย ขนาดของตลาดขึ้นอยู่กับพื้นที่และจำนวนของประชากร เวลาทำการของตลาด พบว่ามีทั้งเปิดทุกวันและเปิดบางวันผสมกันไป จุดประสงค์การมาตลาดอันดับสูงสุดที่สุด คือ ซื้อสินค้า จำนวน 540 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ท่องเที่ยว จำนวน 441 คิดเป็นร้อยละ 81.67 และพบปะเพื่อนฝูง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 2.96 ตลาดที่ผู้ตอบแบบสำรวจเคยใช้บริการมากที่สุดเป็นตลาดแผงลอย/เปิดตามวัน มากที่สุด 540 คน คิดเป็นร้อยละ 98 การสังเคราะห์รูปแบบ พบว่า การบริหารจัดการ มีส่วนร่วมเชิงพหุภาคี การสนทนากลุ่มพบว่า ต้องสะท้อนศักยภาพชุมชนของการจัดการตลาดภายในชุมชน ท้องถิ่น เข้าถึงหลักการท่องเที่ยว เพื่อชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงดงามทางวัฒนธรรมปัจจัยใดที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพิ่มขีดความสามารถในการท่องเที่ยวมาตรฐาน ปรับปรุงการเผยแพร่ ส่งเสริมการขายตลาดในโลกออนไลน์ แนวทางการพัฒนา พบว่า 1) แนวทางการส่งเสริมด้านชุมชนท้องถิ่น 2) การส่งเสริมด้านวัฒนธรรม 3) การสร้างศักยภาพของชุมชน 4) อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ 5) การสร้างเครือข่ายตลาดเชิงการท่องเที่ยวเพื่อขับเคลื่อนตลาดกลุ่มชาติพันธุ์

คำสำคัญ: ตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่น; กลไกรัฐและประชาสังคม; กลุ่มชาติพันธุ์

Abstract

The objectives of this research were 1) to study, explore and synthesize the market model, 2) to study approaches to manage the market, and 3) to convey and present the local

cultural market through government and civil society mechanisms to drive the circular economy in ethnic communities. Mae Hong Son Province. The research tools were interview forms, focus group discussions. population for tourists 9 groups of service users, market representatives, local leaders, monks, community philosophers, representatives of educational institutions in the area Representative of the Provincial Office of Tourism and Sports.

The results showed that The characteristics of the market are both greenhouses, semi-houses and hawkers/stalls. The size of the market depends on the area and the number of population. market hours Found that they are open every day and open on certain days mixed together. 540 people, representing 100 percent, travel for 441, representing 81.67 percent, and meeting friends of 16 people, representing 2.96 percent. Stall market/open by day, the most 540 people, representing 98 percent. Model synthesis found that management Multilateral Participation group discussions found Must reflect the community potential of the market management within the local community, access to tourism principles. to appreciate the uniqueness What factors of cultural beauty will drive the economy? Increase the capacity of tourism, standards, improve dissemination. Promote online marketing. Development approaches were found that 1) Local community promotion guidelines 2) Cultural promotion 3) Community capacity building 4) Ethnic identity 5) Building a tourism market network to drive the ethnic market.

Keywords: Local Cultural Market; Government and Civil Society Mechanisms; Ethnic Group

บทนำ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และคณะกรรมการขับเคลื่อนงานพัฒนาสังคม กลุ่มชาติพันธุ์ ได้จัดทำ “แผนแม่บทการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย พ.ศ. 2558-2560” ขึ้น โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อใช้แผนฉบับนี้เป็นเครื่องมือชี้แนะและบริหารจัดการดำเนินงานการประสาน จัดสรรทรัพยากร ดำเนินงานและติดตามประเมินผลการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ในระยะต่อไปให้บังเกิดประสิทธิภาพ เชื่อมประสาน และบูรณาการดำเนินงานอย่างมีเอกภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาที่สมดุลมั่นคงและสอดคล้องกับ กระบวนการพัฒนาส่วนรวมเพื่อก้าวสู่สากล (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาสถิติระดับพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน (2562) ในส่วนบริบทพื้นที่ทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้รับการจัดอันดับว่าเป็นจังหวัดที่มีรายได้ต่อครัวเรือนที่ต่ำที่สุดในประเทศไทยและ ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มจังหวัดที่มีปัญหาความยากจนเรื้อรัง โดยมีสัดส่วนคนจนร้อยละ 39.21 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของ ประเทศ ร้อยละ 10.53 ขนาดเศรษฐกิจจังหวัด ปี พ.ศ. 2562 มีมูลค่าประมาณ 13,601 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของ GDP ประเทศไทย ประชากรมีรายได้ต่อหัวประมาณปีละ 48,132 บาท ประชาชนส่วนใหญ่พึ่งพาภาคเกษตรเป็นหลัก รายได้หลักจึงมาจากภาคเกษตรซึ่งค่อนข้างน้อยและไม่แน่นอน ประชาชนไม่มีทางเลือกในการประกอบอาชีพอื่นหรืออาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ การกระจายรายได้สู่ชุมชนของภาครัฐก็ยังไม่มีความชัดเจนและทั่วถึง (สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2563) ซึ่งจากการศึกษาวิจัยวิจัยพบว่า กิตติ สัจจา วัฒนา (2560) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่รูปแบบงานวิจัยใหม่ที่ท้าทายกระบวนการพัฒนาศักยภาพของ

ประเทศไทย ซึ่งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้พัฒนารูปแบบของการวิจัยเพื่อใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาคนและพัฒนาสังคมและประเทศไทยมากกว่า 25 ปี โดยมีทั้ง รูปแบบการวิจัยที่ให้ชาวบ้านเป็นนักวิจัยด้วยตนเอง ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการเสริมพลัง (Empower) เพื่อสร้างความเข้มแข็งในระดับชุมชน ทำให้ผู้คนและชุมชนท้องถิ่นโดยรวมสามารถพึ่งตนเอง มีรายได้มากกว่ารายจ่าย และสามารถพัฒนาเป็นผู้ผลิต ผู้สร้างงานบริการต่าง ๆ จากท้องถิ่นที่เข้มแข็ง สร้างสรรค์ หลากหลายมีเอกลักษณ์ ทันสมัย และเชื่อมโยงกับระบบตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบเศรษฐกิจฐานราก จะต้องมีความหลากหลายเพื่อเปิดโอกาสและแบ่งปันให้คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถมีพื้นที่ โดยพิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ (2560) มีความเห็นว่าการนำเอาแนวคิด/ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษานั้น จะให้ความสำคัญต่อการนำเอาคุณลักษณะ 3 ประการ (พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี) 2 เงื่อนไข (ความรู้ และคุณธรรม) ไปปรับใช้ต่อการแปรผลสู่การปฏิบัติ ใน 2 ระดับด้วยกันคือ เศรษฐกิจพอเพียงที่เลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัดและการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ที่เรียกว่า “เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน” ซึ่งเรามักจะพบวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมีความหลากหลาย มีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันไป โดยสภาพเศรษฐกิจ-สังคม ตามจารีตประเพณีเป็นการปรับตัวเข้ากับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิสังคมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่โดย “กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง” หรือชนชาวเขาจะตั้งถิ่นฐานตามแนวเทือกเขาบนพื้นที่สูงทางภาคเหนือ เป็นสังคมเกษตรกรรมที่พึ่งอาศัยป่าเป็นหลัก “กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่ราบ” (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558)

จากการวิเคราะห์สภาพการณ์และศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนในการลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็น ของประชาชนในพื้นที่อำเภอทั้ง 7 อำเภอ ในห้วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2559 โดยได้จัดทำแบบสำรวจความคิดเห็น เกี่ยวกับประเด็นปัญหาและความต้องการของประชาชน เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (พ.ศ.2561 - 2564) และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 โดยมีประชาชนให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสำรวจความคิดเห็น จำนวนทั้งสิ้น 1,644 ราย ซึ่งผลการสำรวจความคิดเห็นพบว่า ในด้านการลงทุนและการค้าขายแดนซึ่งปัจจุบันจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังไม่มีด่านถาวรมีเพียงจุดผ่อนปรนทางการค้า 5 แห่ง ที่กฎหมายอนุมัติให้มีการค้าสินค้า ได้แก่ 1) ด่านห้วยต้นนุ่น อำเภอขุนยวม-บ้านน้ำมางรัฐคะยา 2) ด่านห้วยผึ้ง อำเภอ เมือง-บ้านนามน รัฐฉาน 3) ด่านน้ำเพียงดิน อำเภอเมือง-บ้านใหม่ รัฐคะยา 4) ด่านเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง-บ้าน ห้วยทราย รัฐคะยาและ 5) ด่านแม่สามแลบ อำเภอสบเมย-จังหวัดผาปูน รัฐกะเหรี่ยง ซึ่งฝ่ายไทยโดยจังหวัด แม่ฮ่องสอนกำหนดให้สามารถแลกเปลี่ยนสินค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่จำเป็นในการอุปโภค-บริโภค ในชีวิตประจำวัน และเป็นสินค้าไม่ต้องห้ามตามกฎหมายอื่นใด ได้ภายในบริเวณตลาดนัดเพื่อการค้าห่างจากแนวพรมแดน ประมาณ 2 กิโลเมตร จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความประสงค์ชัดเจนในการผลักดันยกระดับจุดผ่อนปรนห้วยต้นนุ่น อำเภอ ขุนยวม ให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร เนื่องจากเป็นเส้นทางที่ใกล้ที่สุดในการเชื่อมต่อไปยังเมืองหลวงเนปดอร์ ระยะทาง เพียง 220 กิโลเมตร และเมืองหลักที่มีศักยภาพ ด้านการค้าของสหภาพเมียนมา อีกทั้งพื้นที่นี้ ไม่มีปัญหาการสู้รบภายในประเทศเมียนมาและอยู่ในความดูแลของกองกำลังทหารเมียนมาโดยตรง ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นฝ่ายไทยและเมียนมาเป็นไปด้วยดี (กลุ่มนโยบายและแผนงาน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินการพัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาชุมชนแต่ละพื้นที่จึงมีทุนทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลาย รวมทั้งประเพณีและวิถีชีวิตที่มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งนับเป็นจุดเด่นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากประเทศไทยและต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยว ทำให้มีการขยายการลงทุนในภาคบริการมากขึ้น เกิดการจ้างงาน และกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น และยังพบอีกว่าแม้ว่า

ภาครัฐจะพยายามแสวงหาแนวทางและกลไกการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจระดับฐานรากได้มากนัก เนื่องจากข้อจำกัดของพื้นที่สูงซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนา ประชาชนในพื้นที่ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองและจัดการตนเองได้ รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่ซึ่งยังขาดการเชื่อมโยงกับภาคเครือข่ายหลักและการมีส่วนร่วมของประชาคมในพื้นที่ ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในพื้นที่ โดยเฉพาะชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัด ประชาชนในพื้นที่เกิดการว่างงาน ขาดอาชีพและรายได้ จนกลายเป็นพื้นที่ที่มีความเลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่รัฐจะต้องเร่งดำเนินการแก้ไขและพัฒนาอย่างเร่งด่วน (แผนพัฒนาสถิติระดับพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2562)

จากการลงพื้นที่ของผู้วิจัยในชุมชนเป้าหมายเพื่อสัมภาษณ์เบื้องต้น พบว่า การขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาของภาครัฐยังไม่เพียงพอที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากประชาชนยังขาดข้อมูลองค์ความรู้พื้นฐานและแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ชุมชนอย่างชัดเจน รวมทั้งไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ในพื้นที่ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อมูลจากศูนย์พัฒนาราชภูมในพื้นที่สูงจังหวัดแม่ฮ่องสอน (2562) พบว่า ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการของประชาชนในการพัฒนาแต่ละพื้นที่จึงมีความแตกต่างกันไป โดยส่วนใหญ่ประชาชนต้องการประกอบอาชีพในท้องถิ่นตนเอง แต่ยังขาดความรู้ ทักษะวิชาชีพและแนวทางการสร้างอาชีพในชุมชน จึงต้องการให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจท้องถิ่นให้แก่ชุมชน ให้คนในชุมชนเป็นผู้ร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผลประโยชน์ โดยที่ภาครัฐเป็นฝ่ายให้การสนับสนุนส่งเสริม ตลอดทั้งคอยแนะนำในการดำเนินการ จนสามารถสร้างรายได้หล่อเลี้ยงคนในชุมชนให้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน รวมทั้งส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน จนไปสู่หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ องอาจ นัยพัฒน์ (2548) ได้ชี้ให้เห็นถึงสาเหตุที่ทำให้การวิจัยเชิงปฏิบัติการได้รับความสนใจมากขึ้นในปัจจุบันนี้น่าจะมาจากปรากฏการณ์ต่างๆ กระแสเรียกร้องจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ปฏิบัติอยู่ในชุมชนหรือ องค์กรระดับท้องถิ่นโดยผลของการศึกษาวิจัยตามรูปแบบดั้งเดิมที่มีลักษณะมุ่งเน้นวิชาการ ดำเนินการโดยนักวิจัยจากภายนอกแต่เพียงฝ่ายเดียว มีความสอดคล้องกลมกลืนกับบริบทและ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนน้อย ตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมหรือการปฏิรูปใดๆ โดยองค์กรหรือชุมชนเป็นรากฐานสำคัญ ซึ่งเน้นหนักในการบูรณาการเชื่อมโยงระหว่าง แนวคิดเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ การตอบสนองต่อกระแสเรียกร้องของสาธารณชนที่ต้องการเกิดการเกิดขึ้นของวิถีวิทยาการแสวงหาความรู้ ความจริงตามแนวคิดที่เป็นคลื่น ลูกใหม่ (new wave) ที่นำมาใช้ในวงการวิจัยและการประเมินการพัฒนามาจากฐานคติเชิงปรัชญา ตามกระบวนทัศน์แบบตีความ/สร้างสรรค์นิยม (Interpretivist/Constructivist)

ดังนั้นผู้วิจัย ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาวิจัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จึงเป็นที่มาของการศึกษานวัตกรรมการพัฒนาเชิงพื้นที่บนฐานทุนทางพระพุทธศาสนาและพหุวัฒนธรรมชนเผ่าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและยกระดับมูลค่าเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยคำถามงานวิจัยของโครงการวิจัยการพัฒนารูปแบบตลาดวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวชุมชนเชิงศาสนา และวัฒนธรรมควรมีแนวทางอย่างไรนี้ มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ เป็นต้น รวมทั้งผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการทำงานวิจัยและบริการวิชาการในพื้นที่เป็นระยะเวลา 5 ปี โดยผลกระทบจากชุดโครงการวิจัยนี้จะเกิดกับประชาชนในชุมชนทำให้มีอาชีพเสริมและรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนนวัตกรรมชาวบ้านและผู้ประกอบการทางวัฒนธรรมในพื้นที่มีศักยภาพ ความรู้และทักษะ ในการบริหารจัดการที่ดี มีการตลาดและการผลิตผลิตภัณฑ์

ชุมชนที่ได้มาตรฐาน สามารถต่อยอดผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์สู่ตลาดดิจิทัลที่มีมูลค่าสูง นอกจากนี้ชุมชนท้องถิ่นยังมีขีดความสามารถ ในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองบนฐานทุนทางพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสำรวจและสังเคราะห์รูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่น ผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. เพื่อถ่ายทอดและนำเสนอตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยผานวิธีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้ดำเนินการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้
 - 1.1.1 กลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 9 แห่ง ๆ ละ 30 รูป/คน รวม 270 รูป/คน
 - 1.1.2 กลุ่มผู้ใช้บริการตลาด จำนวน 9 แห่ง ๆ ละ 30 รูป/คน รวม 270 รูป/คน
- 1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1 การสัมภาษณ์ (Interview) กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ กลุ่มผู้ค้าในตลาด และผู้นำชุมชน จำนวน 30 รูป/คน

1.2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ตัวแทนตลาด ผู้นำท้องถิ่น พระสงฆ์ ปราชญ์ชุมชน ตัวแทนสถานศึกษาในพื้นที่ ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด จำนวน 12 รูป/คน

ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่นำมาสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มนั้น ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจงจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้เสียจากชุมชนทั้ง 9 แห่ง ในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยโดยแบ่งเครื่องมือเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้แก่ แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่วิจัย แบบสอบถามการพัฒนารูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน สำหรับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มนักท่องเที่ยว และกลุ่มผู้ใช้บริการตลาด และเครื่องมือเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สำหรับประชาชนในพื้นที่ กลุ่มผู้ค้าในตลาด ผู้นำชุมชน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ตัวแทนตลาด ผู้นำท้องถิ่น พระสงฆ์ ปราชญ์ชุมชน ตัวแทนสถานศึกษาในพื้นที่ ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2.1.1 แบบสำรวจข้อมูลของตลาดในพื้นที่วิจัยเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบได้ด้วยข้อมูลทั่วไปของตลาด ลักษณะของตลาด ขนาดของตลาด เวลาทำการ จำนวนร้านอาหารเครื่องดื่ม บริการที่อยู่ในตลาด ระบบสาธารณูปโภคและข้อมูลด้านกิจกรรมที่เกิดขึ้นในตลาด

2.1.2 แบบสอบถามต่อการพัฒนารูปแบบตลาดวัฒนธรรมในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด (Closed-ended questions) ใช้ข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนารูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.2 เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2.2.1 แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยเน้นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ชุด

ชุดที่ 1 ประกอบด้วยประเด็นคำถามเกี่ยวกับ

- 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตลาดวัฒนธรรม
- 2) การขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในกลุ่มชาติพันธุ์
- 3) องค์ประกอบของตลาดวัฒนธรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยว
- 4) ปัจจัยที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์
- 5) สภาพแวดล้อมของตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์
- 6) ปัญหาของตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์
- 7) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นจะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

ชุดที่ 2 ประกอบด้วยประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับ

- 1) สิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการ
- 2) ราคาในการจำหน่ายสินค้า บริการ ส่งผลต่ออำนาจในการตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการ
- 3) ผลิตภัณฑ์ /สินค้า/บริการของท่านมีความสามารถในการขยายการผลิต
- 4) การปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือการปรับเปลี่ยนสูตร
- 5) ผลิตภัณฑ์ การบริการ ของท่านควรพัฒนา ปรับปรุง
- 6) ท่านคิดว่าหากต้องนำวัตถุดิบ หรือผลิตภัณฑ์จากกลุ่มชาติพันธุ์มาประยุกต์ใช้ในการให้บริการท่านจะใช้สิ่งใดมาประยุกต์

7) ความต้องการให้หน่วยงาน องค์กร ใดเข้ามาพัฒนาสิ่งใด หรือด้านใดของตลาดเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่กำลังจะเติบโตขึ้นในอนาคต

2.2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการสนทนากลุ่มจาก ตัวแทนตลาด ผู้นำท้องถิ่น พระสงฆ์ ปราชญ์ชุมชน ตัวแทนสถานศึกษาในพื้นที่ ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด และทีม

ผู้วิจัย เพื่อให้ชุมชนได้รับการถ่ายทอดและนำเสนอตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการโดยแบ่งเป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการดังนี้

3.1.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อเข้าเก็บข้อมูลต่อผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่นในเขตพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 9 หมู่บ้าน

3.1.2 ผู้วิจัยลงพื้นที่ สัมภาษณ์ และแจกแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งนี้ในระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ฐานเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 จึงต้องมีการเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามครบตรงตามเป้าหมาย ประกอบด้วยแบบสำรวจข้อมูลจำนวน 9 ฉบับ และแบบสอบถาม จำนวน 540 ฉบับ

3.1.3 เมื่อได้รับแบบสำรวจและแบบสอบถามกลับคือมาผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ พร้อมทั้งจัดระเบียบข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

3.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยวางแผนการลงพื้นที่ภาคสนาม ติดต่อประสานกับผู้ให้ข้อมูลและกำหนดวันเวลาที่ลงพื้นที่

3.2.2 ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อประสานงานเพื่อยืนยันกับผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.3 ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน การดำเนินการสัมภาษณ์ในขั้นตอนนี้จะได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยประชาชนในพื้นที่ กลุ่มผู้ค้าในตลาด และผู้นำชุมชน จำนวน 30 รูป/คน ทีมผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์โดยการสร้างความรู้จัก คั้นเคย และการพูดคุย เพื่อสร้างความไว้วางใจกับผู้ให้ข้อมูล นอกจากนั้นหากผู้ให้ข้อมูลอยู่ในสมณเพศ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการที่เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูลซึ่งจากการลงพื้นที่วิจัยสถานการณ์ของแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ยังอยู่ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผ่านโปรแกรมออนไลน์เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์

3.2.4 เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แล้วผู้วิจัยสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินสนทนากลุ่มต่อไป

3.2.5 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยได้ทำการสรุปข้อมูลของสภาพชุมชน วิเคราะห์สถานการณ์เพื่อทำการจัดการสนทนากลุ่มโดยมีการสร้างความเข้าใจในภาพภูมิหลักทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของพื้นที่ในการวิจัยโดยมี พระสงฆ์ ปราชญ์ชุมชน เป็นผู้ให้ข้อมูลทั้งนี้ผู้วิจัยก็ได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากการสนทนาด้วย จากนั้นผู้นำการสนทนาจึงเริ่มใช้คำถามเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยมีผู้ให้ข้อมูล ตัวแทนตลาด ผู้นำท้องถิ่น พระสงฆ์ ปราชญ์ชุมชน ตัวแทนสถานศึกษาในพื้นที่ ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด จำนวน 12 รูป/คน

3.2.6 หลังจากได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แล้วเสร็จ และข้อมูลในส่วนอื่น ๆ ข้างต้น จึงนำมาวิเคราะห์ สรุปผลและอภิปรายผลเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะต่อไป ดังนี้

1) ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ส่วนใหญ่ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมเองจึงมีความสะดวก ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล

2) ข้อมูลที่ได้รับมาผู้วิจัยทำการแยกแยะข้อมูล จัดระบบข้อมูล รวมทั้งการประมวลผล สรุป แยกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาวิจัย และนำไปรวมกับข้อมูลประเภทอื่น ๆ ที่ได้รับเพื่อสรุป ผลการวิจัย

3) กำหนดรูปแบบ กระบวนการเพื่อแสดงข้อมูลทางสถิติ และการพรรณนา รวมทั้ง รายงานผลการวิจัยตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รูปแบบการนำเสนอด้วยตาราง และอธิบายเพิ่มเติม ดังนี้

4.1.1 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ วิเคราะห์ คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.1.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมา แจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ วิเคราะห์ คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลใน รูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.1.3 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ประเด็นเกี่ยวกับความต้องการของการพัฒนา ตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นจึงนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายชื่อ รายด้าน และความหมายใน ภาพรวม การแปลผลค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class Interval) (บุญชุม ศรีสะอาด, 2545) 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 1.49	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด

4.1.4 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ประเด็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและ แนวทางการพัฒนารูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ หมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอนสรุปเป็นข้อมูลด้วยการเขียนเชิงพรรณนา

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร สำรวจ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม นำมาวิเคราะห์คำถามปลายเปิดด้วยการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปเป็นข้อมูลด้วยการเขียนเชิงพรรณนา

ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลทางการพัฒนารูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคม เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จากการสัมภาษณ์ การสนทนา กลุ่มจากกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยจึงได้ข้อมูล ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) จากหน่วยงานของรัฐและ เอกชน ที่เกี่ยวข้องับเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของจังหวัด และข้อมูลจากคน ในท้องถิ่นเกี่ยวกับสังคมและ

วัฒนธรรมทั้งเป็นข้อมูลเชิงนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสร้างข้อสรุปโดยฉันทามติของที่ประชุมในที่วิจัย

นอกจากนี้ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมวิธีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จึงต้องมีการจัดระเบียบโครงสร้าง และหาความหมายข้อมูลที่รวบรวม ค้นหาข้อข้อความที่บอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดหลักการ ทฤษฎีต่าง ๆ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย (Descriptive) และการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis) รวมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูล (Collection Of Data) การนำเสนอข้อมูล (Presentation Of Data) การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis Of Data) และการตีความหมาย ข้อมูล (Interpretation Of Data) ซึ่งเป็นการได้มาซึ่งข้อมูลที่สร้างความสมบูรณ์ในการทำงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาเรียบเรียงเพื่อประกอบการหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในการเตรียมนำเสนอข้อค้นพบ เพื่อการสรุป ตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสำรวจและสังเคราะห์รูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่น ผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า

1.1 การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของตลาดในแต่ละท้องที่ ลักษณะของตลาดมีทั้งแบบโรงเรือน กึ่งโรงเรือน และหาบเร่/แผงลอย ขนาดของตลาดขึ้นอยู่กับพื้นที่และจำนวนของประชากร ส่วนใหญ่ในพื้นที่จะเป็นตลาดขนาดเล็ก เวลาทำการของตลาด พบว่ามีทั้งเปิดทุกวันและเปิดบางวันผสมกันไป จำนวนร้านอาหาร/เครื่องดื่มมีหลากหลาย การบริการที่อยู่ในตลาด เช่น ร้านตัดผม/เสริมสวย, ซ่อมนาฬิกา, ตัดเย็บ, บริการขนส่ง, บริการส่งสินค้า, รถเช่า, ซ่อมรถ, ซ่อมรองเท้า/เครื่องหนัง, มัคคุเทศก์/นำเที่ยว, ซ่อมเครื่องมือเครื่องใช้, สถานพยาบาล, สถาบันการเงิน ฯลฯ ระบบสาธารณูปโภคด้านไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 75 แหล่งน้ำมีทั้งสองประเภทได้แก่ น้ำประปาและน้ำบาดาล ตลาดมีการจัดการระบบกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลตามขนาดของตลาด ซึ่งตลาดขนาดเล็ก หาบเร่/แผงลอย ผู้ขายจะต้องนำกลับไปกำจัดเอง

ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนารูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสำรวจเป็นบรรพชิต 17 รูป คิดเป็นร้อยละ 3.15 ศกฺ์ชาย 136 คน คิดเป็นร้อยละ 25.19 และศกฺ์หญิง 387 คน คิดเป็นร้อยละ 71.67 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด 158 คน คิดเป็นร้อยละ 29.26 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 327 คน คิดเป็นร้อยละ 60.56 จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 23.70 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 32.78 ใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะในการเดินทางมาตลาดมากที่สุด จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 37.78 จุดประสงค์หลักในการมาตลาดอันดับสูงสุดที่สุด คือ ซื้อสินค้า จำนวน 540 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ ท่องเที่ยว จำนวน 441 คิดเป็นร้อยละ 81.67 อันดับสุดท้าย คือ พบปะเพื่อนฝูง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 2.96 และตลาดที่ผู้ตอบแบบสำรวจเคยใช้บริการ/การท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีลักษณะเป็นตลาดขายสินค้าและบริการทั่วไป และตลาดแผงลอย/เปิดตามวัน (ตลาดนัด) จำนวนมากที่สุด 540 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จากการใช้ข้อมูลของผู้สัมภาษณ์ พบว่า ชุมชนขาดการวางแผน การจัดการของท้องถิ่นใน ด้านนโยบาย การวางแผน การส่งเสริมของชุมชน รวมทั้งการค้นหาจุดเด่นของชุมชน ท้องถิ่น ที่สามารถนำมาต่อยอดในการจุดขาย จุดแลกเปลี่ยนสินค้า หรือมีการนำมาต่อยอดในการส่งเสริมการสร้างตลาดจากคนในชุมชน เนื่องจากมีการลงทุนจากภายนอกจึงทำให้คนในชุมชนซึ่งในภาวะการเปลี่ยนแปลงการทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรมก่อให้เกิด

เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านปัจจัยซึ่ง ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยทางธรรมชาติ ปัจจัย ทางสังคม ปัจจัยทางวัฒนธรรม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางสังคมและปัจจัยภายนอก ได้แก่ การติดต่อระหว่างสังคมที่หลากหลาย การกระทบกระทั่งระหว่างสังคม โดยมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย ประกอบกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมือง ไปสู่ความทันสมัย ความเป็นอุตสาหกรรม และกระบวนการเปลี่ยนตามระเบียบบริหารราชการในการจัดการตนเองของ หมู่บ้าน ชุมชน ท้องถิ่นซึ่งในการจัดการด้านตลาดวัฒนธรรมอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนจากสภาพสังคมของชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการวางแผนของตลาดที่เป็นหลักแหล่งไม่มากนัก ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นตลาดหาบแห่ง แฉงลอย ตามข้างทาง ขายเพราะวันที่กำหนด หรือมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ ช่วงเวลา เทศกาลต่าง ๆ

1.2 การสังเคราะห์รูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตลาดวัฒนธรรม

การค้าในตลาดท้องถิ่นในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความเกี่ยวกับธุรกิจ การท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยเริ่มที่การเป็นผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยวทั้งภายในจังหวัด และนอกจังหวัด แล้ว กิจกรรมประกอบการในตลาดยังมีความสำคัญกับผู้ประกอบการในธุรกิจ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น ธุรกิจ โรงแรม สถานบริการ ธุรกิจการลงทุน อื่น ๆ จำเป็นต้องอาศัยจุดเด่น ของวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งเป็นต้นทุนทางสังคม และวัฒนธรรมเป็นทุนที่มีความสำคัญต่อชุมชนอย่างมาก ซึ่งจำเป็นต้องเน้นความสัมพันธ์พื้นฐาน ของความเอื้ออาทรต่อกัน นอกจากนั้นการดำเนินการของตลาดแล้ว การจะเข้าไปดำเนินการนำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ยังเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตโบราณสถานต่าง ๆ ผู้ประกอบการนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ จำเป็นต้องต้องทราบกฎและระเบียบของ สถานที่แต่ละแห่ง เพื่อเป็นแนวทาง ในการปฏิบัติ สำหรับการจำหน่ายสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยว

1.2.2 ด้านการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในกลุ่มชาติพันธุ์

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในการ เสริมสร้างความเข้มแข็งของตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นการพัฒนาทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพร้อมกันทุกด้าน โดยหน่วยงานทั้งภาครัฐและ เอกชน รวมไปถึงภาคีองค์กรกลุ่มต่าง ๆ โดยการส่งเสริมความเข้มแข็งของตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพให้คนในชุมชนรวมกลุ่มกันร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรักษา ผลประโยชน์ของชุมชน นำมาซึ่งโอกาสในการขยายธุรกิจไปสู่การค้าขายแดน โดยการ วิเคราะห์โอกาสการ ขยายธุรกิจไปสู่ตลาด ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศยังมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นปัจจัยสำคัญและเป็นเรื่องที่ทำนายสำหรับคนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ สินค้าและบริการที่มีโอกาส จำหน่ายในตลาดต่างวัฒนธรรม ต้องเป็นสินค้าที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนกลุ่มชาติพันธุ์ในท้องถิ่นนั้นและไม่ ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณี หรือความเชื่อทางศาสนา

1.2.3 ด้านองค์ประกอบของตลาดวัฒนธรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยว

การพัฒนาตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับการท่องเที่ยวเป็นโอกาสในการจ้างงานให้กับคน ในพื้นที่ ซึ่งมาพร้อมกับการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ ในอีกมุมหนึ่งคือเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามาร่วม บริหารและจัดการโครงสร้างพื้นฐาน

1.2.4 ด้านปัจจัยที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์

การท่องเที่ยวช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีส่วนสนับสนุนความอยู่รอดของชุมชนขึ้นอยู่กับฐานทรัพยากรธรรมชาติวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ของคนในชุมชน เชื่อมโยงผูกพันกับทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องมือในการส่งเสริม

การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน สร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ เผยแพร่ภูมิปัญญาอย่างสร้างสรรค์กิจกรรมในตลาดเพื่อการท่องเที่ยว ให้ผู้มาเยือนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สร้างความร่วมมือผ่านกระบวนการของหน่วยงานในการทำงานเป็นพันธมิตรส่งเสริมตลาดของผลิตภัณฑ์ OTOP และวิสาหกิจชุมชน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP และวิสาหกิจชุมชนในตลาด

ด้านโอกาส ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนด้วยดีจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัด ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม ช่วยเอื้ออำนวยให้ประสานงานได้ในวงกว้างและรวดเร็ว มีพันธมิตรในกลุ่มการพัฒนาทุกภาคส่วนมีหมู่บ้านที่จัดการท่องเที่ยวที่มีทุนทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์ จังหวัดแม่ฮ่องสอนต้องปรับปรุงกฎหมายผังเมืองให้เอื้อ ต่อการลงทุน มีการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน มีการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูล ทำให้ส่งผลดี ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวม องค์กรต่างๆ มีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมนโยบายของจังหวัด แม่ฮ่องสอนในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวและพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีโอกาสได้รับการพัฒนา เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน

ด้านปัญหาที่พบ สภาพภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีภูเขา ล้อมรอบเส้นทางคมนาคม การคมนาคมไม่สะดวก ต้นทุนด้านการขนส่งของจังหวัดแม่ฮ่องสอนสูงทำให้ต้นทุนสินค้าอุปโภคบริโภคสูงขึ้น ปัญหาเรื่องโฉนดที่ดินทำการลงทุนไม่ขยายตัว ขาดแรงจูงใจในการลงทุนด้านอุตสาหกรรมตลาดการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ ภาษาท้องถิ่นมีหลายภาษา

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการพัฒนารูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อความต้องการพัฒนารูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.35) เมื่อแยกเป็นรายการพบว่า มีการวางแผนความพร้อมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนให้กับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ มากที่สุดอันดับที่หนึ่ง ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.29) มีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านบริการ นำเที่ยว มัคคุเทศก์ ข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนให้กับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ รองลงมาเป็นอันดับที่สอง ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.39) ชุมชน ท้องถิ่น ขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนให้กับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์อันดับที่สาม ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.47) และมีการจัดกิจกรรมเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนให้กับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.53)

3. เพื่อถ่ายทอดและนำเสนอตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า

แนวทางที่ 1 แนวทางการส่งเสริมด้านชุมชนท้องถิ่น ต้องมีการแผนชุมชนเป็นการสร้างอำนาจเพื่อช่วยในการดูแลตัวเองโดยใช้แผนชุมชน แผนหมู่บ้าน หรือแผนบางพื้นที่ แผนแม่บทชุมชนแผนแม่บทท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการจัดการตนเองของหมู่บ้าน ชุมชน

แนวทางที่ 2 แนวทางการส่งเสริมด้านวัฒนธรรม จำเป็นต้องใช้แนวคิดการจัดการ เป็นกลไกในการสร้างเสริมของการอยู่ร่วมกันภายในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ กิจกรรมการมีส่วนร่วม การแก้ไขปัญหา การตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งเป็นกระบวนการรวมทั้งการสร้างแรงจูงใจภายในกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองให้เกิดความกระตือรือร้นร่วมทำ ร่วมกันวิเคราะห์ สร้างความเข้มแข็งในการอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์พร้อมกับการส่งเสริมศักยภาพชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ศักยภาพของการสร้างตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ จากพลังของคนคนรุ่นใหม่ในชุมชน

แนวทางที่ 3 แนวทางการสร้างศักยภาพของชุมชน เกิดได้จากพลังของคนในชุมชน ที่มีการจัดการภายในชุมชนของตนเอง ตลอดจนคนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความสัมพันธ์เหนียวแน่นสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ไม่ว่าจะเป็นระบบครอบครัว เครือ ญาติ ความเชื่อที่คนในชุมชนต่างเห็นความสำคัญและพร้อมใจกันที่ร่วมกันรักษา เสริมสร้างให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง และสร้างความเข้มแข็งชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ทราบว่าความเข้มแข็งของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มีองค์ประกอบหลายด้าน

แนวทางที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เป็นการแสดงถึงความเป็นปึกแผ่นในกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองแสดงถึงความเป็นพวกเดียวกัน ที่ร่วมกันสร้างขึ้นมาให้มีความเหมือนกันในกลุ่มเดียวกัน และมีความแตกต่างไปจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น โดยอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาในแต่ละยุคสมัยนั้น ๆ การรักษาวัฒนธรรมวิถีชีวิตแบบกลุ่มชาติพันธุ์ของคนในชุมชนให้อยู่ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

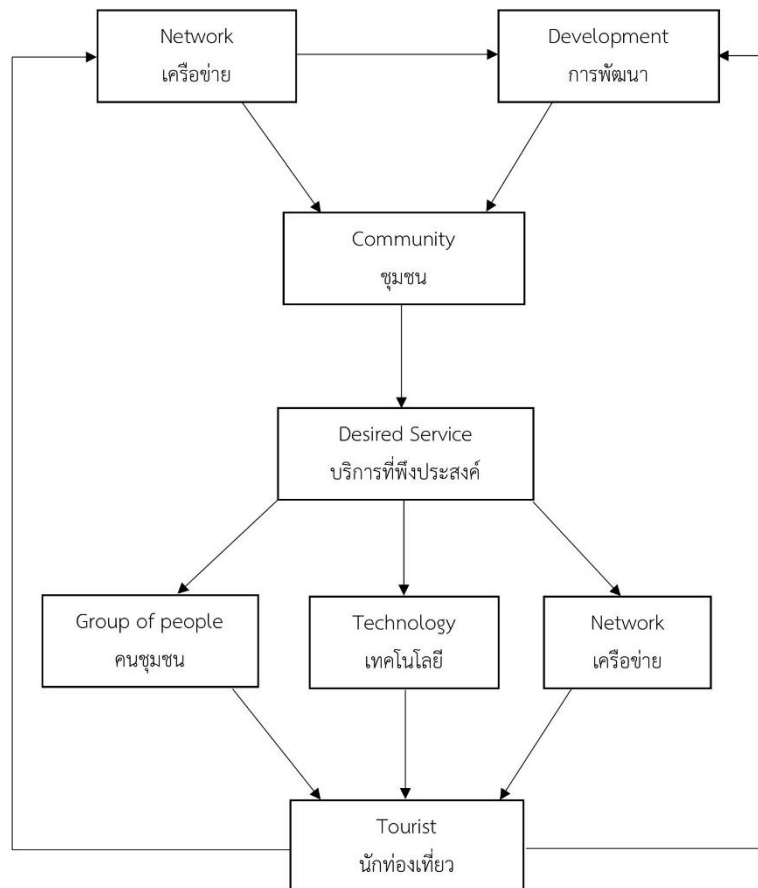
แนวทางที่ 5 การสร้างเครือข่ายตลาดเชิงการท่องเที่ยว โดยชุมชนเป็นสร้างตลาด การท่องเที่ยวที่ต้องเน้นการรักษาอัตลักษณ์ของชุมชนเอาไว้ให้ได้ท่ามกลางการไหลบ่าทางโลกของการท่องเที่ยวแบบเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ที่กำลังระบาดอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวใหญ่ ๆ ในประเทศไทย ซึ่งตลาดในจังหวัดแม่ฮ่องสอนต้องสร้างเครือข่าย เพื่อให้ชุมชนได้ผลประโยชน์ระหว่างคนในชุมชนด้วยกันเองกับความคิดและผลประโยชน์จากการเข้ามาของนักท่องเที่ยว

4. สรุปผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อถ่ายทอดและนำเสนอ เรื่อง การพัฒนารูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่า

ตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอนจะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวได้ ต้องสะท้อนศักยภาพชุมชนของการจัดการตลาดภายในชุมชน ท้องถิ่น สำรวจเส้นทางรูปแบบตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีการจัดตั้ง เพื่อเป็นข้อมูลนำไปสู่การเข้าถึงของนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงจุดประสงค์หลักในการท่องเที่ยว และเพื่อชื่นชมกับเอกลักษณ์ ความงดงามทางวัฒนธรรมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน และเป็นการสร้างความเคารพในวัฒนธรรมของกันและกัน เพื่อก่อให้เกิดมิตรภาพ ความรู้ ความเข้าใจ และความซาบซึ้งตรึงใจในวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ อีกทั้งยังเป็นตัวส่งเสริมรายได้จากการใช้บริการผ่านกลไกรัฐและประชาสังคม ปัจจัยใดที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแม่ฮ่องสอนจำเป็นต้องสร้างรูปแบบและขับเคลื่อนตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่น แสดงถึงรูปร่างหรือสิ่งที่ปรากฏมองเห็นได้ เป็นการสร้างและนำเสนอภาพลักษณ์ของตลาดเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่นและแสดงออกของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมทั้งการออกแบบตามลักษณะกายภาพของแต่ละท้องถิ่นเพื่อตอบสนองรูปแบบการให้บริการ เพื่อสร้างความประทับใจเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ผ่านการสังเคราะห์องค์ความรู้โดยใช้เครือข่าย (Network) การพัฒนา (Development) ชุมชน (Community) คนในชุมชน (Group of people) ความยั่งยืน (Sustainable) การใช้สื่อเทคโนโลยี (Technology) บริการที่พึงประสงค์ (Desired Service) นักท่องเที่ยว (Tourists) หรือ “Marketing Mix Model” ดังแผนภาพต่อไปนี้

1. Network เครือข่าย เป็นการร่วมกันของคนในชุมชน หรือมีองค์ความรู้ในการรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชน

2. Development กระบวนการพัฒนาขับเคลื่อนกระบวนการออกแบบตลาดเชิงวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภายหลังจากความต้องการของคน ชุมชน ท้องถิ่นสู่การจัดทำตลาดเชิงวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

3. Community ชุมชนต้องให้ความร่วมมือและเอาใจใส่ในการทำงานเป็นทีม (Teamwork) เสียสละและแบ่งปันน้ำใจให้แกกัน เพื่อแก้ไขปัญหา ตลอดจนร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ

4. Technology สื่อเทคโนโลยีใช้สำหรับการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ ว่าภายในชุมชนแห่งนี้มีจุดท่องเที่ยว สถานที่วัฒนธรรม ตลาด หน่วยงานสถานที่จำหน่ายสินค้าและบริการ

5. Desired Service บริการที่พึงประสงค์ เป็นสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังว่าจะได้รับหรือต้องการที่จะได้รับระดับความต้องการขึ้นอยู่กับความต้องการส่วนบุคคล องค์กร กลุ่มคณะ หรือลูกค้าที่มีต่อบริการที่จะได้รับจากสถานนั้น

6. Tourists นักท่องเที่ยว เป็นกลุ่มที่มีความต้องการท่องเที่ยว เพื่อพักผ่อนหรือมีความสนใจในสถานที่ ธรรมชาติ หรือมรดกวัฒนธรรม (Educated Visitor)

ซึ่งจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ นั้น ตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์สำหรับการท่องเที่ยวจะต้องเป็นการดำเนินงานด้านการตลาดที่สามารถตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวได้ ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงผลกระทบ

ที่จะเกิดขึ้นกับแหล่งมรดกวัฒนธรรมด้วย เพื่อนำมาสู่รูปแบบการตลาดที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านตลาดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกลไกรัฐและประชาสังคม เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ส่งเสริมให้ผู้ขายสินค้าในตลาด นำกลยุทธ์การขาย การตลาดไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา รูปแบบอาหาร ขนม การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การแปรรูปอาหาร และการทำชุดอาหารว่าง ให้เป็นเอกลักษณ์ ของภาคแต่ละชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์

1.2 ส่งเสริมให้ผู้ผลิตสินค้าในตลาดรักษามาตรฐานของสินค้า คุณภาพ การให้บริการ เพื่อช่วย ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว

1.3 สร้างเครือข่ายในการร่วมกับผู้ค้าในตลาดพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวสามารถ เข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและให้มีความน่าสนใจ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางทางการท่องเที่ยว ตลาดวัฒนธรรมในกลุ่ม ชาติพันธุ์ที่หลากหลายระหว่างชุมชนใกล้เคียงเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงของตลาดในหลายมิติ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). *การมอบนโยบายและแนวทางปฏิบัติราชการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กลุ่มนโยบายและแผนงาน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2559. *คู่มือกลุ่มนโยบายและแผนงาน : คู่มือกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม*. แม่ฮ่องสอน: กลุ่มนโยบายและแผนงาน สำนักงาน อุตสาหกรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน.
- กิตติ สัจจาวัฒนา. (2560). งานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ รูปแบบงานวิจัยใหม่ที่ท้าทายกระบวนการทัศน์การวิจัย ของประเทศไทย. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 9(1); 3-7.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: วังมณีโปรดักชั่น.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. (2560). *การเปิดเผยข้อมูล CSR ในรายงานประจำปี*. สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2566, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/489436>
- สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน. (2563). *แผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน (พ.ศ.2561-2565) ฉบับทบทวนปี พ.ศ. 2563*. แม่ฮ่องสอน: สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน.
- สำนักงานสถิติจังหวัดแม่ฮ่องสอน. (2562). *แผนพัฒนาสถิติระดับพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. แม่ฮ่องสอน: สำนักงานสถิติจังหวัดแม่ฮ่องสอน.

ผลการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Effects of the Synectics Teaching Model Combined with the EKKE Model
to Promote Creative Writing of Sixth Primary Students

สุมิตตา สุพิทักษ์¹, อลิสร่า ชมชื่น² และ เชิดชัย อุดมพันธ์³

Sumitta Supithak¹, Alisara Chomchuen² and Cherdchai Udomphan³

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Prince of Songkla University, Pattani, Thailand

Corresponding Author E-mail: ²alisara.c@psu.ac.th

Retrieved: January 30, 2024; Revised: March 25, 2024; Accepted: March 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดสองครั้ง กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบ่อผุด จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE จำนวน 5 แผน 2) แบบทดสอบอัตนัยวัดทักษะการเขียนสร้างสรรค์ และ 3) แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยและการทดสอบค่าทีของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระจากกัน ผลการวิจัย พบว่า

1. ทักษะการเขียนสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเขียนสร้างสรรค์ก่อนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 12.13 และมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเขียนสร้างสรรค์หลังการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 21.37 ซึ่งทักษะการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE พบว่า มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.59) และความพึงพอใจที่มีค่าสูงที่สุด ($\bar{X}$ =4.20) ได้แก่ นักเรียนมีความสุขกับการเรียน

คำสำคัญ: การสอนซินเนคติกส์; การจัดการเรียนรู้รูปแบบ EKKE; การเขียนสร้างสรรค์

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare the creative writing skills of sixth-grade students before and after using the Synectics teaching model combined with the EKKE

model and 2) to study students' satisfaction with the teaching. The research was the quasi-experimental design, one group pretest-posttest design. The samples were 30 sixth-grade students from Banbophut School, Suratthani, in the Primary Education Service Area Office 1. The instruments were 1) 5 lesson plans with the Synectics teaching model combined with the EKKE model, 2) a creative writing skills test, and 3) a satisfaction questionnaire of the Synectics teaching model combined with the EKKE model. The statistics used include mean and dependent t-test. The research findings were as follows:

1) The mean of students' creative writing skills earlier teaching was 12.13, and the after teaching was 21.37. As a result, the creative writing skills were significantly higher than before teaching at the level of .01.

2) Overall, the result of students' satisfaction by using the teaching model was at a high level, with a mean of 3.59 and a standard deviation of .36. The highest level of satisfaction was that students were content with their studies; the mean was 4.20 and the standard deviation was .96.

Keywords: Synectics teaching model; EKKE model; Creative writing

บทนำ

การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะในยุคของการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทุกคนสามารถเป็นทั้งผู้รับและผู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปได้พร้อมกัน การสื่อสารด้วยการเขียนเป็นทักษะที่ยากและสลับซับซ้อน ทั้งในเรื่องของการเลือกใช้ระดับถ้อยคำและยังสัมพันธ์กับทักษะการคิดขั้นสูงเพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เขียนให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์และมีสัมฤทธิ์ผล (อัจฉรา ชิวพันธ์, 2552) โดยการเขียนสร้างสรรค์ถือเป็นทักษะการเขียนระดับสูงสุดของการเรียนรู้ (Joyce and Weil, 1996) การที่ผู้เขียนจะสามารถมีทักษะการเขียนได้อย่างสร้างสรรค์นั้น ผู้เขียนจำเป็นต้องเกิดความคิดสร้างสรรค์ด้วยเพื่อเป็นการสื่อสารผ่านออกมาให้เห็นในงานเขียนของตนเอง ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นต้นฉบับ (Original) มีมูลค่า (Valued) และนำไปใช้ได้ (Implemented) (Csikszentmihalyi & Wolfe, 2014) ดังคำกล่าวของ ประภาศรี สีหอำไพ (2531) ที่ว่าการเขียนที่มีประสิทธิภาพนั้นนอกจากจะสื่อสารให้คนเข้าใจแล้ว ต้องแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นงานเขียนที่เกิดจากจินตนาการของผู้เขียนเอง โดยมิได้ลอกเลียนแบบผู้อื่นมีอิสระที่จะคิดรูปแบบให้แปลกใหม่แตกต่างไป มีความน่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบใคร ให้เกิดผลงานที่มีคุณค่าทางความคิดริเริ่มอย่างเด่นชัด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเขียนมิใช่เพียงต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอเท่านั้น แต่ผู้เขียนต้องมีศิลปะในการเขียน มีจินตนาการ อีกทั้งต้องมีความคิดกว้างขวาง ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและความคิดเห็นของผู้อ่าน การเขียนต้องมีศิลปะและมีกลวิธีในการเขียน ซึ่งงานเขียนประเภทนี้เรียกว่างานเขียนเชิงสร้างสรรค์

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเขียนและประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อการเรียนการสอน จึงได้กำหนดเรื่องการสอนไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการเขียนเชิงสร้างสรรค์เมื่อพิจารณาจากสาระการ

เรียนรู้แกนกลางในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ก็จะปรากฏอยู่ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 สารที่ 2 มาตรฐาน ท 2.1 ตัวชี้วัดที่ 8 คือ เขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ โดยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนจะได้รับการฝึกทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์จากคำ ภาพ และหัวข้อที่กำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553ก) แม้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะเป็นทักษะที่มีความจำเป็นต่อการศึกษาแต่การสอนเขียนยังคงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเขียนของกลุ่มสาระภาษาไทย พบว่า ผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (Ordinary National Education Test: O-NET) ระดับประเทศในปีการศึกษา 2562 จำแนกตามสังกัด พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 50.42 และเมื่อจำแนกตามสาระ พบว่า สารที่ 2 การเขียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 45.75 ซึ่งจะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทย ยังคงไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ นอกจากนี้ ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน (National Test: NT) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้านภาษาไทยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 49.28 และเมื่อพิจารณาร้อยละของจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์ประเมิน พบว่า ผลการประเมินมีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2563) และเมื่อศึกษารายละเอียดแล้วยังพบว่า ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่นักเรียนมีคะแนนในระดับที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2553ข) ได้ศึกษาและสรุปสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ยังไม่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพด้านการเขียนไปถึงขีดความสามารถสูงสุด ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุสองประการ คือ ประการแรก เกิดจากตัวครูที่ยังคงจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยยึดตัวเองเป็นสำคัญ ใช้สื่อการเรียนการสอนน้อยมาก รวมทั้งการวัดประเมินผลที่เน้นในด้านความรู้ ความจำ ขาดความรู้ความเข้าใจในการนำรูปแบบการเรียนการสอนหรือเทคนิคใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลายมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียน ประการที่สอง เกิดจากตัวนักเรียน พบว่า นักเรียนเบื่อหน่ายไม่อยากเรียนไม่เห็นความสำคัญ และไม่สนใจทักษะการเขียน เพราะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย รวมทั้งขาดความตระหนักในความสำคัญของการเขียนภาษาไทย (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551)

จากการศึกษารูปแบบวิธีการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสร้างสรรค์ ผู้วิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสร้างสรรค์มีหลากหลายรูปแบบ และในรูปแบบที่ผู้วิจัยได้ศึกษา คือ รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ (Synectics) ซึ่งเป็นรูปแบบที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการเขียนสร้างสรรค์ได้ โดยผ่านการสร้างความคุ้นเคยในสิ่งที่แปลกใหม่ (Strange Familiar) และการสร้างความแปลกใหม่กับสิ่งที่คุ้นเคย (Familiar Strange) ด้วยการใช้วิธีการเทียบเคียงและการอุปมาอุปมัยเป็นสำคัญ (ประยูร บุญใช้, 2549) อาจกล่าวได้ว่า ซินเนคติกส์ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้หรือการแก้ไขปัญหา โดยใช้วิธีการอุปมาเพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้หรือปัญหากับสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย หรือดัดแปลงสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยหรือแปลกออกไป ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2556) ได้กล่าวถึงรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ ทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ครูผู้สอนมีการให้ผู้เรียนทำงานต่าง ๆ ตามที่ตนต้องการให้ทำ เช่น การให้เขียน บรรยาย เล่า ทำแสดง วาดภาพ สร้าง หรือปั้น เป็นต้น ผู้เรียนทำงานนั้น ๆ ตามปกติที่เคยทำ เสร็จแล้วให้เก็บผลงานไว้ก่อน ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ครูผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง และควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กับเนื้อหาหรืองานที่ให้ผู้เรียนทำในขั้นที่ 1 ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบหลาย ๆ คู่และจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ครูผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งที่ใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา ครูผู้สอนจะทำการบันทึกคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้ จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2

และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ครูผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้และขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ครูผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตน ซึ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะนี้มุ่งพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด โดยไม่ยึดติดอยู่แต่ภายในกรอบ เปิดใจยอมรับสิ่งใหม่ ๆ มากขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดใหม่ ๆ และสามารถนำความคิดใหม่ ๆ นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสร้างสรรค์งานของตน ทำให้งานของตนมีความแปลกใหม่น่าสนใจมากขึ้น และผู้เขียนเกิดความตระหนักในคุณค่าของการเขียนอย่างสร้างสรรค์มากขึ้น (ทศนา เขมมณี, 2544)

นอกจากนี้ยังมีการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ EKKE ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ให้เป็นไปตามแนวธรรมชาติ เน้นความสามารถด้านการฟัง การดู การพูด การอ่านและการเขียนตามลำดับ อีกทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ EKKE เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาสำหรับเด็กได้เป็นอย่างดี เพื่อให้เด็กสามารถใช้ทักษะทางภาษาได้ถูกต้องใช้ภาษาไทยได้เหมาะสมกับบริบทของการสื่อสาร สามารถฟังและปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้ สามารถพูดสื่อความหมายในสถานการณ์ง่าย ๆ ตามระดับภาษาที่เรียน สามารถอ่านออกเสียงตัวอักษร คำ ข้อความสั้น ๆ และเรื่องสั้น ๆ สื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองและนำไปสู่กันสร้างองค์ความรู้และทักษะทางภาษาที่ดีต่อไป สุมาลัย หงษา (2562) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการเขียนสร้างสรรค์ที่มีขั้นตอนของรูปแบบ 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นสร้างประสบการณ์ (Experience Building) โดยครูและนักเรียนร่วมกันเล่าและอ่านเรื่อง นักเรียนผลัดกันเล่าและอ่านเรื่องที่ละฉาก นักเรียนแต่ละคนเล่าและอ่านเรื่องด้วยตนเอง และเข้ากลุ่มแสดงบทบาทสมมติขั้นพัฒนาความรู้ (Knowledge Development) เป็นการให้นักเรียนเรียนรู้คำ จำคำ เข้าใจความหมายของคำ และอ่านประโยคที่แต่งได้ รวมทั้งคิดประโยคที่แต่งให้สวยงามและถูกต้องได้ ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ (Knowledge Application) ขั้นนี้ครูให้นักเรียนลองอ่านเรื่องสั้น ๆ เขียนเรื่องสั้น ๆ และอ่านเรื่องราว นิทาน คำคล้องจอง และเขียนสรุปเรื่องและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ ขั้นสุดท้าย คือ ขั้นนักเรียนประเมินผลงานด้วยตนเอง (Evaluation) เป็นขั้นที่นักเรียนประเมินผลงานด้วยตนเองตามหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการศึกษาของ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553) พบว่าผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยรูปแบบ EKKE สำหรับเด็กเริ่มเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 70.57 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยหลังเรียนไปแล้ว 14 วัน สามารถคงทนความรู้หลังเรียนได้ คิดเป็นร้อยละ 99.85 แสดงว่านักเรียนสามารถคงทนความรู้หลังเรียนได้ทั้งหมด สามารถพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของสมองได้

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ซึ่งเป็นการจัดการเรียนที่มุ่งพัฒนาส่งเสริมให้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์และการเขียนสร้างสรรค์ให้แปลกใหม่ไปจากสิ่งเดิมโดยมีการเทียบเคียงปัญหากับสิ่งที่คุ้นเคยและนำปัญหาที่คุ้นเคยไปเทียบเคียงกับสถานการณ์ใหม่ ๆ จะทำให้เกิดความคิดที่แปลกใหม่ได้ แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการเขียนสร้างสรรค์ที่พัฒนามาจากการการเรียนรู้ตามแนวทางเพื่อสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ให้เป็นไปตามแนวธรรมชาติหรือสามารถแก้ไขปัญหาพัฒนาทักษะทางภาษาสำหรับนักเรียนได้เป็นอย่างดี เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ทักษะทางภาษาได้ถูกต้อง ใช้ภาษาไทยได้เหมาะสมกับบริบทของการสื่อสาร สามารถฟังพูดอ่านออกเสียงตัวอักษร และนำมาเขียนซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองและนำไปสู่กันสร้างองค์ความรู้และทักษะทางภาษาที่ดีต่อไป จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องด้วย

วิธีการสอนตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เหมาะสมที่จะใช้ในการจัดการเรียนรู้การเขียนสร้างสรรค์ในรายวิชาภาษาไทยมากที่สุด เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ช่วยเสริมศักยภาพให้นักเรียนมีประสบการณ์การเขียนที่สร้างสรรค์อย่างหลากหลาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาความสามารถทางการเขียนและช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านบ่อผุด อ.เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งการเลือกโรงเรียนและกลุ่มเป้าหมาย มีเหตุผลในการเลือก ดังนี้

1.1 กลุ่มเป้าหมายมีขนาดพอเหมาะ

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ และเอื้อให้ครูกับนักเรียนใกล้ชิดกันมากที่สุด โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดจำนวนที่เหมาะสมของนักเรียนตามระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา จำนวน 30 คน ต่อห้องเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ซึ่งจากจำนวนของกลุ่มเป้าหมายมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมทักษะการเขียนสร้างสรรค์

1.2 กลุ่มเป้าหมายมีลักษณะตรงกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย กล่าวคือ

1.2.1 มีการจัดการเรียนการสอนตรงตามเนื้อหาที่จะทำการวิจัย

1.2.2 เป็นโรงเรียนที่ผู้อำนวยการและคณะครูเล็งเห็นถึงความสำคัญของผลที่จะได้รับจากการทำวิจัย และให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระที่ 2 การเขียน ตามมาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ และตัวชี้วัดชั้นปี ข้อ 8 เขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบกลุ่มเดียววัดสองครั้ง (The One-Group Pretest-Posttest Design) โดยใช้กลุ่มเป้าหมายเดียวและมีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ก่อนและหลังการดำเนินการจัดการเรียนรู้ มีวิธีดำเนินการวิจัยตามรายละเอียด ดังนี้

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสร้างสรรค์ จำนวน 5 แผน ใช้เวลารวม 10 ชั่วโมง โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ซึ่งมีความเหมาะสม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบทดสอบอัตนัยวัดทักษะในการเขียนสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ (เป็นแบบคู่ขนานใช้สำหรับการทดสอบก่อนและหลังเรียน) โดยนำเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจแบบทดสอบอัตนัย ตรวจหาความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อสอบได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่วัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาที่ใช้ได้

2.2 แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.73 ซึ่งมีความเชื่อมั่นสูง

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการก่อนทดลอง

1.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงาน โดยนำหนังสือจากภาคการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีไปยังฝ่ายวิชาการของโรงเรียนบ้านบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยใช้ผู้เรียนเป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1.2 เตรียมนักเรียนที่จะใช้เป็นกลุ่มเป้าหมายในการทำวิจัย โดยผู้วิจัยจะต้องอธิบาย บทบาทหน้าที่ของผู้เรียนและบทบาทของผู้วิจัย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและเตรียมความพร้อมตนเอง ในการวิจัยครั้งนี้

2. ขั้นตอนการทดลอง

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบอัตนัยวัดทักษะการเขียนสร้างสรรค์ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนกลุ่มที่ศึกษา โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเวลา 10 ชั่วโมง

3. ขั้นตอนหลังการทดลอง

เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามกำหนด (5 แผนการจัดการเรียนรู้) ผู้วิจัยทำการทดสอบการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนกลุ่มที่ศึกษา โดยใช้แบบทดสอบอัตนัยวัดทักษะในการเขียนสร้างสรรค์หลังการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบEKKE เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การทดสอบค่าที (t – test dependent)

2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (mean) ของคะแนนจากแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนสร้างสรรค์ ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE

การนำเสนอข้อมูลเปรียบเทียบทักษะการเขียนสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE โดยมีการทดสอบอัตรานัยวัดทักษะการเขียนสร้างสรรค์ ซึ่งมีคะแนนเต็มทั้งหมด 30 คะแนน มีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบแบบทดสอบทักษะอัตรานัยวัดทักษะการเขียนสร้างสรรค์ ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-value
ก่อนเรียน	30	30	12.13	2.921	17.110	.000**
หลังเรียน	30	30	21.37	5.089		

** p < .01

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการเขียนสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.921 หลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.089 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของทักษะการเขียนสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ทักษะการเขียนสร้างสรรค์หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความพึงพอใจต่อผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การนำเสนอข้อมูลการศึกษาความพึงพอใจต่อผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และประเมินความพึงพอใจหลังจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความพึงพอใจต่อผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้นเมื่อได้ศึกษาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบ ฯ	3.60	.86	มาก
2	นักเรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาได้สะดวกและรวดเร็วว่าการเรียนจากตำราเรียนเพียงอย่างเดียว	3.50	.82	มาก
3	นักเรียนสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้ด้วยตนเอง	3.20	1.03	ปานกลาง
4	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบ ฯ ทำให้นักเรียนเอาใจใส่ต่อการเรียนมากขึ้น	3.30	.92	ปานกลาง

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
5	กิจกรรมการเรียนรู้แบบโดยใช้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบ ฯ ทำให้นักเรียนสามารถทำแบบฝึกทักษะได้อย่างถูกต้อง	3.83	.87	มาก
6	นักเรียนมีความสุข สนุกสนานเมื่อได้เรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบ ฯ	3.57	1.14	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้แบบโดยใช้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบ ฯ ทำให้มีโอกาสดำเนินกิจกรรมร่วมกับเพื่อน	3.67	.76	มาก
8	นักเรียนพอใจกับคะแนนที่ได้รับจากการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบ ฯ	3.37	1.03	ปานกลาง
9	การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบ ฯ ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติมากกว่าการท่องจำรวมไปถึงการแสวงหาความรู้ได้จากเพื่อนในชั้นเรียน	3.63	1.19	มาก
10	นักเรียนประสบความสำเร็จกับการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบ ฯ	3.93	1.14	มาก
11	ครูส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน	3.60	1.25	มาก
12	นักเรียนได้มีโอกาสประเมินผลความก้าวหน้าของตนเอง	3.90	1.12	มาก
13	นักเรียนมีโอกาสซักถามเพื่อนและครูเมื่อไม่เข้าใจ	3.73	1.36	มาก
14	นักเรียนเกิดกระบวนการคิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	3.60	1.04	มาก
15	ความรู้ที่นักเรียนได้รับเป็นสิ่งที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.77	1.04	มาก
16	สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้	3.10	1.12	ปานกลาง
17	นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศชั้นเรียน	3.47	1.17	ปานกลาง
18	นักเรียนพึงพอใจกับบรรยากาศชั้นเรียน	3.03	1.16	ปานกลาง
19	นักเรียนพอใจในผลงานที่ร่วมกันทำในกลุ่ม	3.80	1.30	มาก
20	นักเรียนมีความสุขกับการเรียน	4.20	.96	มาก
รวม		3.59	.36	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผลของระดับความพึงพอใจต่อผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละรายการโดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 โดยข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากเป็นสามอันดับแรก ได้แก่ นักเรียนมีความสุขกับการเรียน นักเรียนประสบความสำเร็จกับการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE และนักเรียนได้มีโอกาสประเมินผลความก้าวหน้าของตนเอง ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยตามลำดับ ดังนี้ 4.20, 3.93 และ 3.90 โดยข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุดเป็นสามอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนพึงพอใจกับบรรยากาศชั้นเรียน สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ และนักเรียนสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยตามลำดับ ดังนี้ 3.03, 3.10 และ 3.20

อภิปรายผลการวิจัย

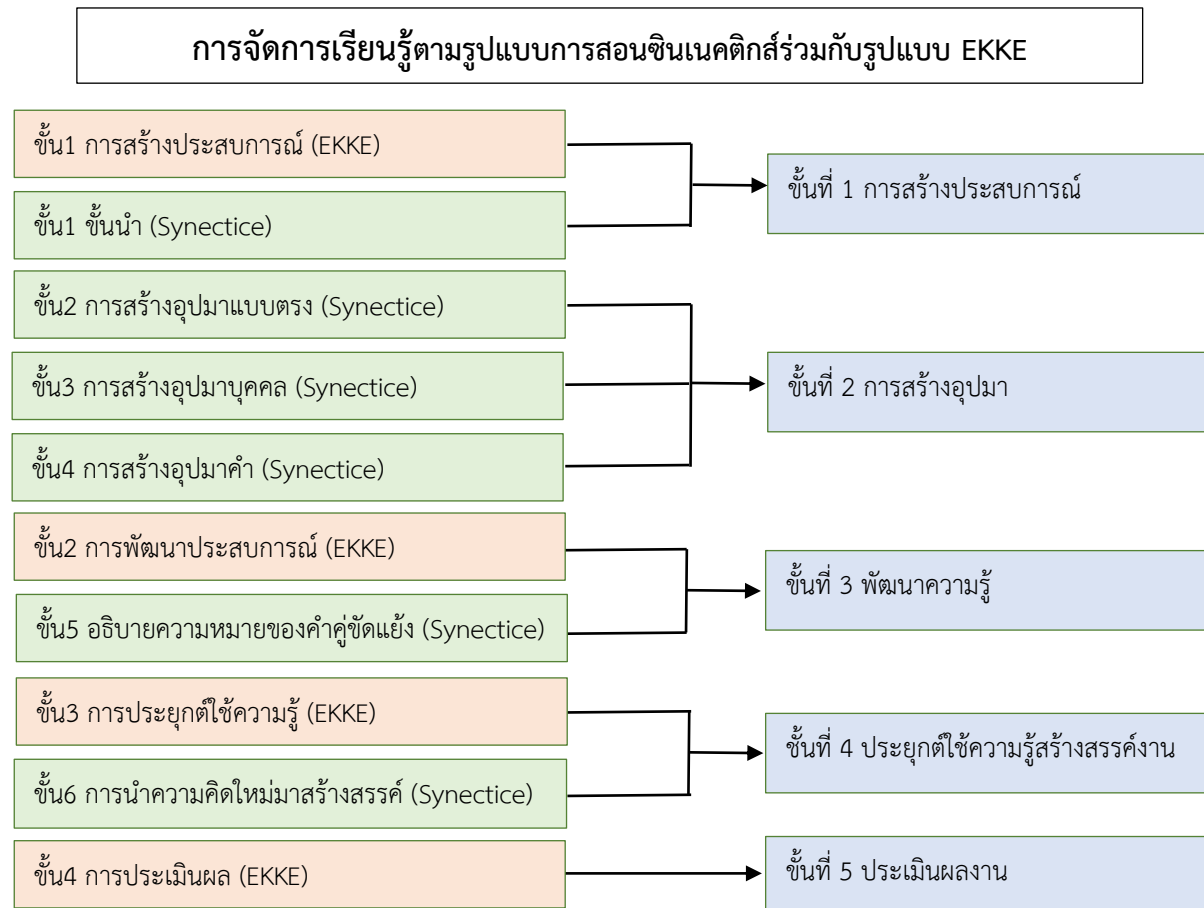
ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าทักษะการเขียนสร้างสรรค์หลังการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.37 ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.13 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เนื่องด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการฝึกที่มีความหลากหลายเพื่อตอบสนองตามความถนัดในการเรียนรู้ที่แตกต่างของแต่ละบุคคล ทำให้นักเรียนค้นพบการเขียนจากสิ่งที่ตนเองถนัดจนสามารถพัฒนาการเขียนสร้างสรรค์ของตนเองได้เป็นอย่างดี แต่มีนักเรียนบางส่วนที่ยังไม่สามารถเข้าใจความถนัดของตนเอง จึงทำให้ในการทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ นักเรียนจะเขียนออกมาในรูปแบบเดิม ๆ คำที่ใช้หรือการเล่าเรื่องจะซ้ำกับการเขียนเรื่องเก่า ๆ ดังนั้น การให้คำแนะนำของครูผู้สอนจะทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจในความคิดของตนเองที่จะสื่อออกมาผ่านการเขียนได้ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะการเขียนภาษาไทยเพิ่มมากขึ้น เข้าใจในหลักการและวิธีการเขียนที่ถูกวิธี สามารถสร้างสรรค์ผลงานการเขียนออกมาได้อย่างหลากหลายแปลกใหม่ ไม่ซ้ำเดิมหรือวนไปวนมา และสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัมฤทธิ์ จิวระประภัทร์ (2560) และงานวิจัยของ สินธ์ ศรีพลพา (2557) ได้ศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์เรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังงานวิจัยของ แวนนิภา มณีศรี (2559) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ EKKE พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบ EKKE มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ชลธิศา ภูมิผักแว่น (2557) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยและความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ EKKE กับการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ 4MAT พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ EKKE มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ 4MAT อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2. ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าระดับความพึงพอใจต่อผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบ EKKE ร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละรายการโดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 โดยข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ นักเรียนมีความสุขกับการเรียน รองลงมา คือ นักเรียนประสบความสำเร็จกับการเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE และนักเรียนพึงพอใจกับบรรยากาศชั้นเรียน จากผลการศึกษาพบว่า นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในการพัฒนาผลงานการเขียนสร้างสรรค์ของตนเอง เนื่องจาก นักเรียนสามารถนำความรู้ที่เป็นประสบการณ์เดิมมาเขียนผนวกเข้ากับความรู้ใหม่ ๆ แล้วสามารถสร้างสรรค์ออกมาให้เป็นงานเขียนที่มีความหลากหลายจากการเขียนในรูปแบบเดิม ๆ ของตนเอง นักเรียนสามารถเรียนการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีการจัดการวางแผนอย่างเป็นระบบขั้นตอน อีกทั้งยังสามารถเรียนรู้ข้อปรับปรุงจากผลงานการเขียนของตนเองเพื่อนำไปพัฒนาการเขียนชิ้นงานใหม่ให้ดียิ่งขึ้น ได้เกิดความรู้และความเข้าใจในงานของตนเอง การใช้สื่อที่เหมาะสมช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ เช่น การใช้บทบาทสมมติ การเปรียบเทียบ นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้การบูรณาการด้วยทักษะการฟัง ดู พูด อ่านและเขียน โดยใช้กิจกรรมเพลง เกมส์ และแผนผังความคิด สอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา ปิตรัมย์ (2556) พบว่า ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วย

แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ซึ่งมีทั้งหมด 6 ขั้นตอนและการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ EKKE ซึ่งมีทั้งหมด 4 ขั้น โดยผู้วิจัยได้ทำการบูรณาการนำขั้นตอนการสอนของทั้งสองรูปแบบมาจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะในการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เป็นการใช้ประสบการณ์ความรู้เดิมผสมผสานเข้ากับการเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อให้ได้งานเขียนที่มีความสร้างสรรค์แตกต่างจากกรอบแนวคิดการเขียนเดิม ๆ ของตนเอง จึงได้สังเคราะห์การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE เป็น 5 ขั้นตอน โดยจัดทำเป็นแผนจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน ซึ่งเน้นให้นักเรียนสามารถประเมินพัฒนาการงานเขียนของตนเองได้ เรียนรู้และปรับปรุงพัฒนางานเขียนใหม่ของตนเองจากการศึกษาข้อบกพร่องในงานเขียนที่ผ่านมาของตนเองได้ โดยที่ครูผู้สอนมีหน้าที่ให้คำแนะนำเอื้ออำนวยสถานการณ์การเรียนรู้ ให้คำแนะนำกับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีทักษะการเขียนสร้างสรรค์ที่ดีขึ้น มีความเข้าใจในหลักการและวิธีการเขียนที่ถูกต้อง สามารถสร้างสรรค์ผลงานการเขียนออกมาได้อย่างหลากหลาย นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เอื้ออำนวยให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น ๆ จึงทำให้มีความสุขและสนุกสนานเมื่อได้เรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 วิธีการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE

จากแผนภาพที่ 1 นำเสนอวิธีการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์เนื้อหาและบูรณาการขั้นตอนการสอน โดยมีรายละเอียดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการสร้างประสบการณ์ ครูใช้กิจกรรม Brain Gym เพื่อเตรียมความพร้อมของสมองในการรับรู้ ครูและนักเรียนร่วมกันเล่าและอ่านเรื่องเริ่มจากสิ่งของที่ใกล้ตัวเพื่อเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมสู่ประสบการณ์ใหม่ มีการยกตัวอย่างคำจากเรื่องราวที่ได้เล่าร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนอ่านคำได้เข้าใจความหมายและฝึกการจำคำไปด้วย ในขั้นนี้ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มผลัดกันเล่าเรื่องไปที่ละฉากพร้อมกับพาเพื่อนอ่านคำให้ถูก เข้าใจความหมายและจำคำได้หลังจากนั้น ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ชักซ้อมการแสดงบทบาท แล้วจับสลากลำดับกลุ่มแสดงแล้วจึงให้นักเรียนออกมาแสดงที่ละกลุ่ม เป็นต้น เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนบรรยายสภาพปัญหาต่าง ๆ หรือปฏิบัติงานตามเงื่อนไขที่กำหนด

ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างอุปมา ครูมีการสอนให้นักเรียนเรียนรู้ถึงการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง การสมมติตนเองเป็นสิ่งที่ใดสิ่งหนึ่งแล้วแสดงความรู้สึกออกมา และมีการนำข้อมูลที่ได้รับการอุปมาทั้งหมดมาประกอบเข้าด้วยกัน การให้นักเรียนได้แสดงบทบาทสมมติ เป็นการให้นักเรียนได้แสดงออกทางความคิด ครูอาจให้นักเรียนบรรยายสถานการณ์ การพูดเปรียบเทียบประเด็นปัญหากับสิ่งที่มีอยู่แล้ว การให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเปรียบเทียบถ้าตนเองต้องกลายเป็นสิ่ง ๆ นั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความรู้ ครูจัดทำบัตรคำเพื่อให้นักเรียนสามารถฝึกอ่านคำ เขียนคำ และเข้าใจความหมายของคำได้เป็นอย่างดี ซึ่งนักเรียนได้เรียนรู้คำ ความหมายของคำ โดยการแจกลูกสะกดคำ แต่งประโยคจากคำ ทำแผนผังความคิดง่าย ๆ จนสามารถอ่านและเขียนคำได้ ใช้กิจกรรมที่นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเปิดกว้าง เช่น การใบ้คำจากท่าทาง การทายคำ การใช้เกมส์ การแต่งเพลงจากคำที่ยกตัวอย่าง

ขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้ความรู้มาสร้างสรรค์งาน ครูต้องฝึกฝนการอ่านและการเขียนเรื่องซ้ำ ๆ ครูแนะนำหลักการอ่านที่ถูกวิธีจนนักเรียนเกิดทักษะ นักเรียนรู้จักประยุกต์ใช้ความรู้จากการอ่านและเขียนคำไปอ่านเรื่องราวและเขียนเรื่องราวง่าย ๆ ได้ โดยนักเรียนจะต้องมีการประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้มาใช้ในการเขียนสร้างสรรค์ ครูต้องคอยให้ความช่วยเหลือนักเรียนขณะจัดทำผลงานจนนักเรียนมีความรู้และเข้าใจงานของตนเอง

ขั้นที่ 5 ประเมินผล กิจกรรมในขั้นนี้ครูเป็นผู้ประเมินเป็นหลักซึ่งการประเมินการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียน ได้แก่ ประเมินการเขียน ตามวิธีการประเมินตามสภาพจริง โดยการประเมินผลงานที่เด็กได้ปฏิบัติในแต่ละแผนการเรียนรู้และประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น สามารถตรวจสอบด้วยการวินิจฉัยข้อบกพร่องและสามารถปรับปรุงผลงานได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรมีการพัฒนาปรับปรุงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนในมีความเหมาะสมมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน การทำกิจกรรมการเรียนรู้อาจจะจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน หรือในสถานที่ที่เอื้อต่อการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียน การให้นักเรียนได้เจอกับสถานการณ์จริง อาจทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและเต็มความสามารถ

1.2 ควรมีการพัฒนาปรับปรุงระยะเวลาในการใช้ทำกิจกรรมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ร่วมกับรูปแบบ EKKE ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่ใช้ประกอบการทำกิจกรรมให้ไม่น้อยและไม่มากเกินไป โดยประเมินจากการให้ความสนใจของนักเรียนว่า ณ ตอนนั้น นักเรียนมีพฤติกรรมไปในทิศทางใด หากเริ่มเบื่อหน่ายควรมีการปรับรูปแบบการดำเนินกิจกรรมให้มีความเหมาะสม เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้ได้มากที่สุด

1.3 ควรมีการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาปรับใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพและทักษะทางการเรียนให้สูงขึ้น เปิดมุมมองและโอกาสทางการเรียนใหม่ ๆ ให้กับนักเรียนได้เรียนรู้ และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น

1.4 ควรมีนำเนื้อหาหรือหัวข้อในการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ไม่จำเจ เพื่อทำให้นักเรียน เกิดความรู้สึกตื่นเต้นและท้าทายในทุกครั้งที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม และเพื่อเป็นการประเมินทักษะทางด้าน การเขียนของนักเรียนได้อีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยในรูปแบบเดียวกันในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยกับกลุ่มนักเรียนในระดับ ช่วงชั้นต่าง ๆ หรือในหัวข้ออื่น ๆ ในรายวิชาภาษาไทย เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของเนื้อหา

2.2 ควรมีการศึกษามผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามรูปแบบ EKKE ร่วมกับรูปแบบการสอนอื่น เช่น พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านอื่น เช่น วิธีการเรียน เพศ ความถนัดทางด้านภาษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553ก). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553ข). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จรรยา ปิตร์มย์. (2556). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชลธิศา ภูมิผัดแว่น. (2557). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยและความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ EKKE กับการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ 4MAT (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิตนา แคมมณี. (2544). *การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปใน 14 วิธีการสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2556). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประภาศรี สีอำไพ. (2531). *การเขียนแบบสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: เอ เอส พรินติ้ง เฮาส์.
- ประยูร บุญใช้. (2549). *เอกสารประกอบการสอนวิชา การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิด 1025305*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2553). *การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาแบบ EKKE สำหรับเด็กเริ่มเรียน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- แววนิภา มณีศรี. (2559). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ EKKE* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สัมฤทธิ์ จิระประภัทร์. (2560). *ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนจารุพัฒนานุกุลที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบชินเนคติกส์และเรียนรู้ด้วยรูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอร์แรนซ์* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. (2562). *รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1.
- สินธ์ ศรีพลพา. (2557). *การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- สุมาลัย หงษา. (2562). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ EKKE* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2552). *กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Csikszentmihalyi, M. & Wofle, R. (2014). New conceptions and research approaches to creativity: Implications of a systems perspective for creativity. In K. A. Heller, F. J. Monks, R. J. Sternberg, & R. F. Subotnik (Eds.). *The Systems Model of Creativity*, (pp. 81-93). Amsterdam: Elsevier Science.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). *Models of teaching* (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School
Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม
An Administration Model to Quality Schools by The Smart School Model for
Thetsabanthatum School

พงษ์ศักดิ์ อินทร์สอน¹, อติสร ศิริ² และนภาพรณ ัญญา⁴
Pongsak Insorn¹, Adisorn Siri² and Napaporn Tanya⁴

¹โรงเรียนเทศบาลท่าตูม

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

³ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹Thetsabanthatum School, Thailand

²Faculty of Education Program, Prince of Songkla University, Thailand

³ Western University, Thailand

Corresponding Author E-mail: ²adisorn.si@psu.ac.th

Retrieved: August 21, 2023; Revised: March 30, 2024; Accepted: March 31, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษา 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา และ 4) ประเมินรับรองคุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 73 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ซึ่งเลือกด้วยวิธีแบบเฉพาะเจาะจง ปีการศึกษา 2564 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลจากการการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 151 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย พบว่ามีระดับสภาพที่เป็นจริง โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.74$) (2) ผลสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา ด้วยกระบวนการสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน นำไปสู่รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการเป็นโรงเรียนคุณภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ จำนวน 20 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นเลิศของผู้บริหาร องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นเลิศของครู องค์ประกอบที่ 3 ความเป็นเลิศของนักเรียน และองค์ประกอบที่ 4 ความเป็นเลิศของสิ่งแวดล้อม และผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.70$) (3) ผลทดลองการใช้รูปแบบ พบว่า ด้านการบริหารของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ในภาระงาน 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจสูงสุด อยู่ในระดับมากในทุก ๆ ด้าน และ (4) ผลการประเมินรับรองคุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.18$)

คำสำคัญ: รูปแบบ; การบริหารสถานศึกษา; โรงเรียนคุณภาพ; ความเป็นเลิศ; โรงเรียนเทศบาลท่าตูม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the problems Needs 2) Design and Development model propriety by focus group 3) Implementation and 4) Evaluating of school administration. The sample group consisted of 73 teachers, Thetsabanthatum School. The instruments used in the research were (1) a document analysis form, (2) a questionnaire, (3) a focus group discussion issues and (4) Connoisseurship. Statistics used in data analysis These are the mean, percentage, and standard deviation form.

The results showed that: (1) the problem conditions and needs were found to be at a high level (2) The results showed that: (1) the problem conditions and needs from a sample group of 151 individuals,; Director, Teachers and Educational personnel and Stakeholders were found to be at a high level ($\bar{x}=3.74$) (2) The result of creating and developing an educational institution administration model with a group discussion process of 9 people to an educational institution management model that has a relationship of quality school components consisting of 4 components with 20 indicators; SMART Director, SMART Teacher, SMART Student and SMART Environment and the results of the evaluation of the appropriateness of the manual for the use of the Overall there was an average level of suitability at the highest level ($\bar{x}=3.70$), (3) The results of the experimental use of the model showed that the administrative aspect of Thetsabanthatum School in 5 aspects of the task had the highest average level of satisfaction. It is at a high level in every way and (4) Assessment results certifying the quality of school administration model in terms of accuracy, propriety, feasibility and utility the average is at a high level ($\bar{x}=4.18$).

Keywords: Model; School Administration; Quality School; Smart School; Thetsabanthatum School

บทนำ

การศึกษาให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายจิตใจสติปัญญา เป็นคนดีมีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ และความสามารถสูงพัฒนาตนอย่างต่อเนื่อง จากปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 และกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 เพื่อใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ ได้นำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาและเรียนรู้สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัยตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตโดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผน คือ การมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา และการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์รวมทั้งความเป็นพลวัตได้กำหนดสาระสำคัญสำหรับบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาใน 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (Equity) คุณภาพการศึกษา (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และตอบโจทย์บริบทที่

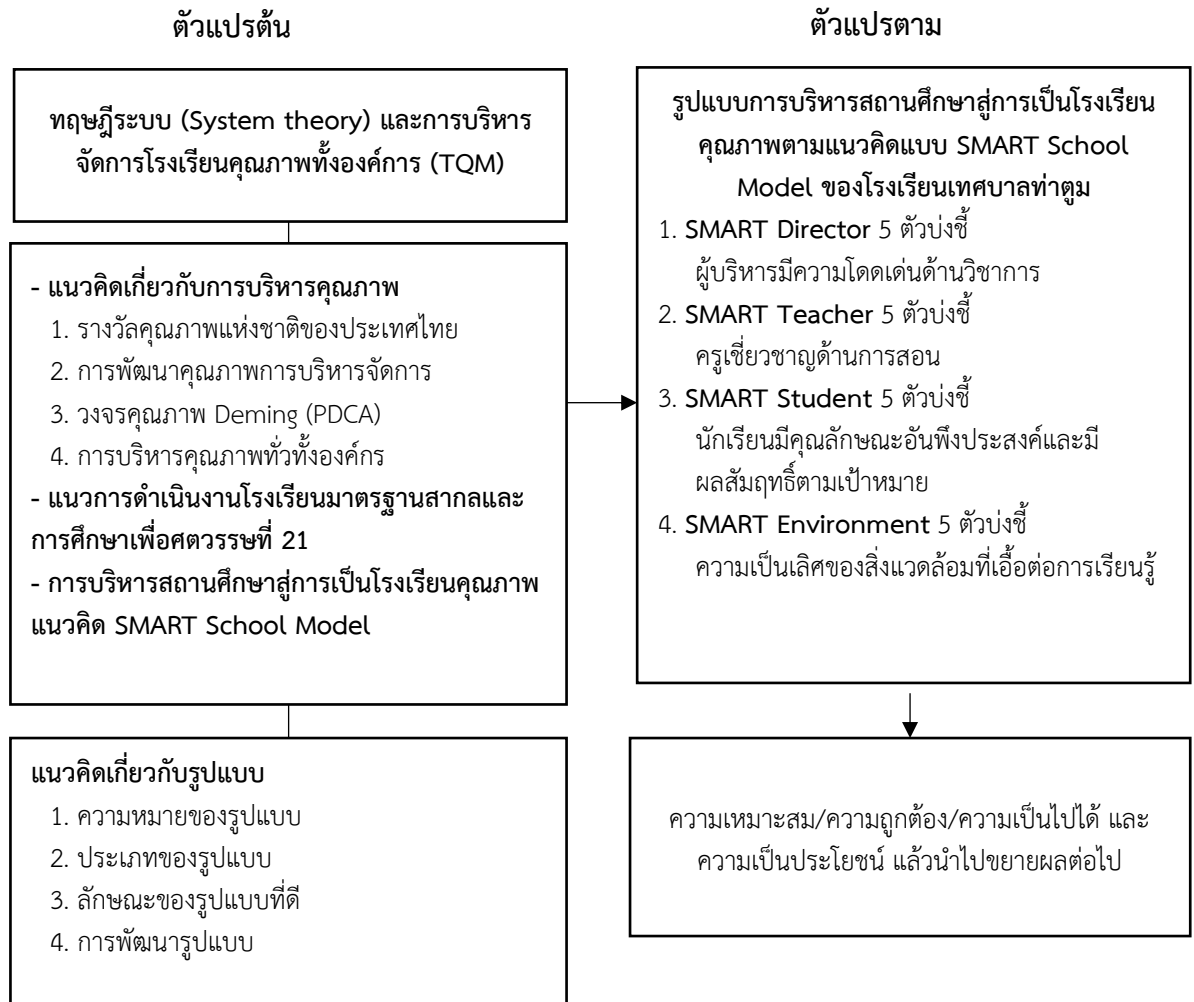
เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานทั้งในด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน การปรับปรุงระบบบริหารจัดการและการกระจายอำนาจสู่ระดับโรงเรียน และในการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม (Shared -Decision Making Movement) หรือภารกิจในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management Tasks) เป็นต้น

โดยปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งด้านการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพชี้ให้เห็นว่าการบริหารโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารเป็นสำคัญ หรืออาจจะกล่าวได้ว่าพฤติกรรมตามกระบวนการบริหารคือตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จ หรือความล้มเหลวอันจะส่งผลถึงคุณภาพของโรงเรียน ปัญหาการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนที่ไม่เป็นระบบขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัย พบว่า การจัดการคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management: TQM) เป็นแนวทางในการช่วยเสริมสร้างศักยภาพให้แก่องค์กรในการบริการที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับยิ่งขึ้นการบริการมีคุณภาพสูงขึ้น ทำให้มีระบบการบริการมีประสิทธิภาพสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้าซึ่งสอดคล้องกับ ฌีรดา เวชญาติ (2563) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการคุณภาพทั่วทั้งองค์กรเป็นปรัชญาและระบบการจัดการคุณภาพรวมถึงเครื่องมือและเทคนิคต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลท่าตูม เพื่อให้การบริหารโรงเรียนเทศบาลท่าตูมนั้น มีคุณภาพเป็นโรงเรียนคุณภาพชั้นนำของจังหวัดสุรินทร์ จึงใช้นโยบายและสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ตามกระบวนการ PAOR ของ เคมมิส และแม็คแท็กการ์ด (Kemmis and McTaggart, 1988) ในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบบูรณาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพิ่มมากขึ้นใช้ปัจจัยเสริมสร้างกระบวนการ และผลลัพธ์การบริหารจัดการคุณภาพแบบบูรณาการ (PDCAI+) ประกอบด้วย วงจรคุณภาพตามแนวคิดทฤษฎี Deming cycle (Deming, 1982) ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การวางแผน (Plan) การดำเนินงาน (Do) การตรวจสอบ (Check) การปรับปรุง (Act) และบูรณาการปัจจัยรอบด้าน (I+) นำไปสู่นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตลอดจนปัจจัยการบริหารการศึกษาในด้านอื่นๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เกิดเป็นความสำเร็จของผลลัพธ์ ที่คาดหวังว่าจะเป็นการพัฒนาแบบก้าวกระโดดจนบรรลุตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม
4. เพื่อประเมินรับรองคุณภาพรูปแบบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 151 คน แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

สำหรับรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นกระบวนการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในกระบวนการวิจัย (Research) และ การวิเคราะห์ศึกษาสภาพปัจจุบัน (Analysis: A) โดยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร จำนวน 2) แบบสอบถาม และ 3) การสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ โรงเรียนเทศบาลท่าตูม จำนวน 151 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ คณะกรรมการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย (ผู้ปกครอง นักเรียนและตัวแทนชุมชน) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ออกแบบและสร้างเป็นข้อสรุป ผ่านกระบวนการวิจัยในกระบวนการพัฒนา (Development: D1) ออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Design and Development) มี 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การยกกว้าง และ 2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตรวจสอบและรับรองคู่มือรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มที่ 2 ครูและศึกษานิเทศก์ และกลุ่มที่ 3 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม

การวิจัยในขั้นตอนนี้เพื่อทดลองใช้รูปแบบ ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัย (Research: R2) และการนำไปใช้รูปแบบ (Implementation: I) มี 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การประเมินตรวจสอบรูปแบบ และ 2) ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลท่าตูม จำนวน 73 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประจำปีการศึกษา 2564

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรับรองคุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม

การวิจัยในขั้นตอนนี้เพื่อทำการประเมินรับรองคุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ซึ่งเป็นการพัฒนา (Development: D2) การประเมินผล (Evaluation: E) และปรับปรุงแก้ไข กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 10 ท่าน โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความเป็นประโยชน์เพื่อการตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ ตามลำดับ

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบวิเคราะห์เนื้อหา (Documentary Analysis)
2. แบบสอบถามสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม

3. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)
 4. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม
 5. คู่มือรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม
 6. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Likert, 1961) 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่คำนวณได้มากกว่า 0.5 ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80-1.00
 7. แบบประเมินรับรองคุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม โดยวิธีระดมความคิดเห็นของกลุ่ม (Focus Group) และการจัดสัมมนากับผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
- สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ในรูปแบบแจกแจง ความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean: $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และ วิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือโดยการหาความเที่ยง (Reliability) ตามสูตรการหาค่าความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach, 1990)

ผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ผลการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาเชิงระบบตามแนวคิด SMART School Model ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยแบ่งตามลำดับข้อมูลได้ดังนี้
 - 1.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาเชิงระบบตามแนวคิดของ Lunenburg and Ornstein (2000), Hoy and Miskel (2001), Owens (1998) และบทความวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
 - 1.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพ และการบริหารจัดการคุณภาพ โดยการสังเคราะห์งานวิจัยจำแนกองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศตามแนวคิดของ Crosby (1980); Sashkin & Kiser (1993); Oakland (1993); De cenzo & Bobbins (1996); Mathis & Jackson (1999); Kautman & Zahn (1993); Murgeatroud & Morgan (1993); Downey, Frase & Peter (1994) และ วิทยา จันทร์ศิลา(2561)
 - 1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศ เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA, ระบบรางวัลคุณภาพ 1) รางวัล Deming Prize 2) รางวัลคุณภาพแห่งยุโรป 3) รางวัลแห่งแคนาดาสำหรับความเป็นเลิศธุรกิจ (Canada Awards for Business) 4) รางวัลคุณภาพแห่งออสเตรเลีย (Australia Business Excellence Award) 5) รางวัลคุณภาพแห่งชาติสิงคโปร์ (Singapore Quality Award: SQA) 6) รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศสหรัฐอเมริกา (The Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA) 7) รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศไทย (Thailand Quality Award: TQA) จากการวิเคราะห์เอกสารทำให้ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ประเด็นหลัก ๆ ขององค์ประกอบของโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model พบว่า สาระสำคัญที่สามารถ

นำไปบูรณาการ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจากขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ประกอบด้วย 3 ด้านที่สำคัญดังนี้

ด้านที่ 1 Smart Director : ผู้บริหารก้าวไกลด้านวิชาการ

Supervision (S) หมายถึง มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ และนำผลการนิเทศภายในมาพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

Management (M) หมายถึง มีระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียน และมีระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

Academic (A) หมายถึง เป็นผู้นำทางวิชาการ และมีการวางแผนด้านงานวิชาการอย่างเป็นระบบ

Research (R) หมายถึง ใช้การวิจัยเป็นฐานในการบริหารโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน

Teamwork (T) หมายถึง การทำงานเป็นทีม สร้างทีมงานที่มีความเข้มแข็งทางวิชาการ มีคุณภาพและสมรรถนะสูง ส่งเสริมการเรียนรู้ของทีมงานเพื่อขับเคลื่อนสู่โรงเรียนคุณภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ด้านที่ 2 Smart Teacher : ครูเชี่ยวชาญด้านการสอน

Skills (S) หมายถึง มีทักษะและเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

Mind (M) หมายถึง มีจิตวิญญาณความเป็นครู มุ่งมั่น เสียสละ และมีความรับผิดชอบ

Assessment (A) หมายถึง มีการวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสมและหลากหลาย วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

Research (R) หมายถึง มีการวิจัยในชั้นเรียน มีนวัตกรรมในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Technology (T) หมายถึง ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านที่ 3 Smart Student : นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

Skills (S) หมายถึง มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ทักษะการทำงาน ทักษะการสื่อสาร

Moral (M) หมายถึง มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

Achievement (A) หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามเป้าหมาย

Reading Writing & Thinking (R) หมายถึง มีทักษะการอ่าน การเขียน และคิดวิเคราะห์

Technology (T) หมายถึง ใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้

2. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม

2.1 ผลจากการการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 151 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้เสียพบว่า มีระดับสภาพที่เป็นจริง โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 1.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวบ่งชี้โรงเรียนมีความพร้อมในการจัดการศึกษา ในด้านผู้บริหารมีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถทางการบริหารจัดการ เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษา และชุมชนอยู่ในระดับโดยอยู่ในระดับสภาพที่เป็นจริงมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .98) รองลงมาคือ ตัวบ่งชี้โรงเรียนควรได้รับทรัพยากรด้านครู บุคลากรทางการศึกษา เงินและเทคโนโลยี ไม่เพียงพอ ควรมีการรวมกลุ่มกันบริหารจัดการเรียนการสอนและพัฒนาวิชาการร่วมกันตามบริบทอยู่ในระดับใด ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = .97) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากสภาพที่คาดหวัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = .64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวบ่งชี้ผู้บริหาร สถานศึกษาตัดสินใจทางการศึกษาบนพื้นฐานของข้อมูล และฟังความเห็นของครู ผู้ปกครอง และชุมชนอยู่ในระดับใด ($\bar{x} = 4.83$, S.D. = .47) รองลงมาคือตัวบ่งชี้ท่านคิดว่าขนาดของโรงเรียนในความรับผิดชอบหรือที่เกี่ยวข้อง มีความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน และครูอยู่ในระดับใด ($\bar{x} = 4.78$, S.D. = .53) และตัวบ่งชี้ โรงเรียนควรได้รับทรัพยากรด้านครู บุคลากรทางการศึกษา เงิน และเทคโนโลยี ไม่เพียงพอ ควรมีการรวมกลุ่มกันบริหารจัดการเรียนการสอน และพัฒนาวิชาการ อยู่ในระดับใด ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = .59) ตามลำดับ

2.2 ผลจากสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview)

สามารถสรุปได้ว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนได้เสียที่มีความเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ในหลักการที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ แบ่งออกได้ 6 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัญหา คือ 1) ผู้บริหารอธิบายรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จะนำไปสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ยังไม่ชัดเจน และต่อเนื่อง 2) เกณฑ์หรือตัวชี้วัดของการเป็นโรงเรียนคุณภาพในบางหัวข้ออธิบายไม่ชัดเจน

ประเด็นที่ 2 ปัญหา คือ 1) คณะกรรมการบริหารโรงเรียนที่รับผิดชอบ ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ 2) แนวทางรูปแบบการวางแผนเชิงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติอย่างสู่โรงเรียนหรือตัวชี้วัดของการเป็นโรงเรียนคุณภาพไม่มีความชัดเจน

ประเด็นที่ 3 ปัญหา คือ 1) นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความหลากหลาย ยากต่อการพัฒนาของโรงเรียน 2) ขาดการประเมินความต้องการ และความพึงพอใจ ของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนักเรียนมีความเข้าใจไม่ชัดเจนในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จะนำไปสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม

ประเด็นที่ 4 ปัญหา คือ 1) ไม่มีระบบการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ที่ชัดเจนการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลไม่เป็นระบบ ยากต่อการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 2) ขาดการนิเทศกำกับ ติดตามการดำเนินงาน โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ

ประเด็นที่ 5 ปัญหา คือ 1) ครูมีความเข้าใจไม่ชัดเจนในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จะนำไปสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม 2) ครูไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ไม่ครบตามกลุ่มสาระ เนื่องจากโรงเรียนไม่มีอำนาจในการบรรจุ และการสรรหาบุคลากรตามความต้องการ 3) ภาระงานของครูที่เพิ่มขึ้นมานอกเหนือ จากงานการสอน รวมถึงการมอบหมายงาน การกระจายงานให้ครูยังไม่มีความเท่าเทียมกัน

ประเด็นที่ 6 ปัญหา คือ 1) ระบบและกระบวนการทำงานไม่สอดคล้องกับบริบท ของโรงเรียน และไม่ตอบสนองต่อผลลัพธ์ ขาดการบูรณาการ หัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงาน ไม่ประสานงานกัน 2) ไม่มีการกำหนดรูปแบบระบบงานของโรงเรียนตามเกณฑ์โรงเรียนแห่งคุณภาพที่ชัดเจน

2. ผลสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม

ผลการสร้าง (ร่าง) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม

(1) กำหนดกรอบและหาประสิทธิภาพองค์ประกอบ

จากผลของการนำ (ร่าง) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม โดยลำดับ 5 ขั้นตอนของการ (ร่าง) รูปแบบการบริหาร

สถานศึกษา คือ 1) การเตรียมความพร้อม 2) การดำเนินการตามรูปแบบ 3) การติดตามตรวจสอบและการประเมินผลการนำรูปแบบไปใช้ 4) การปรับปรุงแก้ไข 5) การรายงานผล

(2) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ

2.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

สรุปผลที่ได้จากกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้ว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ควรกระตุ้นให้ครู บุคลากร นักเรียน และทุกภาคส่วนขององค์กร เกิดความตระหนักร่วมกัน เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยมีแผนการดำเนินงาน จึงจะเกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แบบก้าวกระโดดเพิ่มมากขึ้นจนบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้ นำไปสู่ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดแบบ SMART School Model หมายถึง ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นเลิศของผู้บริหาร (SMART Director) เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารมีความโดดเด่นด้านวิชาการ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้

1. Strategic Thinking (S) มีความสามารถในการคิดเชิงยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนให้สามารถบรรลุเป้าหมาย
2. Management (M) มีระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียน และมีระบบการประกันที่มีคุณภาพ
3. Academic (A) เป็นผู้นำทางวิชาการ มีการวางแผนด้านงานวิชาการอย่างเป็นระบบ
4. Responsible (R) มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่ได้รับมอบหมายและภารกิจหลักของโรงเรียน
5. Teamwork (T) ทำงานเป็นทีม ผู้บริหารกระจายอำนาจให้ครู บุคลากรได้มีโอกาสเป็นผู้นำและผู้ตาม

องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นเลิศของครู (SMART Teacher) เป็นคุณลักษณะของครูเชี่ยวชาญด้านการสอน จำนวน 5 ตัวบ่งชี้

1. Skills (S) มีทักษะและเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน
2. Mind (M) มีจิตวิญญาณความเป็นครู มุ่งมั่น เสียสละ และมีความรับผิดชอบ
3. Assessment (A) มีการวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสมและหลากหลาย วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
4. Research (R) มีการวิจัยในชั้นเรียน มีนวัตกรรมในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. Technology (T) ใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อนำไปสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 3 ความเป็นเลิศของนักเรียน (SMART Student) เป็นคุณลักษณะของนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวบ่งชี้

1. Self Study มีทักษะการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
2. Moral (M) มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. Achievement(A) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามเป้าหมาย
4. Reading Writing & Thinking มีทักษะการอ่าน การเขียน และคิดวิเคราะห์

(R)

5. Talent (T)

มีความสามารถพิเศษหรือความสามารถเฉพาะทาง

องค์ประกอบที่ 4 ความเป็นเลิศของสิ่งแวดล้อม (SMART Environment) เป็นคุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวบ่งชี้

1. Safety (S) มีระบบดูแลความปลอดภัยในชีวิตนักเรียนที่ได้มาตรฐาน
2. Modern (M) มีการจัดบรรยากาศที่ทันสมัย มีระบบบริการที่สะดวกคล่องตัว
3. Amazing (A) มีสิ่งแวดล้อมสร้างความตื่นตันทื่นเต้นน่าสนใจกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. Resource (R) มีการจัดแหล่งข้อมูลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย
5. Trust (T) มีการสร้างความน่าเชื่อถือ เกิดความเชื่อมั่นจากผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

2.2 สรุปผลประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ

สรุปผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ในขั้นตอนกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) พบว่า คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม นั้น มีความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.70$, S.D.= 0.58) และหากพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อยทั้ง 3 อันดับ รองลงมา คือ คู่มืออ่านแล้วเข้าใจง่าย สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ ($\bar{x}=4.82$, S.D.= 0.51) คู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ($\bar{x}=4.80$, S.D.= 0.58) และความครอบคลุมเนื้อหาด้ยรายละเอียดขององค์ประกอบในการบริหารคุณภาพ ($\bar{x}=4.73$, S.D.= 0.63) ตามลำดับ

3. ผลทดลองการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม

สรุปผลที่ได้จากการศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม โดยผู้วิจัยได้นำรูปแบบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนเทศบาลท่าตูม จำนวน 73 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ซึ่งเลือกการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ในการบริหารภารกิจ 5 ฝ่ายของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2564 พบว่า

1) ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ที่นำมาใช้ในด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมแล้วมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, S.D.=0.28)

2) ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ที่นำมาใช้ในด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมแล้วมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$, S.D.= 0.34)

3) ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ที่นำมาใช้ในด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมแล้วมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.20$, S.D.=0.45)

4) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ที่นำมาใช้ในการพัฒนาบุคลากร โดยรวมแล้วมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.25$, $S.D.=0.52$)

5) ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ที่นำมาใช้ในการพัฒนาบุคลากร โดยรวมแล้วมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.29$, $S.D.=0.63$)

4. ผลการประเมินรับรองคุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม

สรุปผลการประเมินรับรองคุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ด้วยการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 10 ท่าน ซึ่งสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) สามารถสรุปผลโดยใช้เกณฑ์การรับรองคุณภาพความสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมิน Joint Committee on Standards for Educational Evaluation (1980 อ้างถึงจากราตรี นันทสุคนธ์, 2547) พบว่า คุณภาพรูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.18$, $S.D.=0.21$) และหากพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อยทั้ง 4 อันดับ คือ ด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) พบว่า การประเมินรับรองคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.44$, $S.D.=0.17$) รองลงมา คือ ด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) พบว่า การประเมินรับรองคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.24$, $S.D.=0.22$) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) พบว่า การประเมินรับรองคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.12$, $S.D.=0.36$) และ ด้านอรรถประโยชน์ (Utility Standard) พบว่า การประเมินรับรองคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.92$, $S.D.=0.30$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม พบว่า สารสำคัญที่สามารถนำไปบูรณาการกับแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม แบ่งออกได้ 3 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นเลิศของผู้บริหาร (SMART Director) เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารมีความโดดเด่นด้านวิชาการ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นเลิศของครู (SMART Teacher) เป็นคุณลักษณะของครูเชี่ยวชาญด้านการสอน จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 ความเป็นเลิศของนักเรียน (SMART Student) เป็นคุณลักษณะของนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ และ องค์ประกอบที่ 4 ความเป็นเลิศของสิ่งแวดล้อม (SMART Environment) เป็นคุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ จะเห็นได้ว่าทุกตัวบ่งชี้จะมีความสอดคล้องกับในแต่ละองค์ประกอบที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการบริหารที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศทั้งในแวดวงทั่วไปและรวมถึงแวดวงการศึกษาที่เช่นเดียวกัน

2. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กล่าวได้ว่า 4 องค์ประกอบ 20 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นเลิศของผู้บริหาร (SMART

Director) ซึ่งแสดงถึงคุณลักษณะของผู้บริหารมีความโดดเด่นด้านวิชาการ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นเลิศของครู (SMART Teacher) ซึ่งแสดงถึงคุณลักษณะของครูเชี่ยวชาญด้านการสอน จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 3 ความเป็นเลิศของนักเรียน (SMART Student) ซึ่งแสดงถึงคุณลักษณะของนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 4 ความเป็นเลิศของสิ่งแวดล้อม (SMART Environment) เป็นคุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวบ่งชี้จะมีสอดคล้องกับผลประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ ในขั้นตอนกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) พบว่า คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม พบว่า ความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.70$, S.D.= 0.58) และหากพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อยทั้ง 3 อันดับ รองลงมา คือ คู่มืออ่านแล้วเข้าใจง่าย สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ ($\bar{x}=4.82$, S.D.= 0.51) คู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ($\bar{x}=4.80$, S.D.= 0.58) และความครอบคลุมเนื้อหาตามรายละเอียดขององค์ประกอบในการบริหารคุณภาพ ($\bar{x}=4.73$, S.D.= 0.63) ตามลำดับ สอดคล้องกับ วลีดา รสชา (2563) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอร่าม วัฒนะ พบว่า องค์ประกอบด้านคุณภาพครูและการพัฒนาบุคลากร เครือข่ายความร่วมมือ และคุณภาพนักเรียน (อร่าม วัฒนะ, 2561) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสร้างรูปแบบดังกล่าว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความเป็นโรงเรียนคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของโรงเรียนทั้งที่เป็นส่วนของบริบท (Context) ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) ซึ่งเป็นแนวคิดการใช้องค์ประกอบเชิงระบบ (System Approach) เข้ามาเป็นกรอบการพิจารณาตามแนวคิดเชิงระบบนี้ทำให้การบริหารสถานศึกษาขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์ เชื่อมโยง และสอดคล้องกัน โดยบริบทของโรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนบ้านดอนแยง มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านคุณภาพของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งได้รับการพัฒนาให้มีความรู้และทักษะทางวิชาชีพครูด้วยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาดูงาน การอบรมสัมมนา การพัฒนาตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ องค์ประกอบด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่โรงเรียนได้จัดหาเพื่อใช้ประกอบการเรียนรู้ตามเนื้อหาวิชาและเพียงพอสำหรับนักเรียน องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียน และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและชุมชนของสถานศึกษา ในขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพ ผลผลิต และเงื่อนไขความสำเร็จ (Brown and Moberg, 2021) ได้กำหนดรูปแบบการบริหารที่แตกต่างออกไป คือ 1) สภาพแวดล้อม 2) เทคโนโลยี 3) โครงสร้าง 4) กระบวนการบริหารจัดการ และ 5) การตัดสินใจสั่งการ ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีถูกต้องนั้น อาจเป็นผลมาจากกระบวนการสร้างรูปแบบที่มีหลักการ วัตถุประสงค์และขั้นตอนที่เป็นระบบ กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ศึกษาสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ และการสร้างรูปแบบ รวมถึงใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการสร้างรูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม โดยจัดประชุมระดมสมองร่วมกับผู้บริหาร และครูโรงเรียนเทศบาลท่าตูมและจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ และคู่มือการใช้ที่มีความครอบคลุมเนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ

SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม พบว่า 1) ด้านการบริหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.08$, S.D.=0.28) 2) ด้านการบริหารวิชาการ มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.06$, S.D.= 0.34) 3) ด้านการบริหารงบประมาณมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.20$, S.D.=0.45) 4) ด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.25$, S.D.=0.52) และ 5) ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.29$, S.D.=0.63) สอดคล้องกับ ชวินทร์ณวัฒน์ ณ ลำพูน (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบบูรณาการ PDCA+ สู่ผลลัพธ์ DSC-SMART Model โรงเรียนเทพศิรินทร์ เชียงใหม่ พบว่าระดับผลประเมินความพึงพอใจ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ระดับ การประเมินผลการใช้รูปแบบทุกหมวดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ไม่มีข้อประเมินย่อย ที่ถูกประเมินให้อยู่ในระดับมากที่สุด รวมถึงการประเมินผลความพึงพอใจผลการใช้รูปแบบเป็นครูประจำการ มากกว่า รองผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ พัฒนา พรหมมณี (2560) ที่ได้กล่าวถึงรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีแนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาและด้านการบริหารและจัดการ เป็นต้น

4. ผลการประเมินรับรองคุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม พบว่า คุณภาพรูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.18$, S.D.=0.21) สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรจึงเป็นการประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมิน 3 แนวคิดได้แก่ 1) Utilization-Focused Evaluation (Cumming & Worley, 2013) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์บริบทของหลักสูตร ตามความต้องการ และความจำเป็นในการใช้สารสนเทศจากการประเมิน สร้างความพร้อมความสามารถทางการประเมินของผู้รับผิดชอบหลักสูตรรวมถึงวางแผนการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม 2) CIPIEST Model (Oakland, 1989) นำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบการประเมินหลักสูตร พัฒนาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ในการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ครอบคลุมทุกมิตินำไปสู่การตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตร และปรับปรุงการบริหารหลักสูตรต่อไป และ 3) Discrepancy Evaluation ซึ่งยังสอดคล้องกับ Keeves (1997) ประยุกต์ใช้ในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน ตัดสินคุณค่าของหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และค้นหาจุดที่ควรพัฒนาของหลักสูตร Keefe (1994) จัดเป็นหนึ่งในแนวคิดการประเมินเชิงธรรมชาติ (Naturalistic evaluation approach) เพื่อให้ผู้ใช้สารสนเทศได้รับข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และส่งเสริมการใช้ผลการประเมินช่วยสร้างเสริมความรู้ทางการประเมินให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจบริบทการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกันเพื่อนำสารสนเทศจากการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของสถานประกอบการและนโยบายของรัฐต่อไป เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษานำนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านยังได้ให้ ความคิดเห็นในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ ไม่เพียงแต่องค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน และ 20 ตัวชี้วัดในแต่ละด้านเท่านั้น ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา องค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ เช่น ด้านนวัตกรรมการบริหาร ด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ฯลฯ

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูม ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูมแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ 20 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นเลิศของผู้บริหาร (SMART Director) เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารมีความโดดเด่น

ด้านวิชาการ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นเลิศของครู (SMART Teacher) เป็นคุณลักษณะของครูเชี่ยวชาญด้านการสอน จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 ความเป็นเลิศของนักเรียน (SMART Student) เป็นคุณลักษณะของนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 4 ความเป็นเลิศของสิ่งแวดล้อม (SMART Environment) เป็นคุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ซึ่งสอดคล้องกับ Kathryn Eggleston และคณะ (2007) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยริชแลนด์ (Richland College Performance Excellence Model) โดยใช้เกณฑ์การจัดการศึกษาเพื่อการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Malcolm Baldrige Education Criteria for Performance Excellence) พบว่า ทีมนำองค์กร ใช้ระบบการวางแผนกลยุทธ์ วิธีดำเนินการ การปรับปรุงการปฏิบัติงาน ที่สะท้อนถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม เป้าหมาย และวิธีดำเนินการแนวทางการดำเนินงาน การเรียนรู้ ในรูปแบบการบูรณาการ ที่ประสบความสำเร็จ ทำลาย และเป็นโอกาสในการปรับปรุงพัฒนา อันจะเป็นแนวทางให้คนอื่นนำรูปแบบการปฏิบัติที่เป็นเลิศไปปรับใช้ได้ ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมร่วม การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การปฏิบัติที่เป็นเลิศไปประยุกต์ใช้ได้จริง ซึ่งจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ 4 ด้าน คือ 1) ความรับผิดชอบต่อชุมชน (Response to Community) 2) ความสำเร็จของผู้เรียน (Student Success) 3) ความสำเร็จของพนักงาน (Employee Success) 4) ประสิทธิภาพของสถาบัน (Institutional Effectiveness) ซึ่งผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดเพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางการทำงาน เป็นผู้นำทางวิชาการ มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ มีความรอบรู้ มีความสามารถในการจัดโครงสร้างและจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับศักยภาพ ส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดแบบ SMART School Model ของโรงเรียนเทศบาลท่าตูมในการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะและขีดความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติงานและมีการนิเทศติดตามอยู่เสมอ

1.2 ควรศึกษาและดำเนินการตามคู่มือรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีผู้นำในระดับต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับรูปแบบทั้ง 6 ส่วน คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบ และขั้นตอนการดำเนินงาน 4) การเรียนรู้สู่การปฏิบัติ 5) ผลลัพธ์ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จของหน่วยงานต้นสังกัด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรจะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพตามแนวคิดแบบ SMART School Model ในระดับสากล และจากผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการส่วนใหญ่จะสามารถขับเคลื่อนนโยบายของต้นสังกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณภาพสู่มาตรฐานสากล เพราะว่าผู้บริหารและทีมงานโรงเรียนมีความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพโรงเรียนในเชิงพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ณิรดา เวชญาลักษณ์.(2563). *การประยุกต์ใช้ TQM ในการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. เชียงใหม่: วณิดา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย.(2542). การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์อภิธานและการวิเคราะห์เนื้อหา. *วิธีวิทยาการวิจัย*, 12(2), 1-14.
- พัฒนา พรหมมณี. (2560). แนวคิดการสร้างและพัฒนา รูปแบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุข สำหรับนักสาธารณสุข (ฉบับอิเล็กทรอนิกส์). *วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 6(2), 128-135.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2552). *การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คำสมัย.
- วิทยา จันทศิริลา. (2561). *การบริหารเชิงกลยุทธ์สู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณ์.
- วลินดา รสชา. (2563). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการบริหารสถานศึกษาควมรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุชฌีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียม ความพร้อมศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อดิศักดิ์ กำแพงคำ.(2561). *การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อนันต์ ทองชั้นลูก. (2563). *การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร กลุ่มงานพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ และตำแหน่ง สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2564, จาก http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2563_1614231848_6214830029.pdf
- อรสา ทรงศรี. (2558). *รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุชฌีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพฯ.
- อร่าม วัฒนะ. (2561). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัด (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุชฌีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Brounds, G., Yorks, L., Adams, M., & Ranney. (1994). *Total quality management*. New York: McGraw-Hill.
- Crosby, P. (1980). *Quality is Free*. New York: Penguin Books.
- Cumming, T.G., & Worley, C.G. (2013). *Organization development and change (10th ed.)*. USA.: Cengage Learning.
- De Cenzo, D.A.& Bobbins, S.P. (1996). *Human Resource Management*. 5thed. New York: John wiley & Sons.
- Downey, C.J., Frase, L E., & Peter, J.J. (1994). *The Quality Education Challenge*. California: Crowin Press.
- Kaufman, R., & Zahn, D. (1993). *Quality Management Plus*. California: Corwin p.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610.
- Keefe, W.J. (1994). *Leadership in middle level education*. N.P.: Virginia National.

- Keeves, P.J. (1997). *Educational research methodology and measurement: An international handbook*. Oxford, England: Pergamon.
- Mathis, R. L., & Jackson, J.H. (1999). *Human resource management*. 9thed. Alabama: South-Western College.
- Murgatroyd, Stephen & Morgan, Colin. (1993). *Quality management and the school*. Buckingham: Open University Press.
- Oakland, J.S. (1989). *Total quality management*. London: Butterworth-Heinemann.
- Oakland, J.S. (1989). *Total Quality Management*. 2nded. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Rodger, C.G. (1999). Teacher participants of total quality management practices in elementary school. *Dissertation Abstracts International*, 30(7), 3709A-3710A.
- Sashkin, M., & Kiser, K.J. (1993). *Total Management to work*. San Francisco: Berrett-Kohler.
- Smith, R.H. (1980). *Management: Making organization perform*. New York: MacMillan.
-

การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา
โดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator โรงเรียนวิทย์ปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร
Development of an English Curriculum of Creative Thinkink Based on
Content and Language Integrated Learning by Using Steam 4 Innovator
Process at Witthayapanya Matthayom School, Bangkok

นุศรา สุนโง¹, นภาพรณ ัญญา², สุภาพร แพรพพนิต³, ศิลปชัย บูรณพานิช⁴, อติสร ศิริ⁵

Nusara Sungo¹, Napaporn Tanya², Supaporn Prawpanit³,

Silapachai Booranapanich⁴ and Adisorn Siri⁵

^{1,2,3,4} มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

⁵ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

^{1,2,3,4}Western University, Thailand

⁵Faculty of Education Program, Prince of Songkla University, Patani, Thailand

Corresponding Author E-mail: ¹nusara.sungo@gmail.com

Retrieved: September 5, 2023; Revised: March 30, 2024; Accepted: March 31, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ 2) พัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ 3) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวิทย์ปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ปีการศึกษา 2565 ซึ่งผู้วิจัยเลือกวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) หลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ โดยมีการวัดประเมิน 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านความคิดคล่องแคล่ว (2) ด้านความคิดยืดหยุ่น (3) ด้านความคิดริเริ่ม และ (4) ด้านความคิดละเอียดลออ และ 4) และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และหาประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยใช้ E1/E2

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลจากการการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ พบว่า มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.72$) และมีความต้องการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.20$) (2) ผลการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย สภาพปัญหาและความสำคัญจำเป็นของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างเนื้อหา เวลาเรียน โครงสร้างเนื้อหาและเวลา แนวการจัดกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลหน่วยการเรียนรู้ 6 หน่วย แผนการจัดการเรียนรู้ 6 แผน ใช้เวลาเรียน 36 คาบ ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.51$) หลักสูตรมีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.08/78.67 และแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.74$) (3) ผลการใช้หลักสูตร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

3 หลังได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้ในระดับ ดีมาก ($\bar{x}=4.51$) และ (4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.55$)

คำสำคัญ: การพัฒนา; หลักสูตรภาษาอังกฤษ; ความคิดสร้างสรรค์; STEAM4 Innovator

Abstract

The objectives of this research were 1) study the state of problem 2) creative thinking 3) study to English learning and 4) and to study Matthayom School students' satisfaction of the curriculum. The samples for this research were Witthayapanya Matthayom School 3 students of 2022 academic year. The instruments used in this research were 1) English Curriculum 2) a learning achievements test 3) evaluation form for measuring creativity of 4 assessed measurements including: (1) fluency, (2) flexibility, (3) originality, and (4) elaboration. The statistics employed were percentage, the mean, standard deviation and t-test (dependent samples). The efficiency of the curriculum was carried out by E1/E2.

The results showed that: (1) The study of the problems of Development of the English Curriculum of Creative Thinking Based Curriculum revealed that the propriety, on the whole, problem was at a high level ($\bar{x}=3.72$) and the propriety, on the whole, need for development was at a high level ($\bar{x}=4.20$) (2) Development of the English for Community-Based Curriculum had 12 main components: Importance and necessity of the curriculum, principles of the model, Purposes Learning outcomes, Learning substances, Cours description, Content structure and time allotted, Time allotted, Structure of the course, guidelines for organizing activities, Media, equipment and learning sources, and Guidelines for measurement and evaluation of 6 learning units including 36 lesson plans learning; according to the guidelines by the experts, revealed that the propriety, on the whole, was at the very high at the average ($\bar{x}=4.51$) The study on the results of using the English Curriculum revealed that: 1) the efficiency was 79.08/78.67; lesson plans learning at the high level ($\bar{x}=3.74$) (3) The learning achievement of the students who were taught according to the develop English Curriculum was higher than before being taught at a statistical significance level of .01 and The creative thinking ability in the learning area after being exposed, was at a very good level. and (4) the students' satisfaction, on the whole, was at the very high at the average ($\bar{x}=4.55$).

Keywords: Development; English Curriculum; STEAM4 Innovator

บทนำ

ภาษาอังกฤษมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจระหว่างผู้คนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม Brown, Douglas. (1981) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของภาษาอังกฤษว่า เป็นสื่อกลางในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดและรับข้อมูลข่าวสารเป็นภาษาหลัก ที่ชาวต่างชาติใช้เพื่อการสื่อสารระหว่าง

ประเทศมากที่สุด จนกระทั่งกล่าวได้ว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ (International Language) หรือ ภาษาสากล (Global Language) สอดคล้องกับ Jadhav, Megha & Sahebrao (2013) ที่กล่าวว่า คนที่มีความรู้ภาษาอังกฤษดีจะมีโอกาสดีในสังคมเพราะสามารถรับรู้ข่าวสารข้อมูลได้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์และสถานการณ์โลก ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของคนไทย จึงได้พยายามที่จะปรับปรุงให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องตลอดมา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถทางภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถจะติดต่อสื่อสารได้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมืออันดับหนึ่งสำหรับพลเมืองอาเซียนที่ต้องเรียนรู้ให้เกิดทักษะ มีความสามารถและคุ้นเคยเพื่อใช้ในการสื่อสาร เพื่อสร้างสัมพันธ์สู่โลกกว้างของภูมิภาคอาเซียน โลกแห่งมิตรไมตรีที่ขยายกว้างไร้พรมแดน โลกแห่งการแข่งขันไร้ขอบเขตทั้งด้านภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองของชาวอาเซียน ดังนั้น การจัดการศึกษาโดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความรู้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ สามารถเชื่อมโยงความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม และสามารถประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้ แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาด้านภาษาอังกฤษที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางภาษา สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารและเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ประยุกต์ใช้ภาษาได้ถูกบริบทและสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ จึงนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับครูเพื่อจะได้นำไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนในห้องเรียนให้น่าสนใจ ส่วนหนึ่งที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษประสบความล้มเหลว คือ ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ใกล้ตัว ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริงตามทฤษฎีของธอร์นไคด์ ที่กล่าวว่า ควรเรียนรู้ความเป็นมาของสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมาก่อน จากสภาพจริงและของจริงเสียก่อน ดังนั้น จากการเรียนรู้ได้เรียนในสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว สอดคล้องเหมาะสมกับธรรมชาติภูมิหลังและวิถีชีวิตในท้องถิ่นย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ที่มีคุณค่าและเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้นการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร มีเทคนิคกระบวนการ รวมทั้งกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ พร้อมทั้งมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยอีกมากมาย แต่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทยสอดคล้องกับผลรายงานวิจัยในด้านของการพัฒนาภาษาอังกฤษของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผู้เรียนยังขาดความรู้ด้านภาษาอังกฤษ และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (O-NET) พบว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561-2565 คิดเป็นร้อยละ 29.45, 33.25, 34.38, 31.11 และ 32.05 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกปีต่อเนื่องติดต่อกัน (สถาบันการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2565) สอดคล้องกับ Larsen – Freeman, D. (2000) ที่ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของครูต่อการพัฒนาหลักสูตรซึ่งพบว่า ครูคือผู้ที่เป็นสื่อกลางระหว่างหลักสูตรกับนักเรียน และทราบความต้องการของนักเรียนมากที่สุด และการประเมินผลหลักสูตร (สิทธิพล อางอินทร์, 2561) ซึ่งการนำหลักสูตรไปใช้นั้นผู้สอนจะต้องจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติวิชา ธรรมชาติของนักเรียนและสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง

จากที่ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการขาดความรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการ ผู้ปกครอง ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและผู้เรียน การวิเคราะห์ผลการสอบวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (O-NET) คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดร้อยละได้ 44.79 (สถาบันการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2565) ซึ่งยังคงต่ำกว่าร้อยละ 50 รวมทั้งการปฏิบัติการสอนจริงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนวิทยปัญญามัธยม สรุปได้ว่า ปัญหาส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนยังไม่สอดคล้องกับหลักการและแนวคิดตามหลักหลักสูตรต้องการ

พบว่า ผู้เรียนขาดประสบการณ์การใช้ภาษาและขาดการฝึกทักษะทางภาษาอังกฤษทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ไม่สามารถนำความรู้และเชื่อมโยงเนื้อหาภาษาอังกฤษที่ได้เรียนในห้องเรียนเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง หรือในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างไปจากสิ่งที่เรียนในห้องเรียนได้ อีกทั้งผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ มองว่าภาษาอังกฤษเป็นเรื่องไกลตัว เนื่องจากเนื้อหาที่กำหนดให้ผู้เรียนเรียนห่างไกลจากการดำเนินชีวิตจริงของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สนใจเรียนและมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ และการใช้สื่อต่าง ๆ ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่เหล่านักเรียนและผู้สอนควรให้ความใส่ใจเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นสื่ออินเทอร์เน็ตออนไลน์ รายการโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่น ๆ เพราะการใช้สื่อจะช่วยขยายการเรียนรู้ เพิ่มพูนความรู้ และไม่ทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษจำกัด้วงแคบอยู่เพียงในบทเรียนเท่านั้น สอดคล้องกับการสอนตามแนวสะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนในวิชาวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) โดยสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (the National Science Foundation: NSF) เป็นผู้ริเริ่มใช้คำดังกล่าว และ Rhode Island School of Design (RISD) ในสหรัฐอเมริกาได้ทดลองใช้ STEAM จนประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย (สิริวรรณ จรัสวิวัฒน์, 2560) จากแนวคิด STEM Education ได้มีผู้ศึกษาและพัฒนาต่อยอดแนวคิดดังกล่าว ได้แก่ Georgette Yakman นักวิชาการชาวอเมริกา ได้ทำการพัฒนา แนวทางการศึกษา จนเกิดแนวคิด STEAM Education โดยเพิ่มตัวอักษร “A” เข้ามา โดยที่ตัวอักษร “A” หมายถึง Arts หรือ ศิลปศาสตร์ ไม่ใช่เฉพาะทางด้านศิลปกรรมเท่านั้น ยังรวมถึงเรื่องของภาษาวรรณกรรม ปรัชญา จิตวิทยา สังคมและมนุษย์ โดย STEM to STEAM (2016) กล่าวว่าในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และศิลปะต่างมีเครื่องมือบางประการ ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของอีกรายวิชาได้และเมื่อนำองค์ความรู้และทักษะของทั้ง 2 รายวิชามาใช้ร่วมกันในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความยืดหยุ่นในกระบวนการคิดและสามารถต่อยอดความคิดนั้นไปจนทำให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาในการพัฒนาประเทศได้ (สุกัศ โอบาพิริยกุล, 2562) ซึ่งเป็นแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษามาสมผผสานกับแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator จึงเป็นการบูรณาการเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ ที่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้ภาษาอังกฤษ เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์แปลกใหม่ที่อยู่ในบริบทชีวิตจริง โดยมุ่งเน้นการบูรณาการทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้านให้เกิดขึ้นพร้อมกันอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งความรู้และทักษะในวิชาภาษาอังกฤษ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาภาษาอังกฤษและเนื้อหาในรายวิชา ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตามสภาพจริง (Authenticity) และการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (Active Learning) ส่งเสริมการเรียนแบบเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) อีกทั้งสนับสนุนให้มีความร่วมมือ(Collaboration) ในการจัดการเรียนการสอน ด้วยการมีผลงานที่ผ่านการศึกษาและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะให้เห็นได้ว่า ความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาสากลของโลก ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้ และได้ฝึกทักษะภาษาอังกฤษจากเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น เป็นแนวทางที่คาดว่าจะสามารถพัฒนาการเรียนรู้อังกฤษของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น การเรียนภาษาอังกฤษนั้น เรียกได้ว่ากำลังเป็นที่นิยมมากขึ้นในยุคนี้เลยละค่ะ เพราะหลาย ๆ คน ต่างเล็งเห็นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษกันมากขึ้น และมีไม่น้อย ที่การสอนภาษาอังกฤษอาจจะไม่เห็นผล ไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน อาจจะเพราะไม่สามารถสอนได้อย่างตรงจุดประสงค์ หรือสอนเพียงเพื่อต้องการเงิน แต่ไม่สนใจถึงผลลัพธ์ของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่

จะพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา โดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator โรงเรียนวิทย์ปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม เป็นหลักสูตรที่ใช้แหล่งเรียนรู้จากบริบทจริง ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เป็นการเรียนรู้จากสภาพจริงแบบผสมผสานจากห้องเรียน ซึ่งมีสื่อการเรียนรู้จริงที่ใกล้ตัวในการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ สามารถเชื่อมโยงความรู้พื้นฐานเดิมสู่การสร้างความรู้ใหม่ และฝึกให้มีทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวโดยสามารถติดต่อสื่อสาร และปฏิบัติงานบริการนักท่องเที่ยวได้อย่างคล่องแคล่ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังเป็นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษให้เพิ่มสูงขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator โรงเรียนวิทย์ปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator โรงเรียนวิทย์ปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator โรงเรียนวิทย์ปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator โรงเรียนวิทย์ปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน

1. นโยบายของโรงเรียนวิทย์ปัญญามัธยม
2. แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
3. ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร
4. หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ
4. การสอนตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหา กับภาษา
โดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิด
สร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับ
ภาษา โดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- ขั้นตอนที่ 2 การร่างหลักสูตร STEAM4 Innovator
- ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบร่างหลักสูตร
- ขั้นตอนที่ 4 การนำหลักสูตรไปใช้
- ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลหลักสูตร

หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

ภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการ
เนื้อหาทั้งภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4
Innovator สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปรตาม

1. ผลการใช้หลักสูตร 2 ด้าน ได้แก่

- 1.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนก่อนและหลังเรียน
- 1.2 ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับวิธีการ
จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา
โดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator

2. ประสิทธิภาพของหลักสูตรภาษาอังกฤษคิด
สร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับ
ภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร
ภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดการบูรณา
การเนื้อหากับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4
Innovator ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิทยปัญญามัธยม จำนวน 170 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวิทยปัญญามัธยม จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (PURPOSIVE SAMPLING) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาทั้งภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 INNOVATOR โรงเรียนวิทย์ปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร

เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
 พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เพื่อใช้การวางแผนการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ

คิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา โดยใช้กระบวนการ STEAM4 INNOVATOR สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา โดยใช้กระบวนการ STEAM4 INNOVATOR โรงเรียนวิทยปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร

เป็นการนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา โดยใช้กระบวนการ STEAM4 INNOVATOR สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยกำหนดหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล แล้วจึงนำร่างหลักสูตรดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้หลักสูตรสำหรับนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้หลักสูตร ภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 INNOVATOR โรงเรียนวิทยปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร

เป็นการนำหลักสูตรที่ได้รับรองจากขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (QUASI- EXPERIMENTAL RESEARCH) และใช้แบบแผนการทดลองแบบมีกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว แต่มีการวัดซ้ำตามเวลาที่กำหนด ทั้งก่อนและหลังการจัดกระทำ (SINGLE GROUP PRETEST-POSTTEST TIME SERIES DESIGN) เพื่อการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์ โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวิทยปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ผลการทดลองใช้ทำให้ทราบประสิทธิภาพของหลักสูตรและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงหลักสูตร เพื่อนำผลการใช้ดังกล่าวไปใช้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 INNOVATOR โรงเรียนวิทยปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร

เป็นการติดตามผลหลังจากการที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อให้ทราบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์โดยการวิเคราะห์สถิติในแต่ละขั้นตอน ตามลำดับ

เครื่องมือในการวิจัย

1. เครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 INNOVATOR จำนวน 6 แผน รวม 36 คาบ (คาบละ 50 นาที) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	หน่วยการเรียนรู้	จำนวนคาบ (50 นาที)
1	Stage 0 : What is Innovation? What is STEAM 4 Innovator?	6
2	Stage 1 : Insight รู้ลึก รู้จริง	6
3	Stage 2 : Wow! idea สร้างสรรค์ไอเดีย	6

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	หน่วยการเรียนรู้	จำนวนคาบ (50 นาที)
4	Stage 3 : Biz Model แผนพัฒนาธุรกิจ	6
5	Stage 4 : Production & Diffusion การผลิตและการกระจายสินค้า	6
6	Presentation	6
รวม		36

ผู้วิจัยได้ดำเนินการการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาทั้งภาษา โดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator และได้คุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.46) โดยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. รู้ลึกรู้จริง (Insight) 2. คิดสร้างสรรค์ไอเดีย (Wow! Idea) 3. แผนพัฒนาธุรกิจ (Business Model) และ 4. การผลิตและการกระจาย (Production & Diffusion)

2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด (Guilford, 1959) เป็นแบบประเมินการออกแบบและการสร้างสรรค์ชิ้นงานของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาทั้งภาษา โดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator เป็นแบบวัดแบบอัตนัยจำนวน 8 ข้อ มีทั้งหมด 4 กิจกรรม ประกอบด้วย การวัดด้านความคล่องในการคิด ด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดละเอียดลออโดยแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 0.81 พบว่าทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถวัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก รวมทั้งหมด 20 ข้อ ใช้เวลา 40 นาที มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67-1.00 ค่าความยากง่ายอยู่ในช่วงตั้งแต่ 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.40

4. แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เฉลี่ยเท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาทั้งภาษา โดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 6 แผน รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 36 คาบ คิดเป็นเวลา 30 ชั่วโมง ซึ่งทุกแผนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนตามกระบวนการ STEAM4 Innovator ได้แก่ 1) แบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ ตามขั้นตอนวิธีการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ทุกประการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการนำเกณฑ์แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดตั้งไว้คือร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียน ร้อยละ 80 ของผู้เรียนทั้งหมดมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ผ่านเกณฑ์ และนำมาสะท้อนผลการปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการเรียนการสอน และเป็นแนวทางในการปฏิบัติการสอนต่อไป

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นการแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญในเชิงอธิบายความที่ได้จากการบันทึกของการวัดความคิดสร้างสรรค์ จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้นำผลสะท้อนผลการปฏิบัติมาร่วมวิเคราะห์ และอภิปรายผล สรุปเป็นผลงานวิจัย เพื่อแสดงให้เห็นแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ นำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ของครูมาวิเคราะห์ ตีความสรุปความ และนำมาสะท้อนผลการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติการวิจัยในครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน ในภาพรวมมีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.72$) และมีความต้องการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.20$) โดยมีรายละเอียดประเด็นสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชนเห็นด้วยและต้องการให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.49 คิดเป็นร้อยละ 95.80 ด้านเนื้อหา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยต่อการนำเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมาจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 คิดเป็น ร้อยละ 95.20 ในด้านการจัดการเรียนสอน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.35 คิดเป็นร้อยละ 88.60 ส่วนในด้านทัศนคติต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและสามารถนำความรู้ในภาคทฤษฎีมาใช้ในการฝึกปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 คิดเป็นร้อยละ 95.40 นอกจากนี้ ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ผลการศึกษาศาภาพปัญหาด้านภาษาอังกฤษและการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านทักษะการฟัง ปัญหาด้านการพูด ปัญหาด้านการอ่าน ปัญหาด้านการเขียน ปัญหาด้านการสื่อสารโดยรวมความสามารถในการทดสอบมาตรฐานภาษาอังกฤษ การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตลอดจนการสำรวจความต้องการด้านการจัดการศึกษา/ฝึกอบรม และด้านวิทยากร จากการตอบแบบสอบถามโดยรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปัญหาด้านทักษะการสื่อสารทุกด้าน โดยมีปัญหาด้านทักษะต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาด้านการฟังอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator โรงเรียนวิทย์ปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร โดยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การร่างหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบร่างหลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 การนำหลักสูตรไปใช้ และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลหลักสูตร และผลการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 1) สภาพปัญหาและความสำคัญจำเป็นของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมาย 4) ผลการเรียนรู้ 5) สารการเรียนรู้ 6) คำอธิบายรายวิชา 7) โครงสร้างเนื้อหาและเวลา 8) เวลาเรียน 9) โครงสร้างเนื้อหาและเวลา 10) แนวการจัดการกิจกรรม 11) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ และ 12) แนวการวัดและประเมินผล และผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้ 6 หน่วย แผนการจัดการเรียน 6 แผน ใช้เวลาเรียน 36 คาบ ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.51$) หลักสูตรมีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.08/78.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คือ 70/70 และแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.74$)

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator โรงเรียนวิทย์ปัญญามัธยม

กรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 และ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์หลังได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา โดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator ซึ่งประเมินใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความคิดคล่องแคล่ว 2) ด้านความคิดยืดหยุ่น 3) ด้านความคิดริเริ่ม และ 4) ด้านความคิดละเอียดลออของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนรวมเมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินทั้ง 4 ด้าน เท่ากับ 14.00 จัดอยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก ($\bar{x}=4.51$)

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 4 และข้อที่ 5 ($\bar{x}=4.57$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อที่ 3 และข้อที่ 1 ($\bar{x}=4.25$) และพบว่าทุกข้อ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา โดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator โรงเรียนวิทยปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชนในภาพรวมมีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.72$) และมีความต้องการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.20$) เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะ มีการเริ่มศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและศึกษาถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ แล้วนำมาจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมที่มุ่งแก้ปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการจำเป็น โดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator โรงเรียนวิทยปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรของสถานศึกษานั้น แสดงให้เห็นผลในเชิงบวกของการสร้างและพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบดังกล่าวรวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม ตลอดจนความสามารถที่จะนำความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานทั้งหมดต่างก็เป็นไปในทิศทางบวกระดับสูง ส่งผลให้หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด สอดคล้องกับ นพดล กองศิลป์(2561) กล่าวว่า หลักสูตรจะต้องสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2557) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษากล่าวว่าหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจและเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษาผู้สอนควรปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และประเมินกระบวนการเรียนรู้ของตนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงและผลกระทบการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมการศึกษาจะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นหากมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามความต้องการและจำเป็นตลอดเวลาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เป็นต้น

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator โรงเรียนวิทยปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ โดยมี 4 ขั้นตอน โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.51$) หลักสูตรมีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.08/78.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คือ 70/70 และแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.74$) ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์จากแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba, 1962) ซึ่งได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวินิจฉัยความต้องการ เป็นขั้นของการสำรวจความต้องการความจำเป็นต่าง

ๆ ของสังคม 2) กำหนดจุดประสงค์ กำหนดจุดประสงค์ที่มีความชัดเจนและตรงกับความต้องการของสังคม 3) การเลือกเนื้อหาสาระ การเลือกเนื้อหาสาระที่ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคม 4) การจัดเนื้อหาสาระ เป็นการจัดระเบียบ จัดลำดับ ปรับเนื้อหาสาระที่ได้คัดเลือกไว้ 5) เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งจะนำมาเสริมเนื้อหาสาระให้สมบูรณ์ 6) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดระเบียบ ลำดับ ปรับปรุงแก้ไขประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ และ 7) การเลือกเนื้อหาและประสบการณ์ ที่จะต้องประเมินผลว่ามีผลการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และกำหนดวิธีการประเมินผลอย่างไร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง ตลอดชีวิตและมุ่งสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของแต่ละบุคคล ตามนโยบายและจุดเน้น ของสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความ เท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย และการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ และเพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

3. ผลการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้ กระบวนการ STEAM4 Innovator โรงเรียนวิทยปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นสูง และ (2) ความสามารถในการ คิดสร้างสรรค์หลังได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประเมินใน 4 ด้าน เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินทั้ง 4 ด้าน เท่ากับ 14.00 จัดอยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก ($\bar{x} = 4.51$) ทั้งนี้เนื่องมาจากเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator แต่ละหน่วยมีความหลากหลาย เนื้อหาสาระนั้นมุ่งเน้นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ใกล้ชิดตัวของนักเรียน ซึ่งตรงกับความสนใจของนักเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น นอกจากนั้นวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตาม แนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมี ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์มากขึ้นได้ ที่เป็นดังนี้ เพราะการจัดการเรียนรู้แนวคิดการบูรณาการเนื้อหา กับภาษา โดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมในการจัด กระบวนการเรียนรู้ ได้ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิด ได้ปฏิบัติจริง โดยผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ การบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น โดยมุ่งเน้นการบูรณาการทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน ให้ เกิดขึ้นพร้อมกันอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งความรู้และทักษะในวิชาภาษาอังกฤษ มีความรู้ความเข้าใจใน เนื้อหาภาษาอังกฤษและเนื้อหาในรายวิชา ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตามสภาพจริง (Authenticity) และการเรียนรู้ อย่างกระตือรือร้น (Active Learning) ส่งเสริมการเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) อีกทั้ง สนับสนุนให้มีความร่วมมือ (Collaboration) ในการจัดการเรียนการสอน ด้วยการมีผลงานที่ผ่านการศึกษา และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีอิสระในการร่วมกันคิดเลือกเรื่องที่ ตนเองสนใจ ภายใต้หัวข้อและเวลาที่ครูกำหนด โดยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติในแบบฝึกทักษะความสามารถในการ คิดสร้างสรรค์ และด้านความคิดคล่องแคล่ว มีการพัฒนามากขึ้นได้จากการได้ฝึกทำบ่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Gabora, Liane. (2013) ได้ระบุว่า การบรรยายภาคหรือสภาพการเรียนรู้ทำให้เกิดความคิด สร้างสรรค์ ดังแผนภาพ Amabile's Componential Theory of Organizational Creativity โดยแนวทาง การจัดการ แรงจูงใจในองค์กร และทรัพยากรทำให้เกิดนวัตกรรม ส่งผลกระทบต่อความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลหรือทีม โดยมีปัจจัยสามส่วน ได้แก่ งานแรงจูงใจ ความเชี่ยวชาญ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งปัจจัย ทั้งสามส่วนทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ทำให้เกิดนวัตกรรมขึ้นในองค์กร ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่มี ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมนั้นจะสามารถสร้างความรู้ ความคิดใหม่และนำมาปรับใช้และพัฒนาได้

(Csikszentmihalyi, Mihaly & Wolfe, Rustin, 2014) ทั้งนี้จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพทำให้เข้าใจว่าการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เปิดกว้างทางความคิดก็ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ สำหรับบรรยากาศหรือสภาพที่สร้างความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ เวลา ความเสี่ยง ความท้าทาย ความมีอิสระ การสนับสนุนแนวความคิดความขัดแย้ง การอภิปรายข้อมูล ความขี้เล่นหรืออารมณ์ขัน ความเชื่อใจหรือการเปิดกว้าง และความมีชีวิตชีวา

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาโดยใช้กระบวนการ STEAM4 Innovator โรงเรียนวิทยปัญญามัธยม กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรภาษาอังกฤษคิดสร้างสรรค์พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.55$) ทั้งนี้เนื่องมาจากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านความรู้พื้นฐานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของตนเอง และได้ฝึกปฏิบัติจริง เรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมได้ตามความสามารถของตนเอง และนอกจากนั้นนักเรียนมีความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียน ได้ศึกษากับสื่อที่ตรงกับความสนใจ หรือเป็นกิจกรรมที่หลากหลายส่งเสริมการเรียนรู้ให้สนุกสนานมีแบบเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละคนทำให้การเรียนรู้สนุกและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ตื่นเต้นเสริมพลังทางบวกและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างมีชีวิตชีวาเพราะเป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิววรรณ คล้ายคลึง (2562) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด และยังสอดคล้องกับอมสิน จตุพร (2560) ได้ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามแนวคิดการศึกษาอิงถิ่นฐาน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาศึกษา: กรณีชุมชนลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนบน จังหวัดนครสวรรค์พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

สรุปได้ว่า สถานศึกษาจะต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถพัฒนาหลักสูตรได้เองภายใต้กรอบของหลักสูตรแกนกลาง ครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้าน จึงจำเป็นที่เราจะต้องมีการเตรียมการให้พร้อม มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อจะได้นำไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง และจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม สำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ ดังนั้น หลักสูตรสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาไทยให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เราจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจ ศึกษาความหมายหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ต้องทำความเข้าใจในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตร ตามแนวคิดการบูรณาการที่หลากหลาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรศึกษาและดำเนินผลการใช้หลักสูตรด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ อย่างชัดเจน ก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรจะศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน กับวิธีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ บ้าง เช่น แบบสืบเสาะ แบบบูรณาการ แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน แบบร่วมมือ เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิวาวรรณ คล้ายคลึง. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ขนมหักบ้าน อำเภอกงไกรลาศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- นพดล กองศิลป์. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษาเพื่อการเรียนรู้สู่สากลตามแนวทาง STEAM. วารสารวิชาการอุตสาหกรรมการศึกษา, 12(2), 46-57.*
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2557). *กระบวนการค้นพบ การ Mentor and Coaching ในสังคมสื่อสารสนเทศ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิทธิพล อาจอินทร์. (2561). *การพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2565). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขึ้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2565*. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2566, จาก <http://www.newonetestresult.niets.or.th/Announcement Web/Login.aspx>
- สุภัค โอฬารพิริยกุล. (2562). *STEAM EDUCATION: นวัตกรรมการศึกษาบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้ STEAM EDUCATION: Innovative Education Integrated into Learning Management. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 9(1), 1-16.*
- สิริวรรณ จรัสรวีวัฒน์. (2560). *การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในยุคประเทศไทย 4.0 ตามแนวคิด STEM, STEAM และ STREAM. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 8(1), 19-30.*
- อมสิน จตุพร. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามแนวคิดการศึกษาอิงถิ่นฐานสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาศึกษา: กรณีชุมชนลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนบนจังหวัดนครสวรรค์ (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Brown, Douglas. (1981). *Affective Factors in second Language Learning*. In *The Second Language Classroom: Direction for the 1980's*. New York : Oxford University Press.
- Csikszentmihalyi, Mihaly & Wolfe, Rustin. (2014). *New Conceptions and Research Approaches to Creativity: Implications of a Systems Perspective for Creativity in Education*, 81-93. 10.1007/978-94-017-9085-7_10
- Gabora, Liane. (2013). *Research on Creativity*. In *Elias G. Carayannis (Ed.) Encyclopedia of Creativity, Invention, Innovation, and Entrepreneurship*. New Delhi, India: Springer.

- Guilford, J. P. (1959). *Fundmental Statistics in Psychlogv and Eucation*. New York: McGraw-Hill.
- Jadhav Megha Sahebrao. (2013). *Role of teachers' in curriculum development for teacher education*. Retrieved June 22, 2023, from <https://www.researchgate.net/publication>
- Larsen – Freeman, D. (2000). *Techniques and Principals in Language Teaching* (2nd ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Taba Hilda. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcout Braca and World.
-

พุทธจิตวิทยาตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม
(วิริยงค์ สิรินธโร) เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวม

Buddhist Psychology Based on The Meditation Instructor Training Course of
Somdet Phra Nyannavajirodom (Viriyang Sirintharo) For Holistic
Well-Being Creation

ณณยาน นลินขวัญ¹, เมธาวิ อุดมธรรมานุกาพ², วิชชุดา ฐิติโชติรัตน³ และ สิริวัฒน์ ศรีเครือดง⁴
Naryan Narlinkhwan ¹, Maytawee Udomtamanupab ², Wichuda Thitichotrattana ³
and Siriwat Srikrueadong ⁴

สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Buddhist Psychology, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: ¹ Mindfulness599@gmail.com

Retrieved: February 8, 2023; Revised: March 19, 2024; Accepted: March 21, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบของความเป็นรูปแบบแนวคิดพุทธจิตวิทยา 2) เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบหรือปัจจัยเกี่ยวกับคำว่ารูปแบบพุทธจิตวิทยา และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธจิตวิทยาตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวม เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจาก ผู้เชี่ยวชาญด้านสมาธิจำนวน 21 รูป/คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนด และสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีทั้งหมด 3 รูปแบบ ดังนี้ 1. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก 2. แบบคำถามสนทนากลุ่ม 3. แบบคำถามการประชุมผู้เชี่ยวชาญพิเศษ

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะและองค์ประกอบที่โดดเด่นตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) 5 ประการที่สำคัญ คือ สุขภาวะองค์รวม 4 ด้าน, พลังจิตตานุภาพ, สัมมาสมาธิ, สมาธิไฮเทค, แนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร)

2. พบว่า สัทธรรม 3 เป็นแก่นของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เป็น “พุทธปัญญา” ความเพียร 4 หรือ ปธาน 4 คือ หลักธรรมสัมมปปธาน 4 ได้แก่ สังวรปธาน (เพียรป้องกัน) ปหานปธาน (เพียรแก้ไข) ภาวนาปธาน (เพียรพัฒนา) อนรักขนาปธาน (เพียรรักษาให้ยั่งยืน) อุปาทกมนสิการ (การคิดแบบเร้ากุศล) กล่าวถึงอุปาทกมนสิการนั้นเป็นอาหารของสติสัมปชัญญะ การที่บุคคลจะกระทำดี พุดจาติมีปิยวาจาได้นั้น ต้องเริ่มจากการที่คิดดี หรือการคิดที่เป็นบุญเป็นกุศลจิตที่ตั้งามเป็นประการแรกและเป็นประการที่สำคัญ ตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เหมาะสำหรับบุคคลทุกเพศทุกวัย ทั้งสมณะและวิปัสสนา ปฏิบัติจนเกิดนิพพิทาญาณ เกิดญาณทัสสนะเห็นตามความเป็นจริง หรือเรียกว่ามีธรรมะจักขุ ในความจริงทั้ง 4 ประการ คือปรมาตถธรรม จิต เจตสิก รูป นิพพาน

3. รูปแบบพุทธจิตวิทยาตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวม ได้แก่ การสร้างปัญญา 3 อย่าง คือ สุตมยปัญญา (รู้ลึก) ปัญญาที่เกิด

จากการฟังในคำสอน ในเนื้อหาหลักสูตรครูสมาธิ จินตามยปัญญา (รู้ปฏิบัติ) เป็นปัญญาที่เกิดจากการโยนิโสมนสิการ การคิดอย่างมีเหตุผล และภาวนามยปัญญา (รู้จริง) เป็นปัญญาจากการปฏิบัติสมถะและวิปัสสนา

คำสำคัญ: พุทธจิตวิทยา; แนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิ; สมเด็จพระญาณวชิโรดม (วริยงค์ สิริธโร); สุขภาวะองค์รวม

Abstract

The objectives of this research are 1) to study and analyze the characteristics and elements of the Buddhist psychology model, 2) to synthesize the elements or factors related to the Buddhist psychology model, and 3) to present the Buddhist psychology model according to teaching principles of Meditation Teacher Course of Somdej Phra Nyan Vajirodom (Wiriyang Sirindhorn) to promote holistic health. It is a qualitative research method. The data were Collected from 21 meditation experts/persons by using Purposive Sampling according to specified characteristics and snowball sampling, using in-depth interviews to collect data. The tools used in this research consisted of 3 formats as follows: 1. In Depth Interview 2. Focus Group question 3. Connoisseurship.

The research results were found that

1. The outstanding Characteristics and elements according to the teaching method of the meditation teacher curriculum of Somdet Phra Nyanavajirodom (Wiriyang Sirindhorn) 5 important aspects are 4 aspects of overall health, willpower, Right Concentration, Hi-Tech Meditation and teaching methods for the meditation teacher curriculum of Somdet Phra Nyanavajirodom (Wiriyang Sirindhorn).

2. The 3 Dhamma principles are the core of Buddhism, namely pariyati, patibat, and pativet, teaching guidelines for the meditation teacher curriculum of Somdej Phra Nyanavajirodom (Wiriyang Sirindhorn) as “Buddha wisdom”. The principles of 4 perseverance or 4 pathana are the principles of sammapadhana: saṅghavarapadhana (perseverance in prevention), pahanapadhana (perseverance in correction), bhavānāpadhana (perseverance in development), anurakkhanapadhana (perseverance in maintaining it sustainably), Upadakamanasikāra (Thinking in merit), mentions that upādakamanasikāra is the cause of consciousness. To do good or speak well and have good words, one firstly must begin with good thoughts or meritorious thoughts according to the teaching methods of the meditation teacher course of Somdet Phra Nyan Vajirodom (Wiriyang Sirindhorn), that suitable for people of all genders and ages. One who want to study in depth need to have knowledge and understanding of both Deep samatha vipassana and meditation, those are the meditation one should practice to reach nippitañāna and intuition or insight (The actually perception of knowledge arises). it is called having Dhamma Eyes in the four truths: paramattha dhamma, mind, mental factors, form, and nirvana.

3. A model of Buddhist psychology according the teaching methods of the meditation teacher curriculum of Somdej Phra Nyanvajirodom (Wiriyang Sirindhorn) to promote overall health; to create 3 types of wisdom: Sutamayapanya (deep knowledge), wisdom that comes from listening to the teachings In the content of the meditation teacher curriculum, Jintāmayapanya (practical knowledge) is the wisdom that comes from Yonisomanasikāra. and Bhavanamayapanya (true knowledge) is wisdom from the practice of samatha and vipassana.

Keywords: Buddhist Psychology; Teaching Principles of Meditation Teacher Course; Somdej Phra Nyan Vajirodom (Wiriyang Sirindhorn); Holistic Health

บทนำ

ประเทศไทยเปิดรับกับกระแสโลก แนวโน้มของการเป็นสังคมวัตถุนิยม (Materialism) ขณะเดียวกันบนบริบทของการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะ Digital Disruption (Investment Reader, 2562) เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ถูกบีบคั้นในวิถีชีวิตด้วยความเร่งรีบ ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพตามมา กลายเป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสุขภาพจิตเพิ่มมากขึ้น ดังรายงานองค์การสหประชาชาติ (UN) เผยรายงานความสุขโลก (World Happiness Report) โดยในปีนี้ คะแนนความสุขเฉลี่ยของคนไทยอยู่ที่ 5.885 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 อยู่ในอันดับที่ 48 ลดลงจากปี 2017 - 2019 ที่ได้ 5.999 คะแนน ในอันดับที่ 44 ซึ่งปัจจัยเสี่ยงในระดับบุคคล เช่น ความเจ็บป่วย ความกังวลของโรคระบาด Covid - 19 ถัดมาเป็นปัจจัยเสี่ยงในระดับครอบครัวและชุมชน เช่น หนี้สิน หย่าร้าง แยกกันอยู่ สังคมคนโสด รายได้ต่ำ ยากจน ขาดความมั่นคงในอาชีพ ปัญหายาเสพติด ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชุมชน ตลอดจนปัจจัยเสี่ยงในระดับสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาฝุ่นควัน PM 2.5 ปัญหาการจราจรติดขัดในเขตเมืองและสถานการณ์ความรุนแรงของความแตกแยกทางแนวคิดทางการเมือง เป็นต้น ด้วยปัจจัยดังกล่าวข้างต้นเองทำให้เกิดความไม่สมดุลของสุขภาพในทุกด้าน

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ให้ความหมายของสุขภาพหรือสุขภาวะ (Well-Being) หมายถึงสภาวะของการดำรงชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ รวมทั้งการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ด้วยดีบนพื้นฐานของคุณธรรมและการใช้สติปัญญา การเสริมสร้างสุขภาวะในลักษณะต่าง ๆ จึงเป็นการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลครอบคลุมร่างกายทุกระบบ (Totality) ทั้งทางด้านร่างกาย การปรับตัวด้านพฤติกรรม และการปรับตัวระดับจิตสำนึก เป็นเรื่องของดุลยภาพในท่ามกลางปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการที่จะมีส่วนร่วมในการช่วยสนับสนุนเสริมสร้างสุขภาวะองค์รวมในสังคมให้ดีขึ้น (องค์การอนามัยโลก, 2560)

สวตมนต์เป็นยาทา วิปัสสนาเป็นยากิน การทำสมาธิหรือสมาธิ และวิปัสสนา เป็นอาหารใจส่งผลดีต่อร่างกายโดยตรง เนื่องจากร่างกายและจิตใจเป็นระบบความสัมพันธ์ที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อกันและกัน Neuroscience ศาสตร์สมัยใหม่ของจอห์น คาบัท ซินน์ MBSR Mindfulness Based Stress Reduction เป็นการศึกษาสมอง ยกตัวอย่างองค์ดาโลลามะท่านส่งให้พระทิเบตมาทดสอบโดยใช้เครื่อง MRI Tab สมองซึ่ง Brainwaves เป็นตัวบ่งบอกถึงบุคคลผู้มีจิตสงบ หรือมีสมาธิ ได้อย่างชัดเจน บุคคลผู้ที่มีภาวะจิตใจฟุ้งซ่าน เครียด วิตกกังวล คลื่นสมองจะเป็น Beta ซึ่งมีประจุไฟฟ้ามาก เมื่อทำสมาธิหรือสมาธิประจุไฟฟ้าในสมองก็จะลดน้อยลง Cycle ก็จะลดน้อยลงตามไปด้วย และเปลี่ยนเป็นคลื่น Alpha คือ ภาวะที่ผ่อนคลาย ยิ่งถ้าเข้ากรรมฐาน จะเปลี่ยนเป็นคลื่น Theta เรียกได้ว่าผ่อนคลาย และสงบ เป็นจิตบำบัด Stress Reduction เพื่อลด

Cycle ของจิตให้ลดลง โดยอาศัยองค์อารมณ์กรรมฐานหรือการเจริญสตินั่นเอง (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2564)

ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลคน สังคม ประเทศ จึงสนใจที่จะศึกษาแนวการสอนหลักหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) ในการสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมตามหลักพุทธจิตวิทยา เพื่อศึกษาวิเคราะห์ ปัจจัยและคุณลักษณะที่เกี่ยวกับการสร้างสุขภาวะองค์รวม พร้อมทั้งสังเคราะห์หลักพุทธธรรมและหลักจิตวิทยาเพื่อการพัฒนา การสร้างรูปแบบพุทธจิตวิทยาตามแนวการสอนของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวม และนำเสนอรูปแบบดังกล่าวเพื่อให้ผู้ที่สนใจได้นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข มีคุณภาพ เรียกว่ามีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถสร้างสุขอย่างมีสติสัมปชัญญะ และสร้างภูมิคุ้มกันภายในใจได้ด้วยตนเอง มีจิตใจที่แข็งแกร่งแต่อ่อนโยน มีพลังใจมีจิตที่นุ่มนวลควรแก่การงาน - การปฏิบัติ ลดความทุกข์เพิ่มความความสุขง่ายทุกขียาก พบความสุขสงบ สุขสว่าง และสุขสันติ และพบอิสระทางใจอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะองค์ประกอบของความเป็นรูปแบบแนวคิดพุทธจิตวิทยาตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวม
2. เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบหรือปัจจัยเกี่ยวกับคำว่ารูปแบบพุทธจิตวิทยาตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวม
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธจิตวิทยาตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยนี้เป็นวิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการวิจัย 4 ระยะ 1) การวิจัยเอกสาร ศึกษาเอกสารทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา คัมภีร์ หนังสือหลักสูตรครูสมาธิทั้ง 3 เล่ม ตำราวิชาการ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 รูป/ท่าน 3) การประเมินและพิจารณาด้วยการสนทนากลุ่ม (เพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ รวมผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 รูป/ท่าน และ 4) การยืนยันพิจารณาแบบ โดยดำเนินการเสวนาภูมิปัญญาผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (CONNOISSEURSHIP) รวมผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 รูป/ท่าน

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ด้านพระพุทธศาสนา ด้านจิตวิทยา ด้านหลักสูตรครูสมาธิ และด้านสุขภาวะองค์รวม จำนวน 21 รูป/คน โดยใช้ทฤษฎีของจากของ macmillan (1971) พบว่าจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีขนาดตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนน้อยมากที่ 0.0219 คัดเลือกแบบเจาะจง สนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 รูป/คน และแบบคำถามการประชุมผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (CONNOISSEURSHIP) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเที่ยงเชิงโครงสร้าง เนื้อหา ความตรง จำนวน 7 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (IN DEPTH INTERVIEW) แบบคำถามสนทนากลุ่ม (FOCUS GROUP) และแบบคำถามสนทนากลุ่ม (FOCUS GROUP) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือในการวิจัย ด้านความตรง (VALIDITY) ทำ (FACE VALIDITY) โดยการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ๓ ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบด้านความถูกต้อง เหมาะสม ความชัดเจนของภาษา ความครบถ้วนเหมาะสมทางวิชาการ และนำเสนอแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมด้วย

โครงการวิจัย นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้อง (INDEX OF ITEM OBJECTIVE CONGRUENCE: IOC) (ค่าที่เหมาะสมรายข้อ 0.05 ภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.65)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในแต่ละระยะของการดำเนินวิจัย แล้วจะนำมาผ่านกระบวนการสรุปรวมเรียบเรียงตามประเด็นของวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด ปัญหาของงานวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคของการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ แต่ละวิธีการขึ้นอยู่กับสาระสำคัญของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปลี่ยนข้อมูลดิบจากการดำเนินการวิจัย มาเป็นสารสนเทศการวิจัยเป็นบทสรุปของการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิค 6'C โดยวิธีการเปลี่ยนข้อมูลดิบ เป็นสารสนเทศการวิจัย และเป็นบทสรุปของการวิจัย ให้เป็นระบบความคิดและเป็นกรอบแนวคิด จนได้ผลการวิจัยที่เกิดจากการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบของความเป็นรูปแบบแนวคิดพุทธจิตวิทยาตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวม พบว่า คุณลักษณะและองค์ประกอบที่โดดเด่นตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) มี 5 ประการที่สำคัญ คือ 1) สมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) ท่านได้บัญญัติประโยชน์ของสมาธิไว้ 12 ข้อ ได้แก่ ทำให้หลับสบายคลายกังวล กำจัดโรคภัยไข้เจ็บ บรรเทาความเครียด ทำให้ระงับความร้ายกาจ มีความสุขพิเศษ ทำให้จิตอ่อนโยน เวลาจะสิ้นลม พบทางดี เป็นกุศล ทำให้มีความรอบคอบในการทำงาน กลับใจได้ เจริญวาสนา ทำให้สมองปัญญาดี ที่ส่งผลเชิงประจักษ์อย่างชัดเจนต่อสุขภาวะองค์รวมครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สุขภาวะทางกาย สุขภาวะทางจิต สุขภาวะทางสังคม สุขภาวะทางปัญญา 2) คำว่าพลังจิตตานุภาพของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) ในหลักสูตรครูสมาธิ เป็นการ “สะสมพลังจิต” ซึ่งตรงกับเครื่องหมายของสถาบันพลังจิตตานุภาพ คือ P 2 ตัว หมายถึง PEACE สันติสุข สันติภาพ PEOPLE ประชาชน ที่มีความสุข ความสงบร่มเย็น เพื่อสันติภาพ สันติสุขของโลกยิ่งขึ้น 3) สัมมาสมาธิ ปฏิบัติแบบทางสายกลาง เป็นสัมมาสมาธิ 4) ความเป็น “สมาธิไฮเทค” และ 5) แนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) ประกอบด้วย สาระเนื้อหา คุณค่าหลักธรรม หลักปฏิบัติดีเยี่ยมครบทุกมิติ วิธีการกระบวนการครบทั้ง ปรัชญา ปฏิบัติ ปฏิเวธ สามารถนำความรู้ สู่การปฏิบัติไปในชีวิตจริง เห็นผลสัมฤทธิ์จริง และตระรู้ความเป็นเหตุเป็นผล เพราะเหตุดีจึงมีผลดี

2. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหรือปัจจัยเกี่ยวกับคำว่ารูปแบบพุทธจิตวิทยาตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวม พบว่า สัทธิธรรม 3 ได้แก่ ปรัชญา ปฏิบัติ ปฏิเวธแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) สามารถพัฒนานั้น พัฒนาจิตให้ดีขึ้น มีการกำจัดขัดเกลา ลด ละ อวิชชา ลดอัตตาตัวตน สัมผัสปัญาน 4 ได้แก่ สังวรปัญาน เพียรป้องกัน เป็นการเน้นเรื่องการเพียรป้องกันอกุศลและบาปทั้งปวง ไม่ให้เกิดขึ้นที่จิตของนักศึกษาครูสมาธิหรือผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติทางจิต ปหานปัญาน เพียรแก้ไข เพียรกำจัด ตัดออกจากจิตทันที เปรียบดังไม่ให้เชื้อโรคแพร่กระจายขยายตัวมากขึ้น ภวานาปัญาน เพียรพัฒนา เพียรภาวนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ให้คงเส้นคงวา อนุรักษนาปัญาน เพียรรักษาให้ยั่งยืน เพียรรักษากุศลจิตให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น ดุจเกลือกรักษาความเค็ม อุปาทกมนสิการ การคิดแบบเร้ากุศล ในขั้นปรัยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ไว้ให้มั่นคง มั่งคั่ง

ยั่งยืน ดำเนินไปสู่ความเป็นอริยบุคคล ตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เหมาะสำหรับผู้คนที่จะละวางสิ่งทั้งปวง ตามปรมัตถ์ธรรม 4 คือ จิต เจตสิก รูป นิพพาน เป็นการกำจัดต้นหาวิชาให้หมดไปจากใจ

3. รูปแบบพุทธจิตวิทยาตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวม เรียกว่า “ปทุมมา ภูมิปัญญา” โมเดล เกิดจากนำกระบวนการสัทธรรม 3 มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ฝนความเป็นพุทธจิตวิทยา จากจิตประภัสสร สู่ภาวะจิตวิมุตติ สภาวะจิตเจตสิก รูป นิพพาน ร่วมกับแนวการสอนในหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวมตามหลักการปฏิบัติของสถาบันพลังจิตตานุภาพ WILLPOWER INSTITUTE โลโก้ประกอบด้วยตัว P 2 ตัว ได้แก่ Peace สันติภาพ + People ประชาชน ที่มีความสุข สงบ สันติ ของประชาชนชาวโลก จากปุณฺณ สู่กัลยาณชน สู่อริยชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะและองค์ประกอบที่โดดเด่นตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) มี 5 ประการที่สำคัญ คือ 1) สมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) ท่านได้บัญญัติประโยชน์ของสมาธิไว้ 12 ข้อ ได้แก่ ทำให้หลับสบายคลายกังวล กำจัดโรคภัยไข้เจ็บ บรรเทาความเครียด ทำให้ระงับความร้ายกาจ มีความสุขพิเศษ ทำให้จิตอ่อนโยน เวลาจะสิ้นลม พบทางดี เป็นกุศล ทำให้มีความรอบคอบในการทำงาน กลับใจได้ เจริญวิญญาณา ทำให้สมองปัญญาดี ที่ส่งผลเชิงประจักษ์อย่างชัดเจนต่อสุขภาวะองค์กรรวมครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สุขภาวะทางกาย สุขภาวะทางจิต สุขภาวะทางสังคม สุขภาวะทางปัญญา 2) คำว่าพลังจิตตานุภาพของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) ในหลักสูตรครูสมาธิ เป็นการ “สะสมพลังจิต” ซึ่งตรงกับเครื่องหมายของสถาบันพลังจิตตานุภาพ คือ P 2 ตัว หมายถึง PEACE สันติสุข สันติภาพ PEOPLE ประชาชน ที่มีความสุข ความสงบร่มเย็น เพื่อสันติภาพ สันติสุขของโลกยิ่งขึ้น 3) สัมมาสมาธิ ปฏิบัติแบบทางสายกลาง เป็นสัมมาสมาธิ 4) ความเป็น “สมาธิไฮเทค” และ 5) แนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) ประกอบด้วย สารเนื้อหา คุณค่า หลักธรรม หลักปฏิบัติดีเยี่ยมครบทุกมิติ วิธีการกระบวนการครบทั้ง ปรัชญา ปฏิบัติ ปฏิเวธ สามารถนำความรู้สู่การปฏิบัติไปในชีวิตจริง เห็นผลสัมฤทธิ์จริง และตระหนักความเป็นเหตุเป็นผล เพราะเหตุดีจึงมีผลดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวินัยธรศิริเชษฐ์ สิริวิฑฒโน ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาจิตเจตสิกเจตสนุชาโดยใช้หลักสติปัฏฐาน 4 พบว่าการพัฒนาจิตเจตสิกเจตสนุชาโดยใช้หลักสติปัฏฐาน 4 หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา มุ่งเน้นการพัฒนาที่จิตใจเป็นสำคัญ เพราะจิตใจ คือ แก่นแท้ของความเป็นมนุษย์ จิตใจยังเป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรมแสดงออกต่าง ๆ ไม่ว่าจะในทางที่ดี หรือไม่ดีก็ตาม และในการควบคุมจิตใจ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติตามแนวทางสติปัฏฐาน 4 เพราะเป็นแก่นแท้ตามหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ที่สามารถนำไปพัฒนาจิตใจของผู้ปฏิบัติให้บริสุทธิ์ จนกระทั่งถึงบรรลุผลนิพพาน อันเป็นจุดหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา ดังนั้น บุคคลที่ผ่านการฝึกจิต หรือพัฒนาจิตตามแนวทางสติปัฏฐาน 4 ดีแล้วย่อมสามารถยกระดับบุคคลให้กลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ ดังที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า ในหมู่มนุษย์นั้น ผู้ที่ฝึกแล้วเป็นผู้ประเสริฐสุด โดยเฉพาะการฝึกจิตใจอย่างเนืองนิตย์ จนกระทั่งเป็นผู้ที่มีจิตใจที่ดี มีสติปัญญาที่สมบูรณ์ ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมแสดงออกหรือการกระทำที่ดีและปัญหาหรือความวุ่นวายในสังคมก็จะลดน้อยลง เนื่องจากการพัฒนาที่จุดเริ่มต้นของปัญหา คือ จิตใจของมนุษย์ (พระครูวินัยธรศิริเชษฐ์ สิริวิฑฒโน, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีศนา ไกรวิทย์ (2559) ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสมาธิในการดำเนินชีวิตของครูสอนสมาธิ พบว่า หลักธรรมที่ช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

และลดทุกข์ของคนในสังคมได้ดียิ่ง คือ การฝึกอบรมสมาธิในทางพระพุทธศาสนา แม้แต่แนวคิดหลักในทางพระพุทธศาสนายังได้ กล่าวไว้ในหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา การฝึกปฏิบัติสมาธิทำให้เกิดปัญญา อันเป็นที่ตั้งแห่งสติ เป็นไปเพื่อความสงบสุข เกิดญาณทัสสนะ จนถึงการสิ้นอาสวะกิเลส อันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา ครูสมาธิ นอกจากจะเป็นผู้เผยแพร่ประโยชน์และหลักการทำสมาธิที่ถูกต้องแล้ว ยังได้นำประโยชน์ของการฝึกปฏิบัติสมาธิและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของตนเองได้อย่างยั่งยืนได้อีกด้วย

2. แนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิริธโร) สามารถพัฒนาตน พัฒนาจิตให้ดีขึ้น มีการกำจัดขัดเกลา ลด ละ อวิชชา ลดอัตตาตัวตน สัมมปธาน 4 ได้แก่ สังวร ปธาน เพียรป้องกัน เป็นการเน้นเรื่องการเพียรป้องกันอกุศลและบาปทั้งปวง ไม่ให้เกิดขึ้นที่จิตของนักศึกษาครูสมาธิหรือผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติทางจิต ปธานปธาน เพียรแก้ไข เพียรกำจัด ตัดออกจากจิตทันที เปรียบดั่งไม่ให้เชื้อโรคแพร่กระจายขยายตัวมากขึ้น ภาวนาปธาน เพียรพัฒนา เพียรภาวนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ให้คงเส้นคงวา อนุรักษนาปธาน เพียรรักษาให้ยั่งยืน เพียรรักษากุศลจิตให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น ดุจเกลือรักษาความเค็ม อุบาทกมณสิการ การคิดแบบเร้ากุศล ในขั้นปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ไว้ให้มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ดำเนินไปสู่ความเป็นอริยบุคคล ตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิริธโร) เหมาะสำหรับผู้บุคคลที่จะละวางสิ่งทั้งปวง ตามปรมัตถ์ธรรม 4 คือ จิต เจตสิก รูป นิพพาน เป็นการกำจัดต้นหาอวิชชาให้หมดไปจากใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระครูพิจิตรวรเวท (มานัส มารยาท) และพระมหาสุเมธ สมานิต, 2565) ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสัมมปธาน 4 เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติ พบว่า ความเพียร ความพยายามใน 4 ประการ คือ เพียรระวังหรือการป้องกันไม่ให้สูญหาย เพียรละหรือการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพียรเจริญหรือการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับยุคสมัย และเพียรรักษาหรือการรักษาให้คงอยู่ซึ่งเป็นแนวคิดในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ นอกจากจะได้กรอบแนวคิดที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยแล้ว ยังจะเป็นการเผยแพร่หลักธรรมของพระพุทธเจ้าให้ดำรงอยู่สืบต่อไปด้วย

3. หลักสัทธิธรรม 3 ประการ คือ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เป็นความงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง และงามในเบื้องปลาย ปริยัติ - รู้ได้ (รู้รอบ) ปฏิบัติ - ทำได้ (ทำได้จริง) ปฏิเวธ - รับผลได้ (ให้ผลได้จริง) ตัวอย่างเช่น การทำสติได้ การรู้สติได้ และการรับผลของสติได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของ ผศ.ดร.อดุลย์ คนเรงดั่งแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิริธโร) ที่ครอบคลุมสัทธิธรรม 3 คือ 1) ปริยัติ ศึกษาจากหนังสือครูสมาธิทั้ง 3 เล่ม เรื่อง สมาธิ ฌาน ญาณ วิปัสสนา จากเทพบรรยาย จากอาจารย์ผู้บรรยาย ทั้ง 96 หัวข้อ และคำถามคำตอบท้ายบท อีกทั้งหลักการเดินจงกรม การนั่งสมาธิ คำสัจย์ปฏิญาณ คำอธิษฐานก่อนเดินจงกรม ก่อนนั่งสมาธิ และคำแผ่เมตตาหลังเดินจงกรม และหลังนั่งสมาธิ 2) ปฏิบัติ ปฏิบัติครั้งละ 1 ชั่วโมง อย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง คือ เดินจงกรม 30 นาที นั่งสมาธิ 30 นาที คำสัจย์ปฏิญาณนักศึกษาครูสมาธิ (ในห้องเรียนทุกครั้ง เพื่อย้าลงไปในจิตเรื่องความเมตตา สามัคคี ให้อภัย นำไปใช้ในทางที่ถูกต้อง แผ่เมตตาจิตแก่สรรพสัตว์ทั้งหลายเพื่อความสันติสุขของโลก) คำอธิษฐานก่อนเดินจงกรม ก่อนนั่งสมาธิ และคำแผ่เมตตาหลังเดินจงกรม และหลังนั่งสมาธิ ประการสำคัญ มีการบันทึกชั่วโมงการสะสมพลังจิต (บันทึกการบ้าน) เป็นเวลา 24 สัปดาห์ หรือ 6 เดือน ทั้งภาคปกติวันจันทร์ - วันศุกร์ ภาคพิเศษ วันเสาร์ - วันอาทิตย์ และ 3) ปฏิเวธ วัดผลได้จากการกล่าวแสดงความรู้สึก (Reflective) ของนักศึกษาครูสมาธิแต่ละรูป/ท่าน ในแต่ละรุ่น หลังเรียนครบ 6 เดือน สอบปฏิบัติเดินจงกรม นั่งสมาธิ สอบข้อเขียน และชุดคัมภีร์ ดอยอินทนนท์ จึงได้รับใบประกาศนียบัตรหลักสูตรครูสมาธิ เพื่อเรียนต่อยอดในหลักสูตรสมาธิขั้นสูงหรือหลักสูตรต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาวิรัช ธัญญารัตนะ (2564) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกสมาธิตามแนวสติ

ปฏิฐาน 4 ที่มีผลต่อการควบคุมตนเองของผู้เข้าร่วมปฏิบัติธรรม พบว่า การฝึกสมาธิตามแนวสติปฏิฐาน 4 นั้น ประกอบด้วยองค์ประกอบใหญ่ ๆ คือ สัทธรรม 3, ปัจจัยแวดล้อม และธรรมเกื้อกูลสติปฏิฐานและงานวิจัยของ กัลป์กร ลากเดโช และสมบุรณ์ สุขสำราญ (2565) ที่ศึกษาเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทย พบว่า แนวทางการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมไทย คือ 1) การพัฒนาบทบาทพระสงฆ์จากภายใน คือ ตั้งมั่นอยู่ในพระสัทธรรม 3 คือ ปรีชาติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ และ 2) การพัฒนาบทบาทพระสงฆ์จากภายนอก คือ การสร้างเครือข่ายและการบูรณาการ

4. สมดุลชีวิตเป็นสมดุลในสภาวะองค์รวม คือ สภาวะทางกาย ร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ขึ้น ดีขึ้น พัฒนาสู่กายที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ดัง “ความไม่เป็นโรคเป็นลาภอันประเสริฐ” รักษากายเพื่อให้ได้อยู่สร้างความดีต่อตนเองและผู้อื่น สภาวะทางจิต มีจิตที่เป็นกุศล คือ การรักษาจิต ทำจิตให้ประภัสสร จิตนิ่ง จิตสงบ จิตใส มีสุขภาพจิตที่ดี มีความฉลาดทางอารมณ์ สภาวะทางสังคม สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี มีความสุข มีกัลยาณมิตรที่เกื้อกูลกันด้วยดี และสภาวะทางปัญญา มีปัญญานำพาชีวิตให้เจริญรุ่งเรือง เห็นความจริงของชีวิต และสามารถนำพาตนพ้นทุกข์ได้ มีความพอเหมาะพอดี ไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป เกิดสมดุลทั้งร่างกายและจิตใจ “ใจสบาย กายสบาย จิตเกิดอัศจรรย์” สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูภาวนาสังวรวิจิ. (สุวิทย์ คำมูล) (2561) ซึ่งศึกษา เรื่อง “การพัฒนาสภาวะองค์รวมสำหรับผู้สูงวัยตามแนวพุทธจิตวิทยา” พบว่า สภาวะร่างกายและจิตใจ ของมนุษย์ มีความเชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออก โดยจิตและกายเป็นตัวส่งเสริมซึ่งกันและกัน สุขภาพกายที่ดีมาจากพื้นฐานสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งแนวทางพุทธจิตวิทยาดูแบบบูรณาการ มองว่าชีวิตที่ปกติสุขจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยเกื้อกูลกันทั้งด้านร่างกายและจิตใจ นำไปสู่สภาวะองค์รวมในวิถีชีวิต และคุณภาพที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งคุณภาพหรือความสมดุลของชีวิต มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสภาวะองค์รวม 4 ประการได้แก่ สภาวะกาย สภาวะศีล สภาวะจิต และสภาวะปัญญา โดยใช้หลักสันโดษ การรักษาศีล 5 การคบกัลยาณมิตร และ การดำเนินชีวิตตามหลัก สังคหะวัตถุ การเสริมสร้างสุขภาพจิตและปัญญาด้วยหลักการเจริญสมณะ และวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวสติปฏิฐาน 4 และทาง 4 สาย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

รูปแบบพุทธจิตวิทยาตามแนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิริธโร) เพื่อสร้างเสริมสภาวะองค์รวม เรียกว่า “ปทุม ภูมิปัญญา” โมเดล ดังภาพ

จากโมเดล “ปทุมมา ภูมิปัญญา” มีความหมาย ดังนี้

ดอกบัวเกิดจากโคลนตม แต่ไม่แปดเปื้อนโคลนตม เปรียบดั่งมนุษย์ที่ได้รับการพัฒนา ถึงแม้ว่าจะอยู่ในวาระที่แตกต่างกัน พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ สู้ต จัณฑาล เมื่อบวชก็มีความเป็นสมณะเท่ากัน หรือผู้ที่มีมลทินแปดเปื้อน แต่เมื่อได้มาชำระจิตใจให้บริสุทธิ์แล้ว ก็สามารถที่จะบรรลุธรรมได้

สถาบันพลังจิตตานุภาพก่อตั้งขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ทำสมาธิ ได้มีที่พึ่งพิงทางจิตใจ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ จุดประสงค์การทำสมาธิเพื่อสะสมพลังจิต หรือกำลังใจ สถาบันพลังจิตตานุภาพเป็นสถาบันที่ศักดิ์สิทธิ์ สร้างพลังแห่งสมาธิ พลังแห่งสติ พลังแห่งปัญญา เพื่อขจัดขัดเกลาจุดดำในใจหรือกิเลสในใจ ให้พัฒนาขึ้นตามลำดับ ประการสำคัญเพื่อการลดอัตตาตัวตน ละตัณหาวิชชา คือ ความไม่รู้ในขั้น 5 ว่าเป็นทุกข์ จึงทำให้ต่างแสวงหาตอบสนองความสุขทางโลกของตนเองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

สมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิริธโร) ท่านเน้นสอนการฝึกสมาธิ Meditation เป็นบาทฐาน เมื่อสะสมพลังจิตเพียงพอจึงเข้าสู่การฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน Vipassana สร้างความเป็นนครธรรม “Meditation Hitech” ส่งเสริมการพัฒนาสมาธิด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ คือ มีการเรียนแบบ Online live Zoom บันทึกเทป ในประเทศรวมปัจจุบัน 309 สาขา และสาขาต่างประเทศทั่วโลก ทำให้ความสงบสุข เข้าถึงตั้งแต่ระดับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศ และระดับโลก ได้อย่างรวดเร็วเห็นผลชัดเจน

การพัฒนาตน พัฒนาจิตตั้งแต่ระดับ ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ โลก “ทำบ้านให้เป็นวัด” สนับสนุนการมีสมาธิ ทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ทุกภาษา ทุกศาสนา ด้วยกระบวนการแห่งความเพียรเป็นหลัก คือ สัมมปธาน 4 ด้วยกระบวนการสัทธรรม 3 ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เป็นองค์ธรรมที่เป็นหัวใจในการขับเคลื่อน แนวการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิริธโร) ให้สัมฤทธิ์ผลแก่ผู้เข้ารับการอบรม สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาให้เกิดสุขภาวะองค์กรรวมทั้งเป็นประจักษ์แก่ บุคคล สังคม ประเทศ ถึงระดับสังคมโลก

ผ산ความเป็นพุทธจิตวิทยา จากจิตประภัสสร สู่ภาวะจิตวิมุตติ สภาวะจิต เจตสิก รูป นิพพาน เมื่อนำหลักพุทธจิตวิทยามาหล่อหลอมเข้าเป็นองค์ประกอบ เป็นปัจจัย เป็นกำลัง เป็นองค์สัมปยุตธรรม ร่วมกับแนวการสอนในหลักสูตรครูสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิริธโร) เพื่อการพัฒนาจิต จากจิตประภัสสร ปราศจากเครื่องเศร้าหมองชั่วคราว ดำเนินจิตให้บริสุทธิ์ด้วย ตทั้งคปหาน (ชั่วคราว) วิชัมปนปหาน (ข่มทับไว้) สุตท้าย สมุทเพทธาน (ละกิเลสได้โดยเด็ดขาดอย่างพระอรหันต์) ด้วยการประชุมองค์อริยมรรคมีองค์ 8 เข้าสู่ภาวะจิตวิมุตติ คือ พระนิพพาน ปหานกิเลสโดยสิ้นเชิง นอกจากนี้การนำความรู้ทางพุทธจิตวิทยา เพื่อให้เข้าสู่สภาวะธรรมตามความเป็นจริง เปลี่ยนจากการรู้ในสมมติ ยึดมั่นในอัตตาตัวตนเรา เขา มาเป็นรู้ในวิมุตติ คือ รู้ตามสภาวะปรมาตมธรรม อันประกอบด้วย จิต เจตสิก รูป นิพพาน เห็นสรรพสิ่งเป็นกระแสชีวิต ละสักกายทิฐิ เกิดขันธะวิมุตติ ก้าวข้ามสมมุติ หลุดพ้นในอุปาทานขั้น 5 จึงพัฒนามาจาก ปุณณคนธรรมดา ดำเนินสู่ความเป็นกัลยาณชนที่พัฒนามาพัฒนาจิตขึ้นมา สู่สุดท้ายปลายทางของการเดินทางของจิตมาสู่ความเป็นอริยชนในที่สุด ตามลำดับดังกล่าว

สถาบันพลังจิตตานุภาพ WILLPOWER INSTITUTE โลโก้ประกอบด้วยตัว P 2 ตัว ได้แก่ Peace สันติภาพ + People ประชาชน หมายถึง ความสุข สงบ สันติ ของประชาชนชาวโลก จากปุณณ สู่กัลยาณชน สู่อริยชน สมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิริธโร) “กล่าวอยู่เสมอว่ากันว่า เรือลำนี้ชื่อ WILLPOWER มีหลวงพ่อวิริยงค์เป็นกัปตัน คนที่มาเรียนสมาธิกับหลวงพ่อก็ขึ้นเรือทุกคน มุ่งหน้าไป “นิพพาน” ขอพวกเราอย่าตกเรือไปให้ปลาฉลามกินก็แล้วกัน” ซึ่งในลำเรือจารึกไว้ว่า “เมื่ออริยมรรคมีองค์ 8 มีอยู่ตราบดี พระอรหันต์จะไม่ว่างเว้นไปจากโลก”

การพัฒนาปัญญาโดย “หลักสูตรครุสมาธิ” สร้างปัญญา 3 อย่าง คือ สุตมยปัญญา (รู้ลึก) ปัญญาที่เกิดจากการฟังในคำสอน ในเนื้อหาหลักสูตรครุสมาธิ จินตามยปัญญา (รู้ปฏิบัติ) เป็นปัญญาที่เกิดจากการโยนิโสมนสิการ การคิดอย่างมีเหตุผล และภาวนามยปัญญา (รู้จริง) เป็นปัญญาจากการปฏิบัติสมถะและวิปัสสนา พุทธปัญญา ปัญญา 3 อย่างนี้ เป็นปัญญาภายใน คือ เป็นปัจจัยตั้ง รู้ เห็น สัมผัส ได้ด้วยตนเอง พัฒนาจิต จากภายใน สู่ภายนอก คือ บุคคลอื่นเห็นได้ รับรู้ได้ เช่น รัศมี ความผ่องใส ความมีเมตตาจิต สู่การตื่นรู้ “จิตรู้ จิตตื่น จิตเบิกบาน” บุญคือความสบายใจนึกถึงเมื่อใดใจก็เป็นสุข ดังที่ว่า “จิตใสเป็นบุญ จิตชุ่มเป็นบาป” พัฒนากายให้สงบ พัฒนาปัญญาให้สว่าง สร้างสุข สังคมสันติ สร้างดุลยภาพและคุณภาพชีวิตองค์รวมที่ดี คือ สุขภาวะทางกาย สุขภาวะทางจิต สุขภาวะทางสังคม และสุขภาวะทางปัญญา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

- 1) มีการเผยแพร่องค์ความรู้จากดัชนีพนธ์ ในทุกสาขาของสถาบันพลังจิตตานุภาพทั่วประเทศ
- 2) มีการขยายผลหลักสูตรครุสมาธิให้เป็นที่ประจักษ์ในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) โดยผู้วิจัยนำ “ปทุมมา ภูมิปัญญา” หลักสูตรครุสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) ไปปรับประยุกต์ใช้ ในการบรรยายสมาธิในสาขาต่าง ๆ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ในชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ

2) แต่ละสาขาของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ควรได้มีการเผยแพร่หลักการสำคัญอันเป็น อนุศาสน์ ปาฏิหาริย์จากหลักสูตรครุสมาธิสู่สาธารณะสังคม

3) มีนวัตกรรมการสื่อสารผ่าน Multimedia system เพื่อการนำเสนอ “พุทธปัญญาของหลักสูตรครุสมาธิ” ซึ่งตกผลึกเป็นองค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ สู่สาธารณะสังคมทั่วไป

3. ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

1) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาโดยการพัฒนาสำหรับหลักสูตรสมาธิอื่น ๆ ของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร) เช่น หลักสูตรครุสมาธิ - ขั้นสูง หลักสูตรวิทันตาสมาธิ หลักสูตรญาณาสมาธิ และหลักสูตรอุตมสมาธิ ฯลฯ ให้เป็นที่ประจักษ์สู่สาธารณะชน สู่ระดับสากล มากยิ่งขึ้น

2) การวิจัยครั้งต่อไปเสนอแนะให้ทำสำรวจวิจัยเจาะลึกลงไปทั้งสาขาในประเทศและสาขาต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาตน พัฒนาจิต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี และเสริมสร้างสุขภาวะองค์รวม นับเป็นประโยชน์โดยแท้แก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร สังคมนั้น ๆ

3) การศึกษาวิจัยติดตามผลลัพธ์ของความสุขจากการฝึกสมาธิจาก “ปทุมมา ภูมิปัญญา” หลักสูตรครุสมาธิของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินธโร)

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาวิรัช ธีธัญญารัตนะ. (2564). การฝึกสมาธิตามแนวสติปัฏฐาน 4 ที่มีผลต่อการควบคุมตนเองของผู้เข้าร่วมปฏิบัติธรรม. *วารสารพุทธจิตวิทยา*, 6(2), 97-103.
- กัลป์กร ลาภเดโช และสมบุญ สุขสำราญ. (2565). บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทย. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 5(1), 1-16.

- นภัทร์ แก้วนาค. (2555). *เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis Technic) (QDAT Knowledge)*. เอกสารประกอบการสอนหลักสูตรดุขภูิปัณตติ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พระพรหมบัณตติ. (2564). *พุทธจิตวิทยากับศาสตร์สมัยใหม่พัฒนาจิตใจของมนุษย์*. เอกสารถอดเทปจากคำบรรยาย. วันไหว้ครู. เสาร์ 14 สิงหาคม.
- พระครูพิจิตรวเวท (มานัส มารยาท) และพระมหาสุเมธ สมานิต. (2565). การประยุกต์ใช้หลักสัมมปัธาน 4 เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติ. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(1), 273-284.
- พระครูภาวนาสังวรกิจ วิ. (สุวิทย์ คำมูล). (2561). *การพัฒนาสุขภาวะองค์กรสำหรับผู้สูงวัยตามแนวพุทธจิตวิทยา (ดุขภูิปัณตติพุทธศาสตร์ดุขภูิปัณตติ)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวินัยธรศิริเชษฐ์ สิริวิฑฒโน. (2564). การพัฒนาจิตใจมนุษย์โดยใช้หลักสติปัฏฐาน 4. *มจร. เลย ปรัทคณ*. 2(2), 136-149.
- พระครูสิริรัตนานวัตร, พระมหาไกรสร โชติปัญโญ, ประยูร สุยะใจ, อนันต์ อุปสอด, สานุ มหัทธนาดุลย์, (2559). *รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะองค์กรของครอบครัวและสังคม (รายงานวิจัย)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปรีศนา ไกรวิทย์. (2559). การประยุกต์ใช้หลักสมาธิในการดำเนินชีวิตของครูสอนสมาธิ (ดุขภูิปัณตติพุทธศาสตร์ดุขภูิปัณตติ). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- องค์การอนามัยโลก. (2560). *การส่งเสริมสุขภาพจิต: แนวคิด หลักฐาน และแนวทางปฏิบัติ*. เชียงใหม่: วนิตาการพิมพ์.
- มติคณะรัฐมนตรี. (2562). *แนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) ในกรุงเทพมหานคร/ปริมณฑล และในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ*. สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2564, จาก <https://www.ryt9.com/s/cabt/2950136>
- Investment Reader. (2562). *ทำความเข้าใจกับการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4: รวดเร็วและ disrupt ในวงกว้างกว่าครั้งไหน ๆ*. สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2564, จาก <https://www.finnomena.com/investment-reader/4ir/>
- Peer Power Team. (2562). *Digital Disruption การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว*. สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2564, จาก <https://www.peerpower.co.th/blog/investor/analysis/digital-disruption>
- John F. Helliwell, Haifang Huang, Shun Wang, Max Norton. (2021). *Happiness, Trust and Deaths under COVID-9 , World happiness report*. Retrieved April 2 7 , 2 0 2 1 , from <https://worldhappiness.report/ed/2021/happiness-trust-and-deaths-under-covid-19>
- Macmillan, T.T. (1971). The Delphi Technique. *Paper Presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development, Monterey, California*. (May 1971), 3-5.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
The Training Curriculum Development to Enhance the Computational
Science Competencies of Teachers under Kanchanaburi Educational Service
Area Office 2

จิรภา ศรีนวล

Jirapa Srinual

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Western University, Thailand

Corresponding Author E-mail: jirapasri2522@gmail.com

Retrieved: July 21, 2023; Revised: March 31, 2024; Accepted: March 31, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 2) เพื่อพัฒนาและรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 และ 4) เพื่อประเมินและรับรองคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอนรายวิชา วิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 รูปแบบการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอนรายวิชา วิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน รายวิชาวิทยาการคำนวณ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 27 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถามสมรรถนะความรู้ของครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ 2) แบบประเมินความเหมาะสมของ หลักสูตรฝึกอบรมฯ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(ก่อนเรียน/หลังเรียน) และ 4) แบบการ ประเมิน Joint Committee on Standards for Educational Evaluation สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t-test (Dependent) ผลการวิจัย พบว่า 1) สมรรถนะการ จัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.31 2) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริม สมรรถนะครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.32 3) เมื่อ เปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า คะแนนสอบหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อน ฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม; วิทยาการคำนวณ; สมรรถนะครู

Abstract

The objectives of this research article were: 1) to study the competencies of teachers teaching computing science under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, 2) to develop and certify the training curriculum to enhance the competencies of teachers teaching computing science under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, 3) to use the training curriculum to enhance the competencies of teachers teaching computing science under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, 4) to evaluate and certify the quality of the training curriculum to enhance the competencies of teachers teaching computing science under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2. The sample consisted of 27 teachers teaching computing science in opportunity expansion schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, selected by purposive random sampling. The research instruments consisted of 1) a questionnaire about the competencies of teachers teaching computing science, 2) an evaluation form for appropriateness, 3) a learning achievement test (Pre-test/Post-test), and 4) a Joint Committee on Standards for Educational Evaluation Form. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and Dependent sample t-test. The results revealed that 1) Overall, most teachers had problems for every competency at the high to the highest level, 2) The appropriateness of the training curriculum was at the highest level, 3) Post-test scores were higher than Pre-test scores at the .05 level of significance, 4) The appropriateness of 4 components of the training curriculum was at the highest level.

Keywords: Training curriculum; Computing science; Teachers' competencies

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันประสบปัญหาผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ชัดเจน เมื่อมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาก็ดำเนินการอย่างเร่งรีบในระยะเวลาอันสั้น ทำให้คณะครูในโรงเรียนขาดความเชื่อมั่นในความถูกต้อง เหมาะสม ของหลักสูตรตนเอง และยังพบว่าโรงเรียนจัดเวลาเรียนให้กับสาระการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้เรียนทำให้ไม่สามารถสนองความต้องการความสามารถและความสนใจของผู้เรียนได้ อีกทั้งครูบางส่วนของแต่ละสถานศึกษายังขาดความสนใจและไม่ให้ความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเท่าที่ควรทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการ และได้หลักสูตรสถานศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ และต่อมากกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย เป็นการเพิ่มต้นทุนทางสังคมให้แก่ประเทศการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการจัดการศึกษา โดยเน้นให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีคุณธรรม อาศัยการสอน ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนเกิดการบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็น สหวิทยาการเพื่อให้นักเรียนสอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการของผู้เรียนและได้บรรลุสาระวิทยาการคำนวณ ไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รายวิชาวิทยาศาสตร์คำนวณ ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันตลอดจนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการบูรณาการกับความรู้ทางด้าน วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ที่นำไปสู่ การคิดค้นสิ่งประดิษฐ์หรือสร้างนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตต้องมีการให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถในการออกแบบและการจัดการเรียนการสอนการคิดเชิงวิพากษ์การคำนวณเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการเรียนรู้และมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาคน โดยมีองค์ประกอบ หลักแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) การคิดเชิงคำนวณอย่างเป็นระบบ (Computational Thinking) ให้ผู้เรียน สามารถคิดได้เป็นขั้นตอน นำการเขียนโปรแกรมมาเป็นเครื่องมือในการฝึกคิดเป็นขั้นตอน เป็นวิธีคิดและ แก้ปัญหาเชิงวิเคราะห์ สามารถใช้จินตนาการ มองปัญหาด้วยความคิดเชิงนามธรรม ซึ่งจะช่วยให้เห็นแนวทางใน การแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและมีลำดับวิธี 2) พื้นฐานความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) หรือ “การรู้ดิจิทัล” (Digital Literacy) เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับผู้เรียนและเยาวชนยุคใหม่ หรือ Digital Natives และ 3) พื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อและข่าวสาร (Media and Information Literacy) เป็นทักษะเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล แยกแยะได้ว่าข้อมูลใดเป็นความจริงหรือความคิดเห็น โดยเฉพาะข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์ การรู้เท่าทันสื่อยังช่วยให้ผู้เรียนและเยาวชนบริโภคสื่อเกิดความ ตระหนักในสำคัญของการเลือกและจัดสรรเวลาที่ใช้กับสื่อ รู้จักเปิดรับสื่ออย่างวิเคราะห์ วิพากษ์ ประเมินสิ่งที่สื่อนำเสนอได้ แยกแยะได้ว่าสิ่งใดควรเชื่อสิ่งใดไม่ควรเชื่อตลอดจนเรียนรู้ถึงความปลอดภัยในโลก ไซเบอร์ (หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2561) จึงจำเป็นต้องให้ครูมาช่วยทำการสอน วิชาวิทยาการคำนวณ และต้องรับผิดชอบการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่หลากหลายในด้านเทคโนโลยี ทำให้ครูอาจ ขาดความพร้อมในด้านเนื้อหาวิชา และกระบวนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับการศึกษาแบบสอบถาม สมรรถนะความรู้ของครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการ เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 101 โรงเรียน เป็นครูผู้สอน จำนวน 128 คน มีผลการศึกษาสมรรถนะความรู้ของครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการ คำนวณ เกี่ยวกับด้านข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ คือ ครูผู้สอนเป็นครูผู้ช่วยหรือครูบรรจุใหม่ ส่วนใหญ่จบการศึกษา ในระดับปริญญาตรี ไม่มีวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาวิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ หรือเทคโนโลยี และ ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาการคำนวณจึงพบปัญหาในการจัดการเรียนการ สอน เช่น ปัญหาความรู้ด้านเทคโนโลยี ด้านวิธีการสอน และด้านเนื้อหาวิชา จากปัญหาและความสำคัญ ดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของกรอบความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี (TPCK) ซึ่งเป็นการ สื่อสารความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ประกอบ การจัดการเรียนรู้สำหรับเนื้อหาวิชาเฉพาะ ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน คือ ความรู้ ด้านเนื้อหาผนวกวิธีสอน ความรู้ด้านเนื้อหาผนวก เทคโนโลยี ความรู้ด้านวิธีสอนผนวกเทคโนโลยี และความรู้ด้านเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ของครูผู้สอนให้มีสมรรถนะความรู้ ความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ ต่าง ๆ มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการสร้างและเลือกใช้สื่อการ เรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและบริบทของผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย สมรรถนะความรู้ด้านการคิดเชิงคำนวณ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการรู้เท่าทันสื่อและข่าวสาร ผ่านการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
- 2) เพื่อพัฒนาและรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
- 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
- 4) เพื่อประเมินและรับรองคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

เป็นครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามปัญหาด้านความรู้ของครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 และ 2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับกรอบความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี (TPCK) ของครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดโครงร่างและขอบเขตของเนื้อหาในประเด็นการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สร้างแบบวิเคราะห์เอกสารซึ่งเป็นแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาฯ อนุมัติ พิจารณาตรวจสอบความชัดเจนของภาษา ปริมาณข้อคำถาม เพื่อให้สอดคล้อง เหมาะสม และครอบคลุมแนวคิดและขอบเขตการวิจัย และศึกษาประเด็นการสนทนากลุ่มตามขอบเขตของเนื้อหาเกี่ยวกับกรอบความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี (TPCK) ตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ และด้านการวัดและประเมิน เพื่อนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่ม (Index of Objective Congruence: IOC) (มาเรียม นิลพันธ์, 2559) ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่า IOC มากกว่า > 0.50 ทุกรายการข้อคำถาม และความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.97

การวิเคราะห์ข้อมูล

การคำนวณค่าทางสถิติ ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน (พิสนุ พองศรี, 2553)

ผลการวิจัย

1. สมรรถนะความรู้ของครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณมีปัญหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทุกสมรรถนะความรู้ ประกอบด้วย ด้านการด้านเนื้อหาผนวกวิธีสอน ความรู้ด้านเนื้อหาผนวกเทคโนโลยี

ความรู้ด้านวิธีสอนผนวกเทคโนโลยี และความรู้ ด้านเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.65–4.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.50–0.67

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(ก่อนเรียน/หลังเรียน)

แบบทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.(1-tailed)
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน	27	14.48	2.62	14.04	14.92*	0.0000
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน	27	28.52	3.99			

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของครูผู้สอนรายวิชาวิทยา คำนวณ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 14.48 และ 28.52 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของครูผู้สอนรายวิชาวิทยา คำนวณ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05

2. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีความสอดคล้องระหว่าง องค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ หลักการและเหตุผล คำอธิบายหลักสูตรฝึกอบรม วัตถุประสงค์ เนื้อหาของ หลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมาย วิธีการฝึกอบรม วิทยาการในการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การประเมินผล กำหนดการอบรม และกิจกรรมการฝึกอบรม ผลการประเมินความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.62 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) 0.88 ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.35 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.45- 0.84 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(ก่อนและหลังการฝึกอบรม) มีความเที่ยงตรง (Reliability) เท่ากับ 0.9729 และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.55 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) 0.23

3. เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า คะแนนสอบหลังการฝึกอบรม ของครูผู้สอนรายวิชาวิทยา คำนวณ สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05

4. มีมาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.49 มีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.51 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมาตรฐาน ความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) 0.51 ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมาตรฐานความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.50 ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สมรรถนะความรู้ของครูผู้สอนรายวิชาวิทยา คำนวณ ประกอบด้วย ความรู้ด้าน เนื้อหาผนวกวิธีสอน ความรู้ด้านเนื้อหาผนวกเทคโนโลยี ความรู้ด้านวิธีสอนผนวก เทคโนโลยี และความรู้ด้านเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุดทั้งนี้อาจ เป็นเพราะขั้นตอนการแก้ปัญหาที่มีจำนวนของลักษณะและการแสดงออกด้วย การคิดเชิงคำนวณ (Computational Thinking) เป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์และยังสามารถนำมาใช้เพื่อ สนับสนุนการแก้ปัญหาได้ทุกสาขารวมทั้งมนุษยศาสตร์คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้านการ คิดเชิงคำนวณแบบข้ามหลักสูตร สามารถเริ่มต้นที่จะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาเช่นเดียวกับการ

ดำรงชีวิตทั้งภายในและนอกห้องเรียน (Google for Education: 2561 อ้างถึงในภาสกร เรืองรองและคณะ, 2561) สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุเพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนรองรับโลกศตวรรษที่ 21 ได้แก่ สมรรถนะการรู้หนังสือและความสามารถในการอ่าน ความสามารถในการคิดคำนวณความสามารถในการแก้ปัญหาภายใต้สภาพแวดล้อมที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและสมรรถนะรวม จากการศึกษาวิจัยพบว่าการพัฒนาสมรรถนะและความสามารถในการคิดคำนวณควรต้องเริ่มตั้งแต่ผู้เรียนโดยเริ่มจากการพัฒนาสมรรถนะด้านการรู้หนังสือและความสามารถในการอ่านซึ่งเป็นพื้นฐานของสมรรถนะในการคิดคำนวณ และยังสอดคล้องกับ Alice Stein glass (2561) มีแนวคิดว่าผู้เรียน ทุกคนควรได้เรียนวิทยาการคำนวณ Coding เนื่องจากในปัจจุบันโลกแวดล้อมด้วยเทคโนโลยีมากมาย คอมพิวเตอร์เป็นสิ่งสำคัญของระบบการศึกษาเป็นสิ่งที่ครูและผู้เรียนต้องใช้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอนรายวิชา วิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการทบทวนใหม่ทางการศึกษากับการพัฒนาครูไทยในยุคดิจิทัล สรุปได้ว่ากระบวนการทบทวนใหม่ทางการศึกษา คือ การใช้แนวคิดทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกและได้เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ตลอดจนให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ รักชีวิต สุขุม (2560); ครรชิต มัลลียงค์ (2562); กันต์ เอี่ยมอินทรา (2562) และยีน ภูววรรณ (2562) ได้อธิบายและกล่าวถึงการอ่านออกเขียนได้ทางดิจิทัล (Digital Literacy) กับวิทยาการคำนวณไว้อย่างสอดคล้องกันว่า การเรียนวิทยาการคำนวณ ในวัยผู้เรียนมีจุดเน้นในเรื่องการพัฒนาทักษะทางด้านความคิดเพื่อสร้างวิธีการ เรียนรู้ในเรื่องหลักการขั้นตอน วิธีการ ที่สร้างรูปธรรมใกล้เคียงกับการเรียนรู้การวางแผนการทำงานและชีวิต รู้จักการสร้างลำดับและการคิดเป็นขั้นตอน การสร้างชีวิตให้สมบูรณ์ สร้างทักษะความคิดริเริ่ม (Creative) ความคิดเป็นระบบ (Systematic) มีเหตุผล (Logical Idea) ทำงานร่วมกันได้ (Teamwork) สอดคล้องกับสกวรัตน์ จรุงนันทกาล (2556) ได้พัฒนาชุดการประเมินสมรรถนะครูคณิตศาสตร์ ดำเนินการวิจัยโดยการกำหนดกรอบการสร้างชุดประเมินสมรรถนะครูด้วยการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัย พบว่า มีชุดประเมินย่อย 4 ชุด พบว่ามีประสิทธิผล การใช้ชุดประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการฝึกอบรมของครูผู้สอนรายวิชา วิทยาการคำนวณสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นความสามารถของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเกิดจากได้รับประสบการณ์จากกระบวนการฝึกอบรม การฝึกฝนหรือประสบการณ์ หรืออาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ สอดคล้องกับวราณี อัครโกศล (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า 1) หลักสูตรฝึกอบรมผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้สามารถนำไปใช้ได้ 2) ผลการทดสอบความรู้และทักษะก่อนและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการอบรมสรุปได้ว่า คะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

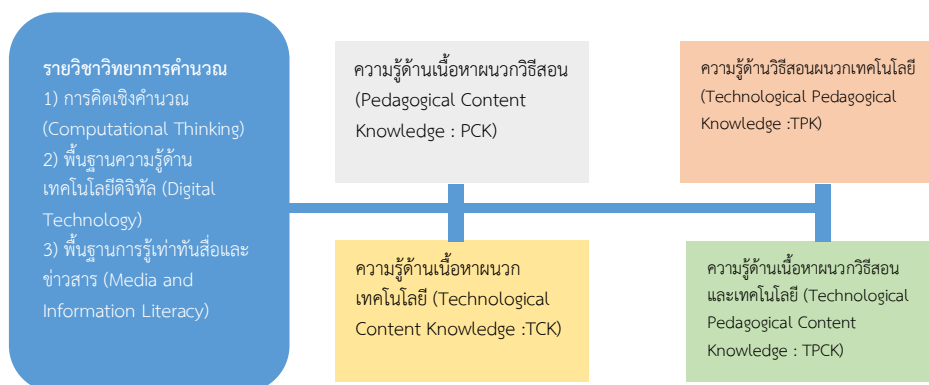
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า ผลการประเมินรับรองคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีมาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ Fatma (2006) ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างรูปแบบการประเมินคุณภาพ อุดมศึกษาโดยใช้วิธีการเชิงระบบ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เสนอรูปแบบการประเมินคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยใช้วิธีการเชิงระบบ ผลการวิจัยพบว่า ในระบบคุณภาพการศึกษาของ

ระดับอุดมศึกษาในการประเมินผล ประกอบด้วย 3 ส่วน (subsystem) คือ ระบบสังคม (social system) ระบบเทคนิค (technical system) และระบบการจัดการ (managerial system) มีประเด็นในการประเมินรูปแบบการประเมิน แบ่งเป็น 4 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ (Utility Standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ความรู้ด้านเนื้อหาผนวกวิธีสอน (Pedagogical Content Knowledge : PCK) ด้านเนื้อหาผนวกเทคโนโลยี (Technological Content Knowledge : TCK) ความรู้ด้านวิธีสอนผนวกเทคโนโลยี (Technological Pedagogical Knowledge : TPK) ด้านเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี (Technological Pedagogical Content Knowledge: TPCK)

TPCK : (Technological Pedagogical Content Knowledge:)

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ TPCK

สรุปผลที่ได้จากการศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ความรู้ด้านเนื้อหาผนวกวิธีสอน (Pedagogical Content Knowledge: PCK) ความสัมพันธ์ของความรู้ในรายวิชาของครู และวิธีการสอน หรือประเภทของความรู้ที่จำเพาะ และเป็นองค์ความรู้ที่นอกเหนือจากความรู้ด้านเนื้อหา เป็นการบูรณาการมิติของความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพของการสอนในเนื้อหานั้น โดยมุ่งเน้นถึงความรู้ที่เอื้อให้ครูสามารถเข้าใจถึงแนวคิดเดิมที่ผู้เรียนที่มีมาก่อนเกี่ยวกับเนื้อหานั้น และความยากในการเรียนรู้ความรู้ด้านเนื้อหาผนวกเทคโนโลยี (Technological Content Knowledge: TCK) วิธีการหรือลักษณะที่เนื้อหาสาระสามารถถูกเปลี่ยนแปลงจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ให้ผู้เรียนสามารถสร้างการเชื่อมต่อระหว่างความเข้าใจในแนวคิดวิทยาศาสตร์และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างมีความหมายและมีความตระหนักรู้ในปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ความรู้ด้านวิธีสอนผนวกเทคโนโลยี (Technological Pedagogical Knowledge: TPK) การจัดเตรียมการเรียนการสอนหรือความเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขตของอุปกรณ์ที่มีไว้สำหรับภาระงาน เป็นความสามารถในการเลือกอุปกรณ์บนพื้นฐานของความเหมาะสมกับกิจกรรมและความสามารถในการประยุกต์ใช้อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับวิธีสอน และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและการวัดประเมินผล ความรู้ด้านเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี (Technological Pedagogical Content Knowledge: TPCK) ความสามารถของครูในการบูรณาการเทคโนโลยีที่เหมาะสมและหลากหลายให้เข้ากับกระบวนการและวิธีการ

จัดการเรียนรู้ในเนื้อหาที่ตนเองสอน ทำให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในเนื้อหาวิชาที่สอนได้ด้วยการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอนรายวิชา วิทยาการคำนวณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและรับรองร่างหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม และขั้นตอนที่ 4 การประเมินรับรองคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีแนวคิด และที่มาของกรอบความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี (TPCK) โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตร ฝึกอบรม ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล คำอธิบายหลักสูตรฝึกอบรม วัตถุประสงค์ เนื้อหาของหลักสูตร ฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมาย วิธีการฝึกอบรม วิทยาการในการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การประเมินผล กำหนดการอบรม และกิจกรรม การฝึกอบรม ซึ่งมีเนื้อหาของคู่มือการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมที่ใช้เป็น แนวทางให้ครูผู้สอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณให้มีความรู้เนื้อหาผนวกวิธีสอน และเทคโนโลยี ความรู้ด้านเนื้อหาผนวกเทคโนโลยี ความรู้ด้านวิธีสอนผนวกเทคโนโลยี และความรู้ด้านเนื้อหา ผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี แบ่งออกเป็น 4 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 ความรู้เนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี หน่วยที่ 2 ความรู้ด้านเนื้อหาผนวกเทคโนโลยี หน่วยที่ 3 ความรู้ด้านวิธีสอนผนวกเทคโนโลยี และหน่วยที่ 4 ความรู้ด้านเนื้อหาผนวกวิธีสอนและ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ การพัฒนาคุณภาพของครูผู้สอนให้สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้มีความ น่าสนใจ สร้างสรรค์สื่อการเรียนการสอน โดยวางรากฐานในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระดับความรู้ ความสามารถของตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเป็นการสร้างแนวทางในการพัฒนา องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและเป็นการนำความรู้ไปใช้ในการสร้างความเข้าใจโดยใช้ ทรัพยากรในท้องถิ่น ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย มีการศึกษาผลการใช้การพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านอื่น ๆ หรือใช้การฝึกอบรมแบบผสมผสานที่มีความหลากหลาย มีการศึกษา ความคุ้มค่าทางด้านสมรรถนะความรู้ที่เกิดจากการเข้าร่วมการฝึกอบรมตามหลักสูตรฯ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับรูปแบบการฝึกอบรมแบบอื่น ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาคูณค่าของตนเอง และมองเห็นประโยชน์และ ผลตอบแทนที่มากกว่าปัจจัยที่กำหนดในบทเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสสกรรมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กันต์ เอี่ยมอินทรา. (2562). *การอ่านออกเขียนได้ทางดิจิทัล (Digital Literacy) กับวิทยาการคำนวณ*. สืบค้น เมื่อ 21 พฤษภาคม 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com /blog/detail/647968>

- ครรรชิต มาลัยวงศ์.(2557). เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 21 พฤษภาคม 2565, จาก https://www.Drkanchit.com/general_articles/articles/general_24.html
- พิสนุ ฟองศรี. (2550). การประเมินทางการศึกษา:แนวคิดสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: พรอพเพอร์ตี้พริ้นท์.
- ภาสกร เรืองรอง และคณะ. (2561). Computational Thinking กับการศึกษา ไทย. วารสารปัญญาวัฒน์, 10(3), 322-329.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2559). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยีน ภู่วรรณ. (2562). การอ่านออกเขียนได้ทางดิจิทัล (Digital Literacy) กับวิทยาการคำนวณ (Computing). สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2565, จาก <http://rmutiinfolit.blogspot.com/2018/05/>
- รักชิต สุทธิพงษ์. (2560). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากับการพัฒนาครูไทยในยุคดิจิทัล. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19(2), 344-355.
- วารุณี อัครโกศล. (2554). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สกาวัฒน์ จรุงนนทกาล (2556). พัฒนาชุดการประเมินสมรรถนะครูคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). จดหมายถึง IMD กรณีสมรรถนะการศึกษาไทยใน เวทีสากล พ.ศ. 2562 (IMD 2019): ในซีพีจรรยาการศึกษาโลก. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2564, จาก http://www.onec.go.th/onec_web/page.php?mod=Eduworld&file=view&itemId=1948
- Alice Stein glass. (2561). Codingatschool: a parent's guide to England's new Computing. Retrieved September 15, 2022, from <https://www.theguardian.com.com/technology/2014/sep/04/coding-school-computing-children-programming>
- Fatma, M. (2006). A System Approach to Program Evaluation Model for Quality in Higher Education. Retrieved September 15, 2022, from <http://www.emeraldinsight.com>

คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา